

JOHN F. NOLL-Graf WENCKHEIM F.

GYŐZÖDJÜNK MEG AZ IGAZSÁGROJ

Hitvédelmi párbeszéd

KORDA R.T. KIADÁSA · B P E S T ·

GYŐZŐDJÜNK MEG AZ IGAZSÁGRÓL

HITVÉDELMI PÁRBESZÉDEK

IRTA:

NOLL F. JÁNOS

FORT-WAYNE-I (U. S. A.) megyéspüspök

FORDITOTTA:

GR. WENCKHEIM FRIGYES

PRELÁTUS, JAKI APÁT

BUDAPEST, 1941

K O R D A R. T. K I A D Á S A

Nihil obstat. Stephanus Kincs mp. censor. Imprimatur. Sabariae,
die 11. Sept. a. 1940. Jeseph mp. eppus.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest, VIII., Csepregy-utca 2.

Előszó a magyar kiadáshoz

Ez a párbeszédes hitvédelem először az *Our Sunday Visitor** című amerikai katolikus hetilapban jelent meg, folytatásokban. Olyan talpraesett olvasmánynak találtam, hogy lapszámtól-lapszámgig a legközelebbi oktatást már alig vártam. Hozzájárult ehhez bizonyára az a személyes körülmény is, hogy a szerző több éven át szeretett püspököm volt Amerikában.

Magától adódott a gondolat, hogy jó volna, ha ez a szellemes beszélgetés, ez a fordulatok kátémagyarázat magyarul is elhangzanék. Megerősített ebben azok véleménye, akiknek figyelmét erre felhívtam, valamint az oktatások ottani sikere is. A szerzőt egyháziak és világiak arra kérték, adassa ki írását könyvalakban, és a kiadó felhívására 20,000 megrendelő jelentkezett, még mielőtt a könyvből egyetlen oldalt kiszedtek volna. Fél-éven belül harminc kiadást ért a könyv, 300,000 példányban. Ezek ugyan amerikai méretek, de azért még ott is egészen rendkívüli eredményt jelentenek.

A fordításra volt püspököm szíves készséggel adott engedélyt, s boldog volnék, ha csak valamennyire is teljesülne az Ő kedves kívánsága: „Remélem, hogy a könyv

* A „Vasárnapi Vendégünk” a legelterjedtebb hetilapok egyike; előfizetőinek száma több mint 450,000. Akkoriban könyvünk szerzője szerkesztette.

az ön anyanyelvén nagy hasznára lesz a magyar közönségnek.”

Hűségre törekedtem. A tartalom amúgyis az egész világra szólóan közös ügyünk. De sajnáltam volna a könyvet különleges amerikai színétől és jellegétől is megfosztani. A magyar olvasó talán szívesen látja, ha ezzel is némi bepillantást nyer más viszonyokba, idegen gondolkodásmódba.

Ják, 1940. Szent István király napján.

WENCKHEIM FRIGYES

Bevezetés

„Én csakis az Istent és az én lelkemet óhajtom megismerni — ezen kívül semmit a világon.” (Szent Ágoston.)

Az V. századnak idézett nagy szentje és tudósa sokáig harcolt a keresztény vallás ellen s nagyon is világi életet élt. Csak azután fogadta el a katolikus Egyház tanítását, hogy szentéletű édesanyja, Monika hosszú éveken át imádkozott fiáért. Ezekben a könyörgésekben találhatjuk meg azokat az indítókat, amelyek később serkentették Ágostont a katolikus hit tanulmányozására.

Megismerte az Egyházat igaz valójában és olyan csodás szépséget fedezett föl benne, hogy életének hátralevő részét neki szentelte. Megvédelmezte a manicheusi tanok ellen és tanítását továbbfejlesztette. Írásainak hatása alatt nemcsak milliók ébredtek annak fájó tudatára, hogy csak későn ismerték és szerették meg az Istent, — miképen ő is — hanem századokon keresztül az ő munkáival cáfolták meg a vallási és bölcséleti tévedéseket.

Aki Istent megismeri, pillanatnyi habozás nélkül belátja, hogy a katolikus Egyház tanításának és gyakorlatának mindenegyes pontja mennyire elfogadható és szép. Bizonyos, hogy Istent senki föl nem foghatja, hiszen nem volna akkor végtelen az Isten, ha teremtményeinek esze teljesen felérhetné. Azonban az emberi lény is eljuthat az Isten helyes fogalmához. Eljuthat, ha szem elől nem téveszti Isten végtelen hatalmát és levonja az ebből folyó következtetéseket. Szent Pálnak a rómaiakhoz írt levele értelmében (I 20.) Isten létének ismeretére az ember is eljuthat, mert a teremtésből az emberi ész kö-

vetkeztethet a teremtőre. Sőt a pogányoknak is rá kell ébredniök Isten ismeretére és tiszteletére. Amennyiben ezt nem teszik, nincs mentség számukra — bűnösök.

Mármost ha elfogadjuk, hogy Isten mindenható, azaz végtelenül hatalmas, a logika törvényei kényszerítenek bennünket annak belátására, hogy *ő minden tulajdonságában végtelen*, így jóságában, szeretetében, jutalmazásában, igazságosságában, szentségében, tudásában, bölcsességében stb.

Ha pedig Isten jóságának határa nincsen, akkor nem lepődünk meg azon, hogy olyan lényeket teremtett, amelyek örökké élnek és amelyekkel az ő saját végtelen boldogságát megosztja. Ha szeretetének határa nincsen, akkor a megtestesülés, a szent Eucharisztia és más isteni dolgok, amelyeket az Egyházra bízott, teljességgel valószínűek. Ha az ő irgalmassága végtelen, akkor mi túlzás lehetne éppen a megváltásról szóló tanításban. Ha szentsége végtelen, akkor útalnia kell a bűnt azokban, akiket képére és hasonlatosságára teremtett.

Ugyanígy logikus következtetéseket vonhatunk le Isten egyéb tulajdonságaiból is.

Ha az Isten megtestesült, egészen természetes az a várakozásunk, hogy az Istenemberben csodálatos tökéletességben ugyanezeket a tulajdonságokat leljük föl és minden keresztény egyaránt hiszi a végtelenül jó, szerető, irgalmas, szent Jézus Krisztust. Krisztus maga, mikor azt követelte, hogy higgyenek benne, életére és cselekedeteire hivatkozott (Ján. 5, 17. 36.); és Szent Pál azt mondja róla: „Mert őbenne lakozik az istenségnek egész teljessége valósággal.” (Kol. 2, 9.) Nem lep meg bennünket tehát, amikor a megtestesült Isten kijelentését halljuk: „Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, egyedül igaz Istent és akit küldöttél, Jézus Krisztust.” (Ján. 17, 3.)

Az örök életre minden ember vágyva-vágyik, akár tudatára ébred, akár nem. Az örök élet megszerzésére szolgáló eszközöknek pedig elérhetőeknek kell lenniök mindazok számára, akiket Isten örök életre hívott.

Ez a könyvecske Istenről, az ő törvényeiről, Jézus Krisztusról, az általa alapított Egyházzal, a kegyelem és üdvözülés Isten-rendelte eszközeiről tartalmaz tudnivalókat. Az olvasó bizonyos lehet abban, — valóban azt hisszük, hamarosan meg is győződik róla — hogy ezeket az Istenről és az ő vallásáról szóló fejtegetéseket föltétlen őszinteség jellemzi.

Ne feledjétek Krisztus szavait, amelyeket Szent Máté (7, 7.) jegyzett föl: *„Kérjétek és adni fognak nektek, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyitnak nektek.”*

I. RÉSZ

ISTEN EGYHÁZA ÉS ENNEK TANÍTÁSA

- „Fogom építeni Egyházamat” — Máté 16, 18.
- „Az élő Isten Egyháza, az igazság oszlopa s szilárd alapja” — I Timóteus 3, 15.
- „Ha pedig az Egyházra sem hallgat, legyen neked mint a pogány és vámos” — Máté 18, 17.
- „Aki titeket hallgat, engem hallgat” — Lukács 10, 16.
- „Elmenvén tehát, tanítsatok minden népet... és íme, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig” — Máté 28, 19—20.
- „Ő a testnek, az Egyháznak a feje” — Kol. 1, 18; Ef. 5, 23.
- „Akképen sokan vagyunk egy test Krisztusban” — Róm. 12, 5.
- „Miként a szőlővessző nem tud gyümölcsöt hozni önmagától, ha nem marad a szőlőtőn: úgy ti sem, ha én bennem nem maradtok” — János 15, 4.
- „Üldöztem az Isten Egyházát” — Gal. 1, 13.
- „Miért üldözesz engem” — Ap. csel. 9, 4—5.

Krisztus megbizatást ad apostolainak

„Minden hatalom nekem adatott mennyben és földön. Elmenvén tehát, tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atya és Fiú és Szentlélek nevében; tanítván őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek. És íme, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.” (Mt. 28, 18—20.)

A fenti szavakat Krisztus Urunk tizenegy férfiúhoz mint testülethez intézte: az apostolokhoz, akiket három éven keresztül személyesen tanított. Nevük a következő: Péter, Jakab az idősb, András, Fülöp, Bertalan, Máté, Tamás, Jakab az ifjabb, Júdás, Taddeus, Simon.

Minthogy az apostolok egyike, Iskarióti Júdás, Messterét elárulta és öngyilkos lett, csak tizenegyen kaptak Krisztustól megbízást arra, hogy a világba menjenek és az új törvény vallását hirdessék az összes nemzeteknek.

Azonban néhány nappal azután, hogy Krisztus a tizenegynek ezt mondotta, összejöttek és Júdás helyébe megválasztották az egyik tanítványt. Neve Mátyás volt.

Krisztus más megbízást is adott a tizenkettőnek és *csakis tizenkettőnek*.

Halála előestéjén, miután saját magát adta szentáldozásban az apostoloknak, meghatalmazta őket, hogy azt tegyék, amit éppen ő cselekedett, azaz hogy a kenyeret és bort az ő testvé és vérévé változtassák és másoknak szétosszák. — *„Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.* (Lk. 22, 19.)

Három nappal később, feltámadásának napján, a tizenegynek (Júdás eltűnt) hatalmat adott a bűnök megbocsátására. Ezt a meghatalmazást a következő szavakkal vezette be: *„Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket.”* (Ján. 20, 21.) Krisztus gyakran megmondotta már, hogy miért küldetett ő; azért, hogy megváltsa a bűnöst, az elveszett juhot.

Minthogy azonban egyedül Isten bocsáthat meg bűnöket, az Isten hatalmának az apostolokra kellett átszállania. Ezért olvassuk a következő két versben: *„Ezeket mondván, rájuk lehelt és mondá nekik: Vegyétek a Szentlelket. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsátatnak nekik; és akiknek megtartjátok, megvannak tartva.”* (Ján. 20, 22—23.)

Magának Krisztusnak a neve, amellyel előre nevezték, vagyis a *Messias* név azt jelenti, hogy a *küldött*. Ő, az *„Emberfia”* Istentől küldetett erre a világra, hogy tanítson, hogy a bűnt legyőzze és hogy az egyént ter-

mészétfeletti életben Istennel egyesítse. Ez a harmas küldetés nyilvánvalóan ugyanazon megbízatással és hatalommal átszármazott az apostolokra és utódaikra, mert különben Krisztus szavainak: „*És íme, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig*” nem volna értelme. Az első apostolok mint egyének nem élhettek a világ végezetéig, de mint *testület* élhetnek az utódaikban.

Szent Pál állapítja meg tüzetesen, aminek mindenki előtt világosnak kell lennie, azt tudniillik, hogy senki sem teheti magát apostollá, vagyis Istentől megbízott tanítóvá. (Róm. 10, 15.) Az apostolok után csakis az ő törvényes utódaik kaptak megbízást és meghatalmazást arra, hogy ugyanazt tehessék, amire az első tizenkettőnek volt hatalma.

Krisztus Pétert teszi meg az Egyház fejévé

„*Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket.*” (Ján. 20, 21.)

Az apostolok testületének, éppen úgy, mint utódjának, az Egyház tanítótestületének kell hogy feje legyen — és erről Krisztus világosan gondoskodott.

Jézus kiválasztott egyet a tizenkettő közül és nevét Simonról sziklára (Péter) változtatta, mivel ő (és minden utóda) arra volt rendelve, hogy az állandóság, erősség és egység forrása legyen az Isten országában.

Márk 1, 16. és Lukács 5, 3—5. feljegyzi, hogy ennek az apostolnak a neve, amikor Jézus kiválasztotta, Simon volt. Azonban Máténál (16, 17—19.) Krisztus Simont, miután az összes apostolok nevében mélységes hitet tett Jézus istenségéről, az új néven szólítja.

Simon nevének Péterre való változtatása fel van jegyezve Máténál (4, 18.), Római (10, 2.), Márknál (3, 16.), Lukácsnál (6, 14.), Jánosnál (1, 42.).

Jánosnál (1, 42) azt olvassuk, hogy András testvérét, Simont Jézushoz hozta. „*És Jézus pedig rátekintve, mondá: Te Simon vagy, Jónás fia; te Kéfásnak fogsz nevezetni, ami annyit tesz, mint Péter.*”

Ez a szó, *kéfas, sziklát* jelent azon a nyelven, amelyen Jézus beszélt. Péter pedig a *sziklának* görög megfelelője. Szent János görögül írta evangéliumát és innen van, hogy János görög szót használ. Krisztus szavai világossá lesznek, ha ily módon vesszük figyelembe: „*Te Kéfas vagy, és erre a Kéfasra fogom építeni Egyházamat.*” Ilyen volt az ő tényleges nyelve, ez volt az ő tényleges kijelentése azon a nyelven, amelyen beszélt.

Soha más apostolhoz Krisztus ezeket a szavakat nem intézte:

„Te Péter (szikla) vagy, és erre a kősziklára fogom építeni Egyházamat, és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. És neked adom a mennyek országa kulcsait. És amit megkötöndesz a földön, meg lesznek kötve mennyekben is, és amit feloldandasz a földön, fel lesznek oldva mennyekben is.” (Mt. 16, 18—19.)

Egyedül Péterhez intézett Krisztus megkülönböztető szavakat, amelyek világossá teszik megbízatását: hogy Krisztus nevében egyetemes pásztor és tanító legyen. Péter háromszor tagadta meg Krisztust Kálváriája idején. De engesztelésül a szeretetnek háromszoros vallomását tette. Ekkor bízta rá Krisztus egész nyájának legeltetését e szavakkal: „*Legeltesd az én bárányaimat; legeltesd az én juhaimat.*” (Ján. 21, 15. 17.)

Krisztus szerette magát jó pásztornak mondani és követőit *nyájának* nevezte. Ennek a nyájnak, amely bárányokból és juhokból állott, pásztorra szüksége volt, midőn a mennyországba tért vissza. Ezt a tisztséget Péterre ruházta.

Ugyancsak ezt jelentik Lukács evangélista szavai is. (12, 31—32.) Krisztus Péterhez fordul és emlékezteti őt, hogy a sátán megkísértette valamennyi apostolt: „*De én könyörögtem érted, hogy meg ne fogyatkozzék hited, és te egykoron megtérvén, megerősítsd testvéreidet.*”

Ezek a szavak *érted és te* (Máténál 16, 19; Lukácsnál 22, 32; Jánosnál 21, 15—17), milliók és milliók szemét nyitották ki, hogy milyen helyet tölt be Szent Péter az Egyházban.

Jánosi oktatásra jelentkezik a papnál és első látogatásakor sokat tanul

Jánosi úr: Jó estét, tisztelendő atyám.

Kovács atya: Jó estét. Jöjjön beljebb. Mi még úgy látszik nem találkoztunk, vagy igen?

J. úr: Nem, atyám. Az én nevem Jánosi. Azért jöttem, hogy a katolikus vallásra oktasson, ha időt tud szakítani rá.

K. atya: Szívesen foglalkozom önnel két okból is. Először, mert kötelességem, másodszor mert érzem, hogy önnek javára lesz. Meg van kereszttelve?

J. úr: Nem, uram. Én nem tartozom egyik felekezethez sem. Megbocsát, hogy nem helyesen szólítottam meg; nem vagyok hozzászokva, hogy pappal beszéljek.

K. atya: Semmi baj, semmi baj. De tudja-e, miért szólítják a katolikusok papjukat „atyának”?

J. úr: Nem, nem tudom. Bár hallottam, amint egy katolikus barátom jól megfelelt egy protestánsnak, aki azt állította, hogy a papnak erre a megszólításra joga nincsen.

K. atya: Mít felelt neki?

J. úr: A protestáns Krisztust idézte, aki azt mondotta: „Ne hívjatok senkit atyátoknak”, mire a katolikus azt felelte: „Hogyan szólítja a papáját?”

K. atya: Ez nagyon ügyes volt. Világos, hogy Krisztus szavát ez esetben nem szabad betű szerint venni. Szent Pál adja valódi okát annak, hogy miért nevezik a papot „atyának”. „Krisztus Jézusban az evangélium által én nemzettek titeket.” (I Kor. 4, 15.) A papnak a tiszte ugyanaz, ami Szent Pálé — Isten kezében eszköz ő, hogy új életet adjon, természetfölötti életet a léleknek, éppen úgy, mint ahogy a szülő, akit ön atyjának nevez, Isten eszköze volt, hogy önnek természetes életet adjon. Az Isten a főcselekvő mindkét esetben és ez az, amire Krisztus gondolt, midőn azt mondotta: „Mert egy a ti Atyátok, ki mennyekben vagyon.” (Mt. 23, 9.) A papoknak igazi hivatásuk az, hogy híveiknek lelki szükségletét

szolgálják, éppen úgy, ahogy az atya családjának ideigvaló szükségleteiről gondoskodik. Ezért érdemlik meg a katolikus papok az atya elnevezést sokkal inkább, mint a nős lelkészek, akiknek első érdekük a saját házastársuk kell hogy legyen. Ez emlékeztet engem egy indiánnak feleletére, amelyet egy anglikán lelkésznek adott. Ez a felelet még túltesz a maga katolikus barátjának a válaszára, amelyet az imént említett.

J. úr: Mi volt az, atyám?

K. atya: Egy lelkész olyan reverendában, amilyent a katolikus papok viselnek, meglátogatott egy indián falut és a főnöktől engedélyt kért arra, hogy a néphez szólhasson. A lelkész bajuszt viselt, amiből a főnök mindjárt gyanította, hogy nem katolikus pap és ezért azt kérdezte tőle: — Ön lelkész? — Igen — felelte a jövevény. — Nem pap? — Igen, de nem római katolikus. — Házas? — Igen. — Oh, akkor nincs szükségünk magára, hiszen ön legfeljebb a mostohaatyánk lehetne. A mi papunk mindenki számára atya ebben a faluban.

J. úr: Ez fején találta a szeget. Egyébként ez adja egyik okát annak, hogy miért nem kellene a lelkészeknek házasodniok. Atyám, ha már ezt a tárgyat megpendítettük, nem mondaná meg, miért kívánja az Egyház papjaitól a nőtlenséget? Ne értsen félre. Ha azt kérdezném, hogy ön miért nem nős, azt felelhetné nekem, hogy ez nem tartozik reám; de azt hiszem, jogosult ez a kérdés részemről: miért nem nősül a katolikus papoknak egész testülete? A protestánsok nem értik az ön Egyházának ezt a követelményét és rendkívül hevesen kifogásolják.

K. atya: Nagyon szívesen megmagyarázom ezt önnek már mostan. Hiszen ha eloszlatjuk elfoglultságát a fegyelmünk bizonyos pontjai ellen, könnyebben nyer tiszta képet az Egyház tanításairól. Mindenekelőtt ön jobban megérti az Egyháznak ezt az elhatározását, ha jobban megismerkedett Isten Egyházának valódi természetével és azzal a tisztségével, amelyet benne a pap betölt. Ő több, mint az evangélium pusztá szónoka. Különleges fölszenteléssel az Istennek van ajánlva. Soha más nem lehet. Úgy tekinti magát, mint akit az Isten külön

elhívott és kiemelt a világ bonyodalmaiból s az emberi kötelékekből. Ahogy Szent Pál mondja: „Mert minden *őpap, emberek közül választatván, emberekért rendeltetik* az Isten előtt való ügyeikre, hogy ajándékokat és áldozatokat mutasson be a bűnökért.” (Zsid. 5, 1.) Az *emberek számára* van rendelve és ezért kell, hogy rendelkezésükre álljon az ideje, a tehetségei, az élete. Ha valaki Isten ügyében teljes szívvel akar munkálkodni, akkor lényeges, hogy minden földi köteléktől ment legyen. Szent Pál és a többi apostol *nem volt nős pap*. Szent Péter nős volt, de elhagyta feleségét és mindent, hogy Krisztust kövesse. Az apostolok munkája sokkal kevesebb sikerrel járt volna, ha nem lettek volna nőtlének. Szent Pál maga határozottan állítja: „Akinek nincs felesége, arra gondol, ami az Úré, hogyan tessék Istennek. Akinek pedig felesége van, arra gondol, ami a világé, hogyan tessék feleségének.” (I Kor. 7, 32.) Ó, valóban semmi kétség nincsen benne, hogy egy nőtlen egyházi személy buzgóbban követheti Krisztust, inkább élhet lelki életet, jobban kiszolgálhatja az embereket, ha ragályos betegségekbe estek, mint a nős lelkész. S kevesebb anyagi eszközzel is beérheti.

J. úr: Ezek valóban súlyos bizonyítékok a papi nőtlenség javára. Nem hiszem, hogy a protestánsok fontolóra vették őket. Úgy látszik, csak azért vetik el a papi nőtlenséget, mert azt hiszik, hogy nem lehetséges megtartani.

K. atya: Ez ismét azért van, mivel ők nem értik meg a különbséget a mi tisztségünk és a protestáns lelkész tisztsége között. A mi mindennapi szentmisénk és breviáriumunk, amely több mint két órát vesz igénybe, már egymagában is erényessé teheti a papot. Azután a pap sok évi előkészület után (ezalatt komolyan elmélkedhet azon, hogy mit kívánnak tőle) ünnepélyes fogadalmat tesz, mindig tiszta marad gondolatban, szóban és cselekedetben.

J. úr: De annyi irodalmi termék van, amely a papokat és apácákat mindennek rajzolja, csak nem erényesnek.

K. atya: Igen és utána lehet járni a katolikus Egyház

mindkét kimondott ellenfelének, mind a férfiaknak, mind a nőknek, akiket legnagyobb részt az Egyház zárt ki rossz hajlandóságai miatt. Monk Mária, Shepherd Margit és mások, akik apácáknak adják ki magukat, sohasem voltak apácák. — Ezek bukott nők, akiket apácák neveltek javítóintézetekben és akiket romlottságuk miatt, mint javíthatatlanokat, onnan eltávolítottak. Mármost ezek abban látták boldogulásukat, hogy az olvasóközönség azon rétege számára írtak, amely készséggel elhisz minden hazugságot a katolikus Egyházzal. Azután voltak papok, akik hűtlenné lettek fogadalmukhoz, azonban ezek igen ritka kivételek. Ezek ma a felfüggesztett papok, akik közül egyesek szégyenletes életet élnek és ezzel nagyon hatnak sokakra, olyanokra, akiket könnyű befogni. Miért van az, hogy ha egy pap elbukik, az egész világ megbotráncol? Mintha ezek az esetek nem volnának ritkák! Ha egy protestáns lelkész rossz útra téved, az összehasonlíthatatlanul kevesebb port ver föl. Saját hívei gyakran részvételt viseltek iránta, de egy elesett papnak a működését végképen lehetetlenné teszik. Katolikusok, akiknek jobban kell ismerniök papjaikat, mint a protestánsoknak, nem tanúsítanak akkora figyelmet női papság irányában. Ez még világosabb lesz maga előtt, miután az oktatásokkal végeztünk.

Vegye ezt a katekizmust és olvassa el az első néhány oldalt igen gondosan, azután ennek a hétnek valamelyik estéjén jöjjön el első oktatására. Észre fogja venni, hogy az első oldal imádságokat tartalmaz, amelyek közül egy-néhányat kívülről kell megtanulnia. De nem szükséges őket egyszerre betanulni, hanem olvassa el őket esténként mint esti imádságot, és rövid idő múlva minden különös tanulás nélkül tudni fogja őket. Szeretném, ha imádkoznák, amíg az oktatások tartani fognak, mivel a hit Isten ajándéka, és iparkodnia kell, hogy azt imádsággal kiérdemelje. Az Úr imádsága, az Udvözlégy Mária, az Apostoli hitvallás az égből jöttek. Ezért a katolikusoknak ezeket kívülről kell tudniok. Az Úr imádságára maga Krisztus tanított meg bennünket. Az Udvözlégy Mária első része azokat a szavakat tartalmazza, amelyeket az

angyal, mint Istennek küldötte, Máriához intézett. Az Apostoli hitvallás pedig a hitnek legrégibb keresztény tanúságtétele. Ezen a három imádságon semmi javítani valónk nincsen. Szükséges még, hogy a híveink ismerjék az erénygyakorlatok néhány formáját; a hit, remény, szeretet, bánat és erősfogadás felindítását.

Önnek nemcsak szabadságában áll, hanem kíváncsi is, hogy az oktatások alatt minél többet kérdezzen. Nekünk nincs mit takargatnunk és önt nem vesszük fel az Egyházba addig, míg biztosan nem érzi azt, hogy tanításunk igazáról teljesen meggyőződött.

J. úr: Végtelen hálás vagyok, atyám, ezért a felvilágosításért, amelyet most este kaptam és nagy érdeklődéssel nézek első oktatásom elé.

K. atya: El tud jönni kedden este?

J. úr: Igen, az megfelel nekem.

I. Oktatás

A keresztény hit alapjai

J. úr: Jó estét tisztelendő atyám! Eljöttem az első oktatásra.

K. atya: Jó estét. Örülök, hogy eljött. Kérte-e Isten segítségét, ahogy tanácsoltam?

J. úr: Igenis. A magam módján imádkoztam mennyei irányításért. Kívülről megtanultam a Miatyánkot, az Üdvözlégyet, a Hiszekegyet. De a többi tudnivalót, az úgynevezett „hitágazatokat” még nem tudom.

K. atya: Helyes. Tanulja meg a „hitágazatokat” azzal, hogy napjában egyszer elolvassa őket a katekizmusból.

J. úr: Ennek a könyvecskének a legelső lapjai azt tárgyalják, amit úgy látszik, mindenkinek kellene tudnia: az Isten létét, hozzá való viszonyunkat és azt, hogy miért is vagyunk a világon.

K. atya: Úgy van. Hiszen a vallást is, mint minden egyebet, meg kell alapozni. És minden vallás alapja egy Legfelsőbb Lény elismerése. Így természetes, hogy a kate-

kizmus az Isten létéről szóló leckével kezdődik. Táplál-e valami kétséget a felől, hogy egy mindenható, legszen-
tebb, legbölcsebb, legjobb és mindig igazságos Isten van?

J. úr: Nem, atyám; nem is értem, hogy tehetné ezt valaki. Mégis örülnék, ha ennek az alapigazságnak a védelmére egy-két érvet fölhozna.

K. atya: Szívesen. Mindenekelőtt ez egyike azon igazságoknak, amelyeket elhinni annyira természetes, hogy az értelem kénytelen elfogadni, s legfeljebb az akarat beavatkozására tagadhatja. Amióta ember van a földön, soha nem volt még nép, akár művelt, akár barbár, amely a Legfelsőbb Lényt valamilyen formájában ne ismerte volna. És tudvalévő, hogy annak, amit elhinni természetes, tényen kell alapulnia: „az összes népek, minden időközön keresztül” nem tévedhettek. Másodszor, ezerszer könnyebb Istent elismerni, mint a világegyetemet Isten nélkül megmagyarázni. Mindenki, aki a világegyetemet Isten nélkül próbálta megfejtetni, csak újabb bizonyítékokat szolgáltatott arra, hogy miért kell Istennek lennie.

J. úr: Egyesektől azt hallottam, hogy a fejlődéssel mindent meg lehet magyarázni.

K. atya: Vagyis azt hallotta, hogy növény, állat, ember ma létezhet a nélkül, hogy közvetlen Teremtője legyen, mint ahogy a biblia azt velünk el akarja hitetni?

J. úr: Igen, úgy gondolom, azt akarják azzal mondani.

K. atya: Ám még ha a fejlődés elméletét be is lehetne bizonyítani, Teremtőre akkor is szükség volna. Ez ugyanis valami legelsőt tételez föl, amely kifejlődhetett vagy valami mássá fejlődött. Mármost hogyan lehet ezt a legelső valamit Isten nélkül megfejtetni? Minden okozatnak okának kell lennie. A legelső dolgot semmiből kellett alkotni, amit csakis Isten vihetett végbe. Mint-hogy minden okozatnak *megfelelő* okának kell lennie, az ember lelke, amely teljességgel szellem, nem fejlődhetett ki állatból vagy más anyagból.

J. úr: Ismerőseim közül egy hitetlen agnosztikusnak mondja magát. Kérem, mit jelent ez?

K. atya: Ez olyan embert jelent, aki nem tagadja Isten létét, hanem azt állítja, hogy ő nem tudja, vajjon van-e Isten vagy sem. Nem töri magát nagyon a tudás után. Valóban, nemcsak hogy nincsen hajlandósága Istenben hinni, hanem határozott hajlama van arra, hogy ilyen Lényben való hit ellen foglaljon állást. Nagyon különös, hogy a tudásszomjnak mai korában akadjon ember, akit hidegen hagy az, hogy vajjon ezzel az alapigazsággal tisztában van-e vagy sem.

Egy német író (Dennert) tollából néhány évvel ezelőtt könyv jelent meg, amelyben a szerző kimutatja, hogy az utolsó három század háromszáz legnagyobb tudósa közül kétszáznegyvenhárom erősen hitt Istenben és azt vallotta, hogy a tudomány és a kinyilatkoztatás összhangban van egymással. Spencer Herbert mondja: „Ennek a kifürkészhetetlen Hatalomnak (Istennek) a léte minden igazság között a legbizonyosabb.” Weisman, aki magát ateistának nyilvánítja, azt mondja: „A teremtést megcáfolni nem lehet, azonban a természetfölöttibe való átsiklását el kell utasítani.” Amit az emberek *nem szívesen fogadnak el*, azt visszautasíthatják. Azonban ezzel az igazságot vagyényt kiküszöbölni nem lehet.

Isten létének a kérdése egyáltalában nem a tudomány körébe vág. A tudósnak az a feladata, hogy tanulmányozza a jelenségeket úgy, amint vannak és nem kell törődnie az eredetükkel.

Isten létének egy másik igen meggyőző bizonyítéka az a benső hang, amely megmondja nekünk, hogy bizonyos dolgok rosszak, és amely fölkaparja nyugalmunkat, ha helytelenül cselekszünk. Ha nem volna Isten, akinek számot kell adnunk, akkor semmi értelme nem volna annak, hogy minket ilyesmi zavarjon.

Mármost amikor az értelem egy Legfelsőbb Lény létét követeli, akinek életünket köszönhetjük, akitől mindenben függünk és akinek szolgálnunk kell, ugyanaz az értelem nem határozhatja meg az Isten természetét, sem pontosan a szolgálatot, amelyet tőlünk kíván. Ez utóbbi teljesen az ő akaratától függ, amelyet közölnie

kellett velünk. Ezt a közlést isteni kinyilatkoztatásnak nevezzük.

Fölteszem, tisztán áll Ön előtt, hogy a Mindenhatónak azt kell kívánnia, hogy az egész emberiség őt ismerje és éppen úgy azt is, hogy neki szolgáljon.

J. úr: Igen, atyám, úgy hiszem, ezt kívánnia kell.

K. atya: Ennélfogva saját magáról elegendőt kellett nekünk mondani és szép, tiszta fogalmazásban meghatározni, hogy mit kíván tőlünk. Ki is nyilatkoztatta magát az első emberi teremtményeknek és azután gyakran a leszármazottaiknak, 1900 évvel ezelőtt pedig, amikor a világnak tanítómesterre a legégetőbb szüksége volt, emberi formában jelent meg a földön és Egyházat alapított, hogy az hiteles tanítója legyen mindenkinek a világ végezetéig.

Mármost az oktatások folyamán céloim Önt ezzel az Egyházzal megismertetni. Tanításaival, kívánalmaival és istenadta eszközeivel, amelyeknek birtokában azért van, hogy az embereket az örök boldogságra vezesse. De mielőtt erre rátérnénk, nézzük meg azt, hogy mit mond a kinyilatkoztatás (ebből a legtöbbet a biblia foglalja magában) az Isten első eszes teremtményeiről és hogy a Teremtő milyen bánásmódban részesítette őket. Mielőtt ezt a világot, az ember ideiglenes otthonát létrehozta, úgynevezett „angyalok”-at teremtett. Bizonyára sokszor hallott már angyalokról, Jánosi úr?

J. úr: Igen, atyám, és már sokszor láttam ábrázolva őket, mint szépséges alakokat szárnyakkal.

K. atya: Nekik azonban szárnyuk nincsen, sőt testük sincsen, amelyen szárnyak nőhetek volna. Ők tiszta szellemek és sokkal inkább hasonlítanak az Istenhez, mint az ember lelke, amely ugyancsak szellem. Kettős céllal alkotta őket Isten. Egyrészt, hogy vele egyesülten az ő dicsőségének osztályosai legyenek, másrészt, hogy minket idelenn őrizzenek és védelmezzenek. A mennyországot kapták *jutalmul*, ha az Isten bizonyos kifejezett kívánságainak önként alávetik magukat.

Isten próbára tette őket. S míg a legtöbben örömet engedelmességek az Úrnak és Isten őket azonnal közel-

ségébe és boldogságába fogadta, egyesek gőgjükben megtagadták az engedelmességet. Ezeket a Mindenható eltaszította magától. Ez másképp nem is történhetett, mivel Isten lázadást nem szentesíthet és nem jutalmazhat. Ezekről a bukott lelkekről szólva mondja az Írás: „Még angyalaiban is talál hibát” (Jób 4, 18.) és az ő kitaszításukról: „Láttam a sátánt mint villámot az égből leesni” (Lk. 10, 18.) és „Isten a vétkező angyaloknak sem kegyelmezett, hanem a pokol bilincseibe verve a mélységbe taszította gyötörtetésre.” (II Péter 2, 4.) Ezek a bukott angyalok mint „gonosz szellemek” avagy „ördögök” ismeretesek. A pokol akkor lett, amikor ezek vétkeztek. A „pokol” fogalmát később fogjuk tárgyalni.

J. úr: De miért vannak az angyalok testtel és szárnyakkal ábrázolva?

K. atya: Azért, mivel test nélkül egyáltalában nem lehetne őket ábrázolni. Láthatatlan lelket festeni nem tudunk. Azután meg Isten gyakran küldte az angyalokat követekként az emberhez, mikor is emberi alakban jelentek meg. Szárnyakkal pedig azért ábrázolják őket, hogy jobban kifejezzék az égből földreszállás gondolatát és azt a gyorsaságot, amellyel Isten parancsait végrehajtják.

J. úr: Ha az ördögök bukott angyalok, nekik sincsen testük?

K. atya: Nincsen; jóllehet gyakran ábrázolják rút alakoknak szarvakkal, kecskekörmökkel stb. Igaz, hogy az ördögök bukásuk következtében lettek rútakká, mint ahogy az angyalok Isten iránt való hűségüknek köszönhetik szépségüket és Istenhez való hasonlatosságukat. Ezért az ördögöket nem lehet elég undokoknak ábrázolni.

J. úr: Igaz, hogy a gonosz szellemek minket meg akarnak csalni és el akarnak csábítani?

K. atya: Szent Péter (I Péter 5, 8.) mondja: „Józanok legyetek és vigyázzatok, mert a ti ellenségetek, az ördög, mint ordító oroszlán körüljár, keresvén, akit elnyeljen.” A gonosz szellemek teljességgel elvetemültek és azért gyűlölik Istent és a lelkeket, amelyek — éppúgy, mint ők voltak — a mennyországban örök boldogságra vannak

rendelve. Irigyek mindenki iránt, akiknek módjában van elérni a mennyországot, amelyre ők is teremtvé voltak. Ez magyarázza meg, hogy az ördög Évát kígyó képében megkísértette. Erről a következő oktatásunkban fogunk beszélni.

II. Oktatás

Az ember bukása és az eredeti bűn

K. atya: Hát kedves Jánosi úr, volt-e valami nehézsége annak elfogadásában, amit a mult leckében tanult?

J. úr: Nem volt, tisztelendő atyám; csupán a bukott angyalokat sajnáltam, a szegény ördögöket, akik örökre elveszítették a mennyországot.

K. atya: Ez bizony szomorú; azonban ez kizárólag az ő hibájuk volt. Tudták, hogy lázadásuknak mi lesz a következménye és szabadakaratuk birtokában a Mindenható iránt való engedelmisséget választhatták volna. Ők valóban nem várhattak jutalmat, örök jutalmat, amiért fellázadtak Teremtőjük ellen, aki őket csak szerette, az Egyetlen ellen, aki őket semmiségből kiemelte, szépségbe öltöztette, aki leírhatatlan boldogságot ajánlott föl nekik az ő saját mennyei otthonában. Az örök jutalomnak nem volt más alternatívája, mint az Isten örök elvesztése; ha nem bírhatták a mennyországot, akkor ki kellett őket zárni a mennyországból, ami a pokolnak legnagyobb kínja.

A Mindenható teljesen hasonlóan járt el első emberi teremtményeivel. Azaz próbának vetette őket alá; megígérte nekik a mennyországot, ha hívek maradnak, és megfenyegette őket a pokollal, ha parancsát megszegik. Erről akarunk most szólni. Az ember a világ minden látható teremtményével együtt az angyalok bukása után nyerte létét. A biblia szerint (Genesis könyve) Isten a világegyetemet és mindazt, amit az magában foglal, hat nap alatt teremtette. Kezdte az élettelen anyagon, folytatta az alsóbbrendű élő lényeken, azután az állatokon és befejezte az emberrel. Az embert úgy alkotta meg, hogy

a föld csak ideigvaló hazája legyen. Az ő végső céljának, hasonlóan az angyalokéhoz, Isten a mennyországot szánta, de éppen úgy, mint az angyalok, ezt csakis szolgálata jutalmául nyerheti el. Isten az embert megtisztelőbb bánásmódban nem részesíthette, és mindmáig meghagyta annak aki, szabad lénynek.

J. úr: A teremtés egész struktúrája tényleg hat napnak a műve?

K. atya: A geológusok azt vitatják, hogy ez a szó „nap”, amelyet Mózes használ, nem lehetett a huszon-négy órás röpke időtartam. Nem mintha Isten nem lett volna képes mindent hat nap alatt, vagy akár hat másodperc alatt megalkotni. Ők azt állítják, hogy a tények szólnak a betűszerinti „nap” ellen. Az Egyház ezt a megállapítást nem ellenzi. Amit mi lényegesnek akarunk megjegyezni, az, hogy az ember, aki a színen megjelent, minden itt élő teremtménytől különbözik. Arra van teremtve, hogy Istent szolgálja és Istennel az örök boldogságot elnyerje. A biblia azt mondja, hogy a Mindenható saját képére teremtette (Gen. 1, 27.), ami teljességgel a lélekre vonatkozik, mivel Istennek teste nincsen. Az ember lelke Istenhez hasonlít abban, hogy lélek, halhatatlan, föl van ruházva értelemmel és szabadakarral.

J. úr: Nem állítják egyesek, hogy az ember teste majomból fejlődött?

K. atya: Állítják, de bizonyítani nem tudják. Azt mondják, hogy a majom teste fölépítésében az emberéhez hasonló. Ez azonban nem jelent semmit. Ideje volna, hogy a majmok családja kivesszen, hiszen már valamennyi rég emberi testté fejlődhetett volna. De még ha az evolutionistáknak igazuk is volna, mi nem állítjuk, hogy az ember testére nézve különbözik az állattól, hanem azt, hogy lelkére nézve. A mi beszélgetésünknek tulajdonképeni tárgya az, hogy a szellemet vizsgáljuk a testünkben. Minden okozat visszamutat az ok természetére. Gondolataink, akár szóval fejezzük ki őket, akár nem, gondolkozó lénytől erednek. A gondolatok pedig szellemiek, nem lehet őket látni avagy megfogni. Ennélfogva kell, hogy a forrásuk; a lélek szellemi legyen. És a szel-

lem nem halhat meg. Nincsen részekből összetéve, amelyekre széteshetnék vagy szétbontani lehetne azt. Ezért akár földből formálta Isten Ádám testét, akár sem, keveset nyom a latban. A biblia mondja és az értelem igazolja, hogy Isten a testbe élő lelket lehelt, szellemet, hogy örökké éljen és ezért múlja felül értékben az egész teremtett világot. Egyedül ennek a megfontolása magyarázza meg, hogy miért törődik Isten szükségképpen annyira az emberrel.

J. úr: Nem mondja a biblia, hogy Isten Éva testét Ádám bordájából alkotta meg?

K. atya: Igen, mondja. És az könnyen és készségesen hihető el. Ha Ádám testét közvetlenül maga az Isten alkotta, Évát is meg kellett alkotnia. Ha ő volt az első asszony, nem születhetett a többi ember módjára. Isten Ádámot és Évát azonnal férjnek és feleségnek szánta és mi másként hangsúlyozhatta volna jobban a házaspárt jellemző egységet, mint azáltal, hogy az egyiket a másiktól alkotta meg: „A kettő egy testté lesz.”

J. úr: Ez valóban a kérdésre illő magyarázat.

K. atya: Most pedig arról kell szólnom, hogy mi volt az Isten eredeti szándéka az egész emberi nemmel, föl-téve azt, hogy ősszüleink nem lettek volna iránta engedetlenek. Az Isten nemcsak hogy mindent megadott nekik, ami a tökéletes emberi természethez tartozik, úgymint éles értelmet, testi szépséget és finom érzékeket, hanem lelküket természetfölötti szépséggel ruházta föl, amit a katekizmus leggyakrabban „megszentelő malaszt”-nak nevez. Ebben az állapotban lelkük magának az Istennek a képét viselte, visszasugározta az ő istenségét és ezért tárgya volt az ő benső szeretetének. De ez még nem volt minden, amit Isten ősszüleinkért tett. Azt akarta, hogy a föld valóságos paradicsom legyen számukra. Sohasem kellett volna megismerniök a fájdalmat, nehézségeket és sohasem kellett volna meghalniök. Mindazonáltal ezeket az ajándékokat, amelyek az ő természetükhöz semmiképpen nem tartoztak, visszavehette tőlük és megtagadhatta utódaiktól abban az esetben, ha ők —

mint az eljövendő egész emberi faj képviselői — annak a számos angyalnak a módjára vétkeznének.

J. úr: Igazán mondja a biblia, hogy nem kellene meghalnunk, ha Ádám nem vétkezik?

K. atya: Igenis mondja. A Bölcsesség könyvében (2, 23—24.) olvassuk: „Isten halhatatlannak teremtette az embert... a halál pedig a sátán irigységéből jött a világra.” Ezt Szent Pál (Róm. 5, 12.) igen világosan fejezi ki: „Amint a bűn egy ember által jött be a világba és a *bűn által a halál, s így a halál minden emberre.*” Hogy a halál csakis a bűn következménye, nyilvánvaló Isten kemény fenyegetéséből, amellyel Ádámot illette: „Amely napon arról eszel, halált kell halnod.” (Gen. 2, 17.) Az életünk fenntartásához szükséges munka is összüleink bűnének a következménye: „Mivel ettél a fáról... arcod verejtékével edd a kenyeret, míg vissza nem térsz a földbe.” (Gen. 3, 17—19.)

J. úr: De atyám, nekem ez a bűn nem tűnik fel olyan borzasztónak. Ha jól értettem meg a dolgot, összüleink gyümölcsöt szakítottak és ettek egy fáról, amelytől Isten eltiltotta őket. Avagy a „gyümölcsévés” valami nagyobb gonoszságnak csak képletes kifejezése?

K. atya: Nem; a szó betűszerinti értelmében tiltott gyümölcsöt ettek: Azonban nem szabad elfelednünk, hogy hűségük volt próbára téve, hogy az elvről volt szó. Isten az ő engedelmisségüket vizsgálta és szándékosan tette könnyűvé a próba megállását. Érdemében Isten így szólt hozzájuk: Én vagyok az Úr, a ti Istenetek, aki a maga számára alkottalak benneteket; a mennyország vár reátok jutalmul a csekély engedelmisségért. Azonban ti, mint szabad lények, meg is tagadhatjátok az engedelmisséget. Az engedetlenség következményei barátságom elvesztése, a haláltól való mentesség visszavonása, szenvedés és más csapások lesznek mind magatokra, mind utódaitokra nézve.

Isten megengedte, hogy egy bukott angyal, aki az embertől a mennyország megnyerhetését irigyelte, megkísértse Évát és Éva elbukott, mivel megfeledkezett az Isten parancsáról, amint ezt a bibliában (Gen. 3, 6.) olvas-

suk: „Látá tehát az asszony, hogy a fa evésre jó, szemre szép és tekintetre gyönyörű és vón a gyümölcsből és evék, s ada férjének s az szintén evék.”

J. úr: De vajjon igazságosnak mondható-e, hogy az egész emberi nem bűnhődik Ádám és Éva engedetlensége miatt?

K. atya: Szigorúan véve a dolgot, az emberi nem nincsen megbüntetve. Mivel tartozik Isten a léleknek? A lélek természetes tulajdonságaival. Ezek: halhatatlanság, szabadakarat, értelem. Ezek pedig megvannak. A testnek kegyelméből történt természetfölötti megszépítése, a haláltól, betegségtől, munkától stb. való mentesítése pedig *ajándékok* voltak. Ezeket Isten tetszése szerint adhatta vagy fenntarthatta. És ő így döntött, hogy nem adja meg őket az utódoknak, ha ősszüleink reájuk érdemteleneknek bizonyulnak. Ha Ádám sok egyéb bűnt követett volna el, ez nem hatott volna ki reájuk.

Egy-két példa megvilágítja ezt. Képzeljük el, én mint az ön személyes barátja, szabad elhatározásból egy birtokot ajándékoznék önnek, de úgy, hogy csak bizonyos föltétel alatt marad az öné és száll gyermekeire. Ön nem teljesíti ezt a föltételt és ezért elveszti a birtokot. Gyermekei szintén meg vannak fosztva tőle. Okolhatnak engem, mikor önt kellene okolniok? Nekem a birtokot illetőleg önnel szemben nem volt kötelezettségem. Hogy azt megtartja-e és gyermekeire átörökíti-e, kizárólag attól függött, hogy teljesíti-e kívánságomat. Azzal, hogy feltételeimet visszautasította, eljátszotta mind sajátmaga, mind pedig leszármazóira nézve.

Továbbá, ha a mi képviselőnk a törvényhozó testületben szavaz egy javaslatra, ezt úgy tekintik, mint egész kerületének szavazatát. Hiszen ő a mondott kerület ezernyi választóját képviseli. Isten Ádámot ebben az egy dologban mindnyájunk képviselőjévé tette meg.

J. úr: De ősszüleink bűne csakis ideigvaló sorsunkra volt kihatással és nem örök boldogságunkra.

K. atya: Nem úgy van. Lelkünk, megfosztva a kegyelem természetfölötti szépségétől, nincsen abban az állapotban, hogy természetfölötti dicsőség részese lehessen.

sen. Nem lehet annak részese még egy kisgyermeknek a lelke sem, jóllehet a gyermek személyes bűnt el nem követett, azonban örökölte az „eredeti bűnt”.

J. úr: Sohasem tudtam, hogy a katolikusok „gyermekek elkárhozását” tanítják.

K. atya: Ezt mi nem tanítjuk. Nem hisszük, hogy egy gyermek lelke azért, mert nincsen a kegyelem állapotában, tevőleges büntetésnek legyen kiszolgáltatva. Sőt azt hisszük, hogy olyan boldogság birtokába jut, amely messze fölülmúl minden itteni természetes boldogságot. Azonban ez csak *természetes* boldogság lehet, amely a lélek befogadó képességéhez van mérve, mivel a lélek természetfölötti állapotba soha föl nem emelkedett.

J. úr: Értem; de hogyan van az, hogy a felnőttek jobban járhatnak, mint a gyermekek? Hiszen bizonyára arra akar engem tanítani, hogy módomban lesz a mennyországot elérni és az Isten látásában gyönyörködni.

K. atya: Minden felnőtt nem jár jobban, mint a gyermekek és sokan közülük valószínűleg még olyan jól sem. Azt állítom, hogy azok a gyermekek, akik meghalnak, mielőtt a megszentelő kegyelem eltörölte volna róluk az eredendő bűnt, nem járulhatnak Isten színe elé. És éppen úgy nem járulhat egyetlen felnőtt sem. Azonban Isten az ő jóságában és irgalmában felszabadításunkra jön. Az eredeti bűntől megszabadulhatunk és lelkünk Isten kegyelmének gyönyörűséges palástját öltheti föl. Legközelebbi oktatásunkban ki fogjuk fejteni, mit tett Isten, hogy bennünket barátságába visszahelyezzen és mikép szerezhetjük vissza lelkünk természetfölötti állapotát.

J. úr: Ádám és Éva együttesen felelősek az eredeti bűnért?

K. atya: Igen, mindketten felelősek voltak, mert mindketten megszegették Isten parancsát. Azonban Ádámot, mivel az emberi fajnak a feje, egyedül tartjuk felelősnek azért, hogy az eredeti bűnt minden korokon keresztül reánk származtatta.

III. Oktatás

Isten terve az emberiség megmentésére ennek bűnbeesése után

K. atya: Hát, kedves Jánosi úr, oktatásunkat hol hagytuk abba? Tudja, hozzám sokan jönnek ilyen megbeszélésekre és mindannyian a könyv más és más helyén tartanak.

J. úr: Azt tetszett mondani, sor kerül annak magyarázására miképpen vált lehetségessé az emberi lélek számára az eredeti bűn után, hogy visszanyerje természetfölötti életét, vagyis a megszentelő malasztot.

K. atya: Ó, rendben van. És ez a lecke úgy fogja szeme elé állítani a Mindenhatót, mint jóságos, szerető, irgalmas Istent. Azonban a dolog tiszta megértéséhez a Szentháromságról kell valamit tudnia. Ismeri ennek a szónak az értelmét?

J. úr: Nem, atyám.

K. atya: Ez azt jelenti, hogy egy Istenben három személy van, mégpedig az Atyaisten, a Fiúisten és a Szentlélekisten.

J. úr: Két dolgot mond nekem, amit nem tudok egészen belátni: 1. hogy az Isten személy, hiszen én azt gondoltam, hogy csak emberi lények lehetnek személyek; 2. hogy az egy Isten az három.

K. atya: Első nehézségére vonatkozólag hadd mondassam meg, hogy nemcsak az emberi lények személyek, hanem az összes szellemek, mivel értelemmel és szabadakaratlal bírnak. Ennélfogva az angyalok személyek, s így az Isten is az. Mi emberi lények csakis azért vagyunk személyek, mivel szintén van értelmünk és szabadakaratunk. A személyiségünk ennélfogva inkább a lelkünkben gyökerezik, mint a testünkben. Ami pedig a második nehézséget illeti, ön nem fogja föl helyesen az Egyház tanítását: Isten lényegében, mivoltában egy, de három személyben létezik.

J. úr: Kissé világosabban kell hogy kifejezze magát,

atyám; észrevehette eddig, hogy a felfogásom picit nehézkes.

K. atya: Nem. Kedves Jánosi úr, ön egy-kettőre megérti a dolgokat. Nemcsak ön, hanem én is, a legképzettebb teológusok is, maguk az Istent színről-színre látó angyalok is képtelenek a kinyilatkoztatásnak a Szentháromságról szóló tanítását a maga teljességében fölfogni. Ez azon kevés kinyilatkoztatott igazságok közé tartozik, amelyeket megérteni nem tudunk. Egyetlenegy teremtetett intelligencia nem foghatja föl az Isten mivoltát tökéletesen. Isten nem volna Isten, nem volna végtelen, hanem véges, ha az, akinek értelmi ereje korlátolt, megérthetné Őt. Azt mondtam, hogy ez a hit azon kevés *tanításainak egyike*, amelyet föl nem foghatunk. Csoda, hogy számtalan ilyen igazság nincsen, mert ha a természet ezer dolgára gondolunk, amelyet nem értünk, mennyivel inkább lehetnének elkészülve titokzatosságokra a *természetfölötti* rendben. A Szentháromság titok, vagyis igazság, amelyet elhiszünk, de eszünkkel kinyomozni nem tudunk.

J. úr: Hol szól a Szentírás a Háromságról?

K. atya: Szent Jánosnál olvassuk: „Mert hárman vannak, kik bizonytságot tesznek a mennyben: az Atya, az Ige és a Szentlélek; és ez a három egy.” (5, 7.) Krisztus megparancsolta apostolainak, hogy keresztteljenek „az Atya és Fiú és Szentlélek nevében”. (Mt. 28, 19.) Azután Szent Márk (1, 10—11.) evangéliumában olvassuk, hogy Krisztus kereszttelése közben a Szentlélek jelent meg feje fölött galamb képében és az Atya így szólt: „Te vagy az én igen kedves fiam.” A Szentírásnak e helyei utalnak a három személyre.

J. úr: Ebből az tűnik ki, hogy ők külön személyek.

K. atya: Úgy van, az Atya nem a Fiú és a Szentlélek nem az Atya vagy a Fiú. A mi lelkünkben — jól lehet az szellem és ennél fogva oszthatatlan — az értelem nem az akarat, és az emlékezet egyik sem a kettő közül, és mégis ezen erők mindegyike a lélek igaz természetéhez tartozik. De, amint mondtam, nem szabad

azt remélnie, hogy ezt megérti, sem azt, hogy én képes lehetnék a dolog „mikéntjét” önnek megmagyarázni.

És most belekezdhetünk az ígért oktatásba. Ádám, mint az emberi faj képviselője, vétkezett. Ezzel övéire Isten barátságának és kegyelmének elvesztését idézte. Így a mennyország minden ember elől bezárult. Hiszen — mint már láttuk — a kegyelem feltétele annak, hogy Isten látásának örvendhessünk. Ha a Mindenható nem mutatott volna irgalmat, Ádámnak és Évának ugyanazon nyomorult örök sorsra kellett volna jutniuk, mint a lázadó angyaloknak, mivel ők tudatosan hasonló bűnt követtek el. Mindazonáltal, mivel őszüleink kívülről jövő kísértésnek estek áldozatul és ezáltal billió és billió olyan lénynek a kérdése merült föl, akik *ténylegesen* nem vétkeztek, az Isten módot talált, hogy az emberi nem megváltását lehetővé tegye.

J. úr: Ez valóban megvigasztaló.

K. atya: Igen, ez számunkra vigasz, de ó, mibe került az Istennek ennek keresztülvitele.

J. úr: Mibe került az Istennek! Nem bocsáthatott meg egyszerűen az emberiségnek? Ezzel az ügy le lett volna zárva.

K. atya: Megtehetette volna. Azonban mivel az Isten nem lehet közömbös a bűnnel szemben, igazságot kívánt. Teljes elégtételt követelt a bűnért és Ádám ezt nem adhatta meg.

J. úr: Miért nem adhatta meg? Úgy gondolom, hogy az, aki vétkezik, megbánással jóváteheti bűnét.

K. atya: Nem, Jánosi úr, egy értelemmel és szabadakaratral fölruházott teremtmény lehet engedetlen az Isten iránt, azonban ezt csak egy Isten teheti jóvá.

J. úr: Ezt nem értem.

K. atya: Hát figyeljen ide. Ugyebár egy Isten ellen való bűnnek a gonoszsága és terjedelme annak az Istennek a nagyságához és méltóságához van mérve, akit a bántalom ért. És Isten méltósága határ és végnélküli. Mármost az ember jócselekedete nem lehet nagyobb saját erőinél, amelyek korlátozottak. Ennélfogva mindenkör tátongó szakadék és fölmérhetetlen távolság lesz az

ember legjobb cselekedetei és a között, ami az Istent igazság szerint megilleti.

J. úr: Most világos előttem. Hogyan lépett közbe az Isten?

K. atya: Isten Fia, a második személy följánlotta, hogy fölveszi az emberi természetet: azaz, hogy egyesíti az emberi testet és lelket a maga isteni személyével, hogy leszáll erre a világra és itt a földön ad teljesen egyenlő értékű elégtételt az Atyának. Isten által adatván az elégtétel, ez határtalan, mint a bűn, amely az ő végtelen fölsége ellen támadott. Szent János a Szentháromság második személyét „az Igé”-nek nevezi és a „megtestesülésről” így ír: „Kezdetben volt az Ige és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige... és az Ige testté lőn és miköztünk lakozék.” (Ján. 1, 14.)

J. úr: Ez mindenesetre olyan irgalom és jóság Isten részéről, amilyenre az ember teljességgel érdemtelen. Vajjon az volt az Isten fia emberi testben, akit a történelem „Krisztus”-nak nevez?

K. atya: Határozottan.

J. úr: De vajjon nem múltak-e el évezredek Ádám és Krisztus ideje között?

K. atya: Igenis. A Szentírás számítása szerint több mint 4000 esztendő.

J. úr: Ez újabb rejtvény számomra. Hogyan részesültek ősszüleink mindazon leszármazói, akik ezekben az évezredekben éltek, Isten elégtételadásának jótéteményében?

K. atya: Úgy, hogy Isten Ádámnak és Évának és többiben másoknak is kinyilatkoztatta, hogy a Szentháromság személyei közül az egyik egy eljövendő napon emberré lesz s ezt megelőzően Krisztus elégtételét lelkükre alkalmazta olyan föltétellel, hogy ebben az ígértben hisznek és egyéb parancsait teljesítik.

J. úr: És most Krisztust új megvilágításban ismertem meg. Sohasem értettem egészen az ő állását, sem pedig földi munkájának jelentőségét. Az az érzésem, hogy az egyik dolgon keresztül egy másik dolgot látok meg. Nem mondja az Írás, hogy Krisztus egy szűztől született?

K. atya: Úgy van. Örülök, mikor látom, hogy olyan jó érzéke van a dolgok összefüggésének fölismeréséhez. Isten Fiának azzal az elhatározásával egyidejűleg, hogy emberré lesz, az a gondolata is volt, hogy vajjon kitől vegye föl testét és véré. Az illetőnek erre a méltóságra érdemesnek kellett lennie, amennyire teremtmény csak lehet. Ezért abban a pillanatban, amelyben lelkét teremti, az ő elégtételének érdemeit árasztja reá és megvédi az eredeti bűntől. Nem illett volna, hogy az, kitől emberi természetét felveszi s benne a bűnért eleget tesz, maga valaha is bűnnel fertőzött legyen. Az ön katekizmusa Szűz Mária „Szeplőtelen fogantatásáról” beszél, amivel azt a hitünket akarjuk kifejezésre juttatni, hogy lelke teremtése pillanatában ment volt az eredeti bűntől.

J. úr: Most jobban értem az „Üdvözlégy Mária” nevű kis imát. Ebben Szűz Máriát „malasztal teljes” lénynek mondjuk.

K. atya: Igen. Ezek Gábel angyal szavai, akit a Mindenható küldött, hogy megvigye Máriának fenséges hivatása üzenetét és megkapja az Isten akaratába való beleegyezését. Szeretném, ha ezt az eseményt Lukács evangéliumának első fejezetében elolvasná. Itt van följegyezve, hogy Mária szűz volt és áldott valamennyi asszony között, — azért, mivel nem örökölte az eredeti bűnt és mivel valamennyi asszony között ő volt kiszemelve arra, hogy az Isten Fiának anyja legyen. Itt olvashatjuk, hogyan habozott Mária az angyal szavait elhinni, mivel nem tudta megérteni, mikép lehetne anyává és mégis mikép maradhatna mindenkorra az Istennek szentelt szűz. Erre az angyal kinyilatkoztatta, hogy csoda által, a Szentlélek erejétől fog méhében foganni és fiút szülni, akit a „Legszentebb Fiá”-nak fog-nak nevezni. Az Apostoli hitvallás ezt a titkot ezekkel a szavakkal fejezi ki: „ki fogantatott a Szentlélektől, született Szűz Máriától”.

J. úr: Atyám, ön ennek az oktatásnak az elején azt mondotta nekem, hogy Istent mint jó és szerető Istent fogja bemutatni. Valóban neki ilyennek kell lennie. Semmiért a világon nem hagynám abba ezt a tanulást,

mert Isten nagyobbak és szentebbnek tűnik fel előtttem, mint azelőtt bármikor, és mégis közelebb érzem magamat hozzá. Úgy kezdem elképzelni, mint aki behatóan érdeklődik irántam.

IV. Oktatás

Krisztus életének főbb mozzanatai

K. atya: Tehát, kedves Jánosi úr, megismerkedett-e a legfőbb mozzanatokkal Krisztus életében?

J. úr: Igen, atyám. Bár nem minden új előtttem, amit róla a katekizmus elmond, mégis — ahogy önnek a múlt este mondtam — nem tudtam azt, hogy Krisztus emberi alakban a mennybéli Isten volt. Arról volt tudomásom, hogy a karácsony Krisztus születésének emlékünnepe és hogy nagypéntek az ő halálának napját jelenti stb.

K. atya: A biblia Jézus életének nagyobb részéről hallgat. Harminc éves koráig, amíg nyilvános tanítását meg nem kezdette, alig néhány eseményről tesz említést. Ezen pár körülményre vonatkozólag szeretnék önnek kérdéseket föladni. Tudja-e, Jánosi úr, hogy hol született Krisztus?

J. úr: Egy Betlehem nevű kis városka közelében. Azonban, atyám, nem Názáretben élt Mária?

K. atya: Igen, ott élt. De úgy látszik, ön nem ismeri azokat a szomorú körülményeket, amelyek a Megváltó születésével kapcsolatosak. Eszünkbe kell juttatnunk az Úrjövet célját: Jézus nemcsak azért jött le a mennyországból, hogy tanítsa az emberiséget és hogy az emberi nemnek isteni segítséget nyújtson az üdvösség elnyerésére, hanem eljött, hogy szenvedésével tegyen eleget a bűnért. És ő a világba lépésével kívánta ezt a szenvedést megkezdeni és szakadatlanul folytatni, amíg kemény haláltusában a kereszten meg nem hal. Ezért isteni előrelátással volt az elrendelve, hogy neki távol otthonától kellett megszületnie, egy istállóban vagy barlangban Betlehem városkáján kívül, amelynek minden háza e

napon tele volt emberekkel, akik — mint József és Mária — egy népszámlálás alkalmából nevüket jöttek bejegyeztetni. Betlehem volt az a hely, ahová Józsefnek mennie kellett. Mária vele ment, s mialatt e miatt távol voltak hazulról, történt Jézus születése. Tudja-e, hogy a mennyország miképpen mutatta meg részvételét az Ünneves születésében?

J. úr: Az angyalok énekére gondol és arra, hogy egy angyal megjelent a pásztoroknak?

K. atya: Úgy van. És az angyal megjelentette, hogy ez az esemény Isten nagy dicsőségére szolgál és békeséget hoz földön az embereknek. A teremtés kezdete óta most első ízben történt, hogy Isten illő tiszteletben részesült. Ez végtelen tiszteletadás volt és megnyitotta a békesség útját az emberi nem és Isten között.

J. úr: Nem tett-e eleget az Istenfia azzal a pusztával, hogy fölvette az emberi természetet? Szükséges volt, hogy alávesse magát még további harminchárom év megaláztatásának és szenvedésének?

K. atya: Igen, elégséges lett volna, hogy az embert megváltsa, de nem arra, hogy Isten szeretetének eleget tegyen. Isten további bizonyítékát akarta adni az ember iránt való végtelen szeretetének és mélyen belénk vésni a bűn rettentő gonoszságának a leckéjét. Alighogy Krisztus megszületett, máris halálra keresték őt. Heródes király, aki abban az időben Judeán uralkodott, attól való félelmében, hogy Jézus földi királlyá lesz és megfosztja trónjától, az összes fiúgyermek legyilkolását rendelte el. Ezt vélte biztos módnak arra, hogy a gyermek Jézust megölje. Mária és József figyelmeztetést kaptak az égből és elmenekültek Heródes félelmetes haragjától. Egyiptomba mentek, ahol a pogány istentelenség közepette igen nehéz szomorúságban töltötték el néhány esztendőt, és ahol valószínűleg a legkegyetlenebb szegénységet és nélkülözést kellett elszenvedniök. Igaz, hogy mint Isten, Krisztus mindezt elkerülhette volna, azonban ez részlete volt azon tervének, amely az emberiség bűneiért való túlfutó bőséges jóvátételre irányult. És most, Jánosi úr,

mi a legközelebbi mondanivalója a katekizmusnak Krisztusról?

J. úr: Azt hiszem, arról szól, hogy szüleivel tizenkét éves korában Jeruzsálembe ment.

K. atya: Igen és arról, hogy még három napig ott maradt, miután József és Mária hazamentek. Ő kész-akarva engedte, hogy elveszítsék őt.

J. úr: Milyen céllal tette ezt?

K. atya: Az Udvözítő egyszer és mindenkorra meg akarta tanítani az embereket, hogy figyelmünket minden mást megelőzve azokra kell irányítanunk, amik az ő atyjáéi, még akkor is, ha ezzel legközelebbi rokonainkat vagy legjobb barátainkat is elhanyagoljuk. Az Atya akarata volt, hogy Jézus éljen ezzel az alkalommal és bebizonyítsa a zsidó írástudóknak, hogy itt van a Messiás eljövételének az ideje; e névnél a zsidók elmondották neki, hogy kinek kell eljönnie. Azonkívül az Atya akarata szerint arra is példát adott valamennyiünknek, hogy milyen szívesen időzzünk Isten házában.

J. úr: Csak azt nem tudom megérteni, hogy József és Mária hogyan tudtak olyan messzire elmenni a nélkül, hogy Jézus hiányzott volna nekik?

K. atya: Jeruzsálem városa fallal volt körülvéve, ahogy csaknem minden város abban az időben és utak voltak, amelyek különböző kapukon vezettek ki. Szokásban volt, hogy a férfiak és a nők külön csoportokban mentek. József a férfiakkal tartott, Mária pedig az asszonyokkal. A gyermekek bármelyik szülővel mehettek. József bizonyára azt gondolta, hogy Jézus Máriával van, Mária viszont azt gondolta, hogy Józsefnél van, amíg csak egy bizonyos ponton nem találkoztak, miután egy egész napi járó utat tettek már meg. Ekkor kiderült, hogy Jézus egyiküknek a kíséretében sem volt, s ők együtt tértek vissza Jeruzsálembe, bizonyára minden házba bekopogtak, hogy nem láttak-e egy fiút, aki az ő leírásuknak megfelel. „Szomorúsággal” keresték őt, hiába, míg csak a templomba vissza nem tértek, ahol Jézus mennyei bölcseségével tündöklött s csodálatot keltett azzal, hogy igen jártas az ótestamentumi Szentírásban stb. S az Atya

akarata volt, hogy Jézus szándékosan ott maradjon. S az Atya akarata volt, hogy a szülők iránt való engedelmes-ségre és tiszteletre adjon példát azzal, hogy velük hazatér. Valóban, a biblia Jézus családi életét ezekkel a szavakkal meríti ki: „Engedelmes volt nekik”, tudniillik szülei-nek. Ezután nincs említés a mi Urunkról — egészen meddig?

J. úr: Amíg Szent János a Jordán vizében megkeresztelte, miután negyven napig bőjtölt a pusztában. Látom, atyám, hogy Krisztus rendkívül kemény volt önmagához, természetesen miérettünk, minthogy neki magának semmi szüksége nem volt a vezeklés ilyen gyakorlataira.

K. atya: Ez igaz. És megkereszteltetése után mit tett Krisztus?

J. úr: Nyilvános működésbe kezdett, amely három évig tartott.

K. atya: Úgy van. Ezalatt tanított, segített az emberekben, istenségének bizonyítására csodákat művelt, hogy ezzel is előkészítse az utat minden nemzetek tanítására és megszentelésére, egészen a világ végezetéig. Erről később még tárgyalunk. De tud-e valamit azokról a módokról, amelyekkel Jézus bebizonyította, hogy Isten volt?

J. úr: Igen, atyám, ha azokat el lehet hinni.

K. atya: Hogyan, ön megijeszt engem, Jánosi úr. Hiszen kifejezést adott azon erős hitének, hogy Krisztus Isten Fia emberi alakban.

J. úr: Igen, atyám; én *nem* is kezdek most el ebben kételkedni.

K. atya: De bizony kezd, mert nem tudja, vajjon elhiggye-e, hogy borrá változtatta a vizet, szaporította a kenyeret, gyógyította a vakokat, a bénákat, a siket-némákat, föltámasztotta a halottakat stb.

J. úr: Úgy látszik, hogy ha Isten volt, akkor ezeket a dolgokat éppen úgy megtehetette, mint ahogy megalkothatta a világegyetemet. Azonban sokszor hallottam, hogy csodák nincsenek.

K. atya: Ennélfogva ön arról akar meggyőződni,

hogy Krisztus a neki tulajdonított csodákat *valóban* véghez vitte-e. Hagyjuk talán Krisztus istenségének és csodáinak bizonyítását jövő oktatásunkra. E pillanatban tegyük föl, hogy az Újszövetség igaz történetet mond el. És mit mond a katekizmus — tanítását az evangéliumokra alapozva — Krisztus haláláról?

J. úr: Azt mondja, hogy ő meg *akart* halni, hogy halálfélelmében vért izzadott, hogy megostorozták, hogy megcsúfolták, hogy megátkozták, hogy keresztfára szegeztek, latrok közé, s miután három órán keresztül kínszenvedett, meghalt.

K. atya: Jól tanulta meg a leckéjét. És mi történt halála után?

J. úr: Ismét föltámadott, negyven napig maradt a földön, azután visszatért a mennyekbe.

K. atya: Hová ment a lelke, amikor meghalt?

J. úr: Az apostoli hitvallás azt mondja, hogy a poklokra szállott alá. Azonban a katekizmus megmagyarázza, hogy ezen a szón nem azt a helyet kell érteni, ahová a gonoszok kerülnek. Gondolom, a pokol tornácának hívják ezt a helyet.

K. atya: Úgy van. Már tanulta, hogy a mennyország minden ember elől zárva volt Krisztus haláláig. Azonban azok, akik szent életet éltek, a Megváltó eljövetelében hittek és neki ajánlották föl magukat, nem voltak elveszve. Mivel lelkük sem a mennyországba, sem a pokolba nem került, kellett egy helynek lennie, ahová a jók jutottak, ahol boldogok voltak, csak nem örvendhetek a természetfölötti mennyországnak, az Isten látásának. Szent Péter „a fogságban levő lelkeknek” nevezte őket. Ezekhez a lelkekhez szállott alá Krisztus, azzal az örömhírrrel, hogy most már meg vannak váltva és bemehetnek a mennyek országába.

V. Oktatás

Krisztus istensége

K. atya: Ma este világosan és meggyőzően akarom önnek bebizonyítani, kedves Jánosi úr, hogy Krisztus igaz Isten volt.

J. úr: Miért, atyám, én ezt úgyis hiszem és semmi-féle kétség sem bánt.

K. atya: Lehet. De én azt akarom, hogy ön képes legyen hitét bizonyítékokkal meg is védeni. Még ha valaki nem is fogadná el a Szentírás sugalmazottságát, mégis bebizonyíthatná belőle álláspontját, mert mint történelmi forrás, kétségtelenül megbízható. Krisztus istenségének bizonyítására hivatkozhatik az ószövetségi jövendölésekre, az újszövetségi csodákra s legfőképpen Krisztus feltámadására. És ha az ön ellenfele minden, a Szentírásból vett bizonyítékot okatlanul visszautasítana, megvetne, még mindig bebizonyíthatja Jézus istenségét abból, amit ellenfele is kész elfogadni, tudniillik Krisztus jelleméből.

J. úr: Éppen ilyen bizonyítékra van szükségem egy társammal szemben, akivel a gyárban együtt dolgozom. Ő azt állítja, hogy tudatlan s túlságosan hiszékeny emberek írták a Szentírást és ezért az ő tanúságtételükre építeni nem lehet.

K. atya: Nagyon is távol állott tőlük a hiszékenység. Látni akartak, tapintással meggyőződni és még akkor is kétségeskedtek. „Bolondok”-nak kellett volna lenniök, ha még tovább kételkednek. Isten szándékkal intézte úgy, hogy a tanulatlan győzze meg a tanultat, mivel ez inkább teszi nyilvánvalóvá, hogy a védelmezett ügy isteni. Éleseszű és tanult ember könnyen befon másokat, míg iskolázatlan s egyszerű észjárású emberek tanúságtételénél meggyőzőbb nincsen. A bíróságnál mindig a tanulatlan, egyszerű tanúk tanúskodnak legjobban, amikor elmondják, amit valóban láttak vagy hallottak. Isten mentsen a nagy észtól, ha nem párosul lelkiismerettel!

J. úr: Milyen bizonyítékot szolgáltatnak Krisztus istenségéről az ószövetségi jóvendölések?

K. atya: Összhangzásban az ókor minden népének hagyományaival, egy Megváltóról szólnak, aki a mennyből földre száll. Személyét, jellemét, életének s halálának főköörülményeit oly világosan írják le, hogy tévedés nem lehet a felől, kiről van szó.

J. úr: Az újszövetségben elmondott csodák hogyan bizonyítják Krisztus istenségét?

K. atya: Ahogy már előbb láttuk, csodákat csak Isten hatalma tud tenni. Márpedig az újszövetség igen sok csodát beszél el, amelyeket Krisztus istenségének bizonyítására tett. Világos nappal művelte csodatetteit s csaknem mindig nagy sokaság jelenlétében. Sőt legtöbbször legnagyobb ellenségei — az írástudók és farizeusok — előtt, akik nem kételkedtek csodáinak valódiságában, hanem irigyelték sikerét, amikor látták, hogy a nép messze földről tódul hozzá s magával hozza vakjait és süketjeit, bénáit és bélpoklosait.

Az elmúlt tizenennyolc évszázad folyamán a legszigorúbb kritika hangzott el Krisztus csodái ellen, és csakis azzal az egyetlennelgy eredménnyel, hogy igazságukat állapította meg. Jól mondhatta az Üdvözítő ellenségeinek: „Ha nem cselekszem Atyám tetteit, ne higgyetek nekem; ha pedig cselekszem, és ha nekem nem hisztek, higgyetek a tetteknek, hogy megtudjátok és belássátok, hogy az Atya énbennem vagyok és én az Atyában.” (Ján. 10, 37—28.)

J. úr: Legjobb bizonyítéknak a feltámadást monddta, atyám.

K. atya: Igen, Krisztus saját feltámadását. Alátámasztására nagyobb bizonyítékunk és több súlyú tanúságtételünk van, mint a történelem bármely más ténye számára. Ezek meggyőzhetnék Krisztus istenségéről a legaggályoskodóbb kételkedőt is. Mert hogyan tudott volna Krisztus, ahogy előre megmondotta, saját erejéből az életbe visszatérni, ha nem lett volna Isten? Feltámadását majdnem egy tucat egykorú történetíró erősíti meg, akik tanúi voltak halálának, vagy határozott tudomásuk

volt róla, s később életben látták. És, mint mondtam, ezek emberek voltak, akik késedelmeskedtek a hitben; valóban csak akkor hittek, miután látták, beszéltek vele, megtapogatták. S miután meggyőződtek, úgy hivatkoztak a feltámadásra, mint a Krisztusban való minden hit alapjára. Csak azt fogadták el Júdás utódjául, aki Krisztus haláláról és feltámadásáról tanúbizonyságot tudott tenni. Szembeszálltak minden veszéllyel és örömet adták életüket Mesterüknek a halálon aratott diadala védelmében.

J. úr: A Szentírásnak mely helyei nyilatkoznak világosan Krisztus istenségéről?

K. atya: 1. Azok, amelyekben az Atyaisten tett tanúbizonyságot róla. (V. ö.: Máté 3, 17; Márk 9, 16.)

2. Azok, amelyekben Krisztus tesz tanúbizonyságot önmagáról. Jóllehet minden evangélista följegyzi Udvozítónkről, hogy önmagáról mint Istenről beszélt, elegendő lesz Szent János evangéliumára hivatkoznunk, amelyet kifejezetten azzal a céllal írt, hogy Krisztus istenségét kimutassa. (V. ö.: János 4, 26; 8, 58; 9, 35—38; 10, 30—38; 14, 11; 17, 5.)

3. Azok, amelyekben az apostolok (három esztendőn át társai és Szent Pál, aki magától Krisztustól kapott ki nyilatkoztatást) utalnak az ő istenségére. Ime, csak néhány ilyen hivatkozás: Máté 8, 29; 16, 16; Márk 5, 7; 8, 29; Lukács 7, 16; János 1, 1—4; 3, 16; 4, 26; 6, 14; 20, 28; Ap. csel. 8, 37; 13, 23; 3, 15; Róm. 8, 34; 9, 3—5; I Kol. 16, 17; 2, 19; II Phil. 6, 7; Zsid. 5, 8; I Tim. 2, 3; I Péter 1, 18—19.

4. Azok, amelyekben idegenek, sőt még Krisztus ellenségei is Istennek nyilvánítják őt. Máté 27, 54; Márk 1, 24; 5, 7; Lukács 4, 41; János 1, 49.

J. úr: Ez bizonyára bőséges bizonyíték bárki számára, aki hinni akar. De mit tegyek, ha az ellenfelem nem akarja elhinni, hogy a Szentírást azok írták, akiknek az egyes részeket tulajdonítjuk?

K. atya: Akkor a világi történetírásból bizonyíthatjuk be, hogy a Krisztusnak nevezett történeti személy valóban élt és hogy a legtökéletesebb jellemnek tisztel-

ték, amely valaha a világon volt. Hitetlenek ezt nagyon is elismerik és maga ez az elismerés magában foglalja Krisztus istenségének bizonyítékát.

J. úr: Hogyan, atyám?

K. atya: Szóval ők beismerik, hogy mindenben Istennek valóságos mása, a legnagyobb tökéletesség mintaképe, a legszentebb egyén volt, aki valaha élt, stb. Mármost, ha Krisztus nem volt az, akinek magát mondotta, tudniillik Isten, akkor hogyan lehetett volna a tökéletesség mintaképe? Inkább a világ legvallástalanabb, legkegyetlenebb, legistenkáromlóbb emberének kellene őt gondolnunk, ha csak úgy hazudta istenségét. Ha Krisztus nem volt Isten, akkor nemcsak hamis tanító volt, hanem a világ legnagyobb csalója is.

A kereszténység ellenségei gyönyörű dolgokat mondanak Krisztusról. De ezek a nyilatkozatok logikusan Krisztus istenségére vezetnek, még ha a nyilatkozók ezt nem is akarnák. S ezért a logika kényszerít annak következtetésére, hogy: ha Krisztus ellenségei nem akarják benne Péter módjára felismerni „az élő Isten Fiát”, akkor ez csak azért van, mert nem akarnak, mint Péter, térdre-esni és Őt Urukként s Mesterükként imádni.

Osszegezzük az elmondottakat! Az evangélium elmondja, hogy Krisztus egy alkalommal megkérdezte apostolait, miként vélekedik a nép őrá. A nép ismerte Krisztus szentségét, csodáit s ezért rendkívüli egyéniségnek tartotta. De látván azt, hogy külsejében a többi emberhez hasonló, nagy prófétának gondolták. Egyesek azt hitték, hogy Ő Keresztelő János, mások azt, hogy Illés vagy Jeremiás tért vissza a földre. Erre Krisztus azt kérdezte apostolaitól, hogy ők mit tartanak róla, mire Péter mindnyájuk nevében felelte: „Te Krisztus vagy, az élő Istennek Fia.” Mind az apostoloknak, mind a népnek igaza volt, mivel Krisztus mindkettő volt, Isten is, ember is. Ha nem lett volna Isten, világmegváltó áldozatának nem lett volna végtelen értéke és ha nem lett volna ember, nem halhatott volna meg érettünk.

Mérlegeljük a Szentírás, a történelem s a józan ész tanúskodását Krisztus istensége mellett és állítsuk szembe

velük azokat az ingó érveket, amelyeket a hitetlenek hoznak fel annak lerontására: hamarosan arra a meggyőződésre jutunk, hogy több és erősebb hit kell a hitetlenséghez, mint ahhoz, hogy Krisztus istenségében higgyünk. A keresztény hívő látja, hogy Jézus jövetelét megjövendölték és epedve várták századokkal születése előtt; még pogány bölcselektől is hallja, hogy a világnak mennyel tanítóra van szüksége; látja, hogy Jézusban mindaz beteljesedett, amit a próféták a Messiásról megjövendöltek; előtte van Krisztus senkivel össze nem hasonlítható egyénisége és feddhetetlen élete; csodáiról és föltámadásáról értesül egy tucat egyszerű észjárású, szent embertől, akik éveken át mindennapos társai voltak; látja, mint terjed el vallása, jóllehet királyok és császárok minden hatalmukkal akadályozták, látja, amint minden rendű és rangú férfiaknak és asszonyoknak milliói tisztelik emlékét, s boldogságukat keresik és találják meg abban, hogy egész szívüket neki adják. Ezt látja és hisz.

A hitetlenek álláspontja viszont nem logikus gondolatmenet folyománya. Ha nem megrögzött vallástalanságból vagy kereszténytelen életből ered, egyes hitetlen írók tekintélyén alapul.

A hitetlen hitét Humetől, Huxleytől, Darwintól, Voltairetől, Renantól, Spencertől, Bolinbroke-tól stb. veszi; a keresztény Krisztustól, Mátétól, Lukáctól, Márktól, Jánostól, Pétertől, Páltól, Jakabtól stb. kapja hitét. Mi keresztények elhisszük, hogy a cethal elnyelte Jónást, de sokkal könnyebb volna elhinni, hogy Jónás nyelte el a cethalat, mintsem a felhozott bizonyítékok ellenére Krisztus istenségét kétségbe vonni.

VI. Oktatás

Jánosi helyes fogalmat nyer Isten Egyházáról

K. atya: Most már, kedves Jánosi úr, meg van róla győződve, hogy Krisztus igaz Isten volt, hogy Ő szerette a világot és meghalt érte. Azonban Krisztus halálának pusztító ténye minden embert nem üdvözít.

J. úr: Nem, atyám. Ha most már minden ember, bár-hogyan élt is, pusztán azért, mert Krisztus mindnyá-junkért meghalt, üdvözítve volna, a megváltás a bűnre bátorítana. A bűnt pedig Isten gyűlöli.

K. atya: Nagyon helyes, kedves Jánosi úr. Mégis vannak olyanok, akik azt hiszik, hogy Krisztusnak, mint Udvözítőjüknek pusztá elismerése üdvözíteni fogja őket.

J. úr: Ahogyan én értettem, a Megváltó halála csupán új *lehetőséget* adott a mennyországra, *lehetővé* tette, hogy az örök boldogságot Istennel elérhessük.

K. atya: Jól értette meg. Ha a mi városunk elektro-mos vagy vízműveket állítana polgárai számára, sok embernek esetleg mégsem volna haszna belőle. Állíthatna a város olyan hatalmas tartályt, amely sokkal több vizet szolgáltatna, mint amennyire az összes családoknak szük-sége van: az egyes embernek mégis magának kellene arra gondolnia és költenie, hogy otthonában vízvezetéki berendezése meglegyen és össze legyen kötve a fő-vezetékkel, amely a vizet a fogyasztóhoz szállítja. Így Krisztus érdemei túlaradóan elégségesek az egész emberiség üdvözítésére, azonban az egyes embernek bizonyos feltételeket kell teljesítenie, mielőtt összeköttetésbe jutna velük és hasznukat látná.

J. úr: Értem a dolgot, atyám. Még a maguk nemében jó emberek sem részesülhetnek Krisztus érdemeinek jótéteményében, ha nem teljesítik az általa megszabott feltételeket.

K. atya: Úgy van. És az ezzel ellenkező tanítás nap-jainknak egyik legnagyobb tévedése.

J. úr: Magam is olyan voltam, mint egy villamos-világításra berendezett ház, de amely az áramot hozó fő-vezetékkel sohasem volt összekapcsolva. Ami a dolog hasznát illeti, a ház akárcsak soha nem lett volna vil-lanyvilágításra berendezve.

K. atya: Jól fogja föl a gondolatot. A világ tele van emberekkel, akik azt állítják, hogy ők a maguk módján munkálhatják üdvözülésüket. Nem jönnek rá, hogy a mennyország *természetfölötti* jutalom, amelyet csak *természetfölötti* értékű cselekedetekkel lehet kiérdemelni.

Legjobb cselekedeteink is csak *természetes* értékkel bírnak, ha nem az Isten kegyelmével egyesülve visszük végbe őket.

Mármost, kedves Jánosi úr, szeretném tudni, vajjon tisztában van-e azzal, mi módon gondoskodott az Üdvözítő a mi oktatásunkról, akik itt Amerikában a huszadik században élünk?

K. úr: Nekem erről a következő képem van: Krisztus nemcsak mint *Megváltó*, hanem mint *Tanító* is jött le. Azt akarta, hogy tanítása a világ végezetéig minden emberhez eljusson, jöllehet ő maga csak a zsidók kis országában tanított. És ha jól értettem, legtöbb idejét tizenkét férfiú oktatásának szentelte, akiket tanításával a többi nemzetekhez kívánt küldeni. Helyesen beszéltem, atyám?

K. atya: Amennyit mondott, azt jól mondta. Elmondta, hogy az első század emberei hogyan juthattak Krisztus tanításának birtokába. De vajjon hogyan származott az a századokon keresztül napjainkra a feltétlen valódiság bélyegével?

J. úr: A Krisztustól kioktatott tizenkét apostol leírta azt, amire tanították és a jövőendő nemzedékek számára a Szentírásban hagyta azt hátra. Így van ez, atyám?

K. atya: Nem, kedves Jánosi úr. Tartottam tőle, hogy helytelen elképzelése van erről, mint általában a legtöbb nemkatolikusnak. A protestánsok egyéni hitük alátámasztására állandóan a Szentírásra hivatkoznak. Ez olyanokban, akik a vallással behatóbban nem foglalkoztak, azt a hitet keltette, hogy maga a kereszténység alapítója írta ezt a könyvet, vagy pedig meghagyta apostolainak, hogy a világ minden jövőendő nemzedékének okulására írják meg azt.

J. úr: Így gondoltam ezt, atyám.

K. atya: Ez tévedés. Krisztus a Szentírásnak egyetlen szavát nem írta, sem nem parancsolta meg apostolainak, hogy ők írjanak. És valóban, a tizenkettő közül csak hat írt. Az újszövetség sugalmazva van, vagyis más szóval olyan megbízható, mintha Isten maga írta volna, de azért sohasem volt az a célja, hogy a nemzeteknek egyedüli tanítója és vezetője legyen az üdvösségre.

Nem szeretném, ha mint sok embernek, magának is az volna a véleménye, hogy a katolikus Egyház nem sokat ad a Szentírásra. Bizonyára hallotta már ezt, vagy nem?

J. úr: Igen, atyám. Azt hallottam, hogy a katolikusoknak a Szentírást még csak olvasniok sem szabad.

K. atya: Én ennél rosszabbat is hallottam már. Azt hallottam, hogy papok elégetik a Szentírást. Minden, a történelemben jártas embernek tudnia kell, hogy a katolikus Egyház adta a világnak a Szentírást. És csak az ő tekintélyénél fogva tudja a világ, hogy ez a könyv sugalmazott írást tartalmaz. Az Egyház legtanultabb fiai a kereszténység kora századaiban életüket arra szentelték, hogy az egész Szentírást kézzel lemásolták s különböző nyelvekre lefordították.

De erre a tárgyra, a „Szentírás”-ra később térünk vissza. Most azt szeretném, hogy helyes fogalmat nyerjen Istennek minden ember üdvözítésére vonatkozó tervéről. Jól mondotta, kedves Jánosi úr, Krisztus az apostolokat három éven át oktatta. Így akarta őket képessé tenni arra, hogy igazságát napjainkban élő nemzetekhez elvigyék. De annak a valóságos látható szervezetnek, társaságnak vagy országnak, amelynek első tanítója ez a tizenkét férfi volt, a világ végezetéig érzékelhetően léteznie kell: „És királyságának nem lesz vége.” (Lk. 1, 33.) Krisztus országát az ő Egyházának nevezte: „... fogom építeni *Egyházamat*”. (Mt. 16, 18.) és megígérte, hogy mindenkor vele marad: „És íme, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.” (Mt. 28, 20.) Látja, kedves Jánosi úr, az Egyház nemcsak arra volt hivatva, hogy Krisztust mint tanítómestert képviselje, hanem arra is, hogy mindvégig minden ténykedését folytassa. Erre pedig nem képes a Szentírás. Az *Egyház hozta létre a Szentírást és nem a Szentírás az Egyházat*. Az újszövetségi Szentírást akkor írták, miután az Egyház teljesen meg volt szervezve és már keményen dolgozott.

Krisztus az Egyház „testét” három évi működése alatt szervezte meg, és mennybemenetele után tíz nappal, ígéretéhez képest elküldötte a Szentlelket, hogy az Egyházba életet öntsön, isteni életének forrása legyen, téve-

déstől megvédje stb. Ettől fogva érdemli meg az Isten földi országa azt az elnevezést, amelyet Szent Pál adott neki: „Az élő Isten Egyháza”. (I Tim. 3, 5.) Milyen világos, hogy az Egyház nem lehet más, mint „az igazság oszlopa s szilárd alapja” (ugyanott). Milyen világos, hogy „a pokol kapui nem vesznek erőt rajta”. (Mt. 16, 18.) Milyen észszerű: „ha pedig az Egyházra sem hallgat, legyen neked, mint a pogány és a vámos”. (Mt. 18, 17.) Milyen észszerű: „Aki titeket hallgat, engem hallgat.” (Lk. 10, 16.)

„Az élő Isten Egyházának” Krisztusával azonos a küldetése, azonos a tekintélye is, azonos a hatalma is a bűnök megbocsátására. Mikép lehetne isteni segítőeszközök híján az emberek megszentelésére? „Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket.” (Ján. 20, 21.)

J. úr: Ilyen magyarázatok után minden olyan észszerű, olyan szép, atyám. Nézze, hogy jól fogtam-e föl a dolgot: Krisztus tanító, bűnbocsátó és megszentelő művét egy intézménynek kellett folytatnia. Egy intézménynek, mely isteni, mégpedig nemcsak azért, mert Ő alapította, hanem mert a Szentlélek lakik benne. Ő maga mindig Egyházával marad és működik azok által, akik a léleküdvözítő munkára világos megbízatást nyertek.

K. atya: Most már igaz képe van a helyzetről, kedves Jánosi úr. Az Egyháznak nemzetközinek kell lennie és tanításának, vezetésének és isteni segítőeszközeinek minden népre ki kell terjedniök. Mindenkinek kötelessége volna, hogy hozzá csatlakozzék és követelményeinek eleget tegyen. Viszonzásul részesül isteni segítőeszközeiben és vezetőt nyer benne az örök üdvösségre.

J. úr: Azt hiszem, hogy most már helyes fogalmam van Isten Egyházának természetéről. Azonban úgy látom, hogy ez nem egybehangzó a ma vallásával. Tekinthetők-e ugyanis Isten igaz Egyházának az összes hitfelekezetek a szónak csak valamelyes igaz értelmében is? És vajon taníthat-e az Egyház különbözőképpen a számos szektán keresztül?

K. atya: Nem, kedves Jánosi úr. Krisztus Egyházának ma természetében, hatalmában, tanításában annak

kell lennie, ami volt akkor, amikor az emberiséget a tizenkét apostolon keresztül szolgálta. Legközelebbi oktatásunkon folytatjuk ezt a tárgyat.

VII. Oktatás

Krisztus titokzatos teste

K. atya: Most már világos fogalma van az Egyházzal mint isteni intézményről, azonban még nem tisztáztam eléggé a többi lényeges különbséget a katolikus és minden más vallás között. Ezeket pusztán vallásos egyesületeknek tekintik, vagyis olyan szervezeteknek, amelyeket férfiak és nők vallási célokból alkotnak. Az átlag protestáns a katolikus Egyházat is éppen ilyen vallásos társulatnak nézi, még ha el is ismeri, hogy ez a legrégebbi, legelterjedtebb és Anyaegyház.

Azonban a katolikusok nem szeretik, ha az emberek az ő Egyházukat vallásos társulatnak gondolják, mint-hogy az valóban nem vallásos egyesület, hanem szervezet, vagyis egy tényleges élő test, melyet lélek éltet, és mivel az Egyháznak a teste az Istenfiának az alkotása, és mivel a beléje lehelt lélek a Szentlélek, ez a szervezet isteni szervezet.

J. úr: Ez valóban az Egyháznak egészen más természetet ad, és minden más vallásos testülettől lényegesen megkülönbözteti.

K. atya: Igen. Szent János evangélista és Szent Pál különböző leveleikben az Egyházat „Krisztus testé”-nek mondják és az Egyház minden tagját ezen test tagjának nevezik, amelynek Krisztus a feje. Szent Ágoston, aki az V., és Szent Tamás, aki a XIII. században élt, ezt a gondolatot behatóan fejtette ki és nagyszerű következtetéseket és tanításokat vont le belőle. Az Egyházat mint „Krisztus testé”-t, „Krisztus titokzatos testé”-nek nevezik.

J. úr: De mit kell érteni ebben az összefüggésben a titokzatos szón?

K. atya: Ez a kifejezés nem teljesen fedi az Egyház-

nak a mibenlétét úgy, ahogyan most értelmezzük. Ez a szó hivatva van azt a gondolatot hordozni, hogy az Egyház *nem* Krisztus fizikai teste és mégsem Krisztus teste a szó átvitt értelmében sem. Jobban fogja megérteni ennek az értelmét, hogyha „szociális” testnek nevezzük. Gyakran beszélünk az emberek nagy csoportjáról mint testről és az egész nemzetet nemzet-testnek mondjuk.

Mármost az Egyház szociális test, amennyiben Krisztus millió és millió követőjéből áll, azonban sokkal több ez, mert mindenegyés egyén jobban tagja az Egyház testének, mint ahogyan tagja az ön keze, szeme vagy szíve az ön saját testének. Mivel pedig a test isteni, ön isteni léttel van összekapcsolva. Krisztus külön rendelkezése folytán az egyének őbelé vannak kebeleztve. (Róm. 6, 3. s köv.) Krisztus maga ezt a gondolatot csodálatos találékonysággal fejezi ki, amikor azt mondja: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Miként a szőlővessző nem tud gyümölcsöt hozni önmagától, ha nem marad a szőlőtőn: úgy ti sem, ha énbennem nem maradtok.” (Ján. 15, 4.)

Ugyanaz a rendelkezés, amely bennünket Krisztus földi királyságának tagjaivá tesz, éppen úgy egyénenként Krisztusba magába kebelezt be minket.

J. úr: Minden új lecke, amelyet tanulok, érdekesebb, mint az előző volt. Azonban mivel az emberi test aránylag kevés tagból áll, Krisztus teste pedig millióból és millióból, úgy látszik nekem, hogy a hasonlat nem egészen találó.

K. atya: Tudvalevően az ön testének minden sejtje az egész testnek része. Valóban az ön élő testében billió sejt van és mindegyik él s virul. Az ön testének szervei akkor kezdenek leromlani, ha ebben a szervben a sejtek széthullani és elhalni kezdenek. Ennélfogva a hasonlat nagyon is talál. Krisztus titokzatos testének sohasem lesz annyi tagja, ahány sejt van az emberi testben, mivel sohasem lesz annyi ember a földön. Éppen úgy, ahogyan sejtek az emberi szervezetben elhalhatnak, éppen úgy a

tagok Krisztus testébe bekebelezve, holt tagokká lehetnek a bűn által.

Minthogy az Egyház tanítása, amely Krisztus titokzatos testére vonatkozik (ami az ő Egyházának más elnevezése), teljesen ismeretlen volt ön előtt és millió más előtt, összeállítok néhány idézetet a Szentírásból, amelyek ezt a gondolatot sugalmazott íróknak a szavaival fejezik ki, olyan íróknak, akiket Krisztus bízott meg, hogy mindnyájunkat tanítsanak.

„Mert mindnyájan, kik Krisztusra megkeresztelkedtetek, Krisztust öltöttétek magatokra.” (Galaták 3, 27.)

„Mert a bűn zsoldja a halál; az Istennek a kegyelme azonban az örök élet Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.” (Róm. 6, 23.)

„De megmosattatok, de megszentelést nyertetek, de megigazultatok a mi Urunk Jézus Krisztus nevében, és a mi Istenünk Lelke által.” (I Kor. 6, 11.)

„Hogy mindnyájan egyek legyenek, amint mi egyek vagyunk, én ő bennök, te meg énbennem, hogy tökéletesen eggyé legyenek.” (Ján. 17, 21—23.)

J. úr: Ezek a szavak valóban világosak és csodálni való, hogy ezek annyira ismeretlenek azon nemkatolikusok előtt, akik a Szentírásra rendszerint úgy tekintenek, mint vallásos hitüknek pillérére.

K. atya: Az Egyháznak idevonatkozó tanítása még a katolikusok előtt sem látszik eléggé valószínűnek. Jól lehet ők hiszik, hogy lelküknek természetfölötti állapotban kell élnie, vagy más szavakkal, Istennel kell egyesülve lennie, mert máskülönben természetfölötti gyümölcsöt nem hozhat, mégis ritkán gondolnak önmagukra úgy, mint egy isteni szervezet tényleges tagjaira, amely által állandó összeköttetésben vannak a Szentlélekkel és isteni étellel. Szent Pál négy levelében hasonlítja az Egyházat és Krisztussal, mint fejével egyesült tagjait, az emberi testhez.

A fejnek legfőbb tiszte az, hogy a testet igazgassa; az egészet éppúgy, mint annak mindenegyres tagját. Nem képzelhetünk el életet a testben vagy tevékenységet a tagokban a fejtől különválasztva. Hasonló módon Krisztus

teste, az Egyház, kell hogy egyesítve legyen vele, az ő fejével, és ennek a testnek mindenegyes tagja szintén egyesítve van Krisztussal, amíg a tag az ő isteni életének részese, amíg természetfölötti módon tevékenykedik.

A természet tele van példákkal, amelyek az Egyháznak Krisztus titokzatos testére vonatkozó tanítását teljesen érthetővé tehetik. Nézzen meg például egy fát, mint amilyen ez a hatalmas tölgy itt. Számos élő ága van, de mindegyik összefüggésben van a fa törzsével és mindegyik ág, ha így összefügg a törzsszel, megtermi levelét és gyümölcsét, és minden levél mint tölgyfalevél ismerhető fel.

Mármost nézze az Egyház fáját, közvetlenül istenalkotta életforrása a Szentlélek. Ön azonnal meg fogja érteni, hogy a tagoknak a milliói, ha összefüggenek testükkel, mint a fának az ágai az ő törzsükkel és gyökereikkel, gyümölcsöt hozhatnak, mégpedig a fa természetének megfelelőt — ez esetben természetfölöttit és istenit.

VIII. Oktatás

A Szentírás és az Egyház

K. atya: Láttuk, kedves Jánosi úr, hogy amint Krisztus Isten és ember volt, éppen úgy az az intézmény, amelyet ő azért alapított, hogy az ő művét folytassa, isteni és egyben emberi. Krisztust az ő Atyja küldötte, hogy isteni munkát végezzen emberi természetben; ő viszont másokat küldött, hogy általuk az ő istendicsőítő és lélekmegváltó hivatását folytassa. Így aztán azok, akikre 1900 évvel ezelőtt Krisztusnak személyes működése kiterjedt, nem jártak jobban, mint mi. Hiszen minket is az isteni segítségben részesít Krisztus Urunk mások által. Hiszen ő ugyanazon Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké.

J. úr: Igen, atyám; én ezt ugyan sohasem értettem meg azelőtt, de most annyira természetesnek látszik. Igen, ennek így kell lennie. Miért segített volna Krisztus csak egyetlen század embereire? Atyám, én kívánnám,

hogy ezt az igaz figyelmet az Isten Egyházáról mindenki magáévá tegye; én nem hiszem, hogy egyetlen emberi lény ellehessen nélküle. Türelmetlenül várom a pillanatot, hogy ennek az intézménynek tagjává legyek és így be legyek kebeleztve Krisztusba, hogy az isteni életnek és segítségnek részesévé válhassak. Mikor vesz föl engem, atyám?

K. atya: Kedves Jánosi úr, nálunk az a szokás, hogy a megtérőt megismertetjük tanításainkkal és fontos gyakorlatainkkal, hogy csak teljes meggyőződés után fogadja szívébe a hitet. Esetleg nehezen fogja elfogadni egyes hitigazságainkat, mint például a csalatkozhatatlanságot, az Oltáriszentséget; és nem szívesen fogja alávetni magát egyes gyakorlatainknak, mint a gyónásnak, rendszeres vasárnapi misehallgatásnak, stb.

J. úr: Én nem hiszem, hogy ez történnék meg velem, mert íme, én így nézem a dolgot: Ön bebizonyította nekem, hogy az Egyház Isten intézménye, hogy a Szentlélek mint az ő lelke és életforrása vele van, hogy az Egyházat tanításában megvédi a tévedéstől, úgyhogy az, aki az Egyházra hallgat, Istenre hallgat. Mármost, ha én azt hiszem, hogy az Egyház ilyen, akkor természetesen igaz az ő tanítása is, akár tetszik nekem, akár nem. És akkor az ő követelése, az ő törvényei is szükségképpen mindenkinek javára szolgálnak. Én tehát mindent elhihetek, amit ez az Egyház tanít, még mielőtt tudnám, hogy miben áll a pontos tanítás mindenegyes vonatkozásban. Nos, nem helyes ez?

K. atya: Helyesen van, Jánosi úr, teljesen igaza van. Mint Énok, akit Fülöp apostol tanított rövid ideig, ön is mondhatja: „Mi gátol abban, hogy megkeresztelkedjem?” (Ap. csel. 8, 36.) Megkeresztелеm, még mielőtt oktatásainkat teljesen befejeznők.

J. úr: Örülök, atyám, mert szeretnék összeköttetésbe jutni az isteni erőforrással; igen szomjúhozom az igazságot.

K. atya: Nagyon jó. Kedves Jánosi úr, hamarosan részesül a felvétel boldogságában. Azonban közvetlenül megkeresztelkedése után elvárom, hogy minden vasárnap

szentmisét hallgat, pénteken a hústól tartózkodik és az Egyház egyéb törvényeinek engedelmeskedik.

J. úr: Én inkább szeretném megkezdeni mindezt most, mint néhány héttel később; valóban, én az utolsó hónapban ezt már meg is tettem.

K. atya: Térjünk most vissza oda, ahol utolsó oktatásunkat elhagytuk. Ön azt kérdezte, hogy a mai összes hitfelekezetek bizonyos értelemben egyházak-e?

J. úr: Igen, atyám. Miután az Egyház fogalma felől tájékozódtam, valószínűtlennek tűnt fel, hogy azok lehessenek. Azonban azon csodálkoztam, hogy micsoda ürüggyel szereznek annyi követőt és mire alapítják az elismertetésre való igényüket.

K. atya: Ennek a fogalomnak, *egyház*, nagyon határozatlan értelme van a legtöbb protestáns előtt. A pusztán hit abban, hogy Jézus érdemei megváltják őket, ha tisztességes életet élnek, — különösen ha nyilvánosan vallják, hogy Jézust ismerik el megváltójuknak — teszi őket felfogásuk szerint keresztényekké. Ők azt tartják, hogy nem kell vallásos felekezethez tartozniuk, bár ha ezt teszik, annál jobb; választhatnak a metodisták, baptisták, presbiteriánusok vagy a sokszáz más felekezet valamelyike között. Ezek a szekták egy dologban egyeznek. Abban, hogy tagjaikat a Szentírás olvasására utasítják, s a Szentírástól várják, hogy vezetőjük legyen a keresztény élet kifejtésében. Azt tanítják, hogy az egyén Istennek *közvetlenül* felelős. Az a követelmény, hogy a protestáns bizonyos dologban higgyen, hogy hitvallást fogadjon el, korlátozva van az ő gondolatszabadsága által. Azt a követelményt pedig, hogy bizonyos dolgokban engedelmeskedjék, keresztelje az ő cselekvési szabadsága. Szerintük az Egyházra csupán ez a kettős megbízatás tartozik, tudniillik, hogy kereszteljen és az ígét hirdesse. És az ígehirdetés náluk azt jelenti, hogy Krisztust megváltónak jelentik ki és híveiket jó életre buzdítják. Kevés figyelem esik arra, hogy „tanítván őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek”. Azt állítják, hogy Krisztus örömét leli abban, ha a laikusok „kutatják a Szentírást”. Való igaz, ő azt mondta a zsidóknak, hogy vizsgálják

az ószövetséget az ő isteni küldetésének a bizonyítására. Ez a nép azonban sohasem látta az újszövetségi Szentírást, amely az ő Egyházával foglalkozik, sem maguk az apostolok nem látták valaha az egész újszövetségi Szentírást, sem pedig az emberek Krisztus után négy évszázadon keresztül. Pedig az Egyház aranykorszakának örvendhetett — napoknak, mikor az emberek ezrével haltak meg hitükért. És a következő ezer éven át a keresztények tömegei nem olvashatták a Szentírást, nem mintha az Egyház azt elvonta volna tőlük, hanem azért, mert a könyvnyomtatásnak, a könyv sokszorosításának művészetét csak 1438-ban találták fel. Csodálkoznom kell azon, hogy a mi szentíráskutató, tőlünk elvált testvéreink nem érzik az ilyen helyeknek az erejét, mint: „ha pedig az Egyházra nem hallgat” (Mt. 18, 17.), „fogom építeni Egyházamat” (Mt. 16, 18.), „egy akol lészen és egy pásztor”. (Ján. 10, 16.) Csodálkozunk, hogy nem ismerik föl az Egyház láthatóságát, mikor azt Krisztus Urunk testhez, fejhez összefüggő testhez hasonlítja, amikor királysághoz, hegyre épített városhoz, házhoz, nyájhoz stb. mondja hasonlónak.

J. úr: Azt hiszem, hogy ez mind azért van, mert az ő felfogásuk Isten megváltási tervéről teljesen téves.

K. atya: Mi hozta létre az egymásnak ellentmondó szektáknak százait, amelyek a kereszténységet a hitetlenek előtt nevetségessé teszik? A Szentírás független kutatása. Nem bízzák magukat arra az istenileg vezetett Egyházra, amelyre a nehéz helyek helyes magyarázatát bízni kell. A katolikus Egyház ápolja a Szentírást, alátámasztja vele tanítását és a laikusoknak, akik naponta olvassák, különös kedvezményeket nyújt; azonban mint Szent Péter, figyelmezteti híveit: „Némely dolgokat nehéz megérteni, miket a tudatlanok és állhatatlanok meghamisítanak a saját vesztükre.” (II Pét. 3, 16.)

J. úr: Egy barátom nagy bibliaolvasó és amikor pár nappal ezelőtt azt kérdeztem tőle, biztos-e abban, vajjon a nehéz helyeket jól megértette-e, azt felelte nekem: „Igen, a Szentlélek segíti az olvasót, hogy a való értelmet megértse.”

K. atya: Egy másik kérdést is föl kellett volna neki tennie. Azt kellett volna kérdeznie tőle: „Ha igaz ez, akkor hogyan lehetséges, hogy a Szentlélek ilyen segítése nem vezeti az összes bibliaolvasókat ugyanazon helyek egyforma megértésére?” És még volna néhány kérdés, amely ide tartozik: „Honnan tudja, hogy a könyv, amelyet olvas, valóban Isten szava?” „Mivel ez fordítás, honnan tudja, hogy ez *megbízhatóan* van fordítva?” „Minthogy az eredetinek egy másolatából történt a fordítás, honnan tudja, hogy maga a másolat valódi-e, vagy pedig nem hagytak-e ki belőle, vagy nem változtattak-e rajta?” A katolikus Egyház tekintélye alapján, amelyre egyébként protestáns nem sokat ad, hiszi, hogy a Szentírás Isten szavát tartalmazza; és mégis minden kezesség nélkül merészeli föltenni azt, hogy a Szentírás magában elegendő törvénye a hitnek.

J. úr: A katolikus Szentírás minden tekintetben ugyanaz, mint amelyet a protestánsok használnak?

K. atya: Nem. A miénk az ószövetségben hét könyvvel többet tartalmaz. A protestánsok nem következetesek, amikor ezeket visszautasítják. Hiszen ugyanazon tekintély, amelynek alapján hiszik, hogy mely könyveket kell Isten szavának elfogadniok, jelentette ki, hogy ez a hét könyv is sugalmazott. Krisztus elismerte őket, amelyeket ők apokrifoknak neveznek, minthogy Ő gyakran idézett az ószövetségi Szentírás azon változatából, amely ezeket tartalmazza. Abban az időben az ószövetségi Szentírásnak két változata volt, az egyik görög, s ez magában foglalta ezt a hetet, a másik zsidó, s ebből hiányoztak. Azonban 350 idézet közül, amelyeket az új-szövetség az ószövetségből merít, 300 van véve abból a görög fordításból, amelyet a katolikus Egyház használ.

IX. Oktatás

Krisztus Egyháza: egy akol és egy pásztor

K. atya: Annak ismeretében, amit most már Krisztus Egyházának természetéről tud, miféle intézményt keresne ma, ha még nem volna meggyőződve arról, hogy a katolikus Egyház Krisztus igaz Egyháza?

J. úr: Ennyi idő múltán én azt várnám, hogy az az Egyház az egész világon elterjedt, hogy minden hívője pontosan ugyanazt vallja, hogy benne az apostolok utódai tévedhetetlen biztonsággal tanítanak, alkalmazzák az isteni segítő eszközöket az emberek lelki üdvössége javára, megbocsátják a bűnöket stb.

K. atya: E szerint maga elmenne azon néhány valásfelekezet mellett, amely mind külön testként tűnt föl az első század után?

J. úr: Igen, atyám; hiszen hogyan igényelhetné az ilyen azt, hogy Krisztus az alapítója?

K. atya: Úgy van. És ön nem hallgatna olyan Egyházra, amely X. Y. urat jelöli meg alapítójának?

J. úr: Nem, atyám. Hiszen hogyan alapíthatna valaki az Istenen kívül olyan egyházat, amely a mennyországba vezessen? Ha a mennyország az Istené, csakis az Isten nyújthatja azt az embernek bizonyos föltételek mellett.

K. atya: Helyes. Én fölajánlhatom önnek ebben a városban a megyeházát általam felállított feltételek mellett. És tekintet nélkül arra, hogy milyen jól teljesítette az ilyen feltételeket, ön sohasem nyerné el az ígért jutalmat, mivel senki sem adhatja azt, ami nem az övé. Fölteszem, hogy ön elmellőzné azt az egyházat is, amelynek tanítói a hit mindenegyes pontjában nem értenek egyet egymás között.

J. úr: Úgy van, atyám. Ugyanis, ha ők tanításukat az istenalapította Egyháztól nyerték, ugyanabból a forrásból, akkor egyet kellene érteniök.

K. atya: Ennélfogva önnek ki kellene rekesztenie

megfontolásából valamennyi egyházat, egynek kivételével.

J. úr: Feltétlenül. Még ha Krisztus soha nem is állította volna, hogy az Ő Egyháza egy és ugyanaz mindenki számára, mindenhol és minden időre. Ugyanis nem tudnám elképzelni, hogy Isten két vagy három, még kevésbé néhány száz, kölcsönösen egymásnak ellentmondó egyházat alapítana.

K. atya: Ön még nem olvasta eléggé a Szentírást ahhoz, hogy néhány olyan helyet idézzon belőle, amelyek azt mondják, hogy az Egyháznak egynek kell lennie?

J. úr: Nem, atyám. Azonban emlékszem annak az egy-két helynek a lényegére, amelyet már idézett: Krisztus az *Egyházzól* beszélt és az *én* Egyháznak alapításáról és nem egyházakról. Nem mondta-e, hogy egy akol lesz és egy pásztor?

K. atya: Úgy van. És az apostolok erősítik, hogy csak egy Isten van, ennél fogva csak egy hit lehet és egy keresztség. (Eph. 4, 5.) Jézus kijelentette: „Minden magában meghasonlott ország elpusztul.” (Mt. 12, 25.) Krisztus imádkozott, hogy követői mind *egyek legyenek*, úgy, mint ő és az atya *egyek*. (Ján. 17, 11.) Nemkatolikusok vitathatják, hogy azok az emberek, akik más egyházakat alapítottak, azt Isten indítására cselekedték. Azonban Szent Pál mondja: még ha *angyal az égből* is támasztana ilyen igényt, nem kell reá hallgatni (Gal. 1, 8.); „Aki nincsen velem, az ellenem van.”

J. úr: Ó, nem kell tovább mennie. Semmi sem világosabb előttem, mint az, hogy a mindenható Isten nem akarta megosztani az ő gyermekeit. Olyan összhang van Istennek minden kisebbrendű művében és Ő bizonyára ezt akarta az Ő emberi családja körében is, amikor az Ő megismeréséről és szolgálatáról van szó.

K. atya: És lám, kedves Jánosi úr, a katolikus Egyházon kívül nincsen egységes kereszténység. Egyedül a mi hazánkban is az 1926. évi népszámlálás szerint 200 hitfelekezet között oszlik meg 35.000.000 protestáns, akik keservesen eltérnek egymástól. Csak igen kevés pontban találkozik egyetértő tanításuk. A nagyobb felekezetek

mindegyike számos részre hasadt, úgyhogy külön mind-egyik közülük nagyon korlátolt számú hívőt számlál és csak kevés követője van más országokban. Ezzel ellentétben áll a katolikus Egyház, melynek legalább 360.000.000 híve van és mindenütt a világon elterjedt. Az ő követői számosan vannak minden művelt országban és amennyire különböznek fajban, színben, nyelvben, szokásaikban stb., mégis egy akolt képeznek egy pásztor alatt.

J. úr: Nagyon különös, hogy a katolikusoknak a hitben való csodálatos egysége és ennek hiánya a nem-katolikusok felekezeteinél nem ejtik gondolkodóba a tanult protestánsokat, mert hiszen ez a legvilágosabb bizonyíték a katolikus Egyház javára és a más egyházak hátrányára.

K. atya: Bizonyval az. Azonban ők ennek az erejét vonakodnak meglátni. Mégpedig azért, mert téves a fel-fogásuk arról, hogy milyennek kell lennie Isten Egyhá-zának. Történetbúvárok észreveszik, hogy századokon át a katolikus Egyház volt az egyedüli keresztény egyház a földön és hogy a legrégebbi protestáns egyház is alig több 400 évesnél. Ez a szó „protestáns“, a XVI. században keletkezett.

J. úr: Ez egy másik beszédes bizonyíték. Ugyanis, ha a katolikus volt az első egyház, akkor annak kellett lennie, amelyet Krisztus alapított. És az olyan egyház, amely ezer éven át az apostolok után még nem létezett, nem lehet ugyanaz az Egyház, amelyet az apostolok terjesztettek.

K. atya: Maga jó védelmezője lesz annak az Egy-háznak, kedves Jánosi úr, amelybe lép. De hogyan felelne meg annak a buzgó protestánsnak, aki azt állítaná, hogy igen, a katolikus Egyház egykor az igaz egyház volt, azonban tévedésbe esett és teljesen leromlott; olyan emberek, mint Luther, Kálvin és VIII. Henrik azért hagy-ták el, hogy az első századok tiszta kereszténységét állítsák vissza?

J. úr: Azt mondanám, hogy vagy Krisztus, vagy ezek az emberek ámitók, mert Krisztus kijelentette, hogy

Ő az Ő Egyházával mindig együtt marad, és hogy az igazság lelke fogja azt az igazságban megtartani. Ha Krisztus Isten volt, akkor meg kell tartania azt az ígétét, hogy megóvja Egyházát a tévedéstől. Valóban, én hiszem, hogy ezt még akkor is megtette volna, ha ilyen ígétet nem is tesz.

K. atya: Ez azután válasz.

J. úr: Továbbá azt kérdeném, hogy a szóban lévő emberek, Luther, Kálvin, VIII. Henrik stb. egymás között egyetértettek-e? Ha nem, akkor vajjon melyikük volt az igaz tanító? És mivel ön azt mondja, hogy a más felekezetek állandóan változnak és kisebb egységekre oszlanak, bizonyára olyan reformra van szükségük, amely őket azzá tegye, ami eredetileg az anyatestület volt.

K. atya: Nagyon helyes. Sohasem lehetséges az Egyház hitvallásának megreformálása. Az egyén tévedésbe eshet, még a püspök is, sőt több püspök is, azonban nem az Egyház mint egyház. Ha egyes emberek élete reformálásra szorul, ez sohasem lehet bizonyíték azon vallás isteni volta ellen, amelyet ők vallanak. Még az apostolok utódai is véthettek a tízparancsolat ellen. Azonban nem lehet azt föltételezni, hogy ők mint testület tévedést taníthattak, mert ez meghazudtolná Krisztus ígéreteit, káromlása lenne a Szentléleknek, akit Krisztus küldött, hogy megvédje az Egyházat a tévedésbeeséstől, s el kellene veszíteni hitünket az Istenben is.

J. úr: Mindig csodáltam, hogy az Egyház hogyan mondja ki véleményét, hogyan dönt el vitákat, hogyan védelmezi meg magát. Tudom, hogy ön a pápát az Egyház fejének tekintí, de nem vagyok még tisztában azzal, mi is az ő tényleges szerepe.

K. atya: Ó! Úgy hiszem, elfelejtettem megmondani önnek, hogy a tizenkét apostol az Egyház ősi tanítótestületét alkotta, amelynek természetesen kellett fejének, szóvivőjének is lennie, és Krisztus erre a szerepre Szent Pétert választotta. Manapság az, akit pápának nevezünk, ugyanazt a helyet foglalja el a püspökök között, mint amelyet Szent Péter foglalt el az apostolok között. Az ő tisztsége nem csupán tiszteletbeli; ő különös módon

Krisztus helytartója vagy képviselője. Való igaz, hogy a testnek, az Egyháznak igaz feje Krisztus. Azonban az Egyház látható szervezet, s kell, hogy látható feje is legyen, amely által hallhatóan és tekintéllyel szól. Szent Péter volt az ő idejében erre kiválasztva és a többi apostol, mint főt, őt ismerte el. Éppen úgy ma Róma püspöke, az ő utódja kell hogy betöltse ugyanazt a helyet. És mivel az Egyház tévedhetetlen, amikor minden gyermeket tanítja, hogy mit kell tennie vagy hinnie, ha üdvözülni akar, így kell csalatkozhatatlannak lennie az Egyház szóvivőjének is. Úgy érzem, hogy jobb, ha a következő oktatásra hagyjuk a *csalatkozhatatlanságról* szóló tanítást, mivel ez igen fontos tétel.

X. Oktatás

Az igaz Egyház csalatkozhatatlan

K. atya: Utolsó oktatásunkban utaltunk a katolikusoknál fennálló szép hitbeli egységre. Mármost ezt csak egy csalatkozhatatlan tekintély biztosíthatja, amely az Egyház tanítása mögött áll. Ha a földön létezik az élő Isten Egyháza, ha azt a megbizatást kapta, hogy a nemzeteket tanítsa, az Egyház Krisztus folytatása a századokon keresztül, akkor képesnek kell lennie arra, hogy csalatkozhatatlan tekintéllyel szóljon. Kell, hogy az Egyháznak a szava Isten szava legyen, az Egyház tanításának Isten tanításának kell lennie, az Egyház tekintélyének Isten tekintélyével kell bírnia. Ezt jelenti, hogy az Egyház csalatkozhatatlan.

J. úr: Ezt jelenti a csalatkozhatatlan szó?

K. atya: Igen, ezt, de protestáns barátaink azt gondolják, hogy ennek egészen más értelme van. Ha mi azt mondjuk, hogy a pápa, aki a csalatkozhatatlan Egyház nevében szól, csalatkozhatatlan, gyanúba fognak minket, hogy mi őt valami istenfélének tekintjük, aki nem vétkezhet vagy tévedésbe nem eshetik. Azonban mi csupán azt valljuk, hogy amikor ő az Egyház nevében hit és

erkölcs dolgában szól, akkor őt a Szentlélek tanításbeli tévedéstől megvédi.

J. úr: Ez előttem magától értetődő igazságnak tetszik. Ha az Egyház szóvivője annak minden tagját tévedésre tanítaná, akkor a jó Isten aludna.

K. atya: Tényleg így van. Álljon meg egy pillanatra és gondolkodjék, és azután próbálja elképzelni, ha tudja, hogy Isten Egyháza tévedést taníthasson abban, amit hinnie és tennie kell az embernek, hogy lelkét megmentse. El tudja-e tényleg hinni azt, hogy az *Egyház megbízást* kapott a nemzetek tanítására és mégis tévedhessen hit és erkölcs dolgában? Fölteheti-e Istenről, hogy Ő megparancsolja az embernek, hallgasson az Egyházra és mégis megengedi, hogy tévesen tanítsák? A mi nemkatolikus testvéreink nem látják a szükséges kapcsolatot a tévedhetetlen Egyház és valamely élő hang között, amely az ő nevében szól. Ők inkább képesek egy csalatkozhatatlan könyvben hinni, nem gondolván meg azt, hogy a Szentírás csalatkozhatatlansága annak a hangnak a tévedhetetlenségén nyugszik, amely kijelentette, hogy a Szentírás Isten szava. És ugyanakkor, amikor fölényesen kifogásolják az Egyházban Krisztus képviselőjének csalatkozhatatlanságát, abba a végletbe esnek, hogy minden bibliaolvasónak csalatkozhatatlanságot tulajdonítanak.

J. úr: Igen, atyám, ahogyan előbb mondtam, egy barátom azt állítja, hogy a Szentlélek megőrzi őt a tévedéstől, amikor a bibliát olvassa. Ha ez igaz volna, akkor ő magának csalatkozhatatlanságot tulajdonítana, vagy nem?

K. atya: Úgy van. A pápára vonatkoztatva a csalatkozhatatlanság semmi egyéb, mint a tévedéstől mentesség a tanításban, akkor, amikor Istennek nevében az egész világ számára az isteni kinyilatkoztatást tüzetesen magyarázza. A csalatkozhatatlanság nem a pápa javát szolgálja, nem arra van, hogy az Egyház büszkélkedjék vele; az az emberiség javára van.

J. úr: Ez előttem teljesen világos. Szeretnék erre vonatkozólag bizonyítékot a Szentírásból, ha van ilyen.

K. atya: Feltétlenül. Az írás különböző helyei bizonyítják az apostoli testület csatatkozhatatlanságát. Valóban, egy protestáns sem taníthatná kellő súllyal az újtestamentumot, ha ugyanakkor az apostolok csatatkozhatatlanságát tagadná. „Elmenvén, tanítsatok minden népet és íme, én veletek vagyok.” „Aki titeket hallgat, engem hallgat.” És ők mégsem indultak el, hogy függetlenül munkálkodjanak, hanem hogy megalapítsák az ősi Egyház tanítótestületét egynek a vezetése alatt, aki az Egyház szóvivője. Krisztus a tizenkettőhöz mint testülethez fordult, de sokkal nyomatékosabban fordult ahhoz az egyhez, akit az Egyház első látható fejévé tett.

Attól fogva, hogy Krisztus új tisztséget bízott Péterre, nevét is megváltoztatta. Azelőtt Simon volt a neve. Azonban most, hogy az Egyháznak úgy kellett tekinteni reá, mint az igazi hit megőrzőjére, Krisztus nevet ad neki, amely új hivatalának értelmét jelöli meg. Krisztus „sziklának” nevezi, ezt jelenti a „Péter”. Krisztus a maga nyelvén beszélve így szólt: „Te Péter vagy, és erre a kősziklára fogom építeni Egyházamat, és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. És neked adom a mennyek országa kulcsait. És amit megkötensz a földön, meg leszén kötve mennyekben is, és amit feloldasz a földön, fel leszén oldva mennyekben is. (Mt. 16, 18—19.) Annyi az erő ebben a szövegben, hogy ellenségeink különböző magyarázatokkal igyekeznek azt letompítani. Jóllehet a „Péter” és a „szikla” számára csak egyetlenegy magyarázat lehetséges, mi azt nem fogjuk itt erőltetni, mivel Krisztus nyilatkozatának végső szavai meggyőző bizonyítékot szolgáltatnak Péter elsőségéről Krisztus Egyházában. Ez a kifejezés, „mennyek országa”, amelyet Szent Máté használ, változatlanul az Egyházat jelenti. Botrányokról beszél, amelyek a mennyországban adódnak, a mennyország hasonló egy hálóhoz, amelyben jó és rossz halak vannak; okos és esztelen szüzeket foglal magában stb. Innen van, hogy Szent Gergely szerint a mennyország gyakran jelenti Isten földi országát, az Egyházat. Csak egyetlenegynek adta kezébe Krisztus ennek az országnak a kulcsait, vagyis más szavakkal

csak őt ruházta föl teljes tekintéllyel. „Neked adom a mennyek országa kulcsait.” A „Neked” igen sok nem-katolikust hozott vissza az Egyházba.

J. úr: Ez valóban érdekes, atyám.

K. atya: És vannak még más írásszövegek is, amelyek ugyanezt bizonyítják. Krisztus gyakran nevezte követőit juhoknak és magát pásztornak. Mármost János evangéliumában (21, 15—17.) Krisztus azt mondja Péternek, hogy az ő helyébe legyen pásztor: „Legeltesd az én bárányaimat, legeltesd az én juhaimat”, vagyis légy az egész nyájam élén.

A sátán az ő egész hatalmával akarta megtörni az apostolokat, „de én könyörögtem érted, hogy meg ne fogyatkozzék hited . . . megerősítéd testvéreidet.” (Lk. 22, 32.) Krisztus a népet Péter hajójából tanította; elrendelte, hogy ugyanazt az adót kell leróni az Ő és Péter részére.

J. úr: Elismerték Pétert az ifjú Egyház fejének?

K. atya: A protestáns azt mondja: „Nem, Pál volt a nagyobb apostol. Pál keményebben dolgozott, mint Péter; Pál szembeszállott vele; Péter megtagadta Krisztust.” Azonban magára a tárgyra vonatkozóan nem nyilatkozik. Kaifás, aki közreműködött abban, hogy Krisztust elítéljék, a zsidó egyház főpapja volt. Krisztus szigorúan ítélte el az írástudókat és farizeusokat, mégis a népnek azt mondja, hogy az ő tekintélyüket tiszteletben kell tartani, mivel ők Mózes székén ülnek. A Péter és Pál között való vita nem hitbeli kérdés miatt volt; sem nem beszélt Péter az ő hivatalos minőségében, mert csak ebben az esetben tekintették volna döntését csatlakozhatatlannak. Péter megbánta tagadását, mielőtt ténylegesen megbízást kapott volna arra, hogy pásztor legyen. Szent Pált is éppen úgy lehetne vádolni, mivel ő még néhány évvel előbb az Egyházat üldözte.

J. úr: Ha ezt jól értettem meg, az Egyház fejének személyes, magánéletét nem szabad azonosítani azzal a méltósággal, melyet betölt.

K. atya: Semmiesetre sem. Az elnök aláírása egy törvényen akkor is érvényes, hogyha az előtte való napon sikkasztott és e miatt zár alá került volna.

Mikor az evangélisták az apostolokat felsorolják, valamennyinek a nevét minden sorrend nélkül említik, de mindíg vigyáznak arra, hogy a lista élén Péter legyen. Pünkösdkor, amikor megszállta őket a Szentlélek, Péter szól elsőnek a néphez. Péter teszi az első csodát. Az „Apostolok cselekedetei”-nek első tizenkét fejezetében Péter neve ötvenháromszor fordul elő, sokkal többször, mint az összes többi apostolé együttvéve. Péter elnököl a jeruzsálemi zsinaton, ami kétségtelenné teszi, hogy őt fejüknek ismerték el. Amikor Péter fogságba kerül, mindnyájan imádkoztak érte. A legelső századoktól kezdve elismerték Róma püspökének elsőségét és felsőségét, de vajjon Péter vagy utódai Rómában éltek-e, semmi következménnyel nem bírt. Mindenesetre ő ott élt és vértanúhalált halt. Vonja kétségbe, hogy az Egyháznak itt a földön legfőbb bíróra van szüksége és akkor mikép lehetne eldönteni a vitatkozásokat?

J. úr: Igen bizony, még a labdajátéknál is bíróra van szükség.

K. atya: Vonja kétségbe a földi Egyház fejének család kozhatatlanságát, és senki sem tudja, vajjon az, amit hisz, helyes-e vagy helytelen.

J. úr: Még egy szótárt is úgy kezelnek, mintha csalhatatlan volna.

K. atya: Vonja kétségbe, hogy isteni segítség nélkül van az a hang, amely Isten nevében szól és az Egyháznak semmi joga nincsen parancsolni és engedelmisséget követelni.

J. úr: Ó, ez olyan világos. Ha semmiféle egyháznak nem volnék tagja és az igazságot akarnám megismerni, csakis egy család kozhatatlan egyház bírna reám vonzó erővel. Ha nem igényli a család kozhatatlanságot, az egyenértékű annak a beismerésével, hogy esetleg tévesen taníthat.

XI. Oktatás

„Csakis a Szentírás?”

K. atya: Hallgatott-e tegnap szentmisét, kedves Jánosi úr?

J. úr: Igen, atyám, itt az egyedüli nehézségem. Úgy érzem, hogy nehezebb megérteni az önök istentiszteletét, mint magáévá tenni az Egyház tanításait.

K. atya: Csak nyugodtan. Mielőtt még a végére érnenk, a szentmisét is meg fogja érteni.

J. úr: Semmi kétségem sincs benne. Nyilvánvalóan éppen úgy isteni bölcseségnek kell lennie az önök istentiszteletében, mint tanításaikban.

K. atya: Azt láttuk, Jánosi úr, hogy az Egyház végső szava, ha hit és erkölcs dolgában valamit kijelent, csatlakozhatatlan, különben azok a milliók, akik Krisztus kimondott parancsát követve *hallgatnak az Egyházra*, tévedésnek esnének áldozatul. Ennek a szükségességét gondolom, nagyon belátja, nemde?

J. úr: Igen, atyám. Ha az Egyháznak a szava nem volna végső és csatlakozhatatlan, semmiesetre sem tudná az összes nemzeteket egyazon hitben egyesíteni. A mi államunkban egy legfelsőbb ítélőszék működik, amelyhez a polgárok vitás kérdéseiket végső döntés végett fölterjeszthetik és amelynek ítéletébe a peres feleknek bele kell nyugodniuk. S én úgy látom, hogy nagyobb szükség van ilyen ítélőszékre az Egyházban, mivel itt sokkal több forog kockán.

K. atya: Ez igaz. Mi lenne, ha nem léteznék egy legfelsőbb bíróság, amely az alkotmány homályos szövegezésű helyeit világosan meghatározza? És mi lenne, ha a kormányhatalom ennek az alkotmánynak a példányait eljuttatná minden egyes családhoz és eltűrné, hogy mindenes személy elolvassa és a szerint járhatson el, ahogyan azt értelmezte? És mi lenne, ha egyes paragrafusok körül száz és száz eltérő vélemény támadna és az állam az összes ügyvédeknek és feleknek megengedné, hogy mindenki a maga véleménye mellett tartson ki és

a szerint cselekedjék? Ez csak nem vezethetne jóra! Nekünk nem volnának Egyesült Államaink, hanem a lehető legnagyobb zűrzavar volna országunkban.

J. úr: És ilyen elvet védelmeznek más egyházak tagjai a vallásban?

K. atya: Igen, ezt teszik. Ők azt tartják helyesnek, ha eljuttatják a Szentírást minden otthonba és megengedik minden olvasónak, hogy azt a saját szájaíze szerint magyarázza. E mellett az értelmetlen elmélet mellett tartanak ki, jöllehet ez a kereszténységet ezerfelé darabolta szét. Ezt az elméletet gyakorlattá téve, még a lelkész sem bizonyos benne, hogy helyes úton jár-e. Nemrégén egy lelkészegyesületnek a gyűlésén vettem részt és ott a katolikus Egyháznak a Szentírásra vonatkozó állásfoglalását fejtettem ki. Azután a tiszteletes urakhoz néhány kérdést intéztem. Elővettem a bibliát és azt kérdeztem tőlük, vajjon valamennyien hiszik-e, hogy ez az Isten szava. A lelkészek, akik kilenc különböző felekezetet képviseltek, azt mondták: „Igen, hisszük.” Erre én azt válaszoltam: „Én hiszem, hogy ez az első betűtől az utolsóig az Isten szava, azonban nem értem, hogyan vallhatja ezt önök közül valaki állhatatosan.” Erre ők azt kérdezték: „Miért nem?” Mire azt feleltem: „Bizonyítsák be nem a katolikus Egyház tekintélyéből, hanem valami más módon, hogy ezen könyv tartalma sugalmazott. Mármost a katolikus Egyház vagy csalatkozhatatlan volt, amikor ezt kijelentette, vagy nem volt az. Ha nem volt az, akkor könnyen tévedhetett és ebben az esetben önök nem tudhatják, hogy ez a könyv Isten szavát tartalmazza-e vagy sem.”

J. úr: Mit feleltek ők erre a bizonyítéokra?

K. atya: Egyikük azt mondta: „Az írás magán hordja sugalmazott voltának világos bélyegét.” Erre én azzal feleltem, hogy felütöttem a könyvet és az ószövet-ségi Szentírásból olyan részletet olvastam föl, amely sokkal inkább úgy hangzott, mintha az ördög lett volna szerzője. Azután azt mondtam nekik, hogy a Korán, amelyet a mohamedánok sugalmazottnak tekintenek, néhány igazán épületes olvasmányt tartalmaz. Éppen így

Smithnek a kinyilatkoztatásai, amelyeket a mormonok olyan nagy tiszteletben tartanak. De bizonyára sohasem jutna eszükbe mindezeket az írásokat *Isten szavának* elfogadni."

J. úr: Erre azután mit szóltak?

K. atya: Hallgattak. De egy közülük, hogy más vágyára terelje a dolgot és nyilvánvalóan, hogy sarokba szorítson engem, azt kérdezte, vajjon az *apokrifok* nincsenek-e a mi kánonunkba felvéve?

J. úr: Gondolom, a Szentírásnak erről a részéről már egyszer említést tett, atyám. Mi az kérem: apokrif és kánon?

K. atya: Apokrifokon a protestánsok az ószövetségnek bizonyos írásait értik, amelyeknek sugalmazottsága szerintük *kétséges*. A kánon pedig felsorolása azon írásoknak, amelyek a Szentírást alkotják.

J. úr: És mit válaszolt neki, atyám?

K. atya: Azt mondtam neki, hogy ha a katolikus Egyház csalatkozhatatlanságát tagadják, akkor az ő egész bibliájuk apokrifokat tartalmaz, minthogy ugyanazon hang, amely Isten szavának jelentette ki azokat a könyveket, amelyeket ők sugalmazottaknak fogadnak el, éppen úgy kijelentette, hogy a többi hét könyvünk is sugalmazott. Ha következetesek akarnak lenni, akkor el kellene fogadniok valamennyit.

J. úr: És meg tudta őket győzni?

K. atya: Úgy látszott, hogy igen, minthogy több kérdést nem tettek. Ellenben én kérdeztem tőlük egyet-mást.

J. úr: Mit kérdezett?

K. atya: Először is azt kérdeztem, vajjon tényleg hiszik-e, hogy „egyedül a biblia” a hitnek a forrása és hárman közülük „igen”-nel feleltek. Erre azt kérdeztem, hogy miért nem tartják meg a szombatot a vasárnap helyett. Miért nem hisznek a keresztség feltétlen szükségességében az üdvösség elnyerése végett? Miért nem használják a betegek olaját? Miért engedik meg az új házasságkötést elváltaknak? Mit akart Szent Péter azzal mondani, amikor az írásnak egyéni *értelmezése* ellen

nyilatkozott? (2 Pét. 1, 20.) Hogyan vegyük figyelembe azokat, amiket Szent Pál mondott, jóllehet ezeket írásba nem fektette. (Tess. 2, 14. és 3, 6.) Mit akart Krisztus ezekkel a szavakkal mondani: „ha pedig az Egyházra nem hallgat”? (Mt. 18, 17.) „Aki titeket megvet, engem vet meg”? (Lk. 10, 16.) És mi volt Szent Pál gondolata, amikor még az égből leszálló angyalt is megátkozta, ha eltérne az ő tanításától? (Gal. 1, 8.) Hogyan tehetik föl, hogy az Egyház tévedésbe eshetik Krisztus világos ígéretei ellenére? (Mt. 18, 20; 16, 18; Ján. 14, 16; 16, 13; I Tim. 3, 15.) Hogyan mondhatják, hogy senkinek sincs hatalma Isten nevében a bűnöket megbocsátani? (Mt. 9, 6; Ján. 20, 21; Mt. 18, 18.) Miért nem tekintik a házasságot szentségnek? (Efez. 5, 32.) stb.

J. úr: Úgy látom, megmutatta nekik, hogy miben nem követik a Szentírást.

K. atya: Erre azt mondtam nekik: „Abból, hogy önök kilenc különböző felekezetnek lelkészei, nyilvánvaló, hogy nem mindnyájan értelmezik a bibliát egyformán. Az önök megbeszélései azt bizonyítják, hogy nem bizonyosak abban, vajjon egyéni felfogásuk hitükben helyes-e.”

J. úr: Mit szoltak erre?

K. atya: Egyik közülük így nyilatkozott: „Az igaz, nem vagyunk bizonyosak. Azonban mi őszinték és tisztességesek vagyunk kutatásainkban. Azért jövünk össze, hogy a homályos helyekről nézeteinket kicseréljük.” Mosolyogva azt feleltem: „Mi haszna van akkor egy sugalmazott könyvnek, ha annak értelme felől önök nem bizonyosak? Krisztus kijelentette, ti tudni fogjátok (nem kutatni) az igazságot.” Azt mondtam nekik, hogy fájdalmasan szükségük volna pápára, még ha más nevet is adnának neki. Mindegyiküket kérdeztem, mondaná meg nekem Krisztus ezen néhány szavának pontos értelmét: „Ez az én testem.” A kilenc között négy egymásnak ellentmondó vélemény hangzott el. Emlékeztettem őket, hogy mégis csak bizonyára lényeges idevonatkozólag a határozott hit, mert mi van akkor, ha Krisztus ténylegesen azt gondolta, amit mondott? Mielőtt elmentem, ki-

jelenttem: „Uraim, az önök elve, hogy „csak a biblia és egyéni magyarázat” bizonyára gyenge álláspont és széthúzásokat szül. Jobban kellene mérlegelniük ezt az elvet: „hallgass az Egyházra, melyet Isten óv a tévedéstől”, és meggondolni, nem ez-e a biztosabb.”

J. úr: Nem nyilvánították hajlandóságukat, hogy így fognak tenni?

K. atya: Nem. Egyikük egy kis keserúséget mutatott. Azt mondotta: „Pál nagyobb apostol volt, mint Péter. Sokkal többet dolgozott. Péter megtagadta Krisztust. Pál helyreigazította őt. Péter sohasem volt Rómában. Egyes pápáik rossz emberek voltak.”

J. úr: Nem látom be, hogy ezen támadások közül egy is, még ha igaz volna is, hogyan harcolhat a katolikus Egyház azon tanítása ellen, hogy Péter és az ő mindenkori utódja képviseli Krisztust, mint az Egyház látható fejét.

K. atya: Nem, ezek a támadások valóban nem helytállóak. Mindenesetre iparkodtam őket helytelen fel fogásaiktól megszabadítani. Szükségtelen most feleleteimet megismételnem, mivel legutóbbi oktatásunkban részletesen foglalkoztunk ezzel a tárggyal.

XII. Oktatás

Ha a katolikus Egyház végérvényesen nem dönthet, akkor egyik sem

K. atya: Hol hagytuk abba az utolsó oktatásunkkor?

J. úr: A lelkész jelentéktelen feleletéről szólott, atyám, arra a megjegyzésére, hogy a többi egyháznak szüksége volna pápára.

K. atya: Ó, emlékszem. Azt mondotta, hogy Szent Pál Szent Pétert leszólta, amiből azt következtette, hogy Pál nem ismerte el őt csalatkozhatatlannak. Ebben a kérdésben nem ismerte a katolikus Egyház tanítását. Hiszen egy katolikus sem hiszi, hogy a pápa tisztán politikai dolgokban csalatkozhatatlan, amelyekről azon alkalom-

mal szó volt. A mi hitünk szerint még a hit dolgában sem részesül isteni segítségben a pápa a tévedés ellen, ha mint magánszemély jár el, hanem csakis akkor, ha az Egyház nevében, hivatalból szól, ha „ex cathedra” nyilatkozik meg, ahogy azt az egyháztudósok nevezik.

J. úr: És mi volt a válasza az ő állítására, hogy Szent Péter sohasem volt Rómában?

K. atya: Ez nevetséges állítás. Egy történetíró sem kockáztatott meg a legutolsó századig ilyen támadást, még az Egyház legnagyobb ellenségei sem. És éppen most ért egyet abban minden neves történetíró, hogy Szent Péter Róma püspöke volt és ott Szent Pállal vértanúhalált halt. De még ha igaz volna is, hogy nem volt Róma püspöke, mit bizonyítana az? A vitás pont ez: Megtette-e őt Krisztus az Egyház látható fejévé? Még ha az ő halála után évek múlva költöztek is az ő utódai Rómába, Róma további püspökei az ő utódai volnának.

Az Egyesült Államok kormányhatalmának székhelyét Philadelphiából Washingtonba tették át, mégis a későbbi elnökök Washington György utódai voltak.

J. úr: Természetesen. Hogy a székhely micsoda, az nem lényeges. De vajjon igaz az, hogy egyes pápák nem voltak jó emberek?

K. atya: Olyan kevés közülük, hogy valóban csodálkoznunk kell. Különösen ha számításba vesszük, hogy a középkorban rossz királyok és császárok az ő embereiket emelték a pápaságra, hogy teljesen befolyásuk alatt tarthassák őket. Negyven pápa vértanúhalált halt hitéért és körülbelül kilencvenet avattak szentté. Még ha minden tizenkettedik mint magánszemély rossz is volt, az arány nem volna nagyobb, mint a tizenkét apostolnál, akiket maga Krisztus választott és tanított. Mózeszt az Isten választotta az ószövetségben népe vezéréül, Isten személyesen beszélt vele, általa adta parancsolatait a világnak s mégis olyan bünt követett el, melyért Isten azzal büntette, hogy el nem érte célját, az „ígéret földjét”. Mindazonáltal ő továbbra is Isten képviselője maradt a világon. (Exodus 18, 15.) Még Kaifás is, akinek része volt abban, hogy Jézust halálra ítélték, Isten kép-

viselője volt a zsidók között. (Ján. 11, 49—50.) Az írástudók és farizeusok gonosz emberek voltak, mégis Jézus azt mondta a népnek, hogy hallgassa meg az ő tanításukat, mert ők „Mózes székébe ültek”. (Mt. 23, 2—3.) Pál maga egyike volt az Egyház legkegyetlenebb üldözőinek.

J. úr: Értem, atyám. Az Egyháznak magának szentnek kell lennie, mert az Isten műve, mivel Krisztus megígérte, hogy világ végezetéig vele marad, és mivel a Szentlélek természetfölötti életének az alapja. Mégis tagjai emberek, s az akaratuk nincsen arra kényszerítve, hogy Isten parancsolatait megtartsák.

K. atya: Teljesen úgy van. Krisztus gabonaföldhöz hasonlította Egyházát, melyen a búza és konkoly az aratásig együtt marad; hálózhoz, amely jó és rossz halat tartalmaz. Az Egyház mint egész szent. A pápák mint testület a világ legszentebb férfiai voltak. Miért ítélik meg a mi ellenségeink Krisztus képviselőit arról a három vagy négy nem szentről a helyett, hogy a kétszázhatvan szentről ítélnék meg? Ők nem ítélik el a tizenkét apostolt kettőjüknek vagy hármuknak bűnei miatt. Ők nem utasítanak vissza a legfelsőbb bíróság ítéletét, ha tagjai közül az egyiknek magánélete nem is volna utánczásra méltó.

J. úr: Ez a pont tisztán áll előttem. De szeretnék kérdezni egyet. Hogyha helyesen fogtam föl a helyzetet, Krisztus nem formulázott meg hitvallást. Hogyan van az tehát, hogy az Egyház tanításai tüzetesen vannak meghatározva és rendszeresen összeállítva, ahogyan őket a katekizmus tartalmazza?

K. atya: Való igaz, hogy ezt Krisztus maga nem tette meg. De ő bizonynyal határozott igazságokra tanított a apostolait és megparancsolta nekik, hogy másokat tanításnak megtartani mindazt, amire ő tanította őket. (Mt. 28, 20.) Azonfelül a Megváltó azt mondta nekik, hogy ő nem mindenre oktatta őket: „Mikor pedig eljövend ő, az igazságnak Lelke, ő majd eligazít titeket minden igazságban.” (Ján. 16, 13.) Amit az Egyház hitvallásban kikristályosított, az kezdettől fogva tanítottatott, de az Egyház legkivált csak akkor írta körül, amikor

valaki olyan tanításokat hirdetett, amelyek ellentétben voltak az Egyház tanításával. Krisztus óta jóformán minden században összejöttek az apostolok utódai, az egész világ püspökei, éppúgy, amint az apostolok egybegyűltek a jeruzsálemi zsinatra és kifejezték az Egyház felfogását koruk emberei előtt és ha valamely hamis tanító tévedést hirdetett, akkor azt elítélték és ebben a tárgyban az igazságot tüzetesen megállapították. Például a IV. század elején egy férfiú, akinek tekintélyes számú követője volt, tagadta, hogy Krisztus igaz Isten volt. Erre a pápa a niceai zsinatot hívta össze 325-ben és hitelesen kijelentette, hogy Krisztus éppen olyan igaz Isten, mint az Atya. Ugyanabban a században egy másik eretnekségnek a megszüntetésére és az igazságnak hivatalos megállapítása végett a konstantinápolyi zsinatot hívták egybe és így tovább a századokon keresztül. Még oly későn is, mint a múlt század végén, két hitigazságot hirdettek ki ünnepélyesen, a Boldogságos Szűz szeplőtelen fogantatásának és a pápa csalatkozhatatlanságának dogmáját. Előbb nem volt az Egyháznak oka arra, hogy ezeket az igazságokat kifejezetten kimondja, minthogy nyilvánosan egy katolikus sem vonta őket kétségbe.

J. úr: Az Egyház csalatkozhatatlan döntéseit mindig ilyen egyetemes zsinatokon hozták meg? Én azt hittem, hogy a pápát az Isten megóvta minden tévedéstől, úgy-hogy ő maga dönthetett a nélkül, hogy az összes püspököket zsinatra hívta volna. Krisztus nyilván ezt gondolta, amikor mondotta: „És neked adom a mennyország kulcsait. És amit megkötöndesz a földön, meg lészen kötve mennyekben is, és amit feloldandasz a földön, fel lészen oldva mennyekben is.”

K. atya: Ezt igen helyesen értelmezi. Azonban nagyobb külső ünnepélyességet ad az Egyház elhatározásainak, ha összes püspökei a pápával egyetértve hozzák meg a döntést. Azután az eljárásnak ez a módja inkább egyezik az apostolokéval, akik ugyanúgy gyűltek egybe az 51. évben a jeruzsálemi zsinatra. Azonfelül bizonyára jótékony hatással van az összes püspökökre, ha ilyen gyülekezetben találkoznak. Ezen zsinatokról

írott visszaemlékezések vannak a legkorábbi századoktól kezdve s ezek az Egyház tanításainak valósággal kincses tárházai. Milyen könnyű ezzel ma az Egyháznak eldöntenie, vajjon az uralkodó hitbeli felfogás egyezik-e a távoli korokéval! Ezek a feljegyzések alkotják az Egyház naplóját és olyan súlyossá teszik tekintélyét a hit dolgában, hogy valóban nevetséges, ha valamely most lett egyház kétségeket próbál támasztani. Hogyan képes egy újkeletű vallásos szervezet bármily követelményt is támasztani, ha az eltér attól, amiről az általános zsinatok tizen négy és tizenöt évszázaddal ezelőtt eldöntötték, hogy az Krisztus tanítása volt. Eléggé világos most már ön előtt az Egyház csalatkozhatatlansága, kedves Jánosi úr?

J. úr: A legvilágosabb, amit csak az Egyházzal eddig tanultam. Hiszen ha az embernek bizonyos igazságokat el kell fogadnia, Isten nem bízhatja az egyesekre annak meghatározását, hogy melyek ezek az igazságok. Ez nevetséges föltevés volna. Hogyan lehetne kételyeket eloszlatni, vitákat eldönteni, ha nem volna a Szentírásból kívül Istentől alapított tekintély? Ha a katolikus Egyház tévedésbe esik, hogyan lehetnék én biztos abban, hogy a reformált vallások bármelyike is a helyes úton jár? Hiszen csakis csalatkozhatatlan tekintély döntheti azt el, és közöljük egy sem igényel a maga számára ilyen tekintélyt.

K. atya: Úgy látom, semmi ingadozás nincsen a maga hitében. Jánosi úr.

J. úr. Egyáltalában nincsen. Csupán egy más kérdés az, amelyre ezzel kapcsolatban egy kis felvilágosítást kérek. Krisztus megbízta Egyházát, hogy a népeket megtérítse. Megtérített a protestáns egyház valamely nemzetet?

K. atya: Egyetlenegy sem. Európában és Ázsiában minden népet először a hittérítők nyertek meg a kereszténységnek, akik a pápa fennhatósága alatt voltak. Századokon át egész Európa népei keresztény katolikusok voltak.

XIII. Oktatás

Isten odaadó szolgálatának jutalma, a mennyország

K. atya: Most már, Jánosi úr, hogy világos képe van az Egyház természetéről, szervezetéről és küldetéséről, pontról-pontra vesszük az Egyház azon tanításait, amelyekkel eddig még nem foglalkoztunk. Emlékezzünk vissza, hogy mi hiszünk Istenben, akiben három személy van. A második személy emberré lett, mégpedig azért, hogy megengesztelje Istent az emberiség bűneiért, hogy a lélek országát alapítsa meg a földön. Ennek az országnak az a rendeltetése, hogy megfelelően tanítsa a népet és isteni eszközökkel segítségére legyen az embernek lelke üdvösségére való törekvésében. Alkalmilag utaltunk arra a jutalomra, amely azok számára van fenn tartva, akik Isten parancsait odaadóan teljesítik és hallgatnak az ő Egyházára. Említettük azt a büntetést is, amely azokra vár, akik egyiknek sem engedelmeskednek. Vegyük most sorra az Egyház hitigazságait.

J. úr: Nagyon jó lesz, atyám. Ne kezdjük el a mennyországra vonatkozó tanításon? Erről oly jólesik hallani.

K. atya: Kérem. Fölteszem, teljes készséggel elhiszi, hogy létezik az örök boldogság helye.

J. úr: Igen, készséggel elfogadom, hogy van mennyország és pokol. Csak legyen szíves, magyarázza meg nekem, mit tanít erről Isten Egyháza az Isten kinyilatkoztatására támaszkodva.

K. atya: A mennyországra vonatkozólag az Egyház azt tanítja, hogy az Istennek otthona, ahol az üdvözültek az angyalokkal egyesülnek, Istent színről-színre látják és olyan boldogságban van részük, amely minden emberi képzeletet meghalad és sohasem ér véget.

J. úr: Ezért érdemes küzdeni, atyám.

K. atya: Valóban érdemes. Ha ez a boldogság, amelyet Isten mindenható hatalma számunkra készít, csak

egy vagy tíz évig tartana is, érdemes volna érte fáradoznunk egész életünkön át. De tekintettel arra, hogy az olyan hosszú életű lesz, mint maga Isten, — azaz örökkévaló — elérése minden emberi lény egyetlen legfőbb ügye és senkinek sem volna szabad a legcsekélyebbet is kockáztatnia, hogy azt elveszítse.

J. úr: De ugyebár aki halálos bűnben hal meg, az nem részesülhet Isten boldogságában?

K. atya: Nem, az nem.

J. úr: Ám a szerető Isten felhatalmazta Egyházát a bűnök megbocsátására. Most azt mutassa ki, atyám.

K. atya: Igen, de erre később kerül rá a sor.

J. úr: Nem tudom elképzelni, hogy bárki is méltó volna olyan jutalomra, amilyennek nekem a mennyországot leírta.

K. atya: Nagyon igaz. Egy ember sem lehet erre *méltó*. Azonban Isten elhatározta, hogy megtiszteli és megjutalmazza azokat, akik őt e földön szeretik és neki szolgálnak. Nagyon örülök, hogy ön nem olyan elfogult, mint azok az emberek, akik azt hiszik, hogy az ember üdvözülhet, akár megteszi Isten akaratát, akár nem.

J. úr: Ez érthetetlen volna. A gonoszok megjutalmazása minden igazságérzet ellen szól. Gondolja csak meg, hogy valaki örökre és örökre jutalmat nyerne, jóllehet egy hosszú életen keresztül megszegte Isten törvényeit és még töredelmesen meg sem bánta!

K. atya: Látom, hogy önt nem lesz nehéz meggyőzni a pokol létezéséről. Helyes érzéssel szól a dologhoz.

J. úr: Ugyebár a mennyország az erény és Isten szolgálatának a *jutalma*?

K. atya: Úgy van, a csecsemőket kivéve, akik megkeresztelve, ártatlanságukban halnak meg; ők a mennyországot ajándéku kapják. Ellenben azok, akik értelmüknek birtokába jutottak, a mennyországot *kérdemlik* azzal, hogy Isten kívánságait teljesítik.

J. úr: Ezt helyesnek és igazságosnak tartom. Isten senkinek sem tartozik a mennyországgal, s így kizárólag rajta áll, hogy megszabja azokat a feltételeket, amelyek-

kel azt az ember elnyerheti és kiki csakis saját magát okolhatja, ha ezeknek a feltételeknek eleget nem tesz.

K. atya: Tökéletesen úgy van.

J. úr: Ebből az elvből következik, gondolnám, hogy a mennyországban a jutalmazásnak különböző fokozatai vannak, minthogy bizonyára az egyik több érdemet szerez, mint a másik.

K. atya: Úgy van. Az, aki a legjobb éveiben az ördögnek él, de halála előtt töredelmes bánatot indít, kevesebb jutalomban részesül, mint az, aki teljes életén át odaadó barátsággal és szeretettel viseltetett Isten iránt.

J. úr: És ezeket mind szenteknek mondjuk?

K. atya: Igen. Az üdvözülteket mind szenteknek hívjuk. Azonban ezek különböző jogcímeken lettek a mennyország birtokosaivá. Egyesek az üldözés napjaiban életüket adták inkább, mintsem hogy Krisztust elárulják. Őket mártíroknak hívjuk. Ezren és ezren nyerték el így a mennyországot az első három században. Mások magukat, testüket és lelküket Krisztusnak szentelték. Lemondtak a házasságról, hogy szívük minden szeretetét Jézusnak ajánlják fel. Készek lettek volna inkább ezerszer meghalni, mintsem Istent a legkisebb bűnnel megbántani. Sokan közülük a pusztába vonultak, hogy ott nélkülözések között éljenek és egész életüket az imádságnak és nyugodt elmélkedésnek szenteljék. De ismét mások, mint közülünk a legtöbben, a bűn világában éltek, ezer kísértésnek kitéve. Gondoskodtak családjukról, végezték munkájukat, de lelküket nem hanyagolták el teljesen. Imádkoztak, magukra vették Krisztus könnyű igáját és éltek az üdvözülés eszközeivel, amelyeket Isten Egyháza rendelkezésükre bocsátott.

J. úr: És a jóknak csak a *lelke* jut a mennyországba?

K. atya: A világ végén bekövetkező feltámadásig. Az apostoli hitvallásban azt mondjuk: „Hiszek a testnek feltámadásában.” Isten mindenható hatalmával minden emberi lény testét újjá fogja építeni és a lelkével egye-síteni. (A lélek a halálban elvált a testtől s azóta vagy a mennyekben vagy a pokolban vagy a tisztítóhelyen

volt.) Ekkor Isten megítéli az egész emberiséget és azután a testükkel egyesült lelkeket, mint emberi lényeket, örömmel fogadja a mennyországba vagy örökre szóló ítélettel veti a kárhozatba. Az üdvözültek teste, hasonlóan Krisztus feltámadt testéhez, dicsőséges, mennyei szépségtől sugárzó, átszellemült lesz és a legcsekélyebb fájdalom iránt sem lesz többé érzékeny. Ellenben a gonoszok teste förtelmesen rút lesz, mivel olyan lélekkel egyesül, amely a pokolban élt és Isten átkával volt megbélyegezve. A testnek része volt sok jócselekedetben és számos gonosztettben, s azért méltányos, hogy a lélekkel együtt jutalomban vagy büntetésben részesüljön.

J. úr: Nem kerül a lélek az ember halálakor Isten ítélőszéke elé és nincs sorsa ekkor megpecsételve?

K. atya: Igen, oda kerül és ezt különítéletnek nevezzük.

J. úr: Minek akkor egy másik ítélet a világ végén?

K. atya: Különböző okokból. Először: Az utolsó ítélet arra szolgál, hogy Krisztust az egész világ előtt megdicsőítse. A földön őt az emberek igazságtalanul megvádolták és halálra ítélték. Másodszer: Az utolsó ítélet Isten igazságosságának az igazolása. A földön az emberek gyakran vádolják az Istent, hogy igazságtalan, és bírálják gondviselését, amelyet meg nem értenek. Itt mi gyakran látunk szegénységet és megpróbáltatást, betegséget és szerencsétlenséget erénnyel és szentséggel párosulva, míg a gonosz gyakran diadalmaskodik. Isten meg akarja mutatni, hogy mindazonáltal *igazságos* volt.

J. úr: Tudja-e valaki, atyám, mikor lesz a világ vége?

K. atya: Senki sem tudja. Így hát ne üljön föl az adventistáknak és más hasonló szektáknak.

J. úr: Rokonok és barátok a mennyországban ismét megismerik egymást?

K. atya: Feltétlenül. Mindent, ami az üdvözülteknek nagyobb boldogságához hozzájárulhat, megad nekik az Isten.

J. úr: Nem gondolja, hogy azok, akiknek kisebb lesz

a boldogságuk, irigylik majd azokat, akik nagyobb jutalomban részesültek?

K. atya: Nem hiszem. Azok, akiknek a legkisebb jutalom jut a mennyországban osztályrészül, mindennek a birtokában vannak, amit csak elérni képesek. A mennyország örömeire minden szentnek van bizonyos befogadó képessége és ez boldogsággal csordultig van eltöltve. A vödör, amely vízzel túlfolyik, nem irigyli a nagy hordót, amiért többet tartalmaz. Neki annyija van, amennyit befogadni képes.

XIV. Oktatás

A pokol. Nem kellemes, de igen észszerű tanítás

K. atya: Fölteszem, hogy a mennyország eljövendő boldogságáról szépet álmódott, kedves Jánosi úr?

J. úr: Megpróbáltam elképzelni a mennyország örömeit az ön leírása szerint, de nem nagyon remélem, hogy odajutok. Látja, atyám, én eddig igen messze vagyok attól, hogy szentté legyek.

K. atya: Ó, én nyugodt vagyok, hogy ön ezentúl olyan komolyan veszi az Isten szolgálatát, mint ahogy eddig elhanyagolta azt. Nem árt, ha egy kicsit fél végső boldogulását illetőleg. A Szentírás szerint „az Úr félelme a bölcsesség kezdete”.

J. úr: A katolikus Egyház nem hisz „kiválasztottak”-ban? Más egyházak tanítják, hogy ezek el nem kárthatnak?

K. atya: Nem. Szent Pál azt mondja nekünk, hogy még ő maga sem *biztos* az üdvözlésében: „Nem vádol ugyan lelkiismeretem semmiről (semmi bűnről), de ebben nem én vagyok hivatott ítélni.” A Szentírás más helyén pedig azt mondja, hogy senki sem bizonyos arról, vajjon szeretetre vagy haragra méltó-e. Nem vagyunk biztosak arról, hogy a jövőben hogyan fogunk Isten jóságának

megfelelni. De a Szentírás azt is mondja, hogy aki mindig állhatatos marad, az üdvözülni fog.

J. úr: Mármost, atyám, mit tanít a katolikus Egyház a poklóról?

K. atya: Azt tanítja: 1. hogy van pokol; 2. hogy az örökké tart és 3. hogy azok, akik odakerülnek, kettős szörnyű büntetést szenvednek el, nem látják az Istent és valamilyen kínban gyötrődnek.

J. úr: Azt gondolom, hogy a pokol teljes ellentéte a mennyországnak.

K. atya: Úgy van. Az üdvözültek a mennyekben látják Istent, mentesek a kín minden fajtájától és nem kell félniük attól, hogy boldogságukat valaha is elveszítik. Az elkárhozottak nem látják Istent, kemény fájdalmat szenvednek és semmi reményük nincsen, hogy attól valaha is megszabadulnak.

J. úr: Ha nem hinnék az Egyház csalatkozhatatlanságában, akkor, atyám, nehezen tudnám elfogadni ezt a tanítást az örök kínról. Mindaddig Isten úgy jelent meg előttem, mint jó Isten.

K. atya: Értem. Adja elő ellenvetéseit és gondolkodjék, vajjon pusztán logikus megfontolással nem lehet-e ezeket eloszlatni.

J. úr: Nagyon örülnék, ha olyan válaszokat kapnék, amelyekkel az Egyház tanítását megvédehetném. Mindenekelőtt *ellenszenvesnek* tetszik, hogy Isten az embert ilyen szörnyen bünteti.

K. atya: Ugyebár az nem látszik ellenszenvesnek, hogy Isten ilyen gazdagon jutalmazzon.

J. úr: Nem, atyám, hiszen én Őt annyira jó Istennek ismertem meg — Ő teremtet, megtestesült és megváltott bennünket.

K. atya: Ő a jót örökkétartóan jutalmazza, mivel az ő jósága végtelen, vagyis jóságának határa nincsen.

J. úr: Igen, atyám.

K. atya: Ennélfogva a gonoszát örökkétartóan kell büntetnie, mivel az ő igazságossága végtelen, vagyis határ nélkül való. Minden tulajdonsága szükségképpen

egyformán végtelen. Isten nem lehet elfogulatlanabb a gonosz iránt, mint az erény iránt.

J. úr: Teljesen meggyőződ.

K. atya: Vegyünk egy esetet, amely elég gyakori: Egy útonálló rátámad egy emberre, revolvert szegez neki és pénzt követeli. Rabolni és gyilkolni szándékozik. De az, akit megtámadott, megelőzi őt, rálő és nyomban megöli. Ez az ember Isten előtt rablásban és gyilkosságban bűnös, minden legcsekélyebb megbánás nélkül lépi át az örökkévalóság küszöbét. Csak nem részesülhet örökkétartó jutalomban?

J. úr: Lehetetlen.

K. atya: Akkor nincsen más lehetőség, mint a pokol. Az elkárhozott léleknek éppen az okozza a legnagyobb fájdalmat, hogy ki van zárva a mennyországból. És a kizárás nem szólna örökre, ha ez az ember egy nap üdvözlne. Ha a pokolnak a büntetése nem volna örök, akkor a bűnösnek módjában volna — hogy goromba kifejezéssel éljünk — az Istent becsapni. Hiszen Isten száz parancsolatban mondhatná: ezt kell tenned, ezt nem szabad tenned és a bűnös azt válaszolhatná: én nem ezt teszem, én egész életemen keresztül azt teszem és neked üdvöztened kell engem, mivel az én lelkem halhatatlan és a pokol nem örök. Ezer és ezer bűnös hívhatja ki cselekedeteivel ily módon az Istent.

J. úr: Atyám, ez elég világos előttem.

K. atya: Az embereket inkább vezeti az érzélem, mint az értelem, amikor ezzel a tárggyal foglalkoznak. Ha ugyanezek az emberek bántalmazóik ellen járnának el, nem volnának irgalmasok. Mit tenne ön, ha egy ember megbecstelenítené a leányát? Mit akkor, ha valaki szörnyű gonosztettel vádolná meg önt, holott teljesen ártatlan? A törvények bizonyos bünteteket olyan súlyosan büntetnek, amennyire csak lehet. A nép mégis gyakran annyira türelmetlen, annyira elfogja a vágy, hogy inkább igazságot szolgáltatasson, mintsem irgalmat gyakoroljon, hogy saját kezébe veszi az igazságszolgáltatást és meglinccseli a gonosztevőt. Mármost fontoljuk meg: egyedül Isten számára vagyunk teremtvé, a végre va-

gyunk a földön, hogy neki szolgáljunk. Isten kegyelme vezérel bennünket, hogy a bűnt elkerülhessük. A mennyországba vagyunk hivatalosak s el is érhetjük, ha akarjuk. Mármost ha mégis elhatározzuk, hogy mindent teszünk, csak azt az egyetlen dolgot nem, ami szükséges, mit érdemlünk? Nem érdemeljük-e meg, hogy félretaszítanak, mint hitvány szolgákat?

Az általános felháborodás a gyermekrablások ellen akkora hullámokat vetett, hogy mindenki helyeselte volna, ha a tettet azonnal kivégzik. A poklot a közismert bűnösök számára még keveslik.

J. úr: Kevés is, atyám.

K. atya: Az Isten kegyetlen volna és az örökkétartó poklot lehetetlen volna elgondolni, ha nem állna módunkban elkerülni. De ne felejtse el, ha a bűnös elvész, az teljesen az ő saját hibája. Isten többet tett a bűnös üdvözítésére, mint amennyi az emberi nemet megillette volna. Kegyetlen halálnak vetette alá magát, hogy megváltást hozzon a bűnös számára, de szabadakaratótól megfosztani nem akarja. A jó emberek nem félnek a pokoltól, mivel erősen feltették magukban, hogy elkerülik, éppen úgy, ahogy önt vagy engem nem zavar, ha az államnak ezer fegyháza van is, minthogy mi ezeken kívül akarunk maradni. A pokol Isten törvényeinek megsértői, a fegyház az emberi törvények megsértői számára van. Mindkettőt el lehet kerülni. Így hát hol van az igazságtalanság?

J. úr: Valóban, nem lehet ilyenről beszélni.

K. atya: Mármost nézzük, hogy mit mond a Szentírás idevonatkozólag? Szent Máté (25, 41.) feljegyezi Krisztus szavait, amelyeket az utolsó ítéleten a gonoszokhoz fog intézni: „Távozzatok tőlem, átkozottak, az örök tűzre.” Ez a mondat azt a három dolgot foglalja magában, amelyet — mint mondtam — az Egyház a poklóról tanít: a „távozzatok tőlem” Isten elvesztését jelenti; a „tűzre” a szenvedést; az „örök” pedig jelenti a büntetés örökkévalóságát. Ugyanezen igazságokat világosan tartalmazza „a dűsgazdag és a nyomorult Lázár”-ról szóló példabeszéd. (Lk. 16.) Üdvözítőnk elmondja: „Meghala pedig a gazdag is, és eltemették a pokolban”; erre

könyörgött Ábrahámnak egy csöpp vízért, „mert kínlódom a lángban”. Azonban Ábrahám azt feleli: „Köztünk és köztetek áthághatatlan mélység tátong, hogy akik innen át akarnának hozzátok menni, ne tudjanak, sem az onnét valók ide át ne jöhessenek.” Ezen példáról tehát hangsúllyal mutat rá a pokol létezésére, kínjaira és örökkévalóságára.

J. úr: Így a katolikus Egyház tényleg hiszi, hogy a pokolban tűz van?

K. atya: Az Egyház sohasem határozta meg hitigazsággént, hogy a pokol tüze tényleges fizikai tűz, mint amilyen itt a földön éget. Mégis erősen hajlik erre a hitre, mivel az Írás a szenvedés érzését ismételtelen tűznek mondja. „Örök tűz”-ről (Mt. 25.) beszél. Azt mondja: „Tüzük el nem alszik” (Márk 9, 43.), „Tüzes kemence” (Mt. 13, 42.), „Emésztő tűz” (Iz. 33, 14.) a pokol stb. Üdvözítőnk saját szavai fizikai tüzről szólnak: „Távozzatok tőlem, a tűzre.” De mi volna akkor, ha Üdvözítőnk átvitt értelemben használta ezt a kifejezést „tűz”? Nem hiszem, hogy ez a legcsekélyebb vigasztalást nyújtaná a bűnösnek. Ugyanis átvitt értelemben ez azt jelentené, hogy a pokol kínja olyan szörnyű, mint a tűz. Ha ön azt mondaná nekem, úgy szenved fogfájásban, mintha tűz égetné, megenyhülne-e a fájdalma, ha én azzal próbálnám magát vigasztalni, hogy tűz nem égeti?

J. úr: Nem, atyám, éppen úgy kínlódnám továbbra is.

K. atya: A büntetés módja Isten szabadakaratától függ. Ha ő a tüzet választotta, az emberiség semmiféle tiltakozása sem tud ezen változtatni.

XV. Oktatás

A tisztítóhely. Az Egyház legtermészetesebb tanítása

J. úr: Szeretnék, atyám, most már oktatást kapni a tisztítóhelyről is. Halvány sejtelmem sincs az önök erre vonatkozó tanításáról. De úgy hiszem, ezt a protestánsok szigorúan elvetik; legalább is gyakran hallottam tőlük erre vonatkozóan gúnyos megjegyzéseket.

K. atya: Ez azért van, mert nem értik, amit tanítunk. Tulajdonképpen a tisztítóhely a legészszerűbb és a legérthetőbb tanítás és teljes összhangban van Isten igazságosságával. Őn belátta, hogy csakis az juthat közvetlenül halála után a mennyországba, aki teljesen jó; míg a teljesen gonosz a pokolba kerül.

J. úr: Igen, atyám.

K. atya: Mármost mi történjék azokkal, mégpedig az emberek legnagyobb többségével, akiket ön sem az egészen jók, sem pedig az egészen rosszak közé nem sorolna? Hova kerüljön az ő lelkük haláluk után?

J. úr: Erre sohasem gondoltam. Bizonyára valahova kerül és önök ezt a helyet tisztítóhelynek nevezik?

K. atya: Úgy van.

J. úr: Teljesen meggyőzőtt engem, mivel azt hiszem, hogy az emberek többsége nem annyira ment a bűntől, hogy a mennyországba való közvetlen bejutást megérdemelje, másrészt nem olyan rossz, hogy örökre a pokolban kelljen bűnhődnie.

K. atya: Még jobban megérti majd s magáévá teszi ezt a gondolatot, ha az emberi igazságszolgáltatást az istenivel hasonlítja össze. Az emberi igazságszolgáltatás nem érdemelné meg ezt a nevet, ha nem volna az isteniének a másolata. Az emberi igazságszolgáltatás különbséget tesz vétségek és bűntettek, azaz kis és nagy törvényszegések között, s ennek megfelelően bünteti őket. Fogháza van, amelyben egy, tíz vagy harminc napra zár el kihágókat és fegyháza van, ahová sokat élethossziglan ítél el. Mi volna akkor, ha a mi városunkban két embert elzárnának, az egyiket gyilkosság miatt, a másikat pedig azért, mert gyorsabban hajtott, mint ahogy azt a közlekedési rendőrség megengedi, és mind a kettőt élethossziglan fegyházra ítélnék el?

J. úr: A nép fellázadna az igazságszolgáltatás ilyen kigúnyolása ellen.

K. atya: Aki a tisztítóhelyet elveti, az vádolja az Istent, hogy ilyen igazságtalanul bánt el az ő engedetlen teremtményeivel.

J. úr: A tisztítóhely e szerint azért van, hogy ideig-

való büntetést szenvedjenek el azok, akik elégtételadás nélkül, bocsánatos bűnökben haltak meg.

K. atya: Tökéletesen így van.

J. úr: Mindenkinek, akinek csak egy kis józan esze van, be kell látnia az ilyen hely szükségességét.

K. atya: És be is látná, ha szellemi látóköréről az elfogultságnak a kódét eloszlatná, aminthogy minden protestáns szívében hiszi a tisztítóhelyet, még ha élőszóval oly hevesen támad is ellene. Ez azokból az imádságokból tűnik ki, amelyeket legtöbbször öntudatlanul elhunyt barátaiért és rokonaiért mond. Aligha van temetés, amelyet protestáns lelkész imádság nélkül végezne el. Ezek a tettek hangosabban beszélnek, mint a szavak — mert ha nem volna tisztítóhely, akkor mit használna az imádság? Ha az elhunytnak a lelke a mennyországban van, akkor nem szükséges érte imádkozni, ha pedig a pokolban, akkor az imádság nem segít rajta.

J. úr: Említi a Szentírás a tisztítóhelyet?

K. atya: Utal rá, de nem ezen a néven nevezi. Valamennyi protestáns ellenvetés között ez a legsekegyebb. Éppen úgy tagadhatná, hogy a bibliának nevezett könyv nem létezik, mert ezen a néven sugalmazott írást nem találunk. Ezen az alapon tagadhatná a Szentháromságot, a megtestesülést stb., mert ezeket a szavakat a Szentírásban hiába keresnők. Nem a név teszi a helyet. Először helynek kell lennie, azután adunk neki nevet. Az ideigvaló büntetés helyét olyan névvel illetheti, amilyennel tetszik. A katolikusok tisztítóhelynek nevezik, mivel benne a lelkek a kisebb bűnök szennyétől tisztulnak meg, amely megakadályozza őket abban, hogy az Isten szent színe elé járuljanak.

J. úr: Azt mondja, atyám, hogy a biblia említi ezt a helyet; megmondaná nekem, hogy hol?

K. atya: Szent Máté (5, 26.) másvilági börtönről beszél, amelyből a lélek meg nem szabadul, „míg le nem fizeti az utolsó fillért”. Mármost a mennyországban nincs fizetnivaló „az utolsó fillérig”; a pokolból pedig egyáltalában nincs szabadulás. Ennélfogva ezt az utalást csakis egy harmadik helyre alkalmazhatja. Ugyanez az evan-

gélísta (12, 32.) a Szentlélek elleni bűnről beszél s „annak meg nem bocsáttatik sem ezen a világon, sem a jövődőben”. Ebben az rejlik, hogy bizonyos bűnöknek bocsánatát az *eljövendő világban* nyerjük meg. De nem a pokolban, hisz onnan megváltás nincsen; sem a mennyországban: „nem lép be oda semmi megfertőzött”. (Jel. 21, 27.) Szent Pál (I Kor. 3, 15.) olyan valakiről beszél, aki üdvözült: „de úgy, mint tűz által”. Végül a Szentírás sok helyen céloz az ideigvaló büntetés helyére a halál után, ahol azt mondja, hogy Isten az embert cselekedetei szerint jutalmazza vagy bünteti. Tegyük föl, kedves Jánosi úr, hogy tisztítóhely nincsen. Akkor mi lesz önnel és velem? Egyrészt a biblia szerint semmi tisztátalan a mennyországba nem juthat, másrészt egy hiábavaló szó (apró vétség) bemocskolja a lelket. (Máté 12, 36.) Ha tisztítóhely nem volna, az olyan lélek, amelynek csak bocsánatos bűnei vannak, a pokolra volna kárhoztatva. Ki üdvözülne akkor?

J. úr: Így is van, atyám. Ön azt mondotta, hogy általános szokás a halottakért imádkozni. Gondolja, hogy a tisztítóhelyen szenvedőkön imádsággal segíthetünk?

K. atya: Igen. Imádsággal, jócselekedettel, búcsúval és különösen az Egyház Istentől rendelt áldozatával, a szentmisével. A búcsúról és a szentmiséről később beszélünk.

J. úr: Valóban nagyon vigasztaló tanítás, hogy halottainkon segíthetünk.

K. atya: Valóban az. Maga ez a tanítás sokat megtérített a katolikus hitre. Ahogyan az ön fűszeres- és henteszámláját kifizethetem, éppúgy följánlhatom jócselekedeteimet, hogy azokat Isten az utolsó fillérig való fizetségbe betudja, amellyel a lélek a tisztítóhelyen a Mindenhatónak tartozik. Krisztus maga mondja, hogy amit mi atyafiai közül a legkisebbnek teszünk, neki tesszük és a tisztítóhelyen szenvedő lelkek bizonyos értelemben a legkisebbek Krisztus atyafiai között, mert — jóllehet ők segíthetnek imádsággal másokon — saját magukon segíteni nem tudnak. Látja, a halál végét veti az érdemszerzés idejének. A halál után Isten már csak

igazságot szolgáltat. Innen van, hogy a legutolsó fillérig meg kell fizetni.

J. úr: Mondja-e a biblia, hogy az imádság segít a halottakon?

K. atya: Igen. A Makkabeusok második könyve XII. fejezetének 46. versében azt olvassuk, hogy a zsidók áldozatot ajánlottak fel a csatában elesett testvéreikért, mert „szent és üdvös gondolat tehát a halottakért imádkozni, hogy a bűnöktől feloldassanak”. Ezek a szavak annyira a katolikus szokás javára szólnak, hogy a protestánsok az egész könyvet kirekesztették a bibliából. Ez azonban nem segít az ügyükön, mert a könyv, még ha nem is volna sugalmazva, mégis elárulná, mi volt a gyakorlat Isten választott népénél. A zsidók mai nap is imádkoznak halottaikért.

J. úr: De miért akarnak a protestánsok mindenáron visszautasítani egy vigasztalással tele tanítást?

K. atya: Ők azt szeretik hinni, hogy Krisztus érdemei eltörlik a benne bízó bűnösök minden bűnét és ezért a hívő azonnal a mennyországba jut. Ez nagyon ellenkezik a Szentírással, mert Krisztus azt mondja, hogy ha az életbe be akarunk menni, akkor meg kell tartanunk a parancsolatokat, hallgatnunk kell az Egyházra, meg kell tennünk az Atya akaratát stb. Ilyen könnyű üdvözülés csak bűnpártolás volna és ezt Isten nem tűrhetné.

J. úr: Mily soká kell az embernek a tisztítóhelyen maradnia?

K. atya: Azt nem tudjuk. Minden a lélek állapotától függ. Valószínűleg hallotta nemkatolikusoktól, hogy a katolikusok szerint a pap bizonyos pénzüsszegért „ki tudja imádkozni a lelket a tisztítóhelyből”.

J. úr: Igen, atyám, hallottam ezt a vádat.

K. atya: Ez egy a száz meg száz csalafintaság közül, amelyet ellenségeink ránk fognak. A pap nem tudja, ki van a tisztítóhelyen és ki nincsen, azt sem tudja, milyen

hosszú időt kell ott töltenie. Isten végtelenül igazságos, azért mindenegyest lelkét úgy ítél meg, amint megérdemli. Egyedül Isten tudja, hogy az a büntetés milyen kemény lesz és meddig tart. Azonban imádságainkkal segíthetünk a tisztítóhelyen szenvedő lelkeken és siettethetjük mennybejutásukat.

II. RÉSZ

ISTENNEK ÉS EGYHÁZÁNAK PARANC SOLATAI

„Ha be akarsz menni az életre, tartsd meg a parancsokat.” (Mt. 19, 17.)

1. Én vagyok a te Urad Istened: Uradat Istenedet imádjad és csak neki szolgálj!
2. Istennek nevét hiába ne vegyed!
3. Megemlékezzél arról, hogy az Úr napját megszenteljed!
4. Atyádat és anyádat tiszteljed!
5. Ne ölj!
6. Ne paráználkodjál!
7. Ne lopj!
8. Hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen!
9. Felebarátod feleségét ne kívánjad!
10. Se házát, se mezejét, se másféle jószágát ne kívánjad!

XVI. Oktatás

Tiltja-e az első parancsolat a szobrokat és képeket?

J. úr: Mi következik most, atyám?

K. atya: Jól megértett mindent, amit eddig átvettünk?

J. úr: Igen, atyám, egészen jól.

K. atya: Na most, vegyük sorra a parancsolatokat. Ezeknek megsértését bűnnek nevezzük.

J. úr: Megfigyeltem, hogy a mi oktatásaink igen szépen függnek össze.

K. atya: Valóban így van. A katekizmus vallásunkat teljes egészében mutatja be. Először azt tárgyalja, amit Isten kívánsága szerint hinnünk kell; másodszor azt, amit parancsa szerint tennünk kell és harmadszor sorra veszi a mennyei eszközöket, amelyeket az Egyházra hagyott, hogy üdvösségünket elősegítse. Az első résszel már végeztünk és most a másodikhoz látunk hozzá.

J. úr: Isten parancsolatait érti, atyám?

K. atya: Úgy van. Tudja-e, hány parancsolat van?

J. úr: Sőt kívülről tudom őket. Úgy tanultam meg, mint az imádságokat: naponként egyszer elolvastam őket.

K. atya: Okosan tette. Mi az első parancsolat?

J. úr: Én, az Úr vagyok a te Istened, aki kihoztalak téged Egyiptom...

K. atya: Nem kell hozzátennie a magyarázó záradékot. A parancsolat rövid szövege ez: „Én, az Úr, vagyok a te Istened; rajtam kívül más istened ne legyen.” A többi szó Isten jóságára vonatkozik. Arra hivatkozik, hogy az izraelitákat csodálatos módon kiszabadította az egyiptomi szolgaságból.

J. úr: De ezek a szavak: „Ne csinálj magadnak faragott képet, se valamely képmást” stb., ugyebár fontosak?

K. atya: Igen. De ezek a szavak: „Rajtam kívül más istened ne legyen”, magukban foglalják már ezt a tilalmat. Mindazonáltal örülök, hogy ezt szóba hozta, mert alkalmat ad arra, hogy elmondjam, mi a különbség az első parancsolat záradékára vonatkozólag a katolikusok és protestánsok között. Ugyanis mikor Isten a parancsolatokat adta, nem mondotta, hogy először, másodszor, harmadszor stb.; sem Mózes meg nem számozta őket. Ez századokkal később történt, mikor a bibliába összegyűjtötték a parancsolatokat. Mire vonatkozik a faragott képek tilalma? Isten tiltja a faragott képeknek (szobroknak) és képmásoknak (képeknek) imádságát vagy imádás céljára való készítését. Ezt fejezte ki az első parancsolat záradékával: „Ne imádd s ne szolgálj ezeket.” A protestánsok azonban azt állítják, hogy a szobroknak és képeknek

stb. a készítését tiltja az első parancsolat és hogy ezek a szavak „ne imádd (ne hajolj meg előttük), ne szolgálj ezeket”, a második parancsolatot alkotják.

J. úr: Akkor a protestánsoknak tizenegy parancsolatuk van.

K. atya: Nincsen. Ők a mi kilencedik és tizedik parancsolatunkat összevonják, így náluk is tíz van.

J. úr: De bizonyára egy protestáns sem állítja, hogy szobor vagy kép alkotása bűn. Hiszen ez azt jelentené, hogy minden szobrot, minden képet, a művészetnek minden alkotását el kell vetni.

K. atya: Hát ha következtetések akarnának maradni, akkor el is kellene vetniök. Azonban ők módosítják a parancsolat értelmét, s a szobrok és képek készítését itt templomi célokra vonatkoztatják. Ez a felfogás tarthatatlan, mivel abban az időben, amikor Isten a parancsolatokat adta, templomok nem voltak és nem voltak ezer évvel később sem. A zsidók a frigyszekrény előtt imádkoztak, amelynek fedelénél két aranykerub állott, magának Istennek parancsa szerint. És amikor Isten az első nagy templom építésére utasításokat adott, azt kívánta, hogy angyalokat ábrázoló szobrok legyenek a szentek szentje közelében és „mindenféle cifraságokat és faragványokat metszete köröskörül a templom egész falára”. (III Kir. 6, 29.)

J. úr: Úgy gondolom, hogy a templomban nagyon is helyén van a vallásos ábrázolás, mert a hívőt emlékezteti, hogy szent helyen van.

K. atya: Bizonyára. Otthonainkban rokonaink, barátaink képét tartjuk. Éppen úgy illő, hogy Isten otthonát az Ő barátainak a képei díszítsék. Ezek nagyon alkalmasak tiszteletnek és áhítatnak keltésére. Ezt a protestánsok is felismerik. Sohasem jutna eszükbe, hogy katolikus templomban hangos szót ejtsenek, még ha nem is folyik benn istentisztelet.

J. úr: Igaz. Sokszor hallottam, hogy a katolikusok szobrokat és képeket imádnak. De nem tudom elhinni.

K. atya: Igen, protestáns térítők, ha más országokról írnak, szeretik elmesélni, hogy imádják a katolikusok

a szentképeket, hogyan tisztelik Máriát Krisztusnál is jobban stb. És itt a mi országunkban is ilyenekkel vádolnak minket. Pedig világosan megmondja minden katolikus katekizmus, hogy a bálványimádás igen súlyos bűn az Isten első parancsolata ellen; nagy bűn imádni valakit vagy valamit, aki vagy ami nem Isten.

J. úr: Az önök templomaiban képek és szobrok vannak. Valószínűleg abból következtetik, hogy önök imádják „a faragott képeket”.

K. atya: Úgy van. Olykor látják, amint a katolikusok egy szobor előtt térden állva imádkoznak, vagy az utcán körmenet alkalmával viszik a Boldogságos Szűz szobrát vagy lobogóját és ebből sebtiben azt a következtetést vonják le, hogy ezek képimádók. Nem jut eszükbe, hogy valaki imádkozhatik a feszület előtt térden állva a nélkül, hogy a feszületet imádná. Én egyáltalában nem tudok imádkozni, ha valami komikus ábra van előtttem. Sokkal jobban sikerül, ha eltávolítom. Még jobban, ha a vérző és haldokló Jézust ábrázoló feszületre tekintek; Jézus képe a bánat és szeretet felindítására hív. Az ismeretet a képek kedveltetik meg velünk legjobban. Ezért kísérik a folyóiratok cikkeit képek, ezért vannak velük tele az iskolakönyvek, képek kedvéért látogatjuk olyan szívesen a mozit. A július 4-i szabadságünnepeken híres emberek szobrai előtt mondanak beszédeket; köztisztelet jeléül a szobor előtt leveszik kalapjukat; hadvezérek vagy államférfiak szobrát leplezik le. És mégsem vádolja senki sem a résztvevőket, hogy a szobrokat imádják. A protestánst sem vádolja senki, hogy imádjá székét vagy ágyát, amiért előttük mondja el imádságait. Hát miért kellene a katolikusokat azzal vádolni, hogy imádják a szobrokat, amiért előttük végzik el imádságaikat? A katolikusok azt tanítják, hogy az első parancsolat nem a szobrok alkotását, hanem imádását tiltja.

XVII. Oktatás

Amit az első parancsolat parancsol Megmagyarázzuk a katolikusok tiszteletét a szentek iránt

K. atya: Mivel foglalkoztunk utolsó oktatásunkon?

J. úr: A képek és szobrok használatával.

K. atya: Igen, már emlékszem. Azt láttuk, hogy az első parancsolat nem tiltja képek és szobrok *alkotását* még templomok díszítésére sem. Ellenben az első parancsolat, nem a második, szigorúan tiltja Istenen kívül más személynek vagy dolognak az imádását. A bálvány-imádás, ahogy az a pogányoknál szokás, bűn. Éppen olyan bűn volna egy szentnek vagy más teremtnak az *imádása*.

J. úr: E szerint a katolikusok nem imádják Szűz Máriát?

K. atya: Nem. Ez bálványimádás volna. Mi jobban *tiszteljük* őt, mint minden más szentet. Mégpedig azért, mivel ő a legnagyobb szent volt, mivel maga az Isten tisztelte őt elsőnek és jobban, mint a kezétől alkotott bármely más teremtményt.

J. úr: A protestánsok azt állítják, hogy a szentek iránt való tisztelet kisebbiti azt a tiszteletet, amelyet Isten iránt tanúsítunk. Azt is mondják, hogy a katolikusok jobban tisztelik Máriát, mint Krisztust. Be tudja-e bizonyítani, hogy ez is olyan hamis vád, mint annyi más, amelyet emelnek?

K. atya: Ez hazugság. Azzal, hogy egy szentet tisztelünk, Istent tiszteljük. Mi csakis azért vagyunk tisztelttel a szent iránt, akár férfi-, akár nőszentről van szó, mert annyira kedves Isten előtt. Vajjon kisebbitve érzi-e magát az Egyesült Államok elnöke, ha ön az édesanyját tiszteli, aki oly kedves előtte? Nem tudná-e az elnök, hogy főként azért tiszteli anyját, mert az az ő édesanyja? Ha ön egy festményt dicsér, ezzel nem a művészt tiszteli meg?

J. úr: Megint csak azt látom, hogy a nemkatolikusoknak nincsen igazuk. A Szentírás egészen különösen emeli ki Máriát?

K. atya: Sokkal jobban, mint Krisztuson kívül bárki mást. Nem állítom azt, hogy a Szentírás több fejezetet vagy oldalt szentel neki. De melyik bolond határozná meg egy személynek a nagyságát azon szavak száma szerint, amelyekkel a dicsőítő szónok elhalmozza azt. Egyetlen mondat többet tartalmazhat, mint egy egész könyv. Ha a Szentírás nem mondana többet, mint ezt a négy szót: „Máriának, kitől született Jézus” (Mt. 1, 16.), annyit mondana, mintha az egész könyv róla szólna. S mióta Szent Gergely mondja, „Krisztus példaadása parancs”, Mária tiszteletére hatalmas bizonyítékunk van. Krisztus azzal tisztelte meg, hogy emberi természetét tőle vette, hogy 30 évig vele élt, azzal, hogy „engedelmes vala” neki, azzal, hogy első csodáját — jóllehet „még nem jött el az én órá” — az ő kérésére tette, azzal, hogy a keresztfán haldokolva, őt mint anyánkat reánk hagyta: „Ime, a te anyád.” Szent Lukács (1, 26—35.) egy jelenetet mond el, miképen tisztelte meg Isten Máriát, hogy a lélekzetünk is elakad.

J. úr: De ön is bizonyára *imádkozik* Máriához.

K. atya: Mi inkább arra kérjük őt, hogy kössön össze imádságban Istennel. Krisztus mondja, hogy ő hamarabb hallgatja meg imádságunkat, ha az ő nevében ketten vagy többen összejövünk. Az Egyház imádságai mind az Istenhez vannak intézve „a mi Urunk Krisztus által”. Így azok is, amelyeket mi Mária tiszta kezébe teszünk le. Ő Istennek ajánlja fel őket Krisztus, az ő Fia, a mi Urunk által. Mi Máriához nem úgy imádkozunk, ahogy Istenhez. Mi nem azt kérjük tőle, hogy rajtunk *segítsen*, hanem hogy a segítséget számunkra kieszközölje. Nem mondja nekünk a Szentírás, hogy egymásért imádkozzunk? Én önért imádkozhatom, ön érttem. Hát miért nem imádkozhatnának a szentek, Istennek legjobb barátjai, érettünk?

J. úr: Ez nagyon észszerű.

K. atya: Azt hiszem, hogy erről a tárgyról eleget mondtunk. Lássuk most, hogy mi mást tilt még első

parancsolatunk. Tilt minden olyan cselekvést, amely a bálványimádással egyenlő értékű, vagyis tiltja, hogy olyan hatalmat tulajdonítsunk személyeknek vagy dolgoknak, amilyennel csak Isten rendelkezik.

J. úr: Példának okáért, atyám?

K. atya: Nem szabad jövőmondóktól a jövőt kérdezni. A jövőt egyedül Isten tudja. Tilos jelekben, álmokban stb. hinni. Tilos varázslati apró tárgyaknak, köveknek, érmeknek stb. mennyei biztos védelmet tulajdonítani.

J. úr: Azt gondoltam, hogy a katolikusok hisznek az érmek viselésében és abban a valamiben, amit a nyakukon hordanak.

K. atya: A katolikusok azt hiszik, hogy a megszentelt tárgyak használatával mennyei védelmet nyernek, de nem remélik azt csálhatatlanul, sem nem remélnék segítséget a viselni szokott érmektől vagy skapuláretől, ez az a valami, amit ön említ — hanem az Istentől.

J. úr: E szerint a katolikusok nem babonások?

K. atya: Nem annyira, mint a mi amerikai népünk bármely más osztálya. Nem hisznek abban, hogy a lópatkó az ajtó fölé szegezve vagy bármi más szerencsét hoz nekik, hanem csakis az Isten. Azt sem hiszik, hogy egy pénteki utazás, vagy ha tizenkét személlyel egy asztalhoz ülnek le, szerencsétlenséget hoz. Mások bolondságnak tarthatják az ilyen babonát, de a katolikus Egyház figyelmezteti híveit, hogy helytelen valami dologtól vagy személytől azt várni, amit egyedül csak Isten adhat vagy háríthat el.

J. úr: Ez a pont is tisztázva van.

K. atya: Arról beszéltünk, amit az első parancsolat tilt. Most egy-két szót arról, hogy mit kíván tőlünk. Azt kívánja, (1) hogy imádjuk Istent; (2) hogy imádkozunk, amivel a Mindenhatótól való függésünket ismerjük el; (3) hogy elfogadjuk a kinyilatkoztatását, másszóval: a hitet; (4) hogy bízunk az ígéreteiben, azaz reméljük benne; (5) hogy gyermekként szeressük őt.

J. úr: Bűn az, ha valaki nem imádkozik?

K. atya: Bűn.

J. úr: Hányszor kell imádkoznunk?

K. atya: Ezt nehéz meghatározni, ha az ember az imádság elhanyagolásával vétkezik. De legalább reggel és este bizonyára mindenki imádkozhat. Szent Pál azt mondja nekünk, hogy mindig imádkozzunk. Ezzel azt akarja mondani, hogy tényleges imádságainkon kívül mindent Isten nevében tegyünk, az Ő nevében végezzük munkánkat, élvezzük pihenésünket, vegyük magunkhoz a táplálékot stb. „Tehát akár esztek, akár isztok, akár bármi mást tesztek, mindent Isten dicsőségére cselekedjete.” Ez az állandó együttlét Istennel megsokszorozza örömünket és távoltart a munkától minden keserőséget, minden gondot és nehézséget.

J. úr: Ez gyönyörűséges gondolat.

K. atya: Mivel az első parancsolat Isten szolgálatát az ő kívánságai szerint hagyja meg, vétkeznek azok, akik őt egyáltalában el nem ismerik, azok, kik teljesen közömbösek vagy elutasítják maguktól annak kikutatását, hogy mik az ő követelményei és akik nem akarnak vallásának határozott parancsai szerint élni, holott ismerik őket. Ennélfogva vétkeznek azok is, akik remélik, hogy üdvözülnek, de teljesen elhanyagolják őt, éppen úgy azok is, akik jóllehet iparkodnak akarátát teljesíteni, túlságosan gyötirik magukat, hogy vajjon Isten megbocsát-e nekik. Az előbbiek az elbizakodottság, az utóbbiak a kétségbeesés bűnébe esnek.

XVIII. Oktatás

Mit tilt és mit ír elő a második parancsolat?

K. atya: Hogy hangzik a második parancsolat?

J. úr: „Istennek nevét hiába ne vedgyed!”

K. atya: Ezeknek a szavaknak az értelme eléggé világos, de mivel minden parancsolat többet ír elő és többet tilt, mint amennyit a puszta szavak mondanak, magyarázatuknak néhány percet szentelünk. A parancsolat teljes tiszteletet követel Isten és Jézus nevének és személyének. Az ószövetségi zsidók sohasem ejtették ki

tisztelet nélkül az Isten szent nevét. A katolikusok fejet hajtának, ha Jézus nevét mondják ki. Dáviddal akarjuk mondani: „Áldom az Urat minden időben; Ajkamon van dicsérete szüntelen.” (Zs. 33, 2.) „Napkelettől napnyugatig dicsértessék az Úr neve.” (Zs. 62, 3.) Sok katolikus országban az emberek „jó napot” helyett így üdvözlik egymást: „Dicsértessék a Jézus Krisztus.” „Viszontlátás”-ra helyett azt mondják: „Isten áldja meg.” A mi országunkban több mint 3.000.000 katolikus férfiú fogadta meg, hogy nem él vissza Isten nevével, nem átkozódik. Ezek a „Szent név társulat”-nak a tagjai.*

J. úr: Ez igazán férfias elhatározás, atyám.

K. atya: Bizony az. Milyen ellentétben áll ez Isten és jó Üdvözítőnk nevének megbotráncoztató megszenteltetésével, amelyet nálunk nap mint nap úton-útfélen hallunk, munkahelyen és odahaza egyaránt! Az én nézetem szerint semmi sem bizonyítja jobban az ördög létezését, mint ez az annyira elterjedt megszenteltetés. Elég rossz, ha az emberek Isten nevét nem áldják; de ha még hozzá vissza is élnek vele, ha átkozódnak, ha káromolják őt, akinek mindent köszönnek, az sátáni és gonosz.

J. úr: Az átkozódást is a második parancsolat tiltja?

K. atya: Igen, minthogy az átkozódásban rendszerint Isten nevét használják. Az átkozódás ördögi kívánság személyek vagy dolgok ellen. Egyesek akkor követik el ezt a bűnt, ha haragra gerjednek, mások szokásból. Még gyermekek is esnek ebbe a bűnbe.

J. úr: Igen, atyám, naponként tapasztalom ezt és szomorúan meg kell vallanom, hogy magam is gyakran estem ebbe a hibába.

K. atya: Az átkozódás gonosz szokás, de ostoba is. Nem úri dolog — az ember nő előtt nem teszi. Tiszteletlenség. Nyomatásban alig látni. Igen rossz ízlésre vall. Semmi jót sem hoz annak, aki átkozódik, ellenkezőleg Isten haragját vonja magára: „Szerette az átkot, érje

* Ez megfelel a magyarországi „Credo” egyesületnek, amelynek 60.000 tagja van.

tehát utol.” (Zs. 58, 18.) Miért esnek az emberek ebbe a bűnbe? Az átkozódás a pokol beszéde. Hiszen a bukottak gyűlölik Istent s átkozzák örökké. Ezért gondolta sok szent, hogy az átkozódó teljesen az ördög hatalmában van. Szent Pál az átkozódást azon bűnök között említi (I Kor. 4, 10.), amelyek a mennyországból kirekesztenek.

J. úr: Valóban ostoba és gonosz dolog az átkozódás. Vannak más bűnök is, amelyeket a második parancsolat tilt?

K. atya: Istenkáromlással is vétkezhetünk a második parancsolat ellen, mivel aki káromkodik, Istent gyalázza vagy róla megvetéssel beszél. Az ószövetségben halálbüntetés járt érte.

J. úr: És van még más bűn is?

K. atya: Van. Minthogy eskü esetén az Istent hívjuk tanúbizonysággul állításunk igazsága mellett, ez a parancsolat tilt minden fölösleges esküt és különösen minden hamis esküt. Hiszen a hamis esküvel Istent a mi hazugságunkba vonjuk bele. Ez nagy gonoszság.

J. úr: Mikor szabad esküt tennünk?

K. atya: Ha nagyon fontos, hogy az igazság napvilágra jöjjön. Így a bíróságnál, ha törvényes bizonyítékokat kell szolgáltatnunk. Eskütételnél arra kérjük Istent, hogy kijelentésünket megerősítse. Bezzeg nem valana nagy istentiszteletre, ha szükség nélkül hivatkoznánk rá, mint tanúra. Éppen azért jó ok nélkül esküdnünk nem szabad. Ezért helytelen ilyen kifejezéssel dobálódzni, mint „Isten bizony”.

J. úr: Egyes társaságok azt kívánják tagjaiktól, hogy titoktartásra esküt tegyenek. Ez elegendő ok az esküvésre?

K. atya: Az Egyház ezt nem tekinti elegendő oknak. Ezért nem helyesli, ha ilyen titkos társaságok esküt követelnek tagjaiktól. Más szempontból is helytelenek az ilyen eskük. A tag vakon esküszik. Nem biztos benne, hogy mindazt, ami a társaság gyűlésén fordul elő, lelkiismerete szerint titokban tarthatja. Azután vegye figyelembe, mennyire lealacsonyítja ez az eskü azon férfiak méltóságát, akik tekintélyes állásban vannak. Ennek a

nagy országnak egyes elnökei például ilyen titkos társulatokhoz tartoztak, mialatt hivatalban voltak. Menynyire összeférhetetlen, hogy ők, akik annyi népet kormányoznak, ünnepélyes esküt tegyenek valamely társulat elveinek és szabályainak megtartására. Sok baj származott ebből a multban Franciaországban, Spanyolországban, Portugáliában, Itáliában és más országokban.

J. úr: A katolikus Egyházban nincsenek olyan titkos társulatok, amelyek esküt kívánnak?

K. atya: Nincsenek. Ami társulat van, az nem titkos és sohasem esküt, hanem fogadalmat kíván. — Így, kedves Jánosi úr, ebből a parancsolatból talán elég lesz. Jól jegyezze meg: az Isten a második parancsolatban tiszteletet követel az ő személye és neve iránt; hódolatot követnek azon személyek és dolgok számára is, amelyek Istennek vannak szentelve. Ezért Istennek ez a törvénye tiltja az átkozódást, a szükségtelen és hamis esküt, az istenkáromlást, az Isten és a Megváltó nevének tiszteletlen használatát.

XIX. Oktatás

Oktatás a harmadik parancsolatról

K. atya: Próbált már leszokni az átkozódásról?

J. úr: Ó, még az utolsó oktatásunk előtt. Azonnal abbahagytam a rossz szokást, mihelyt a második vagy harmadik oktatásban megtanultam, hogy milyen jó az Isten.

K. atya: Mármost hogy szól a harmadik parancsolat?

J. úr: „Megemlékezzél arról, hogy az Úr napját megszentelj!”

K. atya: Bizonyára észrevette, hogy ez is közvetlenül az Isten iránt való kötelességeinkre vonatkozik, mint az első és második parancsolat. A következő hét parancs felebarátunk jogait határozza meg és azoktól a bűnöktől óv, amelyekkel megsérthetjük a felebaráti szeretetet.

J. úr: Az Úr napja a vasárnap?

K. atya: Az Úr napja a hetedik napot jelenti s ez eredetileg a szombat volt.

J. úr: Krisztus Urunk változtatta meg ezt a napot?

K. atya: Nincs feljegyzésünk arról, hogy ő tette volna, azonban tudjuk, hogy az Egyház rövidesen Krisztus mennybemenetele után már vasárnapon ünnepelte az Úr napját.

J. úr: No és az Egyház föl volna hatalmazva Isten törvényeinek a megváltoztatására?

K. atya: Az Isten törvényén semmi változás nem történt. A törvény lényege ugyanaz marad, tudniillik, hogy egyszer hetenként, minden hetedik napon tartózkodnunk kell a szolgai munkától és Istent nyilvánosan kell imádnunk. Az Egyház ezt a kötelezettséget szombatról vasárnapra tette át. Hogy az Istentől rendelt törvény egy bizonyos napot jelölt meg, az szertartási törvény. És a zsidóknak minden szertartási szabálya véget ért Krisztus eljövetelével. Az erkölcsi szabályok természeti törvényeken alapulnak. Ezeket az Egyház nem változtathatta meg.

J. úr: Megmondhatná nekem, atyám, miért változtatta meg az Egyház az imádás napját?

K. atya: Mindenesetre. A zsidók közül sokan tagjai lettek már az Egyháznak, s még mindig azt gondolták, hogy nekik a mózesi törvény szertartásait is meg kell tartaniuk. Azért fiaikat körülmetélték, bizonyos húselektől tartózkodtak, szombaton a zsidó áldozatot lelkiismeretesen megtartották. Ezt a felfogást nehéz volt megszüntetni, mivel őseik 2000 éven át gyakorolták. Ezért az apostolok jónak látták a szombati istentiszteletet teljesen megszüntetni. Így a megtért zsidók könnyebben alkalmazkodtak a keresztény Egyház kívánalmaihoz. Az ünnepnapot szombatról vasárnapra tették át. Így lehetett a megtért zsidókat legkönnyebben meggyőzni arról, hogy a régi szokások megszűntek és új korszak, új vallás jött helyükbe.

J. úr: Értem. Bizonyára valami oka volt annak is, hogy a hét első napját választották és nem valamelyik másikat?

K. atya: Igen, volt. Vasárnap támadt fel Jézus halot-
taiból és vasárnap szállott a Szentlélek az apostolokra.
Krisztus Urunk feltámadásával bizonyította be leg-
főképen a maga (és ennél fogva az Ő Egyházának) isten-
ségét. S a Szentlélek pünkösdi eljövetele lett az Egyház
isteni életének forrása. És mindkét nagy esemény vasár-
napra esett.

J. úr: Részletesen nem határozta meg a harmadik
parancsolat, hogy a vasárnapot hogyan kell megszentelni?

K. atya: A parancsolatnak a szavai nem írják elő az
ünneplés módját. Azonban amikor Isten Mózesnek a
parancsolatot adta, részletezte, hogy az Úr napján dol-
gozni nem szabad és azt Isten imádásával meg kell szent-
telní. (Exod. 20, 10—11.) Ezért egy dolgot *nem* szabad
tennünk és egy másik dolgot meg *kell* tennünk. Nem
szabad szükségtelenül kemény munkát végeznünk és
Istent nyilvánosan, az Egyház előírása szerint *kell* imád-
nunk.

J. úr: E szerint szükség esetén szabad nehéz munkát
végezni?

K. atya: Természetesen: „Szükség törvényt bont.”
Például, ha az ön háza égne, a tűzoltóság kivonulhat és
nemcsak szabad, de kötelessége is a tüzet eloltani, még
kemény munka árán is.

J. úr: De a köznapi munka tiltva van, ha az nem
szükséges?

K. atya: Az Egyház különbséget tesz szolgai és szel-
lemi munka között. Az előbbi a fizikai, testi munkára
vonatkozik, az utóbbi olyanra, amely főleg észbeli. Az
a munka, amelyet rendszerint szolgák, segédek, munká-
sok, kézművesek stb. végeznek, meg van tiltva. Ellenben
a rajzolás, olvasás, tanulás, írás stb. meg van engedve.
De általánosságban szólva az Egyház nyomatékosan arra
int bennünket, hogy vasárnap függesszük fel mindennapi
munkánkat, mert így jobban megadhatjuk neki a tiszte-
letet ezen a napon, az „Úr napján”.

J. úr: Vasárnap mindenfajta szórakozás tilos?

K. atya: Nem. Isten azt is akarja, hogy a vasárnap

a heti munkától és gondoktól való felüdülésnek és pihenésnek a napja is legyen.

J. úr: Azt gondolnám, hogy a jótékonyosság szolgálatában végzett munka meg van engedve.

K. atya: Igen. Az Egyház ajánlja is az olyan könnyebb munkát, amely segít a szegényeken, a betegeken, vagy akár az állatok javára is van. Krisztus erre maga adott példát. (Lk. 14, 1.)

J. úr: Őn azt mondja, hogy a nyilvános imádás van megparancsolva. Nem volna elegendő, ha az emberek otthon ülnék meg a vasárnapot?

K. atya: Nem. Vasárnapon az Isten azt kívánja, hogy mindenki egyesüljön az emberi család többi tagjaival és Őt, mint mennyei Atyát, nyilvánosan imádják. Krisztus Egyháza rendelkezik az imáadásnak egy olyan formájával, amely isteni előíráson alapszik és módot ad, hogy Istent úgy tiszteljük, ahogy megérdemli. Az Egyház azt kívánja, hogy mindazok, akik az értelem kellő fokát elérték, erre az istentiszteletre, amennyire csak lehetséges, vasárnap eljöjjenek.

J. úr: Ez a szentmise, atyám?

K. atya: Az.

J. úr: Én minden vasárnap elmegyek, de még nem fogom föl teljesen az értelmét.

K. atya: Felfogja majd, ha megmagyarázom. Addig is ajánlja föl miséit arra a szándékra, amelyre a pap fölajánlja, és mise alatt imádkozzék a mindenható Istenhez a maga módján. Segítségére lesz, ha imakönyvéből olvassa az úgynevezett „Miseimádságok”-at, vagy a „Szentmise rendjé”-t, vagy ha misekönyvvvel követi a papot.

XX. Oktatás

A negyedik parancsolat követelményei

K. atya: Élnek a szülei, kedves Jánosi úr?

J. úr: Édesanyám nem él. Négy évvel ezelőtt halt meg.

K. atya: Elég sokáig élt édesanyja ahhoz, hogy meg-
tapasztalhassa, mivel tartozunk szüleinknek.

J. úr: Igen, atyám. Édesanyám jó volt. Sokszor gondolok rá, milyen kevésbé értékeltem, hogy annyi gondot viselt reám és annyi áldozatot hozott értem. Annyiszor kívántam, bárcsak visszafizethettem volna neki legalább valamit a halála előtt.

K. atya: Így belátja Isten negyedik parancsolatának észszerűségét: „Atyádat és anyádat tiszteljed”?

J. úr: Teljesen belátom.

K. atya: A negyedik parancsolatban Isten azt követeli, hogy a gyermekek szeressék, tiszteljék szüleiket, engedelmeskedjenek nekik és segítsék őket, ha a szükség úgy kívánja. Látja, a szülők Isten helyettesei gyermekeik irányában. A szülőknek kisgyermekeik számára élelemlről, hajlékról, ruházatról kell gondoskodniuk. Nevelik, betegségükben ápolják, erényekre szoktatják őket. Ezekért a jótéteményekért a szülők gyermekeiktől bizonyára hálát és szeretetet érdemelnek. És ha szükségbe jutnak, megérdemlik, hogy keresetre képes gyermekeik anyagilag támogassák őket.

J. úr: Ezek a követelmények valóban igazságosak.

K. atya: A mi országunkban sokszor kevésbé veszik őket figyelembe. Az európai gyermekek rendszerint figyelmesebbek szüleik iránt, mint az amerikaiak. A mi ifjúságunkból túlságosan sokan hiszik, hogy a negyedik parancsolat ellen csak engedetlenséggel lehet vétkezni. Sok más országban a gyermekek, ha már házasságok is, a legnagyobb tiszteletet és figyelmet tanúsítják szülőik irányában. Nálunk azonban csaknem elviselhetetlen tehernek érzik a szülőket, ha ellátás dolgában gyermekeikre szorulnak. Az amerikai ifjúság helytelenül azt hiszi, hogy a szülői tekintélynek és a jogoknak véget vet a nagykorúság. Ez azonban nem áll. Semminek sem szakad vége, csak az engedelmisséget nem kell oly szoros értelemben venni a gyermek nagykorúsága után. A szeretetnek meg kell maradnia, a tiszteletnek folytatódnia kell és a szükséges támogatásnak is.

J. úr: Gondolom, azért kell a szülőknek engedelmes-

kedni, mert ők Isten helyettesei, s így tekintélyük Istentől ered.

K. atya: Úgy van. A gyermekek minden törvényes dologban engedelmisséggel tartoznak szülők iránt. Olykor a szülők nem képviselik az Istent. Így például azok a lelkiismeretlenek, akik gyakran olyat kívánnak gyermekeiktől, amit Isten vagy az Ő Egyháza tilt. Ilyen esetben az engedelmisség nincs helyén, mert: „Inkább kell engedelmeskedni az Istennek, mint az embereknek.” (Ap. csel. 5, 29.)

J. úr: És ha a szülők elhalnak, azok, akik a szülők helyébe lépnek, ugyebár szintén a mindenható Isten tekintélyének képviselői?

K. atya: Úgy van. A tanítók, nevelők stb. foglalják el ezt a helyet a gyermekekkel szemben és tisztelet, engedelmisség illeti meg azokat, akik ilyen hivatást töltenek be. A szolgák engedelmisséggel tartoznak uruknak, a munkásoknak tiszteletben kell tartaniuk az alkalmazójukkal kötött szerződést, a polgárok legyenek engedelmes alattvalói uralkodójuknak. „Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré.” (Mt. 22, 21.) Azután van egy lelki tekintély, amely Istent képviseli, amelyet minden katolikusnak örömmel és engedelmes lélekkel kell tisztelnie: a pápa az, Krisztus helytartója és az egész Egyház kormányzója; utána sorakozik a püspök az egyházmegyéjében és a pap plébániájában. „Aki titeket hallgat, engem hallgat és aki titeket megvet, engem vet meg.” (Lk. 10, 16.)

J. úr: Ha már a szülők gyermekeikkel szemben Istent helyettesítik, nem vétkeznek ők is, ha hivatásuk kötelességeit elmulasztják?

K. atya: Igen, vétkeznek. A gyermekeknek istenadta joguk Istent megismerni és ezért a szülőknek kötelességük őket Isten ismeretére vezetni s megtanítani arra, hogy Isten irántuk való szeretetből emberré lett. Kötelességük megtanítani a gyermekeket az imádságokra; olyan iskolába küldeni őket, ahol keresztény nevelésben részesülnek. Mindezen felül a szülők mutassanak jópéldát a gyermekeknek, járjanak a templomba maguk is, járul-

janak a szentségekhez, imádkozzanak, fékezzék meg nyelvüket stb., stb.

J. úr: Ugye bizony sok szülő felelős gyermekeinek vallástalansága miatt?

K. atya: Nagy általánosságban jó keresztény szülők jó keresztény gyermekekkel vannak megáldva, míg rossz szülőknek rossz gyermekeik vannak.

J. úr: Azt hiszem, hogy a negyedik parancsolatot teljes jelentőségében ismertem meg.

K. atya: Én is azt hiszem. A gyermekek szeretni tartoznak szüleiket, sohasem szabad őket szántsándékkal szomorítaniok, sohasem szabad rájuk kezet emelniök vagy átkot mondaniok. Örömmel kell minden észszerű parancsukat teljesíteniök; gondozniok kell őket öregségükben és sohasem szabad őket szégyelniök. A mindenható Isten már itt a földön jutalmat ígér azoknak a gyermekeknek, akik szüleikhez jók, és büntetést azoknak, akik kötelességeiket elmulasztják. Végül nekünk minden törvényes hatalom iránt őszinte tisztelettel kell lennünk, legyen az világi vagy lelki: „Nincs ugyanis hatalom, csak az Istentől.” (Róm. 13, 1.)

XXI. Oktatás

Az ötödik parancsolat nemcsak a gyilkosságot tiltja

K. atya: Hogy szól az ötödik parancsolat?

J. úr: „Ne ölj!”

K. atya: Bizonyára azt hiszi, hogy Istennek erről a törvényéről nincsen szükség oktatásra. Hiszen kinek jutna eszébe, hogy ember az embert megölheti?

J. úr: Én is ezt gondoltam, de lehetséges, hogy ez a parancsolat egyebet is tilt.

K. atya: Igaza van. Ez a parancsolat az ember egészségét védi és tilt minden olyan dolgot, amely gyilkosságra vezethet.

J. úr: Bizonyára olyan kilengéseket tilt meg, amelyek aláássák az egészséget.

K. atya: Úgy van. Megtiltja mindazt, ami az életet

megrövidíti, mint a mértéktelenséget, vigyázatlanságot, vakmerő virtuskodást, az alkohol mértéktelen élvezetét stb., de mindenekelőtt tiltja a tényleges gyilkosságot, akár saját magunkról, akár másról van szó. Életünk Istené. Ő nem kérdezt meg bennünket, mikor a világra jöttünk és nem kérdezi, hogy mikor, hol és hogyan akarunk meghalni. Ő teremtett minket, övéi vagyunk, s ezért nincsen jogunk eldobni magunktól az életünket. Hogy az öngyilkosság leginkább a hitnek hiányából ered, az világos, hiszen az öngyilkosságok száma azokban az országokban legnagyobb, amelyekben a vallásosság gyöngye lábon áll.

J. úr: Van-e eset rá, hogy a gyilkosság jogosult?

K. atya: Van. Jogosult akkor, ha önvédelemből történt. Mindazonáltal meg kell elégednünk azzal, hogy támadónkat megsebesítsük, ha ez elegendő, hogy magunkat megvédjük.

J. úr: Mi a felfogása a halálbüntetésről, ha kötél által vagy más módon hajtják azt végre?

K. atya: A halálbüntetés ellen nem emelhetünk szót. (Gen. 9, 6.) Sem az egyénnek, sem a tömegeknek nincsen joga arra, hogy egy gonosztevőt felkössön vagy meglincseljen, azonban az államhatalom Isten képviselőjeként ilyen büntetéssel. Az egyének a társadalom tagjai, éppen úgy, ahogyan karunk vagy lábunk testünknek része. És ahogy a beteg testrészt az egész test javára el lehet távolítani, úgy lehet a társadalom gonosz tagjait az egész társadalom érdekében kivégezni.

J. úr: Szörnyű tettek tartom a gyilkosságot és az öngyilkosságot.

K. atya: Igen, szörnyűek. Az öngyilkosság gyávaság. Az az igazi hősiesség, ha nyomorúságainkat, nélkülözéseinket vagy szenvedéseinket bátran eltűrjük. Az ilyen megpróbáltatásokkal, ha őket Isten iránti szeretetből vagy a bűnhődés szellemében viseljük el, sok érdemet szerzünk. A gyilkos tette után nem lehet boldog. Rend szerint maga is erőszakos halállal múlik ki; a gyilkosságot olyan bűnnek nevezik, amely bosszúért kiált az égbe.

J. úr: Azt hiszem, háborúban embert ölni nem bűn.

K. atya: Nem bűn, ha maga a háború igazságos. Azonban kevés igazságos háborút viseltek. A katolikus erkölcsstan azt tanítja, hogy a háború akkor igazságos, ha ez a négy feltétel teljesül: 1. Az állam, amely háborút üzen, erkölcsileg bizonyos abban, hogy az ő jogait ténylegesen megsértették, vagy azok föltétlen és állandó veszedelemben forognak. 2. A háborúnak az oka arányban van magának a háborúnak a szenvedéseivel. 3. A békés megegyezésnek minden eszköze elégtelennek bizonyult. 4. Alapos remény van a harc árán az állapotok megjavulására. Ha ezeket a feltételeket szem előtt tartanák, — a történelemben ritkán vették őket figyelembe — akkor nagyon kevés háború volna.

J. úr: Hallgattam egyszer egy papot, akit egy sztrájk békitő bíróságába hívtak meg. Az felsorolta a munkásoknak az igazságos sztrájk feltételeit. És ugyanazeket említette.

K. atya: Úgy van. A sztrájk ipari hadviselés. A feltételek, amelyek a sztrájkot igazolják, nagyon hasonlítanak azokhoz, amelyek a háborút teszik jogosulttá. De igazságos sztrájkok sokkal gyakoribbak, mint igazságos háborúk.

J. úr: A vértanúk vérontása nem szükségtelen?

K. atya: A legtöbb esetben nem. Nincs más választatásuk, mint vagy hitüktől vagy életüktől megválni, s az utóbbit kell választaniok. „Aki megvall engem az emberek előtt, én is megvallom az Atyám előtt, ki mennyekben vagyon” — mondotta Krisztus. A vértanúk inkább életüket adják, mintsem bűnt kövessenek el és elárulják Istenüket. Ez annyira dicséretreméltó, hogy maga Krisztus a mennyországot ígérte meg érte: „Aki elveszti életét *énérettem*, megtalálja azt.” (Mt. 10, 39.)

J. úr: Helytelen, ha valaki életét kockáztatja másokért, hogy másokat megmentsen?

K. atya: Nem, sőt dicséretreméltó. Ezer meg ezer hittérítő tette meg ezt. Ezt tették a katolikus Egyház apácái a háború alatt és teszik meg, amikor bélpoklosó-

kat vagy általában ragályos betegségben szenvedőket ápolnak. Ezekben az esetekben nem a halált keresik.

J. úr: Mármost melyek azok a bűnök, amelyek gyilkosságra vezethetnek, és amelyeket ennél fogva az ötödik parancsolat tilt?

K. atya: Harag, gyűlölet, irigység, veszekedés, verekedés, párbajozás.

J. úr: Nagyon súlyos bűn a harag? Tudom, hogy az rendkívül gyakori.

K. atya: Az a hevességétől függ és attól, hogy valaki iparkodik-e annak ura lenni. Az emberek közönséges, mindennapi kifakadása nem halálos bűn, de azoknak, akiknek rossz természetük van, állandóan törekedniök kell arra, hogy azt féken tartsák.

J. úr: Hogyan bírálják el a magzatelhajtást?

K. atya: Az gyilkosság, és az orvos, aki ezt végrehajtja és a fél, aki ebbe beleegyezik, egyformán bűnösök. Még azok is, akik ezt tanácsolják vagy ajánlják, részesei ennek a szörnyű tettnek.

J. úr: És mit tartunk a fogamzás meggátlásáról?

K. atya: Ha ezt kölcsönös megegyezés alapján, önmegtartóztatással akarják elérni, akkor nem bűn. Nagy bűn azonban, ha a folyamat megtörténik, de a hatást megfontoltan, valami módon megakadályozzák.

J. úr: Ugyebár nem bűn a tulajdonunkban lévő állapotokat megölni?

K. atya: Nem bűn. Az állatok az emberek szolgálatára és szükségletére vannak. De helytelen volna fölösleges kint okozni nekik és akarattal kegyetlenül bánni velük.

J. úr: Mást is tilt még ez a parancsolat?

K. atya: Igen, e fejezet alatt tárgyaljuk rendszerint azt, amit botránynak vagy rossz példának nevezünk. Ezzel a léleknek természetfölötti életét bántjuk meg, ami Isten előtt súlyosabb sértés, mint minden olyan, amely a test ellen irányul.

Mármost azt hiszem, világos ön előtt, hogy amennyiben lehetséges, annak, aki megsért vagy megsebesít valakit, ezt a sérelmet jóvá kell tennie. Például, ha ön

igazságtalanul kárt tesz valakinek a testében, úgyhogy orvosra van szükség és az illető munkaképtelenné válik, önnek meg kell fizetnie az orvosi számlát, és tartozik megtéríteni azt a pénzösszeget, amelyet az illető keresetéből elvesztett. Azonkívül, ha ön rossz példaadással mást megbotráncoltatott, legalább bocsánatot kell kérnie tőle és meg kell mondania neki, hogy őszintén megbánta és nem fogja megismételni.

Azt az arany szabályt kell szem előtt tartanunk, hogy mindenkivel szemben szívesek legyünk, senkit ki ne hívjunk és ne hajoljunk bosszúállásra vagy gyűlölködéssre.

Meg kell bocsátanunk másoknak és úgy kell bánunk velük, mint ahogy szeretnők, hogy velünk bánjanak. Kitűnő Szent Pál tanácsa, és ha megfogadtuk, akkor kedvessé leszünk mind embertársaink, mind Isten előtt: Ne viszonozd a rosszat rosszal, hanem a rosszat jóval győzd le.

J. úr: Ez nagyon jó tanács, de úgy képzem, hogy igen nehéz szerinte cselekednünk.

K. atya: Nem olyan nehéz, ha megerőltetjük magunkat. Senki sem gerjed haragra a nélkül, hogy utólag meg ne bánna. Semmit sem nyerünk vele. Magunkat, másokat is boldogtalanná teszünk. Vidám, kellemes, megbocsátó kedély valóban irigylésreméltó. Mindig sokkal nehezebb megújítani a barátságot olyannal, aki iránt haragot tápláltunk vagy akivel szemben duzzogtunk, mint ha mindjárt kezdetben tartózkodtunk barátságtalan szavaktól.

J. úr: Hiszem, atyám, hogy igaza van.

XXII. Oktatás

A hatodik és kilencedik parancsolat a szent tisztaság megsértéséről szól

K. atya: Ma esti oktatásunk, kedves Jánosi úr, kényes dologgal foglalkozik. Ezért nem fogunk reá fölös szót vesztegetni. Szent Pál mondja: „Paráznaság és

semmiféle tisztátalanság szóba se jöjjön köztetek, amiképp az a szentekhez illik." Tudja-e a hatodik parancsolat szavait?

J. úr: „Ne paráználkodjál!”

K. atya: És a kilencediknek?

J. úr: „Felebarátod feleségét ne kívánjad!”

K. atya: Látja, hogy a kettő szorosan összetartozik. A kilencedik megtiltja annak a megkívánását, amit a hatodik megtilt. Ezért együtt tárgyaljuk őket.

Mint a többi parancsolat, a hatodik is többet tilt meg, mint amennyit szavai magukba foglalnak. Megtiltja a tisztátalanság és tisztességtelenség minden formáját, legyen az cselekedet, szó, tekintet, olvasmány. Csaknem minden bűn súlyos e parancsolat ellen. A tisztaság megsértése több léleknek okozza a vesztét, mint bármely más bűn. A Mindenható több kemény földi büntetéssel sújtotta. A nagy vízözönt a tisztátalanság bűnei idézték elő. Szodoma és Gomorra városok miattuk pusztultak el tűzzel. Egész nemzetek romlásának voltak okai.

J. úr: Mindezek a bűnök súlyosak, mégis fölteszem, hogy van közöttük fokozat.

K. atya: Mindenesetre. Például tisztességtelen tettek rosszabbak a szavaknál és a cselekedetek a szerint különböznek gonoszságban, hogy nőtlenek (Deut. 22, 21.), házások (Lev. 20, 20.), rokonságban lévő személyek egymással (I Kor. 5, 1.), vagy egyesek önmagukon követik-e el. (Róm. 1, 24—26.) De Szent Pál azt mondja nekünk, hogy mindezek kizárnak a mennyországból. Tudjuk, hogy az ember az angyalok és az állatok között áll; részint lélek, részint test. A Szentírás azt mondja, hogy az angyaloknál csak kissé teremtette csekélyebbnek az Isten, s ugyanazt a boldogságot rendelte neki, mint az angyalok részére. Az emberi test lakása annak a léleknek, amelyet Isten saját képmására alkotott. Valóban, ha a lélek Isten kegyelmének birtokában van, akkor Istennel egyesült, úgyhogy a Szentírás testünket a *Szentlélek templomának* mondja. Ezért lefokozza az embert, ha testét bemocskolja, vagy rendezetlen kívánságainak és hajlamainak enged.

J. úr: Értem. Az Isten azt kívánja, hogy közelebb

emelkedjünk az angyalokhoz és ne alacsonyodjunk le az állatokhoz.

K. atya: Nagyon helyes. Az ember akarattal és ésszel van felruházva, ezeken az állati hajlamokon mindig uralkodnia kell.

J. úr: De az emberek azzal mentik ezeknek a kielégítését, hogy természetesnek mondják.

K. atya: Ez *nem* felel meg a természetnek. Hiszen a természet maga bünteti az ilyen visszaéléseket. Ez a rosszra való hajlam az eredeti bűnnek folyománya, de ezt az ember magasabbrendűségével — értelmével és akaratával — elnyomhatja és el is kell nyomnia. Azok az emberek, akik ezeket a bűnöket lekicsinylik, nem számolnak azzal a ténnyel, hogy életünk e földön hadviselés, hogy a mennyország jutalma azon győzelmeknek, amelyeket az ördögön és önmagunkon aratunk. Minden kísértés felhívás küzdelemre, melyben — mint Szent Pál mondja — Isten mindig elegendő kegyelemmel és erővel segít minket. Ezért, ha a Mindenható meg is engedi, hogy kísértésbe essünk, még sincs baj. Azt akarja, hogy bőségesen legyünk alkalmunk arra, hogy mennyei boldogságunknak újabb és újabb jutalmát érdemeljük ki.

J. úr: Sohasem gondoltam erre, pedig világos. Ha a Mindenható azt kívánná tőlünk, hogy olyasmit kerüljünk el, amire képtelenek vagyunk, akkor nem volna igazságos. Azonban, ha csak azért kíván tőlünk áldozatot, önmegtagadást és a kísértéseken való győzedelmeket, hogy annál jobban jutalmazhasson, akkor jó az Isten. Különösen, ha föl is vértéz bennünket arra, hogy a kísértéssel megküzdhessünk. Azt gondolom ennél fogva, hogy törvényes kielégülés csakis a házasságon belül történhetik.

K. atya: Úgy van. Mármost csak röviden: a hatodik parancsolat tiltja a tisztességtelen társalgást, a kétértelmű tréfát vagy megjegyzést, az erkölcstelen olvasmányt. Megtiltja, hogy tisztességtelen színelőadásokat látogassunk, vagy akarattal fordítsuk figyelmünket arra, ami a tisztaságot beszennyezi. Ennélfogva megtiltja, hogy a nők tisztességtelenül öltözködjének, vagyis olymódon,

hogy másoknak a kísértésre alkalmat adjanak. (I Tim. 2, 9.) Azután a *kilencedik* megtiltja, hogy akarattal időzünk olyan gondolatoknál vagy vágyaknál, amelyek a hatodik parancs tilalma ellen irányulnak. Krisztus mondja (Mt. 5, 28.), hogy ha erős vágyakozással tekintünk valakire, az majdnem olyan rossz, mint maga a tisztátalan cselekedet.

J. úr: Azonban önkénytelen tisztátalan gondolatokkal nem követünk el bűnt?

K. atya: Nem. Ha maguk a kísértések bűnök volnának, akkor a Mindenható nem engedné meg őket. Az ilyen képzetek csak akkor válnak bűnökké, ha tudatosan szállást adunk nekik. Ha azonnal elutasítjuk őket, vagy azonnal megkíséreljük őket elutasítani, amint tudtukra ébredtünk, akkor alkalommá lesznek az érdemszerzésre. A legjobb embereket is háborgatják olykor a tisztátalan gondolatok, de nem kell bánkódnioik e miatt, ha szándékosan nem tűrik meg őket tudatukban.

J. úr: Tisztátalan beszédet ugye sokszor hallani?

K. atya: Ó igen, jóllehet ez az illető személyt olyan előnytelenül mutatja be. Ha ön hall valakit, aki az ilyen társalgásban kedvét leli, jó oka van azt következtetni, hogy annak szándékai tisztátalanok, minthogy az ember előbb gondolkozik, azután beszél. Mindenkinek szívből kell tisztelnie azt a személyt, aki tisztességtelen megjegyzésre elpirul. A tisztaságot anyagi erénynek mondják. Ennél értékesebb drágaköve senkinek sem lehet. Krisztus mondja, hogy a tisztaszívűek meglátják Istent. A szülőknek mindent el kellene követniök, hogy ezt az erényt s az iránta való szeretetet gyermekeikbe oltásák. Az embereknek szégyenkezniök kellene, ha erkölcsileg kifogásolható mozdarábban látják őket. Mindenki szeretné, ha nővére, akit legjobban szeret, a föld legtisztább leánya lenne. Ennélfogva mindenkinek arra kellene biztatnia leány- vagy fiúbarátját, hogy éppen úgy őrizze meg tisztaságát.

XXIII. Oktatás

A hetedik és tizedik parancsolat a tulajdonjogot védi

K. atya: Utolsó oktatásunkon szoros rokonságunknál fogva egybekötöttük a hatodik és kilencedik parancsolatot. Ugyanezért ma a hetedik és tizediket tárgyaljuk együtt.

J. úr: Hogyan függenek ezek össze?

K. atya: A tizedik annak megkívánását tiltja, aminek megtevésétől a hetedik határozottan eltilt bennünket. Vannak, akik csak azért nem lopnak, mert nincsen reá alkalmuk. Mi a hetedik és tizedik parancsolat?

J. úr: „Ne lopj” és „Se házáat, se mezejét, se más-féle jószágát ne kívánjad.”

K. atya: Tudja mit tesz ez: „kívánjad”?

J. úr: „Ne vágyakozzál utána”.

K. atya: A hetedik parancsolat megtiltja a lopást, vagy a lopással egyenlő értékű cselekedetet: rablást, csalást, jogos követelésnek meg nem fizetését, mások értéktárgyainak megtartását, óriási kamatoknak behajtását azon, aki pénzre szorult stb.

J. úr: Azzal, hogy a mindenható Isten ezt a parancsolatot adta, elismeri-e a magántulajdont?

K. atya: Mindenesetre.

J. úr: Igy sok szocialistának vissza kell utasítania ezt a parancsolatot.

K. atya: Vissza is utasítják. Mindazonáltal nem az volt az Isten akarata, hogy jóformán minden néhány kevése legyen és a nagy többségnek ne legyen semmije. Isten jóváhagyta az emberek olyan birtokának tulajdonjogát, amely őket s övéiket eltartja. Ha minden embernek az ideje a létért való küzdelemben merülne ki, ez örökkévaló érdekeiknek elhanyagolását vonná maga után. Mióta ember van a földön, magántulajdona volt. Káin és Ábel az ő külön tulajdonukat áldozták fel. A pátriárkák birtokukat ünnepélyes áldással legidősebb fiukra hagyták.

J. úr: A hetedik parancsolat ellen való vétsegek, gondolom, igen gyakoriak. Különösen azzal vétkeznek az emberek, hogy csálnak, az árut hamisan állítják be és nem fizetik tartozásukat.

K. atya: Ez igaz. Az apró lopások a gyermekeknél láthatóan elharapódnak. Ezt annak lehet tulajdonítani, hogy az iskolák nem nevelnek lelkiismeretességre. Így azután a nagy lopások, amelyeket csalásoknak neveznek, szintén növekvőben vannak. A fegyházakban ugyan fogva tartanak néhány nagy tolvajt, azonban a legtöbb közülük szabadon jár.

J. úr: Lehet-e a lopás bűnét megbocsátani a nélkül, hogy a bűnös jogtalan cselekedetét jóvátenné?

K. atya: Nem. A tolvaj köteles az ellopott tárgyat, vagy annak pénzbeli egyenértékét a jogos tulajdonosnak vagy örököseinek visszaadni.

J. úr: Mit tegyen, ha nem tudja őket megtalálni?

K. atya: Akkor a szegényeknek kell adnia, vagy jótékony célra felajánlania. Senkinek sem szabad tisztességtelen módon személyes előnyökhöz jutni.

J. úr: El kell mennie a tolvajnak személyesen a tulajdonoshoz és be kell ismernie lopását?

K. atya: Nem. Visszaküldheti postán vagy bármi más módon. Megtette a kötelességét, ha meggyőződik, hogy az érték igaz tulajdonosához eljutott.

J. úr: Ha a kereskedő megcsalta a vásárlót, jóváteheti helytelen cselekedetét azzal, hogy a következő alkalommal ugyanannak a kelleténél jobban méri az árut?

K. atya: Ez jó ötlet. Az áruházakban a segédek, ha a pénztárnál csaltak, az igaztalan úton szerzett pénzt apránként adhatják vissza, amíg teljesen ki nem egyenlítették.

J. úr: És mi történjék akkor, ha a tolvaj elszegényedett és nem képes visszafizetni, amit ellopott?

K. atya: Lehetetlen természetesen senkitől sem lehet kívánni. De el kell határozva lennie arra, hogy visszafizeti, mielőtt tudja és mindenestre arra kell törekednie, hogy képes legyen kötelezettségének egykor eleget tenni.

J. úr: Ha valaki talált valamit, vissza kell azt adnia?
K. atya: Föltétlenül, hogyha a tulajdonost ki lehet nyomonozni.

J. úr: És mi legyen akkor, ha valaki valamit vásárol és utólag derül ki, hogy lopott holmi?

K. atya: Az esetben nem szabad azt megtartania, ha megtudta, hogy ki a jogos tulajdonos. Az ilyen veszteséget szenved, az igaz, de nem nagyobb, mint az a személy, akitől ellopták. Az értékhez megmarad az igaz tulajdonos joga mindaddig, amíg igényét fenntartja.

J. úr: Látom, hogy a becsületesség a legjobb biztosítási kötvény.

K. atya: Valóban az. Még ha nem is volnánk olyan szorosan kötelezve a lopott holmi visszaszolgáltatására, a lopás akkor sem fizetődne ki. Illetéktelenül szerzett nyereség sohasem boldogít. Isten kezében vagyunk és Ő bizonyára visszaveszi tőlünk orvosi számla, vagy más „szerencsétlenség” alakjában, s még többet is, mint amennyit jogtalanul szereztünk. Azonkívül az örökkévalóságban is büntet, mert aki vissza nem adja, amit rabolt, örökké hal meg. (Ezech. 33, 15.)

XXIV. Oktatás

Amit a nyolcadik parancsolat tilt

K. atya: Láttuk, kedves Jánosi úr, hogy bűn megfosztani felebarátunkat tulajdonától. De még komolyabb bűn, ha jó hírnevét raboljuk meg. (Péld. 22, 1.) Ez az, amit a nyolcadik parancsolat elsősorban tilt. Megtiltja azonkívül a hamis tanúságtétel minden fajtáját, a közönséges hazugságot, de egész különösen az olyan hazugságot, amely felebarátunk becsületét befeketíti, vagy jó hírnevén foltot ejt.

J. úr: Mi a neve az ilyen hazugságnak?

K. atya: Becsületsértés és rágalmazás.

J. úr: Mindig helytelennek tartottam, ha az ember másról sértően nyilatkozik, még ha az, amit mond, igaz

volna is; de nem tudtam, hogy ez hányadik parancsolat ellen van.

K. atya: A nyolcadik parancsolat ellen, mert becsületében sérti felebarátját és neve „megszólás”. Szándékom volt erre önt figyelmeztetni. Most pedig tartsunk sorrendet. (1) Másnak jó nevét és becsületét tiszteletben kell tartani. (2) Még az is helytelen, ha másról alapos ok nélkül rosszat feltételezünk. (3) Sohasem szabad szándékosan hazugságot mondanunk. (4) Nemcsak szóval lehet hazudni, hanem cselekedettel is. (5) Ha felebarátunkat becsületében komolyan bántottuk meg, azt jóvá kell tenni.

J. úr: Mindíg bűn, ha másnak hibáiról beszélünk?

K. atya: Akkor nem, ha ezek közismertek, vagy azok előtt ismeretesek, akikkel róluk beszélünk, ámbár még ekkor is véthetünk a szeretet ellen. Aki elbukott, ismét felkelhet és még különb lehet nálunk; mi pedig, akikre semmi rosszat nem mondanak, a jövőben elbukhatunk. Mások tévedéseit kitergegetni vagy másokat meggyanúsítani, olyan hibák, amelyekbe igen gyakran beleesünk.

J. úr: Bizony, igen. Azt hiszem, alig múlik el nap, hogy ezzel, ha mégoly csekély mértékben is, ne vétenénk.

K. atya: Igaza van.

J. úr: Meg van-e engedve a hazugság akkor, ha ezzel valakit büntetéstől óvunk meg?

K. atya: Nem, még akkor sem, ha az illetőt az örök kárhozattól menthetnők meg. Tudnia kell, hogy a hazugság bensőleg rossz, azaz önmagában véve gonosz és ezért Isten, aki az igazság maga, gyűlöli.

J. úr: E szerint még tréfából sem szabad hazudni?

K. atya: Abban az esetben nem szabad, ha ezzel azt a személyt, akivel ön tréfál, ténylegesen félre akarja vezetni. Természetesen ha az, amit mond, teljességgel hihetetlen vagy fölteheti, hogy az illető csak tréfának fogja fel, akkor az más. A hazugságnak jó meghatározása ez: szándékos félrevezetés, akár szóval, akár cselekedettel. Az utóbbit képmutatásnak nevezzük. A farizeusokat, akikről az evangéliumok beszélnek, Krisztus szigorúan

leálcázta, mivel cselekedetekkel hazudtak, azaz képmutatók voltak.

J. úr: Bizonyára nem minden hazugság egyformán súlyos.

K. atya: Úgy van. Nagysága a szerint változik, amint nagyobb vagy kisebb kárt okozunk vele.

J. úr: Dehát csak nem vagyunk kötelezve arra, hogy elmondjuk dolgainkat bárkinek, aki kérdezősködik róluk?

K. atya: Persze, nem. Adhatunk kitérő választ is. Ez nem hazugság. Nem vagyunk kötelesek olyan kérdésre felelni, amelyet másnak föltenni joga nincsen. Mi megtagadhatjuk a feletetet, vagy adhatunk kitérő választ.

J. úr: Ön azt mondta, ha felebarátunkat megszólással vagy hazug állítással megbántottuk, jóvá kell tennünk a sértést. Azt hiszem, ez gyakran lehetetlen.

K. atya: Bizony sokszor lehetetlen. Jóváteheti a hibát, ha a rágalom megmaradt annál az egyetlen személynél, akinek ön elmondta; de mi legyen akkor, ha ő más tíznek beszélte el és ezek mindenfelé szétszórták? Jóvá kell tennie hibáját annyira, amennyire lehetséges. Rágalmazás esetében fel kell világosítani azokat, akikhez szólt, hogy a vád nem igaz, és kérnie kell őket, hogy segítsenek önnek a hamisan megvádolt felet tisztázni. Ha az, amit ön elmondott, igaz volt, de sokak előtt nem volt ismeretes és ezért a szóban lévő személyt jóhírnevében sérelem érte, a megsértetttről valami jót kell mondania, hogy ez ellensúlyozza a rosszat, amit róla elhittek.

J. úr: Ezt annyira komoly dolognak látom, hogy az embernek jól meg kell gondolnia, mielőtt valamit kimond.

K. atya: Igaza van. De én nem akarom, hogy sokat tépelődjék és azon nyugtalankodjék, hogyan tegye jóvá effajta tévedéseit. Ha eszébe jutna, hogy megszólással vagy rágalmazással *komolyan* megsértett valakit, akkor kövesse azokat az utasításokat, amelyeket most kapott. Kisebb dolgok ne zavarják önt, csak határozza el, hogy a jövőben kissé gondosabban fog eljárni.

A hazugság gyakran féltékenységből fakad. Az emberek olyanok szemében, akiket nem szeretnek, meglátják a szálkát és gerendát csinálnak belőle. Nagyítanak,

sőt még ki is találhatnak vádakat ellenfeleikre. Akkor igazán boldogok, ha ellenfeleik becsületében kár esik. Ez gonosz szenvedély, amely úrrá lett rajtuk. Féltékenységgel vagy irigységgel késztette az ördögöt is arra, hogy ösziüleinknek hazudjék.

Ha a hazugság meg volna engedve, akkor senki iránt bizalommal nem lehetnénk, ami pedig annyira nélkülözhetetlen az emberi társadalom boldogulásához. Micsoda pompás dolog volna viszont, ha polgártársaink minden nyilatkozatát tökéletes bizalommal fogadhatnók! „Útálja az Úr a hamis ajkakat.” (Péld. 12, 22.)

XXV. Oktatás

Hogyan üljük meg a vásár- és ünnepnapokat?

K. atya: Most befejezzük oktatásainkat a katekizmus második részéről. Ön megismerte jól a hit legtöbb igazságát, mindazokat, amelyeket az Apostoli hitvallás foglal magába és megtanulta, hogy Isten kívánsága szerint mit kell tennie és mit kell elkerülnie, amint ezt a parancsolatok előírják. Mégis az Isten Egyháza szükségnek tartotta, hogy a keresztény élet előmozdítására néhány törvényt hozzon; ezek az Egyház parancsolataiban vannak lefektetve.

J. úr: Észszerű, hogy az Egyháznak mint látható társaságnak, a föld minden fajához tartozó tagjainak kormányzására saját törvényei legyenek.

És megtanultam már azt is, hogy az Egyház Isten képviselőjében isteni tekintéllyel van felruházva. Azonban az Egyház törvényei annyira kötelezik a lelkiismeretet, hogy az tényleg bünt követ el, aki nem tartja meg őket?

K. atya: Igen, bünt követ el. Krisztus mondotta Egyháza első tanító és kormányzó testületének: „Aki titeket hallgat, engem hallgat és aki titeket megvet, engem vet meg.” (Lk. 10, 16.) Azután így szólt az első pápához, Péterhez: „Amit megkötöndesz a földön, meg leszén kötve mennyekben is.” (Mt. 16, 19.) Ezért az

Egyház törvényei Isten törvényei és ugyanúgy köteleznek. Mindazonáltal az a különbség, hogy az Egyház saját törvényeinek megtartásától fölmentést adhat, de nem menthet föl azon törvények megtartásától, amelyeket Isten közvetlenül adott nekünk. Megtanulta az Egyház parancsolatait a kis katekizmusból?

J. úr: Azt hiszem, atyám, el tudom őket mondani.

K. atya: Próbálja meg!

J. úr: Katolikus kötelességed: 1. Vasár- és ünnepnap szolgai munkától tartózkodni és szentmisét hallgatni. 2. Az előirt napokon böjtölni vagy húsételtől magad megtartóztatni. 3. Legalább egyszer az esztendőben meggyónni. 4. Húsvét táján az Oltáriszentséget magadhoz venni. 5. A vallás fenntartásához hozzájárulni. 6. Ha házasodol, másvallásúval, harmadízig vérrokonnal házasságra nem léphetsz, tiltott időben ünnepélyes esküvőt tartanod tilos.*

K. atya: Jól van. Tehát hány parancsolata van az Egyháznak?

J. úr: Hat.

K. atya: Bizonyára észrevette az Egyház első és az Isten harmadik parancsolata között való hasonlóságot.

J. úr: Igen, éppen meg akartam említeni.

K. atya: Látja, az Isten harmadik parancsolata nem mondja meg elég kifejezetten, hogy hogyan kell az Úr napját megszentelni. Ezért az Egyház körülírja. Külön kifejezi, hogy részt kell vennünk az imádás olyan formájában, amely Istent minden másnál jobban tiszteli és ez a szentmiseáldozat. Azután az Egyház néhány ünnepnapot rendelt el, amelyeket a lehetőség szerint úgy kell megünnünk, mint a vasárnapokat.

J. úr: Miért vannak ezek az ünnepek?

K. atya: Az ünnepeket azért rendelte az Egyház, hogy állandóan élénk emlékezetünkben tartsuk az Isten-ember életének jelentős eseményeit és igazságait. Az egyházi ünnepeket ugyanazon okokból üljük meg, mint

* Az Anyaszentegyház öt parancsolatát Amerikában a modern viszonyoknak megfelelően módosították és megtoldották.

az államban a nemzeti ünnepeket. Maga tudja, miért ünnep július 4-e, május 30-a, Washington születésnapja és a hálaadásnapja, amely november utolsó csütörtökén van, és hogy mire emlékeztetnek.*

J. úr: Igen, atyám.

K. atya: Így az Egyházban karácsonykor Krisztus születésnapját üljük meg, újévkor megüljük azt a napot, amelyen Ő a mennyország sugallatára a Jézus nevet kapta: a körülméltetés ünnepét. Áldozócsütörtökön megüljük a napot, amelyen Krisztus mennyei dicsőségébe tért vissza, miután itt a földön 33 évig szenvedett. Azután megüljük Krisztus anyjának két ünnepét: a Szeplőtelen Fogantatás és Mária mennybemenetelének napját. Megmagyaráztam a Szeplőtelen Fogantatás jelentését, amikor az eredeti bűnről és a megtestesülésről beszéltünk. Ez Máriának mélységesen tisztelt kiváltságát ünnepli és büntelenségét, tisztaságát, erényét emeli ki példaadásul lelki gyermekei számára. Mennybemenetele napján azt ünnepeljük, hogy Jézus Máriának tiszta szüzi testét romlástól megóvta és a mennyországba vitte.

J. úr: E szerint a katolikusok azt hiszik, hogy Mária teste már a mennyországba vététt föl?

K. atya: Igen, nemsokára halála után. Az egész Egyház a legelső századtól kezdve vallotta ezt a hitet. Nem volt arra szükség, hogy az Egyház erre vonatkozóan nyilatkozatot tegyen. Meglepi önt ez a hittétel?

J. úr: Egyáltalában nem, jóllehet ezt eddig nem tudtam. Nem, egyáltalában nem lep meg, ha azt hallom, hogy Jézus kitüntette azt a lényt, aki az Ő anyja volt és akit Isten annyira szeretett.

K. atya: Szent Páltól tudjuk, hogy a halál az eredeti bűn következménye. Ettől Mária ment volt. Így az sem volna meglepő, ha halál nélkül vette volna fel őt Isten

* Július 4-e az Egyesült Államok teljes függetlensége kiáltásának napja. Május 30-a a rabszolgákat felszabadító háború hősi halottjainak emléknapja. Washington György, aki 1732 február 22-én született, az Egyesült Államok szabadsághőse és első köztársasági elnöke. A hálaadás napja az őszi termény betakarításának hálaadó napja.

a mennyekbe. De Fia meghalt, s így ő sem kerülhette el a halált. Azonban, amint Fiának teste nem oszlott fel, az övének sem kellett erre a sorsra jutnia. Hiszen Mária teste adott testet a Megváltónak és ő adta azt a vért, amellyel szent Fia az emberiséget megváltotta. Vajjon Krisztus megengedhette, hogy az ő jó anyjának tiszta teste a férgek martaléka legyen? El tudja ön azt képzelni?

J. úr: Ez a gondolat csakugyan vallásos érzésünkbe ütköznék.

K. atya: Azután van egy ünnepünk Isten valamennyi szentjének emlékére. Ez az Egyháznak „díszítés vagy emlékezés napja”. Amint május 30-án minden amerikai hazafi szeretettel emlékezik hősi halottaira s dicsőíti bátor tetteiket, éppúgy kéri november 1-én az Egyház híveit, adjanak hálát Istennek, amiért ezerkilencszáz esztendő alatt annyi hőst, nagy életű szentet és vértanút adott nekünk.

J. úr: Gyönyörű gondolat. E szerint hat kötelező ünnep van?

K. atya: Igen, az Egyesült Államokban hat.

J. úr: És más országokban több van vagy kevesebb?

K. atya: Olyan országokban, amelyek csaknem tisztán katolikusok, több ünnepet tartanak meg. Látja, ezek egyházi eredetűek és ezért az Egyház alkalmazkodik azokhoz az állapotokhoz, amelyek különböző országokban vannak. Itt, ahol a lakosság többsége nem katolikus, nehézséget okozna a katolikusoknak, ha azt kívánnák tőlük, hogy a munkában olyan gyakran szüneteljenek. Amióta a karácsony és az újév polgári ünnepek, teljesen csakis négy ünnep kötelezi külön a katolikusokat ebben az országban.*

J. úr: Az Egyház valóban gondoskodó. És minden katolikust kötelez vasár- és ünnepnapokon a misehallgatás parancsa?

* Magyarországon a következő nyilvános ünnepeken tartoznak a hívek bűn terhe mellett szentmisét hallgatni: karácsony, újév, vízkereszt, áldozócsütörtök, Úrnapja, Szeplőtelen Fogantatás, Nagyboldogasszony, Szent Péter és Pál apostolok ünnepe és minden-szentek.

K. atya: Mindenkit, aki a hétéves kort elérte. Természetesen nem kötelezi azokat, akik betegség miatt nem mehetnek szentmisére, vagy akik nagy távolságban laknak a templomtól, vagy pedig azokat, akiknek ilyen napokon feltétlenül dolgozniuk kell.

J. úr: Sok boltban, élénk üzletmenet esetén, azt várják az alkalmazottaktól, hogy vasárnap is dolgozzanak. Föl vannak ezek mentve?

K. atya: Nem, ha a munkaadó csak kívánja a munkát. Első az Isten és a lélek. Más az, ha dolgozniuk kell, mert különben elvesztenék munkájukat.

XXVI. Oktatás

Jánosi úr oktatást kap a bűjt törvényéről

K. atya: Tudja Jánosi úr, hogy a katolikusok pénteken nem esznek húst és bizonyos napokon, különösen nagybűjt idején bűjtölnek is és a húsételtől is tartózkodnak?

J. úr: Tudom, atyám, de nem tudom pontosan, miért.

K. atya: Ezt kívánja az Egyház második parancsolatában és ennek a parancsolatnak kettős, bibliai és észszerű alapja van. „Ha bűnbánatot nem tartotok, mindnyájan hasonlóképpen elvesztek.” (Lk. 13, 3.) Mármost a bűnbánatnak különböző módja van, de egy sem olyan kedves az Isten előtt, mint a bűjt és az önmegtartóztatás. A testet meg kell fenýíteni és uralmunk alá kell hajtani, mint Szent Pál mondja. Ez legbiztosabb út arra, hogy testünket rossz hajlandóságaiából kigyógyítsuk. A legelső törvények egyike, amelyet a mindenható Isten adott, az önmegtartóztatás volt. Így a zsidók húsételektől el voltak tiltva. Krisztus, a mi isteni mintaképünk negyven napon át szigorúan bűjtölt. Így tett a nagy Mózes és Eliás is, a szentéletű próféta. Ezt a példát adta Keresztelő Szent János az embereknek, amikor bűnbánatot hirdetett. Krisztus kijelentette, hogy az ő követői bűjtölni fognak és jótanácsot adott a bűjtölés módjáról. (Mt. 9, 15; 6, 16.)

J. úr: Úgy látom, az Egyháznak igen komoly okai voltak ennek a parancsolatnak a kiadására.

K. atya: Mármost azért választotta az Egyház az önmegtartóztatás napjául éppen a pénteket, mert Krisztus ezen a napon halt meg a világért. Pénteken a katolikusok akkor ehetnek húst, ha ünnep esik péntekre. Az Egyház azt akarja, hogy az ünnepnapot vidám szívvel és ne bánatos hangulatban üljük meg. Tud-e dicséretre méltóbb módot elgondolni, mint ahogyan a katolikusok minden pénteken kimutatják hálájukat isteni Megváltójuk iránt, amiért a világot megváltotta?

J. úr: Valóban nem, atyám. Csodálnivaló, hogy valamennyi keresztény felekezet együtt sem tesz meg ennyit Jézusért.

K. atya: Bizonyos ünnepekre szintén böjttel és önmegtartóztatással készülünk. Ezek a böjti napok a vigiliák. Ezenkívül minden évszak kezdetén három napi böjtünk, úgynevezett kántorböjtünk van, amelyet ugyanúgy tartunk meg.

J. úr: Mi a kántorböjtök jelentősége?

K. atya: Rendszerint ezeken a napokon történik a papszentelés és az Egyház azt kívánja híveitől, hogy böjttel és imádsággal kérjék Isten áldását azokra, akik egész életüket ennek a szent hivatásnak szánják. Ez a gyakorlat az Üdvözítő szavain alapszik: „Kérjétek az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat vetésébe.” (Mt. 9, 38.) Az ószövetségben a zsidók évenként négyszer szintén tartottak böjtöt. (Zak. 8, 19.)

J. úr: Úgy látom, hogy minden katolikus vallási gyakorlat éppen úgy a Szentíráson alapszik, mint a katolikus tanítás.

K. atya: Mégis azok, akik bennünket nem ismernek, a Szentírást megtagadó Egyháznak hívnak minket.

J. úr: Mi a különbség a böjt és megtartóztatás között?

K. atya: A böjt törvénye azt írja elő, hogy böjti napon csak egyszer szabad jóllakni. A megtartóztatás parancsa csak a húseledelre vonatkozik.

J. úr: A rendes péntek e szerint nem böjti nap, hanem csak megtartóztatás napja.

K. atya: Úgy van.

J. úr: Mely étkezéskor szabad böjti napon jóllakni?

K. atya: A délebeden. Azonban megokolt esetben estére is át lehet tenni a főétkezést.

J. úr: És mennyit szabad enni a két étkezéskor?

K. atya: Reggel egy csésze tejet vagy kávé vagy teát egy kis kenyérrel és vacsorára körülbelül egy-negyedét annak, amennyit a főétkezéskor enni szoktunk.

J. úr: Ez a negyedrészt bármilyen ételből állhat?

K. atya: Bármiből.

J. úr: E szerint, amíg a böjti napok egyúttal önmegtartóztatási napok is, addig a hústól való megtartóztatás napjai nem böjti napok?

K. atya: Általában véve így van. De jóllehet a nagyböjtt minden napja, a vasárnapot kivéve, szigorú böjti nap, a főétkezéskor és egyik mellékétkezéskor mégis ehetünk húst, csak pénteken nem. Ez azonban felmentés.

J. úr: Utolsó oktatásunkkor azt állította, hogy minden katolikus, ha az értelem kellő fokát elérte, köteles vasárnap misét hallgatni. A böjtölés és megtartóztatás parancsai is kiterjednek a gyermekekre?

K. atya: A megtartóztatás parancsa kötelezi őket, de böjtölni nem kötelesek.

J. úr: Ki köteles böjtölni?

K. atya: Huszonegy éves korától hatvan éves koráig mindenki, feltéve, hogy betegség vagy kemény munka miatt nincsen felmentve.

J. úr: Látom, hogy az Egyház nem akarja híveinek egészségét parancsaival veszélyeztetni.

K. atya: Valóban nem. Abban az esetben, ha a böjtölés valakinek kárára volna vagy túlságos nehézségbe ütköznék, az Egyház a böjtöt a bűnbánat más formáival helyettesíti.

J. úr: De magában az, hogy valaki az étkezések között megéhezik, ugye nem ok a felmentésre?

K. atya: Nem. Az Egyház azt kívánja, hogy hívei

valami kényelmetlenséget tűrjenek el, másként nem volna bűnbánat. A beteg, a gyenge, a szoptató anya, aki nehéz munkát végez stb., fel van mentve. Az Egyház senkitől sem kívánja, hogy egészsége rovására bőjtöljön. A bőjt alól a plébános adhat felmentést megokolt esetekben.

J. úr: Miben áll ez a felmentés?

K. atya: Aki keményen dolgozik, a főétkezéskor az év minden napján ehet húst, kivéve minden pénteket, hamvazószerdát, nagyszombat délig, a karácsony, pünkösd és Nagyboldogasszony előtti napot. A családfővel együtt annak minden tagja is fel van mentve.

J. úr: Mit kell tenniük a hívőknek a bőjt helyett?

K. atya: Az Egyház arra buzdítja őket, hogy a család közös esti imát végezzen, hogy mondjon le a fényűzésről és más önmegtagadást gyakoroljon. A férfiak például hagyják abba a dohányzást, tartózkodjanak az erős szeszes italoktól. A asszonyok lemondhatnak a teáról, a kávéról és nyalánkságokról. Sokan hallgathatnak hétköznapi szentmisét, naponként végezhetnek keresztúti ájtatosságot, rózsafüzért.

J. úr: Meglepő, hogy a protestánsok nem nézik jobb szemmel a katolikusokat, sőt csodálattal. Hiszen látszik, hogy a katolikusok többet tesznek Isten dicsőségéért és a maguk lelki üdvéért, mint bármely más felekezethez tartozók.

K. atya: Azt hiszem, jól átvettük az Egyház második parancsolatát. A harmadikat és negyediket elhagyjuk, minthogy ezeket a bűnbánat szentségével és az Oltárszentséggel kapcsolatosan fogjuk tárgyalni.

XXVII. Oktatás

A vallás anyagi kérdéseiről szóló oktatás

K. atya: Olyan tárgyról szól ma esti oktatásunk, kedves Jánosi úr, amellyel legszívesebben nem is foglalkoznám.

J. úr: Ez ugyebár az Egyház ötödik parancsolata?

K. atya: Igen, az.

J. úr: Miért nem szeret evvel foglalkozni?

K. atya: Minthogy a vallással kapcsolatban nem szeretek pénzről beszélni.

J. úr: Nem látom be, miért idegenkedik ettől, holott minden józan ember tudja, hogy templomokat és iskolákat építeni és fenntartani kell, és hogy a papoknak is kell enniük és ruházkodniuk.

K. atya: Ez igaz. Tény az is, hogy Isten maga adott törvényeket a vallás anyagi dolgaiban. A zsidó népnek súlyos egyházi adót kellett fizetnie, s Isten az első termést kívánta tőle.

J. úr: Mennyit kívánt tőlük az Isten?

K. atya: Jövedelmük egytizedét.

J. úr: Ez több, mint az embernek egy havi fizetése.

K. atya: Itt nem mindig a fizetésre kell gondolni, hanem annak megfelelőjére. Például a gazdától a faolajnak, a gyümölcsnek és gabonának első termését kívánta: „Az olaj, a bor s a gabona minden javát, mindazt, amit ezekből zengéül hoznak az Úrnak, neked adtam.” (IV Móz. 18, 12.)

J. úr: Szükséges volt ilyen súlyos adó az Egyház fenntartására? Az egész nép ugyanazon valláshoz tartozott, s így a közösségnek csak egy templomot kellett fenntartania, nem mint nálunk, ahol egy kis városban oly sok felekezet van, egy tucatot.

K. atya: Nem valószínű, hogy terményeiknek egytizedére szükség volt, azonban a Mindenható ezzel nyomatékosan kívánta hangsúlyozni azt az elvet, hogy a vallásért helyénvaló a legnagyobb áldozat is.

J. úr: Mennyire megkönnyíti az állásfoglalást ebben a kérdésben, ha az ember így meg tudja okolni.

K. atya: Az Isten még azt is kívánta az ő népétől, hogy tiszteletére terményeiből valamit égessen el és egy kevés olajat öntsön ki.

J. úr: Mi volt ezzel a célja?

K. atya: Ezzel azt akarta elérni, hogy mélyen átérezzék függésüket; megértsék azt, hogy a termés megéréséhez és betakarításához az Ő áldása szükséges.

J. úr: A legtöbb egyháznak adóssága van, de azért nem hiszem, hogy az emberek jövedelmüknek tizedrészét vallási célokra fordítanák.

K. atya: Semmiesetre sem. Egyesek bőkezűen adnak, de vannak olyanok, akik azt gondolják, hogy templomot pénz nélkül is lehet építeni és fenntartani. Azt képzelik egyesek, hogy az Egyház éppen úgy meglesz az év végén, ha egy fillérrel sem járulnak hozzá kiadásaihoz.

J. úr: Szerintem éppen ellenkezőleg kellene gondolkodniok, mert hogyan remélhetném a jó Isten bőkezű áldását, ha kevésbe veszem azt az ügyet, amelyet Ő mindenek fölé helyez.

K. atya: Észszerűen gondolkodik. Annyi kérdésünk van a mindenható Istenhez és ezzel az Ő egyetlen kívánsága áll szemben, hogy ne tévesszük szem elől azt a nagy ügyet, amiért isteni Fia emberré lett és meghalt.

J. úr: Melyek azok az állandó tételek, amelyekkel a plébániának számolnia kell?

K. atya: Az első nagy kiadás a telek megvásárlása és az épületek emelése. Rendszerint négy épületre van szükség: a templomra, plébánialakra, iskolára és az iskolában tanító apácák lakására. Azután következik ezen épületek berendezése. Az egyházközség alapításakor ritkán van együtt több pénz, amint amennyivel a kezdő kiadások egyharmadát fedezni lehet. Ennélfogva évenként kamatot kell fizetni; ott vannak aztán a biztosítási díjak. Tekintélyes kiadási tétel az épületek fűtése és világítása. Mindezekhez hozzá kell adni a plébános, a tanító nővérek fizetését és a folyó kiadásokat az iskola és templom számára.

J. úr: Mindenki beláthatja, hogy az egyházközség nem működhet és az adósság nem csökkenhet, ha meg nem fizeti minden hívő a reá eső részt. Tudom, hogy a plébános és a tanító nővérek fizetése szerény, de ha szabad kérdezmem, mennyit tesz ez ki?

K. atya: A katolikus papnak átlagos havi fizetése az Egyesült Államok területén kevesebb mint 75 dollár, de még nagy plébániákon is ritkán haladja meg a 100 dollárt. Az egyházközség gondoskodik továbbá a plébá-

nos lakásáról, a lakás berendezéséről, fűtéséről és világításáról. A tanító nővérek csak 25—45 dollárt kapnak havonként.

J. úr: Bizony ez igazán nem sok. Hiszen egy boltossegédnek, nyomdásznak vagy vasutasnak anyagilag sokkal jobb sorsa van, mint a papnak.

K. atya: Tizenkét évig tart, míg valaki kitanul papnak, és ezen idő tanulási költsége nagyobb összeget tesz ki, mint amennyit egy pap átlag egész életén át megtakaríthat.

J. úr: Így senki sem lesz azért pappá, mert anyagi előnyök csábítják?

K. atya: Valóban nem. Kapzsiságból egy fiatalember sem lép papi pályára, mert a 12 évig tartó előkészületi idő költségeit más pályákon sokkal jobboldalmazóbban befektetheti, mint a papi pályán.

J. úr: Hogyan tud ön megélni?

K. atya: Lássá, elsősorban nekünk nincs annyira szükségünk, mint a nős lelkészeknek, másrészt a mi híveink is áldozatot hoznak és misét mondatnak.

J. úr: De az ilyen áldozatok kisebb plébániákon nem jelenthetnek számottevő összeget.

K. atya: Nem. Még nagy plébániákon sem mondhat a plébános hetenként átlag öt misénél többet, amelynek elmondásáért a hívek 1 dollárt szoktak felajánlani. Vasár- és ünnepnapon és azonkívül körülbelül 30 hétköznapon a plébánosnak összes híveiért kell a misét felajánlania.

J. úr: Azt hallottam, hogy a protestánsok szerint a mise bőséges jövedelem forrása.

K. atya: Egyáltalában nem emeli ez jelentékenyen a pap jövedelmét. Ha pedig a hívek misemondással áldozatot nem hoznának, akkor a pap fizetését kellene emelni.

J. úr: Atyám, önöket papokat egészen tévesen állítják be.

K. atya: Tudjuk. Nincsen ugyan feleségünk s nincsenek gyermekeink, akikért orvosi számlákat kellene fizetnünk, akiknek kalapot és cipőt kellene vennünk. De tisztességesen kell ruházkodnunk, könyveket kell vásá-

rolnunk, napi étkezésünket meg kell fizetnünk és jó példával kell előljárnunk a szegények megsegítésében és a jótékonyság gyakorlásában. Az Egyház főképen azért kívánja papjaitól a nőtlenséget, mert így teljesen magasztos hivatásuknak szentelhetik magukat. A szűzesség állapota azonkívül jobban megfelel az oltár és a lelkek szent szolgálatának.

J. úr: Ez is világosan bizonyítja a papi nőtlenség helyességét.

K. atya: Úgy van.

J. úr: És hogyan tudnak a tanító nővérek ilyen kevés pénzből megélni?

K. atya: Lakást, fűtést és világítást kapnak. Azután szegénységi fogadalmat tesznek. Szabadakaratból választják a szegénységet és mindenről lemondanak, ami a mindennapi étkezésükön és ruházódásukon kívül esik. Közösségben élnek és egyszerű asztaluk ugyancsak nem jár jelentős kiadással.

J. úr: Mi módon történik gondoskodás az egyházközség fenntartásáról?

K. atya: Az évi egyházközségi adó kivetése útján; azután bevételt jelent még a perselypénz és időnként a külön gyűjtések eredménye.

XXVIII. Oktatás

Néhány szabály a házasságról, — vegyes-házasságok

K. atya: Elérkeztünk az Egyház hatodik, vagyis utolsó parancsolatához. Ennek az előírásait jobban megértené, ha a keresztény házassággal már mint a Krisztus rendelte hat szentség egyikével foglalkoztunk volna. Erre azonban kissé később kerül a sor. Most csupán az Egyháznak a házasságra vonatkozó *intézkedéseit* tárgyaljuk.

J. úr: Ha jól emlékszem, az Egyház tiltja, hogy olyan katolikusok házasodjanak egymás között, akik harmadízig rokonok. Tiltja, hogy katolikusok másvallásúakkal

lépjenek házasságra. Végül nem engedi meg bármely időben az ünnepélyes menyegzőt.

K. atya: Helyes. De tudja-e, hogy kik vannak egy-mással harmadízig rokonságban?

J. úr: Azt hiszem, hogy az elsőfokú és a másodfokú unokatestvérek.

K. atya: Úgy van.

J. úr: Tudom, hogy a legtöbb állam nem engedi meg az unokatestvérek házasságát, és úgy látom, hogy az Egyház ezt a tilalmat egy fokkal továbbterjeszti.

K. atya: Úgy van. Statisztikák bizonyítják az Egyház állásfoglalásának bölcsességét. Mindenesetre a törvény nem olyan szigorú, hogy kivételeket meg ne tűrjön. Fölmentéssel házasságra léphetnek unokatestvérek is, azonban az ilyen szülők gyermekeinél igen gyakori a fizikai vagy szellemi fogyatékoság.

J. úr: Elveheti-e valaki a sógornőjét, ha a felesége meghalt?

K. atya: Nem, mert itt rokonsági tiltó akadály forog fenn.

J. úr: Két fitestvér eivehet két leánytestvért feleségül?

K. atya: Igen.

J. úr: Atyám, nekem aligha van szükségem magyarázatra a vegyesházasságra vonatkozólag. Megismertem a katolikus Egyház természetét és tanítását, megértettem Isten tervét, aki az Egyház által vezeti üdvösségre az embereket. Így hát világos előttem, hogy katolikusnak katolikust kell házastársul választania.

K. atya: Örülök, hogy ez olyan tisztán áll maga előtt. Hogy ha férjnek és feleségnek mindenben egynek kell lennie, bizonyára egynek kell lenniök a legfőbb dologban, a hitben. Együtt fáradsanak azon, hogy otthonuk legyen, hogy az életre neveljék gyermekeiket stb., így bizonyára együtt kell küzdeniök a mennyei otthon elnyeréséért is, együtt kell munkálkodniök azon is, hogy gyermekeiknek az örökkévaló dolgokban biztos ismereteik legyenek és ne maradjanak kétségek között.

J. úr: Ó, valóban életbevágóan fontos a szülőnek

mint gyermekei oktatójának hivatása. És hogyan végezhetik ezt a feladatukat kellő tekintéllyel, ha az Istenre, a lélekre, a gyermek kötelességeire vonatkozó tanításaikban nem értenek egyet egymással? Éppen olyan ferde a helyzet akkor is, ha a szülők egyike azt akarja, hogy a gyermek kövesse vallásában, a másik szülő pedig ezzel szemben teljesen közömbös.

K. atya: Ez igaz. Isten maga sem nézheti jó szemmel a közömbösséget ama vallás iránt, amelynek hirdetése végett a földre szállott. S még kevésbé nézheti jó szemmel a téves tanítást. Vegyesházasságban bizonyára az egyik vagy másik eset áll fenn.

J. úr: Az embereknek mindig gondolniuk kell arra, hogy házasesetükben boldogságuk és boldogulásuk Isten kezében van. Minden törekvésükkel azon kellene lenniök, hogy Isten áldására méltókká legyenek. Hiszen Isten figyelme nemcsak általában a lélekre, hanem a kegyelmi életet élő lélekre irányul.

K. atya: Igen helyesen gondolkodik. Sajnos, vannak egyébként jó katolikusok, akik nemkatolikus pajtásaik előtt titkolják, hogy milyen mélyen ragaszkodnak a vallásukhoz. Elég rossz, hogy a nemkatolikus mitsem törődik katolikus barátja vallásának a megismerésével. — Ha másról volna szó, akkor mindent meg akarna tudni. — De még sokkal rosszabb, ha a katolikus titkolja vallását, amire büszkének kellene lennie és amit Isten mindennél előbbrevalónak tart.

J. úr: Ez igaz, atyám. A nélkül, hogy távolról is kérkedni akarnék, én nem titkolom barátaim előtt azt a vallást, amelyet követni akarok. Egy tucat protestáns barátomnak adtam kezébe katolikus irodalmi termékeket, és minden héten terjesztem néhány példányban az *Our Sunday Visitor*-t. Valóban, ha azt kívánná tőlem, hogy a hátamon táblát viseljek ezzel a fölírással: „Katolikus vagyok”, örömet engedelmeskednék. Ha meg vagyunk arról győződve, hogy valami nagy jónak a birtokában vagyunk és hogy ez barátainknak nincsen meg, mivel annak minden vonzó tulajdonságára sohasem hívták föl a figyelmüket, miért ne ismertessük meg ezt

velük? Ez az, amit Szent Pál tett. Üldözte a keresztény Egyházat mindaddig, míg Krisztus meg nem győzte őt, hogy rosszul iskolázták. Azután annál szenvedélyesebben küzdött Krisztusért.

K. atya: Ont igaz lelkesedés fűti, kedves Jánosi úr.

J. úr: Természetesen ön nem ajánlaná, hogy a katolikus egy nemkatolikus barátját rábeszélje a katolikus Egyházba való belépésre, akkor is, ha nem hiszi tanítását.

K. atya: Valóban nem. Nem is vennék föl az Egyházba senkit, csak sorozatos oktatások után, aki igazán és saját elhatározásából mondaná: hiszem, hogy a katolikus Egyház az az egyház, amelyet Krisztus alapított és elfogadom minden tanítását. De ha a nemkatolikus jegyes becsületesen akar eljárni, akkor készséggel kell megismernie jegyese vallását és elfogadni azt, ha annak tanításai őt meggyőzték.

J. úr: Hogyan megy végbe az esketés a vegyes-házassagnál? Éppúgy, mint mikor két katolikus fél kel egybe?

K. atya: Ó nem. A vegyesházasság megkötése egyáltalában nem a templomban történik. Rendszerint a pap lakásán folyik le hidegen és csendesen.* Tudja, az Egyház csupán tűri azt és ezért csak annyit engedélyez, amennyi az érvényes házasság megkötéséhez múlhatatlanul szükséges.

J. úr: Maga a Mindenható hozott törvényt a vegyes-házasságok ellen?

K. atya: Igen. Sohasem engedte meg, hogy az ószövetségben az ő választott népéből való férfi nemzsidó vallású nőt vegyen feleségül: „Feleséget se végy (hitetlenek) leányai közül fiaidnak” (Exod. 34, 16.); „Hűtlenek lettünk Istenünkhöz, mivel idegen nőket vettünk magunkhoz feleségül.” (Esdrás 10, 2.) És ha az ószövetségben, amikor a házasság nem volt szentség, a vegyesházasságok tiltva voltak, mennyivel súlyosabb ok szól ellenük ma.

J. úr: Minthogy a katolikus szülő köteles gyerme-

* Szerző amerikai viszonyokat tart szem előtt, ahol a tridenti zsinat előírásait szigorúan megtartják.

keit abban a hitben nevelni, amelyet igaznak ismer el, arra gondolok, hogy micsoda kockázatot jelenthet, ha a katolikus szülő elhal és a kicsiny gyermekeket a nemkatolikus szülő neveli fel.

K. atya: Ez egy másik komoly bizonyíték a vegyesházasság ellen.

J. úr: Kívánnak-e ide vonatkozólag valami ígéretet a nemkatolikus féltől?

K. atya: Igen, Mielőtt a vegyesházasság tiltó akadály alól fölmentést adnának, a nemkatolikus félnek reverzálíst kell aláírnia, amely szerint a katolikus házastárs szabadon gyakorolhatja vallását és a gyermekek katolikus keresztelezésben és nevelésben részesülnek. A nemkatolikus fél nem áldoz fel elveket a reverzálissal. Hiszen a katolikus fél bizonyos arról, hogy egyedül az ő vallása az igaz, míg a protestáns rendszerint azt hiszi, hogy egyik vallás éppen olyan jó, mint a másik.

J. úr: Ez helyes eljárás.

K. atya: Tudja-e, hogy mit értünk ünnepélyes esküvőn?

J. úr: Nem, atyám.

K. atya: Az Egyház különleges áldást ad, az úgynevezett esketési áldást, amely az esketési szentmisébe van foglalva. Ezt a szentmisét nem lehet elmondani tiltott időkben: nagybőjtben és ádventben.

Hozzáfűzöm még, hogy a pap a jegyeseket fontos lépésük előtt a hitről és a házastársi kötelességekről oktatásban szokta részesíteni.

III. RÉSZ

A KEGYELEM ESZKÖZEI

AZAZ

ISTENADTA SEGÍTŐESZKÖZÖK A LÉLEK MEGSZENTELÉSÉRE

„Ha valaki újra nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be az Isten országába.” (Ján. 3, 5.)

„Ekkor rájuk tevék kezüket s azok elnyerék a Szentlelket.” (Ap. csel. 8, 17.)

„Vegyétek és egyétek, ez az én testem.” (Mt. 26, 26.)

„Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva.” (Ján. 20, 23.)

„Beteg valaki köztetek? Hivassa el az Egyház papjait és ezek imádkozzanak fölötte, megkenvén őt olajjal az Úr nevében.” (Jak. 5, 14.)

„Amint engem küldött az Atya, én is úgy kündelek titeket.” (Ján. 20, 21.)

„Minden főpap, emberek közül választatván, emberkért rendeltetik az Isten előtt való ügyeikre, hogy ajándékokat és áldozatokat mutasson be a bűnökért.” (Zsid. 5, 1.)

„Nagy titok ez, mondom én; Krisztusra és az Egyházra értem.” (Ef. 5, 32.)

XXIX. Oktatás

A megszentelő kegyelem világos értelme

K. atya: Most a katekizmus harmadik részének tanulásába fogunk. Ez az úgynevezett kegyelemeszközökről szól. Eddig a katolikus hit tételeivel foglalkoztunk és azután Isten és az Egyház törvényeivel. Ezután okta-

tásainkban igen szép tárggyal foglalkozunk. Azokról az isteni segítőeszközökről lesz szó, amelyeket Krisztus rendelt, hogy üdvözülésünket lehetővé tegye.

J. úr: Gyakran utal, atyám, ezekre a mennyei segítő eszközökre és én már igen jól belátom, hogy ezek szükséges tartozékai annak a természetfölötti vallásnak, amelynek szerzője maga az Isten.

K. atya: Észrevettem, hogy igen gyorsan fölismerte azt a lényeges különbséget az olyan vallás között, amelyet ember legjobb képességéhez mérten alapítani tudott és azon vallás között, amelynek szerzője csak Isten lehet.

J. úr: A legnehézkesebb értelemnek is hamar fel kellene ezt fognia. Hiszen magától értetődik, hogy ember embertársának nem szabhatja meg az üdvözülés föltételeit és eszközeit. Az ember csupán buzdíthatja és figyelmezteti felebarátjait, hogy jók legyenek és megígérheti, hogy a Mindenható bizonyára valami módon meg fogja őket jutalmazni. De kizárólag Istentől függ, hogy nekünk a mennyországot felajánlja, hogy kívánságait és parancsolatait kinyilatkoztassa és hogy olyan isteni segítő eszközöket nyújtson nekünk, amelyek minket az Isten érdemleges szolgálatára képesítenek.

K. atya: Úgy van. Ezeket a segítő eszközöket hívjuk kegyelemeszközöknek, mivel vagy olyan kegyelmet (malasztot) közölnek a lélekkel, amelynek eddig birtokában nem volt, vagy pedig nagyobbítják a lélekben azt a kegyelmet, amellyel már föl van ruházva. Most megmagyarázom, mit értünk a kegyelmen.

J. úr: Azt hiszem, már akkor szólott erről, amikor elmondotta, hogy Ádám és Éva lelke eredetileg hogyan volt alkotva, hogy vesztették el mind magukra, mind leszármazottaikra nézve bünbeesésükkel a kegyelmet és hogy tette az Isten Fia annak visszaszerzését lehetővé.

K. atya: Jól emlékszik a kapott oktatásra.

J. úr: Nem nehéz, mivel olyan szépen függnek össze és mivel az első leckékben nyert felvilágosításokra ismét és ismét utalás történik.

K. atya: Akkor mondja meg, hogyan értelmezi a kegyelem fogalmát.

J. úr: Azt tanultam, hogy Isten az első emberi lelkeket saját hasonlatosságára teremtette, természetfölötti magasságba emelte, természetfölötti jutalomra rendelte. Azután azt tanultam, hogy a léleknek ez a természetfölötti élete természetfölötti adomány birtoklásából állott — és ezt nevezzük kegyelemnek.

K. atya: Egészen helyes. Ezt a kegyelmet megszentelő kegyelemnek nevezzük. Most főleg ezzel akarunk foglalkozni.

J. úr: Emlékszem, hogy a katekizmus a kegyelem egy másik fajtáját is említi, de nem tudom biztosan, mi az.

K. atya: Ez is természetfölötti segítség, de ezt Isten értelmünknek és akaratunknak adja. Ezzel emlékeztet kötelességeinkre és ezzel segít teljesítésükre.

J. úr: E szerint ez nem állapota a léleknek?

K. atya: Nem. Ez alkalmi, átmenő segítség, amelyet Isten mindenkinek megad, hogy a jót megtehesse és a rosszat elkerülhesse. Ezért nevezzük segítő kegyelemnek.

J. úr: Úgy látszik, hogy ez a megszentelő kegyelemmel kevésbé rokon. Nem is értem, miért nevezik egyáltalában kegyelemnek?

K. atya: A szó tágabb értelmében a kegyelem az Isten (természetfölötti) ajándéka, amellyel az embert az üdvösségre segíti. Ebben az értelemben ez az isteni segítség kegyelem. Mármint a segítő kegyelem ajándéka minden felnőttnél megelőzi a megszentelő kegyelem közlését, mivel a Szentírás arról biztosít minket, hogy az üdvözülés művét meg sem kezdhethjük a nélkül az indítás nélkül, amelyet a segítő kegyelem bennünk eszközöl.

J. úr: Így hát segítő kegyelmet éppen úgy kap a bűnös és az, aki nincs megkeresztelve, mint az, aki már a megszentelő kegyelem birtokában van?

K. atya: Igen, ebben mindenki részesül és mindenkinek szabadságában áll, hogy kövesse, avagy visszautasítsa.

J. úr: Azt hiszem, most már értem. Ha valaki kész arra, hogy az Egyház kívánságainak eleget tegyen, ha valaki benső sürgetést érez a bánatra, mindig a segítő kegyelem az, ami őt mozgatja.

K. atya: Úgy van. És ha kísértésbe esik, Isten segítõ kegyelemben részesíti, hogy a kísértést le tudja gyõzni.

J. úr: Értem. Ennélfogva senki sem mondhatja igazán, hogy ennek vagy annak a kísértésnek ellenállni nem tud.

K. atya: A Szentírás azt mondja, hogy Isten nem enged ránk nagyobb kísértést, mint amekkorát elviselni tudunk, és hogy egyidejûleg mindig nyújt segítõ kegyelmet, amely a kísértés legyõzésére képessé tesz. Ez mindig bekövetkezik, kivéve, ha mi a kísértést önszántunkból felidézzük és a bûnre vezetõ alkalomban megmaradunk.

J. úr: Ez mind annyira természetes. Ha Isten megengedi, hogy az ember kísértésbe essék, akkor méltányos, hogy erõsítse õt. Azonban ha az ember akarattal teszi ki magát a veszélynek, nem érdemli meg a mennyei segítséget.

K. atya: Ez az. Hogy visszatérjünk a megszentelõ kegyelemre, azt olykor állapotbeli kegyelemnek is nevezzük, minthogy a lelket bizonyos állapotba helyezi, vagy hasonlattal élve, gyönyörûsége ruhába öltözteti, ameddig Isten barátságát súlyos bûnnel el nem veszti. Kegyelem és halálos bûn nem férnek meg együtt a lélekben. Ellenlábasok, akárcsak a világosság és a sötétség. Gyujts világosságot és a sötétség eltávozik. Oltsd el a világosságot és megjön a sötétség. Kövess el halálos bûnt és a kegyelemnek el kell távoznia. Bánd meg a halálos bûnt és visszatér a kegyelem. Azonban a kegyelem nem csupán a bûnnek hiánya.

J. úr: Ugye halálos bûn Istennek súlyos megbántása?

K. atya: A bûnt a bántalom súlyossága szerint halálosnak vagy bocsánatosnak mondjuk. A halálos bûn megöli a lélek természetfölötti életét, míg a bocsánatos (kisebb) bûn nem. A bûnre és fajtáira késõbb térünk rá. Azt hiszem, ebbõl ennyi elég. Legközelebbi oktatásunkon a szentségekrõl általánosságban fogunk szólni. Szentségeknek nevezzük a hét isteni kegyelemeszközt. Ha újból eljön, ennek a hét szentségnek a nevét tudnia kell.

XXX. Oktatás

Jánosi elkészült a keresztség szentségének felvételére

K. atya: Utolsó oktatásán megtanulta, mi a megszentelő kegyelem. Megtudta azt is, hogyan tette lehetővé a megváltás az emberi léleknek a kegyelem megszerzését, annak ellenére, hogy az emberiség az ősszülok lázadása által minden jogát eljátszotta. Azonban még nem tanulta meg, hogy miképp juthat az egyes lélek a kegyelem birtokába.

J. úr: Nem, atyám, külön leckén erről még nem volt szó, de megtanultam a katekizmusból.

K. atya: Milyen eszközöket rendelt el Krisztus a kegyelemnek közlésére?

J. úr: A keresztséget rendelte, hogy a kegyelmet első ízben megnyerhessük. A bűnbánatot, hogy visszaszerezhessük, ha bűn elkövetésével elvesztettük. És öt további szentséget adott nekünk Krisztus, hogy a kegyelmet nagyobbítsa bennünk, ha annak már birtokában vagyunk.

K. atya: Jól van. Fel tudja sorolni a hét szentséget?

J. úr: Igen, atyám. Keresztség, bérmlás, Oltáriszentség, bűnbánat szentsége, utolsó kenet, egyházirend, házasság.

K. atya: Mit tanít a katekizmus a keresztségről?

J. úr: Azt, hogy minden más szentség fölvetését meg kell előznie, hogy az üdvösségre elkerülhetetlenül szükséges, hogy az Egyház tagjává és Isten gyermekévé tesz.

K. atya: Mindez világos ön előtt?

J. úr: Nagyon világos. Mivel a szentségeket az Egyház szolgáltatja ki, és pedig az Egyház tagjai számára, a keresztséget kell elsőnek fölvennünk, mert az tesz minket az Egyház tagjává. Azután, mivel a mennyországot csak az nyerheti el, aki a halál pillanatában a megszentelő kegyelem állapotában van és ezt a kegyelmet első ízben csakis a keresztség közli, elkerülhetetlenül

szükségesnek kell annak lennie az üdvösségre. A kegyelem tesz minket Isten előtt kedvessé, istengyermekekké és a mennyország örökösévé.

K. atya: Örülök, hogy a katekizmus tanulásakor nemcsak az emlékezetét, hanem a fejét is használja. Most mondja meg nekem, hogyan kell keresztelni?

J. úr: A keresztelő vizet önt a szentség fölvevőjének fejére és e közben mondja: „Én megkeresztellek téged az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében.”

K. atya: Ön azt mondja: „a keresztelő”. Ki keresztelhet?

J. úr: Bárki, ha a szentség rendes kiszolgáltatóját, a papot nem lehet elérni.

K. atya: Ön előbb azt mondotta, hogy a szentségek kiszolgáltatója az Egyház. Ámde akkor hogyan keresztelhet az, aki az Egyháznak nem felszentelt papja?

J. úr: Gondolom, ez az egyetlen kivétel annál az egyszerű oknál fogva, mivel a keresztség az üdvösségre elkerülhetetlenül szükséges s így kiszolgáltatása nem függhet a pap jelenlététől.

K. atya: Nagyon helyes. Ha papról lehet gondoskodni, akkor természetesen érte kell küldeni. Ha azonban a késedelem veszéllyel járna, bárkit, aki keresztelni tud, meg lehet erre kérni.

J. úr: Amikor azt mondjuk, hogy bárki, akkor természetesen katolikusra gondolunk.

K. atya: Nem. Érvényesen keresztelhet katolikus vagy protestáns, zsidó vagy akár pogány is. Mindazonáltal, ha lehetséges, akkor katolikusnak kell keresztelnie.

J. úr: De ha az a személy nem hisz a keresztségben?

K. atya: Az nem tesz semmit. Csak meglegyen a szándéka elvégezni azt a szertartást, amelyet a katolikus Egyház az üdvösségre szükségesnek tart.

J. úr: Ha ez így van, akkor miért keresztel újra a katolikus pap olyanokat, akiket protestáns lelkész már megkeresztelt?

K. atya: Azért, minthogy nem vagyunk abban bizonyosak, hogy a szertartást helyes módon vagy kellő céllal — az eredeti bűn eltörlésére — végezték-e el? Mi

föltételezen kereszteljük azokat, akiket protestáns lelkész keresztelt, minthogy nem vagyunk bizonyosak arról, miképen keresztelt ő.

J. úr: Elfogadják-e önök az alámerítéssel történő keresztséget?

K. atya: Elfogadnók, ha biztosan tudnók, vajjon a helyes szavakat mondották-e a vízben való alámerítéskor, és hogy a lelkésznek az volt-e a szándéka, ami a katolikus Egyházé, amikor keresztelt.

J. úr: És hogyan gondolkoznak a meghintési módszerről?

K. atya: Ebben nem bízunk. A keresztség mosdást jelent. Ezért elegendő vizet kell használni a mosdás jelképezésére. A víznek azon a felületen, amelyen alkalmazzuk, *folynia* kell.

J. úr: Vannak, akik azt állítják, hogy a keresztséget alámerítéssel *kell* kiszolgáltatni. Krisztust is keresztelték és a keresztség elmerülést vagy temetést jelképez.

K. atya: Semmiképen sem bizonyos, hogy Krisztust alámerítéssel keresztelték. Állva ábrázolják őt, amint Szent János vizet önt fejére. Azonkívül az a keresztség, amelyet Keresztelő János szolgáltatott ki, nem volt a keresztény keresztség. Ezt néhány évvel később rendelte Krisztus. János keresztsége lelki tisztulást jelképező fürdő volt. Szent Pál a fogságban keresztelt; nem valószínű, hogy ez ott alámerítéssel történhetett volna. Mivel a keresztség az üdvösségre elkerülhetetlenül szükséges, lehetségesnek kell lenni, hogy betegek és haldoklók is fölvehessék, márpedig az alámerítés gyakran halálukat okozhatná. A temetés, amelyről Szent Pál szól, titokzatosan, jelképesen benn van a keresztség minden formájában. Jelképezi a bűnös temetését és kegyelemben való feltámadását.

J. úr: Önök a gyermekeket is megkeresztelik. Miért?

K. atya: Mert a megszentelő kegyelem — a lélek természetfölötti élete — még a gyermek számára is szükséges a természetfölötti jutalom, vagyis a mennyország elnyerésére. Krisztus követeli, hogy mindenki meg legyen keresztelve: „Bizony, bizony mondom neked, ha valaki

újra nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be az Isten országába." (Ján. 3, 5.)

J. úr: Ha jól emlékszem, azt mondta, amikor az eredeti bűnről volt szó, hogy a meg nem keresztelt gyermekek nem szenvednek tényleges büntetést az örökkévalóságban. Természetes boldogságban van részük, de nem látják Istent és nem részesülnek az üdvözültek természetfölötti boldogságában.

K. atya: Úgy van.

J. úr: Még egy nehézségem van. Mi történik azokkal a milliókkal, akik a keresztség szükségességéről nem tudnak? Isten nem akarhatja, hogy a mennyországot csak azért veszítsék el, mert erről az ő parancsáról tudomásuk nincsen.

K. atya: Isten mindenben igazságos, azért ezt a helyzetet is megoldja. A vízkeresztségnek van egy pótlása, ez a *vágykeresztség*. Ez azt jelenti, hogy Isten kegyelmet ad azoknak, akik töredelmesen megbánták bűneiket és vágyva-vágnak mindazt megtenni, ami az üdvösségre szükséges, tehát fölvennék a keresztséget, ha annak szükségességéről tudnának.

J. úr: Látom, hogy minden nehézség meg van oldva. Mármost, atyám, ami rám nézve mindennek a gyakorlati oldalát jelenti, nem gondolja, hogy már meg lehetne keresztelkednem?

K. atya: Igen, azt gondolom, hogy meg. Magára bízom, hogy melyik napot választja. Természetesen, ha már meg volna keresztelve, akkor előbb a bűnbánat szentségét magyaráztam volna el önnek. De mivel még nem vette föl a keresztséget, hajlandó vagyok ezen szentséggel önt az Egyház kebelébe fogadni.

J. úr: Lehetne-e az holnap délután három órakor?

K. atya: Rendben van. Fölkért már valakit kereszt-
atyának?

J. úr: X. Y. úr elvállalta.

K. atya: Nagyon jó. Holnap örömmel várom.

XXXI. Oktatás

Krisztus katonája

K. atya: Hát most már katolikus, kedves Jánosi úr.

J. úr: El nem tudja képzelni, atyám, micsoda jó érzés, hogy miután hosszú éveken át nem ismertem és elhanyagoltam a Mindenhatót, most Istennek fogadott gyermeke és mennyei boldogságának örököse vagyok. Úgy érzem, most érdemes élni. Mintha mennyei folyószámlám volna, amely állandóan ösztönöz, hogy napról-napra gyarapítsam hűséges istenszolgálattal.

K. atya: Igen. Gondolom, úgy érzi magát, mint az olyan ember, aki anyagi nehézségekbe került, akinek szinte soha ki nem fizethető adósság nyomta vállát és most egyszerre az a szerencse éri, hogy olyan barátra talál, aki teljesen kiszabadítja.

J. úr: Jobb hasonlatot nem is találhatott volna. Az Egyház a keresztség által Krisztus érdemeit alkalmazta reám, eltörölte multamnak minden kötelezettségét és határtalan lehetőségű nyereség útjára állított.

K. atya: Nagyszerű a mennyei Atya gyermekének lenni. De Ő mégis többet kíván tőlünk, mint hogy gyermekei legyünk a hitben. Azt akarja, hogy katonái legyünk és megvédjük az Ő nevét, előmozdítsuk az ügyét és szembeszálljunk ellenségeivel. Ezt a rangot és tisztséget egy másik szentségben, a bérálásban kapjuk.

J. úr: Ó, ezért van a bérálás? Kiszolgáltathatja nekem ezt a szentséget? Boldog volnék, ha magamat is katonájának nevezhetném.

K. atya: Most nem lehet. A pap nincsen arra felhatalmazva, hogy ezt a szentséget kiszolgáltassa. A bérálással a püspök van megbízva; ő pedig plébániánkat jövő október előtt nem látogatja meg. Egyházmegyéjében a bérálás sok idejét veszi igénybe és a legtöbb plébániát két-három évenként legfőljebb egyszer látogatja meg.

J. úr: E szerint a bérálás az üdvösségre nem lehet föltétlenül szükséges.

K. atya: Nem. Mindazonáltal azok, akik még nin-

csenek megbérmálva, bünt követnének el, ha a szentség felvételét hanyagságból elmulasztanák. A bérmálás nemcsak katonai rangot ad fölvevőinek, hanem szentségi kegyelménél fogva valóban megerősíti őket, hogy bátor keresztényekké legyenek. Olvasta, hogy az apostolok, jöllehet Krisztus maga tanította őket, nem voltak hitükben elég erősek, amíg a Szentlélek pünkösdkor rájuk nem szállott. Krisztus szenvedése és halála elég volt arra, hogy istenségében való hitük meginogjon, bár mindenestre visszanyerték azt, amint feltámadását megtudták. Ekkor a mennybemenetelét megelőző negyven nap alatt Jézus ismételten megígérte, hogy elküldi a Szentlelket, aki beteljesíti előkészítésüket a súlyos fátadalmak elviselésére, velük marad és vértanúságra kész szeretettel s buzgósággal tölti el őket.

J. úr: A Szentlélek eljövele volt az ő bérmálkozásuk?

K. atya: Úgy van. És csodálatos változást idézett föl bennük. Most már égő buzgalommal teltek el, hogy Krisztusért munkálkodjanak, és ha kell, meghaljanak. Hábózás nélkül indultak ellenséges földre, hirdették a keresztény vallást és szavakkal meg szent életükkel ezreket térítettek meg. Mint Krisztus igaz katonái, harcoltak érte, amíg ügyének védelmében életüket nem veszítették.

J. úr: Bárcsak minden keresztény ilyen hűséges és buzgó volna!

K. atya: A kereszténység első három századában millió és millió ilyen hűséges hívő akadt. Kereszténynek lenni egyet jelentett a vértanúsággal, ha ez a világi hatalom tudomására jutott. Krisztus vallása ma mégis elterjedt, ma minden művelt országban alaposan megszerveztetett és a világ áldásává vált. Ezután a katolikusokról nem halljuk többé, hogy életükkel védik meg vallásukat. Bár most is előfordul, hogy életüket adják hitükért olyan országokban, ahol kommunisták vannak uralmon, vagy Isten és az Egyház ellen kegyetlen háború dúl, mint ahogyan a közelmúltban Spanyolországról olvastuk. A kommunisták szerint, amint tudja, nincsen Isten és „a vallás a népek mákonya”. Ha el akarják érni a világ for-

radalmosítását, a vörös vezetők érzik, hogy a világ forradalmosításának útjában a kereszténység áll, mindaddig, amíg meg nem semmisítik. Sajnos, sok katolikus mégis megfélekedezik arról, hogy Krisztus seregének katonája. Ezzel pedig növeli ellenfeleinek bátorságát. Viszont a nemkatolikusok ezrei sohasem voltak azon, hogy tanításainkkal megismerkedjenek. Ha a katolikusok kimagaslóan jobbak volnának másoknál, akkor vonzanának másokat az Egyházhoz.

J. úr: Azt hiszem, ez igaz.

K. atya: Nagyon is igaz. A Szentírás Krisztus fő-ellenségeit három csoportra osztja, ezek: a világ, a test és a sátán. Hatalmas ellenség a világi szellem, amely az embereket arra bírja, hogy csak evilági nyereséget és földi örömeket hajszoljanak. Vakká teszi az embereket a magasabbrendű dolgok iránt és megöli a szellemi érzéket. A test olyan ellenség, amelyet mindig magunkkal hurcolunk. Ezt kényeztetjük, ennek a túlságos lustasága nehezít el arra, hogy imádkozzunk és templomba járjunk, ez szegül ellen a böjtölésnek és lemondásnak, ez készen áll arra, hogy rendezetlen kívánságainknak és gonosz vágyainknak engedjen. Harmadszor a sátán, Istennek ősellensége, kísérti az embert örökké és vet hurkot eléje. A bérálás felvértézik minket a három ellenség ellen és megerősít arra, hogy újra meg újra győzelmet arathassunk Istenért, lelkünk javára. A Szentírás az ember földi életét hadviselésnek mondja; és a harc állandóan folyik. Jó, hogy ez így van, minthogy kivívott győzelmek nélkül az örök koronát sem nyerhetnők el. A mennyország a lélek hadi szolgálatának jutalma.

J. úr: Minden oktatás új meg új fényt vet arra, hogy miért nem tudná emberalkotta vallás a számlánkat letörleszteni. Hány éves korukban járulhatnak a katolikusok a bérálás szentségéhez?

K. atya: Bármikor a keresztemelés után, mégis ritkán szolgáltatjuk ki az értelem kellő fokának elérése és az első szentáldozás előtt.

J. úr: Hogyan szolgáltatják ki?

K. atya: A püspök kéri a Szentlelket, hogy szálljon

a megbérmálándókra és erősítse meg őket a Szentírásban felsorolt hét ajándékával. Azután mindenegyesnek fejére teszi a kezét, s e közben a krizmának nevezett szent olajjal homlokára a kereszt jelét írja. Ezen cselekmény közben mondja a szavakat: „Megjelöllek téged a kereszt jelével és megerősítek az üdvösség krizmájával, az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében.” Azután gyengén megüti a bérmálkozó arcát. Amikor a Szentháromság neveit mondja, háromszor áldja meg az illetőt a kereszt jelével.

J. úr: Volna szíves a szertartás jelentését megmagyarázni?

K. atya: Az olajat (faolaj) mindig az erő és megerősítés jelképeként tekintették. Az atléták gyakran dörzsölték be izmaikat és tagjaikat olajjal, nagyobb mozgékonyság és erő kifejtés céljából. A kereszt az Egyház zászlaja vagy lobogója. Ahogyan a jó katona büszke országának zászlajára, éppen úgy a keresztény katona is büszke arra a zászlóra, amely alatt harcolni kell, a keresztre. Ezért rajzolja azt a püspök a homlokára. A kis ütés arra emlékezteti a megbérmáltat, hogy a vezérért, akinek ügyét vállalja, készséggel kell szenvedéseket eltűrnie.

J. úr: A szertartás valóban jelentőséggel teljes. Tudom, hogy az összes szentségeket Krisztus rendelte, de hivatkozik-e a Szentírás olyan példákra, amikor apostolok bérmáltak?

K. atya: Ó igen. Rendszerint „kézföltétel” néven emlegetik a bérmálást, ami ma is a legjelentősebb és hatásosabb része a szertartásnak. Megemlítik az Apostolok cselekedeteiben 8, 11—17; 19, 6. és különböző más helyeken.

J. úr: Így tehát jelentékeny különbség van a csupán megkeresztelt és a megbérmált katolikus között.

K. atya: Igenis, van. És a mennyországban a kettőnek lelkében a különbség felismerhető lesz. A bérmálás eltörölhetetlen jegyet hagy a lélekben, amely nagyobb dicsőség megjelölésére szolgál. Három szentség, amelyet csak egyszer szabad felvenni, nyomja ezt a természet-

fölötti bélyeget a lélekre; ezek a keresztség, a bérmlálás és az egyházirend.

J. úr: Nem tudtam, hogy a bérmlálás ilyen jelentős.

K. atya: Legközelebbi oktatásán összes eddigi leckéi között a legszebb lelki élmény várakozik önre.

J. úr: Mi lesz az?

K. atya: Az Oltáriszentség. Ez a legnagyobb jó, ami az Egyház birtokában van. Olvasson róla a katekizmusban.

J. úr: Megteszem és örömmel várom a legközelebbi oktatást.

XXXII. Oktatás

Az Oltáriszentség az Egyház legnagyobb kincse

K. atya: Hogy gondolkozik az Oltáriszentségre vonatkozó katolikus tanításról?

J. úr: Elolvastam kis katekizmusomban a pusztá kérdéseket és feleleteket. Meg kell vallanom, csodálkoztam. Lehet ez valóban igaz? Azonban olvastam hozzá a magyarázatokat is, s akkor nehézségeim azonnal eloszlottak. Ne értsen félre. Magára a tényre nézve nem kételkedtem a katolikus tanítás helyességében, hiszen az isteni tekin-télyen alapszik, hanem az égi kenyér olyan nagy jónak tűnt fel nekem, hogy talán igaz sem lehet.

K. atya: Meg tudja nekem mondani, mit ért az Egyház az Oltáriszentségen?

J. úr: Azt hiszem, igen. Azt a szentséget, amelyben Isten Fia a kenyér és bor színe alatt az Egyházzal együtt van és az egyes hívők lelki táplálékául adja magát.

K. atya: Helyesen van. Jobban megérti ezt a hitigazságot, ha majd a szentmiséről tanultunk, mert a szent-misében jó e szentség létre. De most is megtanulhatja mindazt, amit az Oltáriszentség fogalma magába zár. Mindenekelőtt ki rendelte azt?

J. úr: Krisztus. Ő rendelte mind a hét szentséget.

K. atya: És mikor?

J. úr: Az utolsó vacsorán, keresztfeszítésének előestéjén.

K. atya: Ki látta, hogy ezt tette?

J. úr: Az apostolok voltak tanúi a szentség elrendelésének, részesültek benne és megbízatást kaptak, hogy mások számára előállítsák.

K. atya: Nagyon jól van. Most mondja meg nekem, hogy történt ez?

J. úr: Isten Fia vette az asztalon lévő kenyeret és bort, részekre osztotta és mindenható hatalmánál fogva az ő élő személyévé változtatta. Azt mondotta: „Vegyétek és egyétek, mert ez az én testem; vegyétek és igyátok, mert ez az én vérem.”

K. atya: Valóban gondolja, hogy Krisztus szavait és cselekedetét betű szerint kell venni? Mindenesetre tudjuk, hogy ha azt akarja, akkor Ő ilyen változtatásra képes volt. Ő ugyanaz az Isten, aki pusztá szavával a világegyetemet alkotta, aki Kánában a vizet borrrá változtatta, aki őt kenyérrel ezreket táplált. Azonban nem kellene szavait mégis képes értelemben venni?

J. úr: Nem, atyám. Olvastam, hogy egy teljes esztendővel az utolsó vacsora előtt odaigérte az emberiségnek eledelül valóságos testét és vérét. És midőn hallgatói — az apostolokat is beleértve — azt hitték, hogy képletesen beszél, Ő kifejezetten megmaradt a mellett, hogy szavait betű szerint kell elfogadni. (Ján. 6.)

K. atya: Ismer-e néhány kifejezést ebből a nyilatkozatából?

J. úr: Azt mondotta, hogy Ő az „élő kenyér”, „az élet kenyere”; hogy a kenyér, amelyet Ő ad, az „ő teste” lesz a világ életéért; hogy az Ő teste *valóban* étel és az Ő vére *valóban* ital; hogy azoknak, akik eszik az Ő testét és isszák az Ő vérét, „örök életük” lesz, és hogy azokban, akik ezt nem eszik, nem lesz élet, már tudniillik természetfölötti élet.

K. atya: Ezek a kifejezések valóban világosak. Ön azt mondotta, Krisztus hallgatói nem akarták betű szerint érteni.

J. úr: Nem. Azt a kérdést vetették föl, hogyan adhatja nekünk az Ő testét ededelül.

K. atya: Ebből az következik, hogy megértették, amit mond.

J. úr: Úgy van, azonban nem akartak hitelt adni neki. Sőt sokan eltávoztak, mert Krisztus megmaradt a mellett, hogy Őt betű szerint értsék.

K. atya: De tegyük fel, hogy Krisztus testére, mint képletes táplálékra vonatkoztatta, hallgatói pedig félreértették Őt és ezért távoztak csalódottan?

J. úr: Krisztus ezt nem engedhette meg; Ő mint Isten nem segíthetett csalódást elő.

K. atya: És hogy viselkedtek az apostolok? Hogyan fogadták ők Krisztus nyilatkozatát?

J. úr: Krisztus hitükről vallomást kívánt tőlük. Mikor azt látta, hogy tanítványai közül néhányan elmennek, azt kérdezte az apostoloiktól: „Csak nem akartok ti is elmenni?” Erre Péter nyílt vallomást tett a Megváltó istenségéről és természetesen az Ő hatalmáról, amelynél fogva meg tudja tenni azt, ami nem volt egészen világos előttük, vagyis azt, hogy valóban a testét és valóban a vérért adja a lelkek természetfölötti életének táplálására.

K. atya: Gondolom, hogy ez eléggé megmagyarázza, miért nem voltak az utolsó vacsorán az apostolok meglepődve, amikor Krisztus az Oltáriszentséget rendelte.

J. úr: Igen, atyám. Képzelem, a tizenkettő mily gyakran volt kíváncsi arra, mikor adja meg már Mesterük, amit olyan ünnepélyesen és határozottan megígért.

K. atya: Jó. Elismerjük, hogy Megváltónk ily nagy jóban részesítette az apostolokat. De magyarázza meg, hogyan részesülhetnek az Egyház tagjai ma is ebben a kimondhatatlan jóságban?

J. úr: Krisztus meghatalmazta és megbízta az apostolokat, hogy ugyanezt a csodát műveljék. Saját magát adta nekik lelki táplálékul s azután így szólt hozzájuk: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”

K. atya: Ez csak azt jelentené, hogy a hatalom átszállott az apostolokra, azonban ők már nem élnek.

J. úr: De az a hatalom, amely az apostolokra szállott,

minden időre szolt az Egyháznak. Ők testületet alkottak, s ennek folytatódnia kellett utódaikban éppen úgy, mint ahogy a szenátorok ma is birtokolják azt a hatalmat, amelyet az alkotmány 160 évvel ezelőtt a szenátusra ruházott.

K. atya: Miért van az, hogy protestáns egyházak ezt a nagyfontosságú hatalmat nem igénylik?

J. úr: Nehézségbe ütköznék náluk annak bizonyítása, hogy az ő lelkészeik az apostolok törvényes utódai. Túlságosan nagy az az időbeli szakadék, amely az apostolok napjai — az első század — és a protestáns egyházak alapítóinak megjelenése között eltelt.

K. atya: Ezt jól mondta. Az ön családja rokonnak mondhatná magát Napoleon családjával, azonban ha ön sehogy sem egyenes leszármazottja Napoleonnak, a maga hivatkozása hiábavaló.

J. úr: A régi példa jut az eszembe: Pompás házat építhetek, fényűzően berendezhetem, gondoskodhatom a villanyvilágítás felszereléséről, de ha nem vagyok összekötve a villamos erőforrással, nincsen villamos világításom.

K. atya: Az ön hite észszerű hit lesz, kedves Jánosi úr. Mivel az Oltáriszentségről szóló beszélgetésünk egy oktatásban hosszúra nyúlna, legközelebbi látogatásakor folytatni fogjuk.

XXXIII. Oktatás

Üdvöztőnk szavait csakis betű szerint lehet értelmezni

J. úr: Latolgattam Üdvöztőnknek az Oltáriszentség rendelésére vonatkozó szavait és nem tudom elképzelni, hogy milyen képletes értelmük lehetne.

K. atya: Igaza van. Wisemann bíboros fáradságot nem kímélve, megvizsgálta az összes keleti nyelveket annak megállapítása végett, hogy milyen képletes érteleme lehetne ennek a kifejezésnek: „valakinek testét enni”. Ennek a teljesen részletes kutatásnak eredménye

az lett, hogy csak egyetlenegy értelme lehetne, tudniillik az, hogy rágalmazni. Ez Krisztust úgy mutatná be, mint aki ezt az elképzelhetetlen és istenkáromló nyilatkozatot teszi: „Ha nem rágalmaztátok az Isten Fiát, nem lehet élet tibennetek; aki rágalmaz, annak örök élete lesz, és én föltámasztom őt az utolsó napon.”

J. úr: De a protestánsok bizonyára nem tulajdonítanak a mi Urunk szavainak ilyen értelmet?

K. atya: Nem. De ez az egyetlen értelem, amelyet neki tulajdoníthatnánk. Krisztus szavainak, amelyeket Szent János (VI. feje) jegyzett föl, betű szerint való értelmét elfogadni nem akarják, azért azt állítják, hogy Krisztus csupán az istenségben való hitet kívánta meg határozottan, ami bizonyos értelemben lelki táplálék lehetne. Igaz, Krisztus követelte ezt a hitet, amikor az Oltárszentséget megígérte, mégpedig azért, hogy ne merülhessen föl a kérdés: „Hogyan adhatja ez nekünk az ő testét eledelül?” Hogy hallgatóit erre a hitre előkészítse, előtte való napon két csodát tett. Megszaporította a kenyeret és járt hullámokon. Ezrek táplálása a csodálatosan megszáporított kenyérrel a lehető legalkalmasabb bevezetés volt azon ígéret számára, hogy testét adja eledelül. Kenyeret ad, hogy a „természetfölötti életet” elősegítse. Azután azzal, hogy a hullámokon járt és mennybemenetelére célzott, be akarta bizonyítani, hogy az Ő teste (amint feltámadása után megdicsőül) nem lesz alárendelve az anyagi testekre vonatkozó törvényeknek, úgyhogy „testét enni” borzalma ezáltal eloszlik.

J. úr: De hogyan kerülik el a nemkatolikusok Jézusnak az utolsó vacsorán használt világos szavait: „Ez az én testem, ez az én vérem?”

K. atya: Erőlködésük a betű szerint való értelem visszautasításában olyan leleményes és kitartó volt, hogy csúcsteljesítményt értek el, mert ezen négy egyszerű szóra: „Ez az én testem”, ma már több mint kétszáz különböző magyarázatuk van.

J. úr: Fölmérhetetlen a különbség Krisztus szavainak betű szerint való értelme és *minden más* értelmezés között és ez a dolog határtalanul fontos. Nem, Krisztus

ebben a dologban nem engedhette meg, hogy félreértsék. Egészen mindegy, hogy az Ő szavainak kétszáz különböző értelmezése közül melyiket fogadnók el, mindig ugyanazon áthidalhatatlan különbség maradna fenn, mint amilyen van a között, hogy „Ez az én testem” és „Ez nem az én testem.”

K. atya: Igaza van. Aki Krisztus istenségét hiszi, el sem tudná képzelni, hogyan hagyhatná bizonytalanságban az egész keresztény világot ilyen igen fontos dologban. Másrészt egészen nyilvánvaló, hogy ő valóban testét akarja adni a világ életéért:

1. Láttuk, hogy a zsidók betű szerint értették őt; inkább otthagyták, mintsem higgyenek benne. Krisztus azonban nem von vissza egy szót sem, megismétli nyilatkozatát és világos szavait esküvel erősíti meg.

2. Az utolsó vacsorán istenien egyszerű szavakat használ; mivel az emberiség számára végrendelkezett, nem kívánt homályos kifejezésekben szólni.

3. Hogy az apostolok úgy értették Őt, amint a katolikusok értik, kitűnik I Kor. 11, 29.-ből: „*Aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának, mivel nem különbözteti meg az Úr testét.*”

Szent Pál szavainak nem volna értelme, ha az Oltáriszentségben nem Krisztus valóságos és igaz teste volna jelen. Hogyan ehetnék valaki kenyeret „méltatlanul”? Hogyan ehetnék valaki pusztán emlékkenyér-evéssel kárhozatot a maga számára? Hogyan volna elítélhető, amiért „nem különbözteti meg az Úr testét”, ha az nem volna ott?

4. Az egész keresztény világ ugyanazt hitte tizenöt századon át, amit a katolikusok ma. És a jelenben az összes keleti keresztény vallások, amelyek ezer évvel idősebbek a protestantizmus minden fajtájánál, ugyanazt tanítják. Az egész Egyház kezdettől fogva nem lehetett tévedésben.

J. úr: Ezek megdönthetetlen bizonyítékok. De reám éppen azok az okok hatnak, amelyek az Oltáriszentséget azzá teszik, ami. Nagy árat fizetett az Isten Fia az emberi lélek megváltásáért, és ez a nagy ár kezeskedik arról,

hogy Ő a lelkünket leírhatatlanul értékeli és szereti. És ha Isten a lelket személy szerint annyira szereti, természetes a vele való személyes egyesülés. Tökéletes szeretet egyesülésre törekszik. Ha az Isten magában a mennyországban kíván lelkünkkel együtt élni, miért ne akarna együtt élni vele itt a földön?

K. atya: Ez helyes. Ha elhittük, hogy az Isten Fia leszállott, emberré lett és emberekért meghalt, nem nehéz elhinnünk, hogy egy lépéssel továbbment és a szerető lélekkel egyesülni akart. Sokkal nehezebb a megtestesülésben hinni, mintha már egyszer ebben hiszünk, az Oltáriszentségben. Az újszövetségben sokkal többnek a birtokában kell lennünk, mint az ószövetségben, Krisztus eljövedele előtt. Azonban, ha az Oltáriszentségben csak Krisztus testét *jelképező* kenyerünk van, akkor sokkal kevesebbünk van, mint az ószövetségi zsidó népnek. Nekik valóságos mennyei kenyerük volt (manna); ők áldozási szertartásokhoz valóságos húst ettek (húsvéti bárány), amely Krisztus testét sokkal jobban jelképezte, mint azt a kenyér és bor tehetné.

J. úr: Erősen hiszem, hogy Krisztus valóban testét és véré-t adta az apostoloknak, de bizonyára nem testének egyik részét az egyiknek és másik részét a másiknak.

K. atya: Nem. Ahogyan Krisztus a kenyér jelenlétét megsokszorozta, úgy sokszorozta meg testének a jelenlétét is. Krisztus nem új kenyeret teremtett, hanem csodálatos módon *ugyanazon* kenyeret tette jelenlevőkké a néptömeg különböző részein. A Szentírás világosan mondja, hogy tizenkét kosárnyi morzsa, amelyet összeszedtek, miután mindenki jóllakott, az öt kenyérből származott. Ugyanezen módon Krisztus élő testét teljesen és egészen vette mindenegyes apostol magához. A kéthelyűség, vagyis egy testnek egy és ugyanazon időben két vagy több helyen való jelenléte az átszellemült testnek jellemző tulajdonsága. Ilyennek kellett Krisztus testének lennie és ilyen lesz az üdvözültek teste is a fel-támadás után.

J. úr: Krisztus hatalmat adott apostolainak a kenyér és bor átváltoztatására?

K. atya: Igen. Közvetlenül az után, hogy Krisztus magát adta apostolainak a szentáldozásban, így szólt: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”; „Valahányszor ezt a kenyeret eszitek és ezt a kelyhet isszátok, az Úr halálát hirdetitek, míg el nem jő.” (A világ végén.)

J. úr: Vajjon az átváltoztatás hatalma, az apostolokra ruházott többi hatalom módjára, szintén átszállott az ő utódaikra, hogy Krisztus követői mindenkoron ugyanabban a jótéteményben részesülhessenek?

K. atya: Igen, átszállott. Ez azonban már a szentmiséhez tartozik, amelyet a legközelebbi oktatásunkban tárgyalunk.

XXXIV. Oktatás

A szentmise az igaz istentisztelet egyedüli módja

K. atya: Kedves Jánosi úr, a mai esti oktatás a szentmiséről szól.

J. úr: Nagyon jó. Örülök, hogy mindent megtanulok róla, mivel már néhány hónap óta többször hallgattam.

K. atya: Ha meggondoljuk, hogy a Mindenható végtelen, bizonyára világos, hogy az istentisztelet egy módja sem lehet elég méltó hozzá.

J. úr: Világos.

K. atya: És mivel Isten mindenekfölött magában áll, annak a tiszteletnek, amellyel neki tartozunk, különböznie kell minden bárki másnak adott tisztelettől.

J. úr: Ez is világos. A mindenható Istennek szánt tiszteletadásnak a legkülönbnek kell lennie mind minőségben, mind pedig mennyiségben.

K. atya: Örülök, hogy olyan készségesen magáévá teszi ezt. Az embereknel is rangjuk szerint szoktuk alkalmazni a tiszteletnek különböző jeleit. Ismerőseinknek csupán bizonyos időt szánunk, de melegen megszorítjuk barátunk kezét és megvendégeljük őt otthonunkban. Az elnök látogatásakor feldíszítjuk házunkat, szórakoztatására bizottságokat alakítunk, nagy örömmel megélje-

nezzük őt. Pedig ezekkel csak ember iránt mutatjuk ki tiszteletünket. Milyen mélységes tisztelettel volnánk egy mennyei angyal iránt, aki egy királynak vagy elnöknek annyira fölötte áll? És még a legmagasságosabb angyal is és az egész angyalsereg is jelentéktelenségbe süllyed, ha teremtőjükkal, Istennel hasonlítjuk össze. Isten fensége végtelen, ezért méltóan csakis végtelen értékű imádással tisztelhető meg és ezt kigondolni senki emberfia nem tudja. Az ember legjobb ajándéka és imádása is véges és sohasem lehet több a végesnél. Ezért eleve kell remélnünk, hogy az Isten Fia, mielőtt a földet elhagyta, tökéletes vallása számára az imádásnak egy tökéletes módját állapította meg, s módot adott nekünk arra, hogy olyan tiszteletben részesíthessük a Szentháromságot, amilyent megérdemel.

J. úr: Ez mindenképen valószínűnek látszik.

K. atya: Istent méltóan csak Isten tisztelheti. Ezért a szentmisére vonatkozó katolikus tanítást könnyű elfogadni. Ismeri ezt a tanítást?

J. úr: A szentmise folytatása annak a vérontás nélkül való áldozatnak, amelyben Krisztus magát az utolsó vacsorán feláldozta, azzal a különbséggel, hogy Krisztus akkor *saját kezével* áldozta föl magát, míg a szentmisében a pap keze által áldozza fel magát.

K. atya: Helyesen érti a dolgot. Közvetlenül azután, hogy az Üdvözítő a kenyér és bor fölött kimondotta az átváltoztató szavakat, meghagyta apostolainak: „Ezt cselekedjétek!” Ezzel Isten eszközeivé tette őket, hogy Krisztust a kenyér színe alatt közénk hozzák. Ő pedig arra használja fel jelenlétét, hogy újra feláldozza magát Atyjának s ezzel nevünkben végtelen imádással tiszteli meg Istent.

J. úr: Ezt az imádást, vagyis istentiszteletet „áldozat”-nak nevezik?

K. atya: Igen. A világ kezdete óta áldozattal imádták és tisztelték a Mindenhatót. A teremtmény függ a Teremtőtől s az áldozat éppen ennek a függő viszonynak elismerését foglalja magában, mégpedig tökéletesebben, mint az istentiszteletnek bármely más formája. Az áldo-

zatban látható dolgot ajánlunk fel Istennek, azt meg is semmisítjük. Ezzel jelezzük, hogy mindent neki köszönhetünk, és hogy bűneink miatt megérdemelnők megsemmisítésünket. Az ószövetség áldozatait maga Isten rendelte, hogy előképei legyenek az újszövetség nagy áldozatának. Krisztust „Isten bárányá”-nak nevezték. Az ószövetségben ugyanis naponként egy kis bárányt áldoztak. Ennél az áldozatnál a nép arra kérte Istent, hogy tekintse úgy a bárányt, mintha az a nép bűneivel volna terhelve és fogadja el a bárány életét a nép élete helyébe. Isten ebben a képletes áldozatban szeretett Fiát látta az emberiség bűneivel terheltén s az igazi bűnösök helyett feláldozva.

J. úr: Nem egészen értem, hogy ezek a véres áldozatok hogyan vonatkoznak a szentmisére, amikor ezek sokkal világosabban Krisztusnak a Kálvárián szenvedett véres halálára mutatnak.

K. atya: Igaza van. Én csak azt akartam megmutatni, hogy Isten igazi imádása áldozattal történik. Az ószövetségnek véres és vér nélkül való áldozatai voltak. Például a Genesisben azt olvassuk, hogy Melkisedek, a magasságos Isten papja, kenyér- és boráldozatot szokott bemutatni. Ez szintén jelképes áldozat volt. Dávid (Zsolt. 109.) jóvendölte, hogy Krisztusnak *papnak* kell lennie mindörökké *Melkisedek rendje szerint*. Szent Pál (Zsid. 7.) úgy említi Krisztust, mint aki a papi tisztséget gyakorolja, ahogy Melkisedek áldozatával ezt jelképezte. Ezt a papi hivatalát Jézus az utolsó vacsorán kezdte meg és gondoskodott folytatásáról, „amíg el nem jön” (azaz a világ végéig). Dávid megjóvendölte, hogy Krisztus pap lesz *mindörökké*. Egy másik próféta azt jóvendölte, hogy az áldozatot mindenütt be fogják mutatni. (Mal. 1, 11.) Szent Pál híveinek figyelmét felhívja rá (Kor. 10, 16.) és bizonyítja, hogy Krisztusnak ez a papi hivatala örökké tartó. (Zsid. 8, 25.)

J. úr: Egy kis magyarázattal minden világossá lesz. Én azt hittem, hogy Krisztusnak azon egyetlen áldozata a Kálvárián kibékítette az emberiséget Istennel és meg-

adta a Mindenhatónak azt a végtelen tiszteletet, amelyet az ő igazságossága megkövetelt.

K. atya: Helyesen ítélt annyiban, amennyiben ennek az áldozatnak, mint bűnhődésnek, mint elégtételadásnak a hatásáról van szó. Azonban Krisztus vallását mindenekelőtt Atyjának dicsőségére alapította és olyan áldozattal ajándékozta meg, amellyel mennyei Atyja mindennap, a világ végezetéig méltó tiszteletben részesül. Azután ugyanez az Isten Fia örökre akart az emberek között időzni. A szentmise intézménye ezen mindkét nagy szándékát lehetővé teszi. A szentmise a Kálvárián hozott áldozatnak érdemeit alkalmazza minden korokon keresztül a lelkekre.

J. úr: Krisztus bölcsesége és jósága nagyon kiviláglik ebből a nagy ajándékból. Atyám, nehéz nem méltatlankodni, ha az ember arra gondol, hány millió és millió ember semmit sem tud erről. Úgy látom, hogy a mennyei Atya minden szentmisével olyan imádásban részesül, amelynek értéke nem kisebb a kereszten hozott áldozatnál, minthogy ugyanaz a személy, az Ő szeretett Fia mutatja be. Másodrendű fontosságú az, hogy az áldozat vérontással vagy vérontás nélkül történik. A fő az istentiszteletben az, hogy *ki mutatja be* és ez mindkét esetben Krisztus.

K. atya: Helyes.

XXXV. Oktatás

Csodálatos, hogy nem minden katolikus gyakori áldozó

K. atya: A szentmise — mint láttuk — Istentől rendelt áldozat, hogy Krisztus követői az újszövetségben vele imádják Istent. Ha a világnak nem volna ez a határtalan értékű áldozata, nehéz volna megmagyarázni, hogyan tűrheti a Mindenható az elmúlt tizenkilenc századnak bűneit és hűtlenségét. Az ember bűnei felülmúlják az ember jócselekedeteit, mivel a bűnöket Isten

végtelen méltóságához kell mérnünk, aki ellen irányultak. De Isten megkönyörült; ez érthető, hisz Krisztus naponként föláldozza magát az oltáron és naponként ismétli kérését: „Atyám, bocsáss meg nekik.”

J. úr: Igen, ez a meggondolás világot vet arra, ami már gyakran zavart engem.

K. atya: A szentmisének második célja az, hogy Krisztust étel alakjában tegye jelenlevővé, mégpedig azért, hogy „Ő lehessen „Emmánuel”, a velünk levő Isten”, lelkünk számára pedig „az élet kenyere”. Olvasta katekizmusában, hogy a trienti zsinat szerint a szentáldozás négyféleképen hat?

J. úr: Igen, atyám, és gondolom, el is tudom mondani hatásait.

K. atya: Kísérelje meg.

J. úr: (1) Bensően egyesít minket Krisztussal és ezzel nagymértékben növeli lelkünkben a kegyelmet. Ez a hatás magától értetődő, hiszen minden szentség közöl kegyelmet, mennyivel inkább az, amely a lelket személy szerint egyesíti Krisztussal.

K. atya: Helyes, melyek a többi hatásai?

J. úr: (2) Buzgóbbá tesz bennünket és akaratunkat erősíti a jóra.

K. atya: Ez a hatás is nyilvánvaló?

J. úr: Igen, az. Ha ugyanis Jézussal egyesültünk és bőséges kegyelem birtokában vagyunk, nemcsak arra kell ügyelnünk gondosan, hogy tőle el ne szakadjunk, hanem iparkodnunk kell jócselekedeteket gyakorolnunk és ezekkel a bennünk lévő kegyelmekhez újabbat szereznünk. Ha a testi táplálék a fizikai munkára erősít, kell, hogy ez a lelki táplálék a lelki munkálkodásra erősítsen minket.

K. atya: Ez is helyesen van. Folytassa.

J. úr: (3) Megszabadít a bocsánatos bűnöktől és megóv a halálos bűnöktől.

K. atya: Világos ez ön előtt?

J. úr: Súlyos bűnbe esünk, ha az ellenállásra nincsen elegendő erőnk. Azonban a szentáldozásban isteni segítséget nyerünk, erősebbek leszünk és jobban tudunk a kísértésnek ellenállni. Isten a bocsánatos bűn eltörlésé-

hez csupán bánatunk töredelmes kifejezését kívánja. Ha szívünk bánattal és szeretettel van tele, érkezésekor bizonyára lemossa rólunk a kisebb bűnöket.

K. atya: Pompás felelet. És a negyedik hatás?

J. úr: (4) Aki a szentáldozáshoz méltóan járul, Krisztus ígérete szerint dicsőségesen feltámad és örök boldogságot élvez Istennel a mennyországban.

K. atya: Ezt nehézség nélkül el tudja fogadni?

J. úr: Valamennyi tanítás közül, amit hinnünk kell, ezt a legkönnyebb elfogadni.

K. atya: Hogyan?

J. úr: Aki a kegyelem állapotában hal meg, az a világ végén a test feltámadásakor testével és lelkével együtt a mennyországba lép; nos, mi lesz akkor azzal, akinek testét az áldozásban Krisztus látogatásai megszentelték? Az még inkább részesül ebben a jóban. Nehéz volna elképzelni, hogy ők a mennyországot elveszítsék, föltéve, hogy Krisztushoz egész életükön át hűek maradnak.

K. atya: Úgy látom, hogy magát a gyakori szentáldozásra nem kell sokat sürgetnünk.

J. úr: Szükségeseznek találja, hogy katolikust egyáltalán erre biztasson?

K. atya: Sajnos, igen. Egyesek nem vágyódnak az Eucharisziára. Vannak, akik csak negyedévenként áldoznak, sőt olyanok is akadnak, akik évenként csak egyszer járulnak az Úr asztalához.

J. úr: És mégis katolikusoknak kell tekinteni őket?

K. atya: Igen.

J. úr: Ezek bizonyára nincsenek annak tudatában, amit hisznek, mert különben szorosabb kapcsolat volna hitük és cselekedeteik között. Azt kellene gondolnom, hogy a szentáldozásban nem is részesülnek sok jótéteményben, mert bizonyára Krisztus többet tesz azokért, akik a vele való egyesülésre vágyódnak és hívását gyakori látogatásra elfogadják.

K. atya: Helyesen gondolkozik. Krisztus az emberek lelke számára az akart lenni, ami a táplálék a testük számára — „mindennapi kenyér”. — Az első keresztté-

nyek naponta vették Őt magukhoz. A trienti zsinat sürgette a hívőket, hogy mindannyiszor áldozzanak, ahányszor misét hallgatnak és X. Pius pápa azt kívánta, hogy minél zsebébb korban bocsássuk a gyermekeket a szentáldozáshoz, és hogy beléjük oltuk a heti, sőt napi áldozás gyakorlatát. Egyesülni Istennel! Ez a legnagyobb megtiszteltetés, mely teremtményt érhet.

J. úr: Úgy gondolom, hogy az embernek nem volna szabad hívásra várnia, hiszen a jótétemények annyira egyoldalúak. Csakis annak a javára van minden, aki a szentáldozáshoz járul, tehát úgy kellene erre tekintenünk, mint legnagyobb előjogunkra.

K. atya: Van-e még valami a szentáldozásra vonatkozóan, amit még tudni szeretne?

J. úr: Igen, atyám, még egyet. Önök ugyebár nem áldoztathatják meg a hívőket a bor színe alatt?

K. atya: Nem. Ez szükségtelen. Hiszen mi azt a mennyei Krisztust vesszük magunkhoz az Úr asztalánál, aki többet nem halhat meg. Ennélfogva ez az élő megdicsőült Krisztus — test, vér, lélek és istenség. A szentmisében külön változik át Krisztus teste és vére. Ez halálának a jelképezésére szükséges. De amióta halál a testét a vérétől el nem választja, bármily szín alatt van Krisztus jelen, egészen és teljesen *kell* jelen lennie. Ezért nem lehet *szükséges* a két szín alatt való áldozás.

J. úr: Azt hiszem tehát, hogy jóllehet az Egyház a két szín alatti áldozást nem nyilvánítaná helytelennek, mégis a célszerűbb gyakorlatot választotta.

K. atya: Valóban úgy van, mert ez a gyakorlat kiűszöböl minden tiszteletlenséget. Nagy plébániákban vasárnaponként százak járulnak a szentáldozáshoz és sokan naponként. Ha a drága vérnek csak egy csöppje is ömlenék a padlóra vagy az áldozó ruhájára, a foltot a legnagyobb gondossággal kellene eltávolítani. Ez a főok, amely a két szín alatt való áldozás ellen szól. Fölhozhatjuk azt is, hogy egyes országokban a bor ritka és az ezzel járó kiadás mindenütt, ahol sok a katolikus, jelentékeny volna. Az antialkoholisták sem emelhetnek helytálló kifogást a katolikusok ellen, hogy kiforrott bort

használnak az áldoztatásnál, hiszen a laikusok a bor színe alatt nem áldoznak. Természetesen, ha a bor színe alatt is kellene áldozni, ezen ellenvetések egyikének sem volna súlya. De Szent Pál mondja nekünk, hogy ez nem szükséges: „Aki tehát méltatlanul eszi ezt a kenyeret, vagy issza az Úr keilyhét, vétkezik az Úr teste és vére ellen.” (I Kor. 11, 27.)

J. úr: Ez elég világos beszéd.

XXXVI. Oktatás

A bűnbánat szentségében nem nehéz hinni, mondja Jánosi úr

K. atya: Most arról a szentségről fogunk tanulni, kedves Jánosi úr, amellyel szemben a másvallásúak leginkább elfogultak.

J. úr: A bűnbánat szentségéről?

K. atya: Igen.

J. úr: Szerintem az Oltáriszentség után ez a legnagyobb, amit Krisztus az Egyháznak adott.

K. atya: Csakhogy sok másvallású egyáltalában még azt sem akarja megengedni, hogy ezt Krisztus adta.

J. úr: Ez részünkről vagy érthetetlen elfogultság vagy félreértés.

K. atya: Honnan gondolja ezt?

J. úr: Abból, hogy az Egyház Krisztus művét van hivatva folytatni. Ez a mű pedig abban állott, hogy legfőképpen a bűnt, az üdvösségnek egyedüli, valóságos akadályát akarta eltörölni. Ha az Egyháznak van hatalomra szüksége, akkor arra a hatalomra van szüksége, amellyel elháríthatja azt, ami a mennyország elérésével egyedül áll útjában.

K. atya: De ők azt állítják, hogy Krisztus halálának érdemei betakarják annak a bűneit, aki hisz és bízik Udvözítőjében.

J. úr: Ez azt jelentené, hogy a hívő több szabadságot kapott bűn elkövetésére, mint a hitetlen. Nem tudom fel-

fogni, hogy az Isten hogyan állapíthatta volna meg az üdvösségnek olyan módját, amely a bűnre bátorít, mint-hogy Istennek az Ő való természete szerint gyűlölnie kell a bűnt.

K. atya: Ez logikus. Azonban a protestáns azt felelné, hogy amennyiben gyónás szükséges, csak Istennek gyónjunk és ne embernek.

J. úr: Igen, ez a vitás kérdés. A katekizmus meggyőzően bizonyítja, hogy Isten választottjai az Ő nevében bocsátják meg a bűnöket, ahogyan az Ő nevében tanítanak és keresztesnek is.

K. atya: Igaza van. Mindig az volt Isten bölcs eljárása, hogy az emberekkel emberek által közlekedett. Első kinyilatkoztatását a pátriárkák által adta és őket bízta meg, hogy ezt a többiekkel közöljék. A tízparancsolatot Mózesnek adta. Őt választotta ki, hogy népét velük megismertesse. Csodákat tett Mózes által. Az Isten Fia ember fia lett, hogy Egyházát megalapítsa az emberek között és a Szentírás hangsúlyozza azt a tényt, hogy mint ember fia, vagyis mint Isten küldöttje bocsátott meg bűnöket. (Mt. 9, 6.) Amikor Saul csodálatosan megtért, Krisztus szólt hozzá és midőn Saul kérdezte: „Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?” Krisztus azt felelte, hogy menjen a városba Ananiához, az megmondja, mit kell tennie. Amikor a leprások könyörögtek Jézusnak, hogy gyógyítsa meg őket, föltétele az volt, hogy mutassák meg magukat a papnak stb.

J. úr: Mivel Isten a mennyországban van, az ő népe pedig a földön, és mivel az Ő Egyháza isteni intézmény, amely által a Szentlélek mindenegyes lélekben munkálkodik, azt vélem, hogy a bűnöket Isten megbízottjainak kell a földön megbocsátaniok. Ezek természetesen mint a Szentlélek eszközei járnak el. Hiszen senki sem gondolja azt, hogy ember a saját hatalmával bűnöket megbocsáthatna. Véleményem szerint, ha az Egyháznak a bűnök megbocsátására hatalma nem volna, épp az hiányoznék neki, amire leginkább van szüksége.

K. atya: Szükség van olyan szentségre, amely megbocsátja a keresztség után elkövetett bűnöket, éppúgy,

mint ahogy szükség van magára a keresztségre, amely az Egyházba történt felvétel előtt elkövetett bűnöket bocsátja meg.

J. úr: Bizonyára. Miért rendelne Isten szentséget, amely első ízben bocsát meg bűnöket, ha nem volna egy másik szentség olyan bűnök megbocsátására, amelyeket a keresztség után követtünk el? Azután az ember külső feltételeket kíván meg, hogy azoknak alávesse magát. A keresztség szertartása után tudjuk, hogy lelkünk megtisztult. Csak kevesen közülünk tudnának a vágykereszttségben megnyugodni. Így biztosak akarunk lenni a felől, hogy a keresztség után elkövetett bűneink meg vannak bocsátva, bizonyos külső követelmények teljesülését kívánjuk meg. Ha nekem a mindenható Istennek kellene gyónnom és nem hallanám hallható módon, hogy bűnbocsánatban részesültem, nem volnék nyugodt. Talán *remélném*, hogy Isten megbocsátott nekem, de nagyobb bizonyosságot szeretnék ilyen nagyfontosságú dologban. Ha biztosítanak a felől, hogy kellő lelkiismeretvizsgálat, töredelmes bánat, gyónás és erősfogadás után az Isten megbízottja mondja el fölöttem a feloldozás szavait, akkor az az érzésem, hogy boldogan távozhatom. A megbocsátás olyan bizonyosságát kívánom, mint aminőt a bűnbánó Magdolnában keltettek Jézus szavai.

K. atya: Helyesen ítélt.

J. úr: Azután meg annyira természetes, hogy lelkiismeretbeli nehézségeinket elmondjuk valakinek, még ha Istennek meg is gyóntuk őket. Tudom, hogy azelőtt Isten bocsánatát kértem elkövetett hibáimért, de nem nyugodtam meg addig, amíg lelkem terhét egy jó barátommal nem közöltem.

K. atya: Ez igaz. Sok protestáns úgy könnyít magán, hogy paphoz fordul, mivel valakinek ki akarja önteni a lelkét és azt hallotta, hogy a papnak nem szabad nyilvánosságra hoznia a reábizott vallomást. Csak nemrégén ültem együtt vonaton egy úriemberrel, aki félórai beszélgetésünk után így szólt: „Őn megszokta, hogy gyónásokat hallgasson meg, én most olyan dolgokat szeretnék

önnek elmondani, amelyek sokat kínoztak engem. Tudom, hogy azután jobban fogom magamat érezni."

J. úr: Teljesen átvettem a bűnbánatról szóló leckét. Meggyőződtem, hogy Krisztus valóban felhatalmazta apostolait a bűnök megbocsátására az Ő nevében, és hogy a papot a legszigorúbb titoktartás kötelezi. Úgy látom tehát, hogy minden az Egyház bűnbocsánati gyakorlatára mellett szól.

K. atya: Nem gondolja tehát, hogy a pap valaha is elmond valamit, amit a gyónásban hallott?

J. úr: Nem. Ekkora visszaélés ily szent bizalommal csak az ördögtől telnék.

K. atya: Azt sem hiszi, hogy a pap visszaél a gyónatószékkal valami kíváncsiság kielégítésére?

J. úr: Nem, hacsak minden krisztusi szellem híján nincs.

K. atya: Szent dolog a gyónás! Ha az atyámat gyilkolnák meg és ön meggyónná nekem, hogy ön a gyilkos, nem volna szabad önt följelentennem. Sőt mi több, nem volna szabad, hogy célzást tegyek rá, sem nem volna szabad másképp viselkednem önnel szemben, ha közvetlen a gyónás után a házamban fölkeresne. Azt, amit én a gyónásban megtudtam, nem szabad felhasználnom, hogy a szerint cselekedjem, vagy hogy az bármiképp befolyásoljon engem.

J. úr: Ezek a körülmények minden aggodalmat eloszlatnak és bizalmat ébresztenek. Mi többet kívánhat az ember?

K. atya: Azután kérdést csak akkor intézünk a gyónóhoz, ha az az érzésünk, hogy a gyónó nem vizsgálta meg alaposan a lelkiismeretét. Nemkatolikus barátainknak a gyónatószékről való értesüléseiket azoktól az emberektől kellene szerezniök, akik gyónni járnak és nem azoktól, akik abban vélik föltalálni érdeküket, hogy a valót elferdítve állítják be. Fölteszem, tudja, hogy maga a pap is gyónást végez?

J. úr: Igen, azt hiszem, meggyónik, ha vétkezett.

K. atya: Papok, püspökök és a pápa is gyakran gyónnak. A bűnbánat szentsége, mint minden szentség,

kegyelmet közöl, azért a legszentebb emberek is gyakran járulnak a gyóntatószékhez, még ha kevés is a megvallani valójuk. Vajjon maguk a papok gyónnának-e, vagy a legrosszabb időben tennének-e meg mérőfölkedek, hogy beteget gyóntassanak, vajjon fekete himlősök vagy kolerások halálos ágyához elmennének-e, ha ennek a szentségnek isteni rendelésében és megbocsátó hatalmában nem hinnének?

J. úr: Bolondok volnának, ha ezt tennék.

K. atya: Mielőtt hazamegy, átviszem magát a templomba és megmutatom a gyóntatószékét. Szívesen látnám, ha néhány protestáns barátja is eljönne azt megnézni. Meggyőződnenék róla, hogy az semmi alkalmat nem ad a rosszra. A pap szinte nem is tudja, hogy ki a gyónó. Nem volt szándékom a szentség célszerűségével és ezekkel a különböző körülményekkel foglalkozni, de talán nem árt, hogy ezt tettem. Legközelebbi oktatásunkon a szentség isteni voltáról fogunk szólni.

XXXVII. Oktatás

Szentírási bizonyítékok a bűnbánat szentségére

K. atya: Minthogy ön olyan nagy készséggel hajlandó az Egyház bűnbocsátó hatalmában hinni, a Szentírásból vett idevonatkozó bizonyítékoknak kellő súlyuk lesz. Tudja-e, hogy az újszövetségből milyen helyeket lehet idézni a bűnbánat szentségének alátámasztására?

J. úr: Pontosan nem tudom idézni a megfelelő helyeket, de azt hiszem, hogy Szent János szól ennek a szentségnek közvetlen rendeléséről.

K. atya: Igen. A 20. fejezet 21., 22., 23. verseiben Szent János elmondja, hogy Udvözítőnk föltámadása napján az apostoloknak megjelent, s ezekkel az azelőtt soha nem használt szavakkal üdvözölte őket: „Békesség nektek.” Ádám bűnétől Krisztus kereszthaláláig Isten és ember között nem volt békesség. Azonban halálával Jézus békés kapcsolatokat teremtett. Miután az üdvözlést: „Békesség nektek”, megismételte, az apostolokra ruházta

át azt a nagy hivatást, amelynek betöltésére a mennyekből szállott le: „Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket.”

J. úr: És ha Krisztus egyetlen más szót nem mondott volna, minden elfogulatlan elmének el kellene fogadnia, hogy a bűnbocsátás hatalma ebben a megbízatásban benne foglaltatik.

K. atya: Magyarázza ezt meg.

J. úr: Az Atya elsősorban azért küldötte Krisztust, hogy a bűn eltörlésével Istent az ember iránt kiengesztelje.

K. atya: Úgy van, azért küldötte. Ez az Ő szavaiból és példabeszédeiből világosan tűnik ki. „Én nem jöttem hívni az igazat, hanem a bűnösöket a bűnbánatra”; „Nem az egészségesnek, hanem a betegnek kell az orvos.” „Azért jöttem, hogy megmentsem az elveszett juhot.” A tékozló fiúról, az irgalmas szamaritánusról és a jó pásztorról stb. szóló példabeszédeiben megmutatta, hogy miben áll az ő küldetése: bűnbánatra serkenteni és a bűnösöknek megbocsátani.

J. úr: Mármost, ha ez volt Krisztus küldetése és ő ezt a küldetést kifejezetten az apostolokra ruházta, vajjon nem jogosan következtetem-e Szent János idézett szavaiból, hogy az apostolok hatalmat nyertek a bűnök bocsánatára?

K. atya: Bizonyára jogosan teszi. De ha még volna kétsége, Krisztus világosabb kijelentése, amely mindjárt ezekre a szavakra következett, ugyebár eloszlatná azt?

J. úr: Tökéletes bizonyossággal. Szent János ezután elmondja, hogyan készítette elő őket Krisztus hivatásukra: „Ezeket mondván, rájuk lehelte és monda nekik: „Vegyétek a Szentlelket.” Szerintem ez oly sokat mond, hogy a protestánsoknak vakon kellene a bűnbánat szentségének elrendelését elfogadniok. A Szentírás mondja, hogy Isten Ádám éppen megteremtett testébe élő lelket — szellemet — *lehelte*. Az apostolokra való leheléssel Krisztus a Szentlelket közölte velük. Valóban kifejezetten mondja: „Vegyétek a Szentlelket”, miközben rájuk lehelte. Ezzel nyilvánvalóan felhatalmazta őket, hogy

istenadta küldetésüket teljesítsék. Erre azután, mint szavaknak és cselekményeknek folyománya következett a hatalom átruházása félreérthetetlen fogalmazásban: „Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsátatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva.” Akit ez a szentírási bizonyíték meg nem győz, az bizonyára nem akarja, hogy őt meggyőzzék.

K. atya: Őnnék inkább a nemkatolikusok misszionáriusának kellett volna lennie, Jánosi úr.

J. úr: Bárcsak az lehetnék!

K. atya: Mit szólna akkor, ha protestáns barátai azt állítanák, hogy Krisztus adott ugyan ilyen megbízatást apostolainak, azonban a későbbi kor püspökeinek és papjainak semmit sem ígért?

J. úr: Ez ostoba ellenvetés volna. Nem törődném azzal, vajjon az apostolok utódait püspököknek és papoknak nevezték-e vagy valami más névvel illették-e őket. Krisztusnak mindenesetre az volt a szándéka, hogy az ő műve, azaz a bűnbánó bűnösöknek fölloldozása a világ végezetéig folytatódjék. Az apostolok halála után, ebben a hivatalban másoknak kellett következniök, mert különben föl kellene tennünk, hogy Krisztus Egyháza csak egy emberi nemzedék (generáció) tartamára szólta volna és a bűn az apostolok halálával megszűnt.

K. atya: Ezt mindenkinek be kellene látnia. A bűn orvosságának addig kell megmaradnia, ameddig a betegség, vagyis a bűn a földön létezik, a világ végezetéig. A Szentírás egy helyéből pompásan kiviláglik, hogy az apostolok Krisztustól nyert bűnbocsátó hatalmukat gyakorolták is: „Megengesztelődött irántunk Krisztus által és nekünk adta a kiengesztelés szolgálatát.” (II Kor. 5, 18.)

J. úr: Nincsen több szentírási bizonyítékra szükségem, kedves atyám.

K. atya: Hallotta-e valaha, hogy katolikusok a bűnbocsánatért fizetnek?

J. úr: Hallottam, atyám, de sose voltam elég ostoba ahhoz, hogy azt elhiggyem.

K. atya: Fölteszem, azt is hallotta, hogy a katolikusok szaladnak gyónni, fölloldozást kapnak és megint neki-

láthatnak új bűnök elkövetésének, csak úgy, mint a gyermek, aki tábláját ábrákkal telerajzolja, letörölheti és azután újból telefirkálhatja azt.

J. úr: Hallottam ezt. Sőt azt is hallottam, hogy bűnöket előre megbocsátottak és hogy a pápa vagy a pap engedélyt adhat a bűn elkövetésére.

K. atya: Igen, ez a protestáns elképzelés a „bűcsű”-ről, amelyet a következő oktatásunkban veszünk elő.

XXXVIII. Oktatás

Oktatás a bűcsűről

K. atya: Ma esti oktatásunk a bűcsűről szól, arról a tanításról, amelyet annyira félreértettek. Szeretném tudni, vajjon a katekizmus magyarázatából teljesen megértette-e, hogy mit jelent a bűcsű?

J. úr: Nem, atyám, nem értettem meg. A fogalmat meg tudom határozni, de valóban nem vagyok tisztában a tárggyal.

K. atya: Talán legjobb lesz, ha előbb megmagyarázom, hogy a nemkatolikusoknak általában milyen téves felfogásuk van a bűcsűről.

J. úr: Mi szerintük az Egyház tanítása?

K. atya: A legtöbben azt hiszik, hogy a bűcsű bűnbocsánat pénzért, sőt hogy engedély a bűn elkövetésére.

J. úr: Mondottam a múlt este, hogy én ezt hallottam, de vajjon igazán gondolja, atyám, hogy ilyen véleményt táplálnának?

K. atya: Biztos vagyok benne. A multkor egy idős lelkész, aki negyvenöt éven keresztül prédikált, de most nyugalomba vonult, azt mondotta nekem, hogy a nemkatolikus világban a bűcsű általánosan elfogadott meghatározása ez: „Engedély a bűnre díjazás ellenében.”

J. úr: Honnan vették ezt az elgondolást?

K. atya: Azt állítják, hogy a XVI. század úgynevezett reformációját a bűcsűk eladása és a velük való kereskedés okozta; szerintük, hogy a bűcsűkat árusítják vagy árusították. Továbbá a bűcsű szónak világos jelen-

tése szerintük engedély a mértéktelenségre, engedélyezett szabadosság, engedélyirat. Ennélfogva engedély a bűnre pénzösszeg ellenében.

J. úr: Hogyan felel meg az ő vádjaikra?

K. atya: Ennek a latin szónak „indulgentia” egyházi jelentése „bocsánat”, de nem a bűnnek bocsánata, még sokkal kevésbé engedély a bűnre. A valóságban egyáltalában semmi vonatkozásban nincs a bűnnel, melyet a bűnbánat szentségének méltó fölvétele bocsát meg.

J. úr: Most már értem a katekizmus meghatározását, ez nem a bűnnek megbocsátása, hanem a megbocsátott bűn miatt járó ideiglenes büntetés elengedése. Azonban mit kell értenünk az „ideigvaló büntetésen”, amely a bűnök megbocsátása után még fönnáll?

K. atya: Tegyük föl egy esetet. Ön súlyos bűnt követett el, amellyel örökké tartó büntetést érdemel. De őszintén megbánta és meggyónta bűnét, föloldozásban részesült stb.

J. úr: Igen, atyám.

K. atya: Jól végzett gyónása eltörölte halálos bűnét és megérdemelt örökké tartó büntetését is. De bármily őszinte és mély volt is bánata, Isten nemtetszését azzal fejezi ki, hogy egy kis bajt küld önre, vagy — ha a gyónás után meghalt — múltó, ideigtartó büntetést a tisztítóhelyen. Ez volna az *ideigvaló* büntetés, amelyet bűnéért megérdemelt. Az ideigvaló büntetéstől elégtétel-adással, jócselekedetekkel, imádságokkal stb. szabadulhatunk meg. De a búcsúval az Egyház Krisztus érdemeit alkalmazza lelkünkre hibáink teljes kiengesztelése végett. Egy példa a Szentírásból még jobban megvilágítja az esetet. Azt olvassuk a bibliában, hogy Mózes nem érthette el nagy célját, az ígéretföldjét, jöllehet Isten kijelentette neki, hogy hűtlenségének bűnét megbocsátotta. Ez reá mért ideigvaló büntetés volt, miután bűnét megbánta és bűnbocsánatban részesült. Ott van azután Dávid, akinek számos zsoltára a bűnbánat kitörése két elkövetett súlyos bűnéért. Isten biztosította őt, Náthán próféta által, hogy súlyos eltévelyedéseit meg-

bocsátotta, mindazonáltal a próféta megjelentette neki, hogy fiát elveszíti. Ez volt az ő ideiglenes büntetése.

J. úr: Helyes. Bizonyos ideigvaló büntetés jár ki, még akkor is, ha maga a bűn már meg van bocsátva. Ez már eléggé világos előtttem. És ha ez az ideigvaló büntetés nem ér minket itt a földön, vagy ha ettől nem szabadulunk meg elégtételadással, vezekléssel vagy jócselekedetekkel, akkor a tisztítóhelyen szabja ki ránk azt az Isten.

K. atya: Igen, hacsak az Egyház nem engedte el azáltal, hogy Krisztus érdemeit a lélekre alkalmazta, azaz búcsú engedélyezésével.

J. úr: A búcsút nem a gyónásban engedélyezik?

K. atya: Nem. Az Egyház a búcsút bizonyos imádságokhoz vagy jócselekedetekhez köti, ha ezeket olyan egyén végzi el, aki a kegyelem állapotában van. Katekizmusában látta, hogy a búcsú teljes vagy nem teljes, azaz az ideigvaló büntetéstől teljesen vagy annak csak egy részétől szabadít meg. A nem teljes búcsú rendszerint imádságokhoz van kötve, míg a teljes búcsú elnyerésére majdnem mindig azt kívánja az Egyház, hogy az illető szentáldozáshoz járuljon, templomot látogasson s ott bizonyos imádságokat végezzen a pápa szándékára Isten ügyének sikeréért a földön.

J. úr: Ezeknek a feltételeknek a teljesítése mindig biztosítja a teljes búcsút?

K. atya: Nem mindig. Ha valaki ahhoz a bűnhöz, amelyért ideigvaló büntetés járna, vonzódik, ha bánata nem eléggé tökéletes, nem nyerheti el a búcsút teljes egészében.

J. úr: Aki teljes búcsút nyer, annak bűnei teljesen meg vannak bocsátva. Ha tehát valaki halála előtt tényleg teljes búcsút nyert, elkerüli a tisztítóhelyet és bizonyos lehet róla, hogy mindjárt a mennyországba jut?

K. atya: Igen.

J. úr: És a búcsúért pénzt sohasem fizettek?

K. atya: Nem. Amint mondtam, elégtételadás cselekedeteit, imádságokat, templom ismételt látogatását stb. sorolhatjuk fel azon feltételek között, amelyek telje-

sítése esetén búcsút engedélyez az Egyház. És mivel a Szentírás az alamizsnát, mint Istennek tetsző dolgot ajánlja, alamizsnaáldozatot is kívánhat az Egyház, azonban magáért a pénzáldozatért senki búcsúban nem részesülhet. Ne felejtse el, hogy ha valaki nem gyönt meg és nem bánta meg bűnét, az imádságok, az alamizsnák és jócselekedetek semmi tömegéért búcsút nem nyerhet el. Hadd cáfoljuk meg a búcsúval való kereskedést, amelylyel az úgynevezett reformátor az Egyházat megvádolta. X. Leó pápa a XVI. század elején, amikor egész Európa katolikus volt, elhatározta, hogy Rómában olyan székesegyházat emel, amely a keresztény világ fővárosához méltó. A katolikusoknál európaszerte csekély hozzájárulást kért és teljes búcsú engedélyezését hirdette meg mindazok számára, akik ennek az ügynek sikeréért imádkoznak, meggyónnak, méltóan járulnak az Oltáriszentséghez és alamizsnát adnak a nagy székesegyház felépítésére. Mármost csak némileg is tájékozott katolikus tudja, hogy előzetes gyónás és áldozás nélkül, bármily nagy alamizsnáért búcsút adni nem lehetett. Mondottam önnek, hogy ma is valamely jócselekedetet, mint például gyónás és áldozás után templom látogatását kívánja meg az Egyház a teljes búcsú elnyeréséhez. A meghatározott jócselekedet ebben az esetben alamizsna volt, de a pápai levél (bulla) világosan megmondotta, hogy a szegény hívő ugyanazt a búcsút más természetű jócselekedetek elvégzésével nyerheti el.

J. úr: A protestáns szószékekről gyakran hangzik el az a kijelentés, hogy a mindenható Isten különös jótéteményben és áldásban részesíti azokat, akik hazai vagy idegen hittérítő munkálkodás céljára pénzáldozatot hoznak. Úgy látom, a két eset ugyanaz.

K. atya: Teljesen ugyanaz. Ha meg akarjuk magyarázni, miért vitatják a nemkatolikusok, hogy a búcsúkat *árusították*, a következőket kell szem előtt tartanunk. Abban az időben nem volt táviró, telefon, rádió, nem voltak napilapok, hogy ezek útján Róma óhaját Európa népeivel közölhette volna. Különböző országokba szónokokat kellett küldeni. Tetzelt Jánost, a dominikánus rend

fejét, küldötték Németországba a búcsú meghirdetésére. Tájékozatlan katolikusok talán azt gondolták, hogy a búcsúban alamizsnájuk fejében részesülnek. Megengedjük bizonyíték felhasználásául azt is, hogy maga Tetzl is visszaélt megbízásával, de ebbe az Egyházat belevonni nem lehet. Ez sohasem jogosíthatta föl Luthert, az Ágoston-rend papját, hogy fogadalmát megszegje és az Egyházat megtámadja.

J. úr: Tetzl János nem a katolikus Egyház volt.

XXXIX. Oktatás

Az utolsó kenet szentsége a halálos betegek számára

K. atya: A katolikus Egyház kegyelmi eszközeivel segíti a lelket a bölcsőtől a sírig. Szentséget szolgáltat ki a csecsemőnek mindjárt születése után és miután gyermekeinek egész életükön át gondját viselte, szentsége van a súlyos betegek számára. Tudja ennek a szentségnek a nevét?

J. úr: Igen, atyám, ez az utolsó kenet.

K. atya: Tudja, hogy ezt hogyan szolgáltatják ki?

J. úr: Tudom leírását a katekizmusból, de a kiszolgáltatás módját élénken elképzelni nem tudom.

K. atya: A pap olajjal keni meg a beteget. Ezt az olajat a püspök szenteli meg ezen szentség számára évenként egyszer. Az olajat a pap kereszt alakjában alkalmazza a beteg csukott szemére, fülére, orrára, ajkára, kezére és lábára. A megkenést imádsággal kíséri, hogy Isten bocsássa meg a nagybeteg bűneit, amelyeket testrészekkel elkövetett.

J. úr: Mint a többi szentséget, ezt is Krisztusnak kellett elrendelnie. Említi a Szentírás a betegek megkenésének a gyakorlatát?

K. atya: Igen. Szent Jakab levelében (V 14, 15.) olvassuk: „Beteg valaki köztetek? Hivassa el az Egyház papjait és ezek imádkozzanak fölötte, megkenvén őt olaj-

jal az Úr nevében; és a hitből fakadó imádság megsza-
dítja a beteget és az Úr megkönnyebbíti őt, ha bűnökben
van, megbocsáttatnak neki."

J. úr: Miért rendelt Krisztus *olajat* e szentség szá-
mára?

K. atya: Mivel az utolsó kenetnek lelkileg ugyanaz
a hatása, mint az olajnak a testre: erősít és gyógyít. Az
irgalmas szamaritánus olajat csöpögtetett annak sebeibe,
akit rablók támadtak meg.

J. úr: Ha helyesen értem a szentség hatásait, (1) az
utolsó kenet, mint a többi szentség, növeli a megszen-
telő kegyelmet; (2) sőt bűnöket is bocsát meg.

K. atya: Igen, ezt munkálja lélekben. Továbbá azon-
kívül, hogy a beteget a haldoklók különleges kísértései
ellen erősíti és megkönnyíti számára az utolsó küzdel-
met, sokszor gyógyuláshoz is segíti. Az utolsó kenet tehát
előkészít a halálra az esetben, ha Isten akarata, hogy a
beteg meghaljon és előmozdítja egészsége visszaszerzé-
sét, ha Istennek úgy tetszik, hogy a beteg fölépüljön.
Minden pap számos esetet tud elmondani arra, hogy a
beteg állapotában azonnal javulás állott be, amint az
utolsó kenetet fölvette.

J. úr: Ennélfogva, ha papot hívnak az utolsó kenet
feladására, a jó katolikus nem következteti abból, hogy
biztosan meg kell halnia?

K. atya: Semmikép sem, bár vannak katolikusok,
akik ettől tartanak és oktalan hozzátartozóik nem küldé-
nek el a papért, amíg a bekövetkező halálnak biztos jelei
nem mutatkoznak.

J. úr: A betegség milyen állapotában kell feladni az
utolsó kenetet?

K. atya: Azonnal, amint az orvos a betegséget vál-
ságosnak mondja, még ha a beteg folyógyulladását
reméli is.

J. úr: Csakis nagybeteg veheti föl ezt a szentséget?

K. atya: Igen, csakis az, aki betegség vagy baleset
folytán halálos veszedelemben forog.

J. úr: És milyen idősnek kell az illetőnek lennie?

K. atya: Minden betegnek, aki már vétkezett, fel

kellene azt vennie, mivel az utolsó kenet a gyónást ki-
egésztí, amennyiben a nagybeteg bűneit megbánta. A
beteg kínjai vagy gyengülő eszmélete miatt rendszerint
képtelen teljes gyónást végezni; az utolsó kenet pedig
megbocsátja azokat a bűnöket, amelyeket a nagybeteg
már meggyónni nem tudott.

J. úr: Csak egyszer veheti föl valaki az utolsó
kenetet?

K. atya: Ugyanabban a betegségben csak egyszer.
Ha azonban felépül és később megint halálos betegségbe
esik, az utolsó kenetet újból ki lehet neki szolgáltatni.

J. úr: Van az Egyháznak más segítőeszköze még a
haldokló számára?

K. atya: Van. Az Egyház fölhatalmazza a papot,
hogy teljes búcsúban részesítse az úgynevezett „apostoli
áldás”-sal (azonban ez érvényét veszti, ha az illető fel-
gyógyul). Ezen áldás után a haldokló megcsókolja a
feszületet és lehetőleg hallhatóan, vagy legalább gondo-
latban „Jézus” nevét mondja.

J. úr: Valószínűleg az utolsó kenet kiszolgáltatásá-
hoz a betegszobában bizonyos dolgokat elő kell ké-
szíteni?

K. atya: Igen. Az ágy közelében asztalnak kell
állnia tiszta terítővel, égő gyertyával, feszülettel, szentelt
vízzel, egy kis sóval vagy darabka kenyérrel és vattával.

J. úr: Mire szolgál a kenyér vagy só?

K. atya: A pap ezekkel tisztítja meg hüvelykujját a
szent olajtól. A végén a kenyeret vagy vattát elégetik.

XL. Oktatás

Az egyházi rend folytatja Krisztus művét a földön

K. atya: Ma este azzal a szentséggel foglalkozunk,
amely nélkül a többi hat szentség közül a legtöbbet föl
sem vehetnénk.

J. úr: Ez az egyházi rend?

K. atya: Igen. Látja, csak akkor bocsáthat meg valaki bűnöket, ha erre kifejezetten hatalma van. Senki az átváltoztatást nem eszközölheti, ha erre isteni megbízatással felhatalmazva nincsen. Ezért Krisztusnak szentséget kellett elrendelnie, amely az ő képviselőjére szükséges tekintélyt és hatalmat átruházza és az ő művének folytatását a földön lehetővé teszi.

J. úr: Értem. Senki sem teheti önmagát pappá és nem veheti magának azt a bátorságot, hogy bűnöket bocsásson meg stb.

K. atya: Bizonnyal nem. Krisztus azt mondotta apostolainak: „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket” (Ján. 15, 16.); és Szent Pál mondja: „És nem is veszi senki magának ezt a tisztességet, hanem akit Isten hív, mint Áront.” (Zsid. 5, 4.)

J. úr: Mikor alapította Krisztus az egyházi rend szentségét?

K. atya: Az utolsó vacsorán. Ott „Melkizedek rendje szerint” papi hivatalát gyakorolta, s utána ugyanezt a hivatalt az apostolokra ruházta: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” Azután egyik napon feltámadása után meghatalmazta apostol-papjait, hogy nevében a bűnöket megbocsássák: „Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsátatnak nekik; és akiknek megtartjátok, megvannak tartva.” Végül közvetlenül mennybemenetele előtt megbízta őket, hogy tanítsanak és kereszteljenek az ő nevében.

J. úr: Van említés arról, hogy az apostolok az egyházi rendet ismét másokra ruházták?

K. atya: Igen. A Szentírás erre számos példát sorol fel. Az Apostolok cselekedeteiben (13, 3.) olvassuk, hogy az apostolok Pált és Barnabást püspökké szentelték és Szent Pál említi (II Tim 1, 6.), hogy Timoteust ugyanerre a méltóságra emelte. Azután Szent Pál Titushoz szóló levelében mondja: „Azért hagyta meg Kréta szigetén, hogy ... városról-városra preszbitereket rendelj, amint meghagytam néked.” Olvasd továbbá Ap. csel. 14, 22.

J. úr: Hogyan történik ennek a szentségnek a kiszolgáltatása?

K. atya: A püspök, aki maga az apostoloknak törvényes utóda, kezét a felszentelendőre teszi, lehívja reá a Szentlelket, megkeni kezét és átadja neki a szentmisénél használt megszentelt edényeket és a misekönyvet. Ezeket a cselekményeket szavak kísérik, amelyek a papi hivatalra megfelelő hatalmat ruházzák át és természetesen csak főrészei egy hosszú szertartásnak.

J. úr: Milyen sokáig tart a tanulmányi előkészület az egyházi rendre?

K. atya: Rendszerint tizenkét évig.

J. úr: Hány éves korában veheti föl valaki az egyházi rendet?

K. atya: Huszonnégy éves korában, bár kaphat egytől tizennégy hónapig terjedő felmentést.

J. úr: Így hát nagyon fiatalon kell megkezdeni a tanulmányokat?

K. atya: Mindenesetre a huszonnégy éves kor elérése után bármikor lehet a szentségeket felvenni. Azonban sok fiú hamarosan, az elemi iskola elvégzése után kezdi meg tanulmányait a papi hivatásra. Ezek azután jó tanulók, kitartanak és növekednek erényben, amíg felszentelésük napja el nem érkezik, s ez számukra természetes és könnyű.

J. úr: Milyen kötelezettségekkel jár a papi hivatás? Mindenesetre tudom azt, hogy a papnak nőtlennek kell maradnia.

K. atya: Igen. A nőtlenség kötelezettségét már előbb érintettük. A pap továbbá kötelezi magát a breviárium naponként való elmondására.

J. úr: Miben áll az?

K. atya: A breviárium zsoltároknak és más szentírási olvasmányoknak, imádságoknak, a szentek életéből vett gyönyörű példáknak gyűjteménye. Elmondása mindennap több mint egy órát igényel a pap idejéből. A pap nemcsak vasárnap tart nyilvános istentiszteletet, hanem a hét minden napján, s előtte magánimádságot végez. A legtöbb pap, jóllehet rendszerint korán kell kelnie, kilenc óra előtt nem jut reggelijéhez és vasárnap délig szigorúan böjtöl, habár a reggeli munkája elég nehéz.

J. úr: A protestáns lelkészeknek nem kell magukat ezeknek a kényelmetlenségeknek alávetniök?

K. atya: Nem. A papnak azért kell böjtölnie, mert a szentmise alatt az Oltáriszentséget magához veszi.

J. úr: Vannak még más terhes kötelességei?

K. atya: Van még más kötelessége. Például készen kell állnia arra, hogy ha hívják, bármely órában és bármely betegségben szenvedőhöz elmenjen, még akkor is, ha a haldokló esetleg mindenkitől el van különítve. Azután nagy plébániákon minden szombaton órákhosszat kell gyóntatnia, és többnyire a hó más napjain is. És ez valóban *terhe* a papi hivatásnak, akárhogy is tekintsenek erre a nemkatolikusok. Természetes, hogy sok világi szórakozásról is le kell mondania.

J. úr: Az is valószínű, hogy mivel Istennek szenteli magát, nagy felelősséget is érez.

K. atya: Természetesen. Nagymértékben felelősnek érzi magát minden gondjára bízott lélekért és fáj neki, ha valamelyik közülük letér az erény útjáról. Mindenestre bőséges vigasztalásnak is örvend.

XLI. Oktatás

A keresztény házasság szentsége

K. atya: Minden nőtlen személynek arra kellene törekednie, hogy tájékozott legyen az Egyháznak a házassággal szemben elfoglalt álláspontjáról és különösen azt kellene tudnia, hogy a legrégibb keresztény egyház, az Egyház, amely századokon keresztül áldotta meg a házasságokat, hogyan tekint a házassáletre.

J. úr: Ez igaz, hiszen a legtöbb ember szándékozik házasságot kötni.

K. atya: A katolikus Egyház azt tanítja, hogy a házasságleket maga az Isten köti össze és ez a kötelék mindkét szerződő felet halálig kötelezi.

J. úr: Már ez a meghatározás is azt mutatja, hogy a házasság valamennyi szerződés között a legkomolyabb. Ha egy házvételnél vagy egy állás elfoglalásakor rossz

üzletet csinállok, azon leszek, hogy azt megváltoztassam, de ha házastársul veszek valakit, meg kell őt tartanom, akár változatlanul szeretem, akár nem.

K. atya: Az lehet első gondolatunk, hogy itt az Egyház túlságosan sokat kíván tőlünk. Azonban nem szabad elfelejtenünk, hogy ha a mindenható Isten valakit a házassállapotra hív, számára az igaz társról gondoskodik, föltéve, hogy az illető méltóvá teszi magát erre. Isten nem lehet következetlen, ennél fogva nem engedheti meg, hogy az emberek a házasságban boldogtalanokká legyenek, ha Őhöz hűségesek.

J. úr: Mondja-e a Szentírás az Istent a házasság szerzőjének.

K. atya: Igen. A Genézis könyvében (II 22—24) azt olvassuk, hogy Isten egyesítette Ádámot és Évát, hogy „ketten egy testté” legyenek. Máténál (19, 6.) és Márknál (10, 9.) olvassuk, amint Krisztus mondja, hogy Isten az, aki „egybeköti” a kettőt, akik érvényes házások.

J. úr: De természetesen a házasság Krisztus eljöveteleig nem volt szentség?

K. atya: Nem. Csak megkeresztelt ember járulhat szentséghez és a keresztséget Krisztus rendelte.

J. úr: Mindenkor szentség a házasság, ha megkereszteltek kötik?

K. atya: Igen. Krisztus a házasságot a szentség méltóságára emelte mindazok számára, akik szentséget vehetnek föl.

J. úr: Utal a Szentírás a keresztyén házasság szent természetére?

K. atya: Igen utal. Szent Pál a keresztyén házasságról szólva azt mondja: „Nagy titok ez; mondom én, Krisztusra és az Egyházra értem.” (Efez. 5, 32.) Azután Szent János (II 1, 2.) elbeszéli, hogy Krisztus mindjárt tanításának kezdetén Kánában menyegzőn jelent meg. Ezzel nyilvánvalóan hangsúlyozni akarta, hogy a házassági szertartásnak vallásos jellegűnek kell lennie és hogy Istent mindig meg kell hívni tanúbizonyságul a házassági egybekeléshez és annak megáldására.

J. úr: Megerősíti a Szentírás a házassági szerződés felbonthatatlan jellegét?

K. atya: Megerősíti. A leghatározottabb és hangsúlyozottabb kijelentések ezek: „Amit tehát Isten egybekötött, ember el ne válassza” (Mt. 19, 6.); „Aki elbocsátja feleségét és mást vesz, házasságtöréssel vét ellene” (Mk. 10, 11.); „Mindaz, aki elbocsátja feleségét és mást vesz, házasságot tör; és aki férjétől elbocsátott nőt vesz, házasságot tör” (Lk. 16, 18.); „Az asszony kötve van a törvényhez, míg férje él; ha meghal, szabaddá lesz.” (I Kor. 7, 39.)

J. úr: Igy hát elválasztás semmi esetben nem lehetséges?

K. atya: Különélés alapos okokból megengedhető, azonban az újra való megházasodás nincsen megengedve. Szent Máté (5, 32.) a hűtlenségről azt mondja, hogy okot ad az elválasztásra. Sok protestáns ezt úgy értelmezi, hogy ez esetben a teljes elválás engedhető meg; azonban a többi épp idézett világos nyilatkozat bizonyítja, hogy Szent Máté szavai *csakis a különélésre* vonatkozhatnak. Az apostolok idejétől kezdve a protestantizmus keletkezéséig — 1500 évvel később — a házasságok elbontása és asztaltól való elválasztás esetén új házasságkötés soha megengedve nem volt.

J. úr: Sokszor hallottam, hogy a katolikus Egyház a házassági kötésekkel még királyok ellenében is védelmezte.

K. atya: Igen, meg kellett ezt tennie, ha hű akart maradni a mindenható Istenhez. Az Egyház saját törvényeit alkalmazhatja vagy megváltoztathatja, de sohasem alkudhat a mindenható Isten törvényeivel. Anglia királya fenyegetőzött, hogy egész nemzetét elszakítja az Egyháztól, ha nem kapja meg az engedélyt törvényes feleségének eltasztására és új házasságkötésre. De az Egyház még ebben az esetben is megtagadta a kívánság teljesítését. Az érvényesen megkötött házasságot az Egyház sem bonthatja föl.

J. úr: E szerint a különböző államok válási törvényei

és a bíróságok ezrei nem engedhetnék meg azt, amit a felfogásuk szerint tényleg megengednek?

K. atya: Határozottan nem. Egy érvényesen megkötött házasság Isten szemében érvényes házasság marad minden emberi törvény ellenére is, hiába „érvénytelenítik” azt emberi intézkedések.

J. úr: Ez szörnyű vád, hiszen a mi országunkban évenként ezrével mondják ki a válásokat.

K. atya: Igen, teljes 100,000 válást mondanak ki. Az elválások száma háromszor oly gyorsan növekedett, mint népességünk szaporodása, úgyhogy ma nálunk annyi az elválás, mint az összes keresztény nemzeteknél együttvéve és több, mint minden pogány országban.

J. úr: Igaz az, hogy a katolikus Egyház nem ismeri el érvényes házasságnak azt, amelyet nem pap előtt kötöttek?

K. atya: Nem igaz. Az Egyház csak a saját hívei számára hoz törvényt. Számukra a házasság szentség és ezért azt a pap előtt kell megkötni, aki a szentségek kiszolgáltatására van hivatva.

J. úr: Mit kell tenniük a katolikusoknak, akik házasságot akarnak kötni?

K. atya: Legalább három héttel az esküvő napjának kitűzése előtt jelentkezniük kell a plébánián, hogy három egymásután következő vasárnapon kihirdessék őket a templomban. Azután a plébános két tanú jelenlétében megesketi őket.

J. úr: Mi történik akkor, ha a vőlegény és a menyasszony két különböző plébániához tartozik?

K. atya: Akkor mindkét templomban hirdetik őket, a házassági szertartás azonban rendszerint abban a templomban történik, amelyhez a menyasszony tartozik.

J. úr: Az esküvőket mindig délelőtt tartják meg?

K. atya: Az Egyház azt kívánja, hogy hívei „esketési mise” keretében tartsák meg esküvőjüket és szentmisét természetesen csak délelőtt lehet mondani.

J. úr: Közvetlenül szentmishallgatás előtt megesküdni gyönyörű gondolat.

K. atya: A jegyespár nemcsak hallgatja a szentmisét,

hanem azt a szentmisét a pap értük ajánlja fel és mivel Jézus személyesen van jelen az oltáron, hozzá száll az imádság, hogy házasságukat megáldja, tartóssá és boldoggá tegye. Azonkívül a menyasszony és vőlegény bőjtölnek és ezen a napon Jézust veszik első táplálékul magukhoz.

J. úr: Az esküvő ilyen módja a kánai menyegzőre emlékeztet, amelyet Jézus megáldott.

K. atya: Ez még a kánai menyegzőnél is magasabbrendű, mert Krisztus a kánai házasságot szentséggé nem emelte, sem a házaspárt saját testével és vérével nem táplálta. A katolikus pár esküvőjekor a megszentelő kegyelem állapotában van, a házasságkötésük szentség, amely kegyelmet közöl és mennyei segítséget nyújt a házassági kötelek teljesítésére.

J. úr: Ezt nem lehet kétségbe vonni, atyám. Én semmi körülmények között nem szeretnék másként megesküdni.

XLII. Oktatás

A szentelmények célja

K. atya: Most már, kedves Jánosi úr, oktatásaink vége felé közeledünk. Boldog vagyok, hogy olyan figyelemmel követte tanításainkat azokról a nagy kincsekről, amelyeket az Egyház a hét szentségben bír. Mai leckénk a „szentelmények”-kel foglalkozik. Ezek, amint azt a szó is elárulja, némileg a szentségekhez hasonlítanak.

J. úr: De a katekizmus szerint jelentékeny különbség van a kettő között.

K. atya: Helyes. Tudja a legfőbb különbséget?

J. úr: Igen, atyám. A szentségeket maga Isten rendelte, míg a szentelmények szerzője az Egyház.

K. atya: Van más különbség is.

J. úr: Van. A szentségek közlik vagy növelik a megszentelő kegyelmet, míg a szentelményeknek ilyen hatásuk nincsen.

K. atya: Mi célja van tehát a szentelményeknek?

J. úr: Jámbor használatuk előkészíti a lelket a kegyelem elnyerésére.

K. atya: Világosabban a különbséget így lehetne meghatározni: a szentségek kifejezetten abból a célból vannak *rendelve*, hogy kegyelmet közöljenek a lélekkel és ezt mindig meg is teszik, ha halálos bűn nem áll útjukban. Sőt, amint tudja, még a halálos bűn sem hiúsítja meg a keresztség és a bűnbánat szentségének a hatását. Föltevé, hogy a lélek a kegyelem állapotában van, a szentségek a fölvevő minden jámbor érzelmétől függetlenül gyakorolják hatásukat. Azonban a szentelmények hatékonysága leginkább azon vallásos érzéstől függ, amely az illetőt használatukra indítja.

J. úr: Ennélfogva a szentségek száma egyszersmindenkorra meg van állapítva, de új szentelményeket bevezethet az Egyház?

K. atya: Ez helyes következtetés. Fel tud sorolni néhány szentelményt?

J. úr: Igen. Azt hiszem, hogy egy-két jóváhagyott imádság áll az első helyen: a Miatyánk, a keresztség stb. Azután jönnek az Egyháztól megáldott tárgyak, mint a szenteltvíz, gyertyák, barka, hamu stb.

K. atya: Elég. Most mondja meg, miképpen kelt ezeknek a használata olyan áhítatos érzést, amely az Istent arra készíti, hogy kegyelemben részesítsen bennünket.

J. úr: Ha kereszttet vetünk, az hálára indít a megtestesülés és feltámadás nagy áldásáért és a Szentháromság dicsőítésére int bennünket. Ha szenteltvízzel hintjük meg magunkat, ez arra emlékeztet, hogy jobban meg kell tisztulnunk a bűntől. Az égő gyertya a haldokló kezében a hitét újítja meg és gondolatait a mennyország felé irányítja.

K. atya: Helyes fogalma van a szentelményekről. De még egy hatásuk van, amelyről szólunk kell. Amikor az Egyház tárgyakat áld meg, hogy azokat mint szentelményeket használjuk, előbb exorcizálja őket. Vagyis könyörög, hogy tökéletesen legyenek mentesekké a gonosz szellem minden hatalmától, amellyel a Szentírás szerint a teremtmények fölött bír. Azután könyörög az Egyház,

hogy ellenkezőleg, a megáldott tárgyaknak legyen hatalmuk a sátán és az ő kísértései ellen. Ezért a szentelmények áhítatos használata üdvös a kísértések ellen.

J. úr: Van-e valami szentírási kezesség az ilyen szentelményekre vonatkozólag, mint például a szenteltvíz?

K. atya: Bőven van. Az ószövetségben, amelyet Krisztus nem fölbontani, hanem beteljesíteni jött, számos megáldott tárgynak a használata volt kötelező, ilyen volt a szenteltvíz, só, olaj stb. Olvassa Numb. 5, 17; Levit. 14, 51; Jób 42, 6; Dan. 9, 3; Exod. 30, 31—35; Levit. 2, 13. Szent Pál mondja: „Isten minden teremtménye jó... szentté lesz az Isten igéje s az imádság által.” (I Tim. IV. 4, 5.)

XLIII. Oktatás

Az imádság szükségessége és jótéteményei

K. atya: Láttuk, hogy a szentségek a kegyelemnek nagy forrásai, azaz eszközei. Jézus Krisztus rendelte őket, hogy szenvedésének és halálának érdemeit az egyes emberek lelkére alkalmazza. De van a kegyelemnek más eszköze is, amellyel minden katolikusnak és protestánsnak, zsidónak és pogánynak egyaránt gyakran kell élnie. Ez az imádság.

J. úr: Igen. Minden emberi lény köteles Teremtőjétől való függését kimutatni, tekintet nélkül arra, hogy milyen nézeteket vall a Teremtő kívánságait illetően.

K. atya: Ez igaz. Nincsen parancsolóbb kötelesség, mint az imádság és semmi nincsen, amire az embernek nagyobb szüksége volna.

J. úr: És mi legyen azokkal, akik nem tudják azt, hogy hogyan kell imádkozni?

K. atya: Nehéz ilyen embert elképzelni, ha értelmének birtokában van és egy legfelsőbb Lény létezésében hisz. Nem kell valakinek műveltnnek lennie, hogy imádkozni tudjon. Mi esetleg nem értjük meg egy tanulatlan egyén nehézkesen elmondott szavainak értelmét, de

Isten bizonyára megérti azt. Ő az ember gondolataiban és szándékaiban olvas.

J. úr: Ebben a megvilágításban nem láttam az imádságot, de ez igen észszerű.

K. atya: Szent Ágoston mondja: „Kezdj el jól imádkozni és megszűnsz vétkezni; szűnj meg imádkozni és elkezdesz vétkezni.” Sok imádságoskönyv címe: „Mennyeszország kulcsa.” Az imádság valóban a kulcs, amellyel Isten kegyelmének és jótéteményeinek kincsházát megnyithatjuk. Ez az Istennel való közlekedés megállapított módja. Éppen úgy, ahogy én New-Yorkból San Franciscoba táviratot küldhetek és ebben a népes városban bármely egyént elérhetek, éppen úgy küldhetek hírt az én mennyei Atyámnak és kedvező választ kaphatok. Az imádság drótnélküli távirathoz hasonló: ahogyan a hatóságok tisztviselői a drótnélküli távíró útján hivatalból állandó érintkezésben vannak Washingtonnal, úgy kellene nekünk is állandó összeköttetésben lennünk Istennel. A felvevő készülékbe bemondott vagy elénekelt szöveget a rádióon keresztül sokezer mérföld távolságban hallják meg az emberek. Így mi sem lehetünk annyira messze Istentől, hogy meg ne hallgasson bennünket. De Isten mindig a közelünkben van. Ha a kegyelem állapotában vagyunk, akkor bennünk él.

J. úr: Olyan gyönyörűen jelenik meg az imádság gondolata most elmondott szavaiban, atyám.

K. atya: Gyönyörű is az és ha az emberek az imádság hatalmának és boldogságának tudatára ébrednének, sokkal rendszeresebben élnének vele.

J. úr: Azt akarja mondani, hogy minden imádság meghallgatásra talál?

K. atya: Igen; minden, kellő lélekkel elmondott imádság meghallgatásra talál. Talán nem kapjuk meg pontosan azt, amit kérünk, esetleg nem részesülünk azonnal az imádságunkban kért jótéteményekben, de egyetlen imádság sem vész el végképen; jutalmát egykor meghezza.

J. úr: Milyen vigasztaló ez!

K. atya: Isten jobban tudja, hogy mire van szükség-

günk, mint mi magunk és ezért nem adja meg azt, amit a magunk részére jónak vélünk, de amiről Ő tudja, hogy valóban ártalmára volna lelkünk boldogulásának.

J. úr: Nem kell hosszúnak lennie az imádságnak?

K. atya: Nem. Isten inkább a minőséget, mint a mennyiséget nézi.

J. úr: És az sem szükséges, hogy mindig a jóváhagyott imádságokat, mint az Úr imádságát és az Üdvözlégy Máriát mondjuk?

K. atya: Nem. Ezeknek az imádságoknak nagy az értékük, mert mennyből származnak és az Egyház forrón ajánlja őket, azonban könnyen megesik velünk, hogy szórakozottan mondjuk el azokat az imádságokat, amelyeket kívülről tudunk. Ezért jó, ha az ember a saját szavaival is imádkozik, úgy ahogy a fohászok önként fakadnak szívéből.

J. úr: Az emlékezetből elmondott imádságok, úgy gondolom, nem sokat érhetnek, ha nem odafigyelve mondjuk el őket.

K. atya: Ha a szórakozottság nem szándékos, az imádságnak megvan az értéke. Valóban, ha küzdelmünkbe kerül, hogy jól imádkozhassunk, imádságunk igen nagy értékű, mivel ekkor nagyobb lelki erőt kell kifejtenünk.

J. úr: Ha valami különös kérésünk van Istenhez és teljesítéséért sokáig imádkoztunk eredmény nélkül, akkor hagyjuk abba a további kérést?

K. atya: Nem. Maguk a szentek is éveken át imádkoztak bizonyos jótéteményért, mielőtt kívánságuk teljesült volna. Ilyen esetben imádságaink hegymagasságyra halmozódnak és a mennyországot szinte rohammal veszik be. A válasz messze fölülmúlja várakozásunkat, mert olyan soká váratott magára.

J. úr: Mi az imádság legfenköltebb módja?

K. atya: Az Isten imádása. Az imádságnak ugyanis első célja, hogy Istennek tessék, második, hogy nekünk hasznunkra váljék. Az imádkoskor a mi kicsinységünket és Isten fenségességét érezzük; elismerjük legfelsőbb uralmát fölöttünk és a mi teljes függésünket.

J. úr: Sorrendben melyik a legközelebbi?

K. atya: A hálaadás. Ezzel köszönetet mondunk Istennek a nagy és kicsiny áldásokért, amelyekkel mindennapi életünket elhalmozza. A hálaadással is alárendeljük magunkat Istennek.

J. úr: Ennélfogva a segítségért való könyörgés, amelyben leginkább van önzés, az imádság legalacsonyabb rangú formája?

K. atya: Úgy van. Van az imádságnak még egy formája, amely magasabbrendű, mint a kérés; ez az engesztelő imádság. Ebben sajnálkozásunkat fejezzük ki, hogy Istent megbántottuk és elhatározzuk, hogy jobban fogjuk Őt szolgálni. Azután a kérés mind lelki, mind pedig ideigvaló javunkra vonatkozhatik. Azt, amellyel Istent lelkünk megsegítéséért ostromoljuk, magasabbra kell értékelnünk, mint azt, amellyel csupán földi segítséget keresünk.

J. úr: Nem gondolja, hogy az ideigvaló javakért több imádság száll Istenhez, mint a többi ima együttvéve?

K. atya: Ez igaz és ez magyarázza meg, hogy Isten látszólag miért nem hallgatja meg őket. Sok ember csak koldul. Csak akkor imádkozik, ha pillanatnyi segítségre van szüksége. Nem törődik az Isten tiszteletével és dicsőségével, sem pedig a saját lelkével. Ha jól megy sora világi dolgaiban, teljesen megfelelkezik Istenről és arról, hogy mivel tartozik neki.

J. úr: Igen, azt hiszem, ez a fajta a legtürelemtebb, ha kérése azonnal meghallgatásra nem talál.

K. atya: Jó helyen tapogat. Most pedig hadd mutassam meg, hogy az Úr imádsága miképpen rendeli alá az ember szükségleteit Isten nagy céljainak és hogyan kell a lelki segítséget az ideigvaló segítség fölé helyezni.

XLIV. Oktatás

A Miatyánk és az Üdvözlégység Mária szépségei

Az Úr imádsága

K. atya: Mult este az imádságról beszéltünk. Annak a megmutatását ígértem meg, hogy az Úr imádsága tökéletes minta, úgyhogy azt minden imádságunkban utánoznunk kell. Amilyen rövid, mégis magában foglalja Isten imáadását, kéréseinket a Mindenható nagy szándékainak sikeréért és a magunk lelki és testi szükségleteiért. A kezdő szavak bizalommal vannak tele: „Miatyánk, ki vagy a mennyekben.” Ez azt jelenti, hogy mindazokkal egyesülve imádkozunk, akik szintén tagjai Krisztus titokzatos testének.

J. úr: Ez a gondolat valóban nagyon szép. A földre száműzött gyermek emeli föl benne szívét, lelkét a mindenekfölött hatalmas és mindenekfölött szerető Atyához, aki a mennyekben van, de teljes figyelmével viseli gondját az Ő gyámoltalan földi gyermekének.

K. atya: És ez a gyermek a Miatyánk további beállításában mélyen résztvesz a mennyei Atya tiszteletében és dicsőítésében: „Szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te országod.”

J. úr: A világiasság és az istenkáromlás mai napjaiban bizonyára helyén van ez a kérdés.

K. atya: Ez a rövid pár szó ennélfogva kettős imádságot foglal magában, kérőt és engesztelőt.

J. úr: Nem vagyok benne biztos, hogy ennek a három szóból álló kérésnek: „Jöjjön el a te országod”, az értelmét tökéletesen fogom-e föl.

K. atya: Isten országa a földön az Ő Egyháza, amelyről Ő azt kívánja, hogy minden nemzetekhez, az összes népekhez *eljöjjön* az emberek üdvözlésére. Isten túlvilági országába, a mennyekbe az út ezen a földi országon vezet keresztül.

J. úr: Milyen mély jelentőségű ez! Ez a három szó fohászt tartalmaz, amely Isten és ember legmagasabb érdekeire vonatkozik.

K. atya: „Legyen meg a te akaratod, miképpen meny-nyekben, azonképen itt a földön is.” Mekkora szeretetet foglalnak magukban ezek a szavak! Azt kéri, hogy a földön úgy szeressük Istent és úgy szolgáljunk neki, ahogy azt az angyalok és szentek a mennyekben teszik.

J. úr: Ha az emberek csak a saját szavaikkal imádkoznának, aligha jutna eszükbe, hogy Isten nagy céljainak előmenetelét kérjék. És a mellett mennyire előkészíti ez a fohász imádságunk kedvező fogadtatását!

K. atya: Igaz. Mik a mi csöpp s fontos érdekeink, ha összehasonlítjuk őket a mindenható Isten nagy céljaival a földön. Imádságainkban mindig Istennek kell állania az első helyen, azután következünk mi.

J. úr: Megértem, mit jelent, amikor az Úr imádságát mintaimádságnak mondja.

K. atya: Ezután az imádság második részében már a mi javunkra vonatkozó kérések következnek: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma, és bocsásd meg a mi vétkeinket, miképen mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek, és ne vigy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól.”

J. úr: Minthogy az összes többi kérés a lehető leg-rövidebben van kifejezve, érdekelne, hogy ez a szó, „ma”, miért van kitéve? Hiszen a kérést ezek a szavak eléggé kifejeznék: „mindennapi kenyerünket add meg nekünk”.

K. atya: Nem fejeznék ki ugyanazt a gondolatot. Ez a szó, „ma”, szántszándékos és szükséges. Krisztus a mindennapi imádságnak követelményét akarta hangsúlyozni. Mi a mai napnak szükségleteiért imádkozunk. Ha Istennek áldását holnap is kívánjuk, illő, hogy azt újból kérjük.

J. úr: Visszavonom megjegyzésemet.

K. atya: Emlékeztetem önt arra, hogy ezt a szót: „kenyér”, nem kell a legszűkebb értelemben venni. A kenyér minden szükségletünket jelképezi és természetesen Krisztus gondolatában előbbrevalók a lelki szükségletek. Szent Cyprián mondja: „Mindennap imádkozunk mindennapi kenyerünkért: Jézus Krisztusért.” Szent

Ambrus kijelenti: „Az Eucharisztia a mi mindennapi kenyerünk.”

J. úr: A következő kérdésben a véték szó, ugyebár, bűnt jelent?

K. atya: Istennel szemben való adósságunkat jelenti. Azonban azon alapon kérjük Istent, bocsásson meg nekünk, hogy mi is megbocsátjuk a bántalmakat, amelyekkel mások illetnek bennünket. Mi tehát a felebarátunk iránt való szeretetünket zárjuk imádságunkba, ami a legbiztosabb módja annak, hogy elnyerjük Isten szeretetét és jótéteményeit. Azt hiszem, az imádság kiegyensúlyozottsága eléggé világos ön előtt, kedves Jánosi úr.

J. úr: Igen, Atyám. És én iparkodni fogok, hogy a magam imádságaiban ezt az istenileg szerkesztett imádságot, a „Miatyánk”-ot mintául vegyem. Tehát mindenekelőtt alázattal és összeszedettséggel fogok járulni menyyei Atyám színe elé. Azután Isten e világon való nagy céljainak teljesüléseért fogok imádkozni, s csak utána az én javamért. Azonkívül ideigvaló érdekeimet lelki szükségleteimnek alárendelem.

K. atya: Tegye ezt, akkor imádságai „áttörnek a felhőkön”, és ideigvaló szükségletei sem szenvednek rövidséget. Túlságos sok ember imádkozik egészségért, jobban díjazott munkáért stb., de sohasem ejt egyetlen kérő szót a bűnösök megtéréseért és az Egyház terjedéséért. Sok, egyébként jó szülő, nagyon elkeseredik, ha valami baj éri gyermekét, de nem zavarja őt, ha gyermeke elmulasztja a szentmisét, vagy hónapokig távol marad a szentségektől. Jótéteményeket akarunk a mi mennyei Atyánktól, de elfelejtjük, mit kíván Ő mitőlünk. Légy jó az Istenhez és Ő jó lesz hozzád: „Azokat szeretem, akik szeretnek engem.”

Az Üdvözlég Mária

K. atya: Az Úr imádsága a mennyországból származott, hisz Krisztus maga szerzette. De onnan fölülről jön az „Üdvözlég Mária”-nak egy része is.

J. úr: Hogy-hogy?

K. atya: „Üdvözlégység Mária, malaszttal teljes, az Úr van teveled, áldott vagy te az asszonyok között”, ezek a szavak azok, amelyekkel Gábiel arkangyal Máriát üdvözölte. És a Szentírás kifejezetten mondja, hogy az angyal mint Istennek küldöttje szólta Máriához: „Elküldé az Isten Gábiel angyalt.” (Lk. 1, 26.) Azután a Szentírás ugyancsak kijelenti, hogy Erzsébet a Szentlélek sugallatára beszélt, amikor Máriát ezekkel a szavakkal üdvözölte: „Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse.”

J. úr: Szóval, ha az „Üdvözlégység Máriát”-t mondjuk, bizonyára Istennek tetsző szavakkal élünk.

K. atya: Igen, ezért szötte az Egyház őket imádságba, amelyet hívói számára mindennapi használatul szánt.

J. úr: Megfigyeltem, hogy a katolikusok az „Üdvözlégység Máriát”-t csaknem mindig mondják az Úr imádsága után. Majdnem azt hinné az ember, hogy ezek összetartoznak.

K. atya: Benső viszonyban vannak egymással. Mennyei Atyánkat üdvözljük és segítségét kérjük, azután meg üdvözljük mennyei Anyánkat és arra kérjük, hogy az Ő hathatós imádságait javunkra ajánlja föl.

J. úr: Bizonyos vagyok benne, hogy ez a gyakorlat Krisztusnak nagyon tetszik, hiszen Ő a keresztfán haladokolva arra kért minket, hogy Máriát anyánknak tekintsük.

K. atya: Kétségkívül.

J. úr: Az Üdvözlégység Mária második fele — „Asszonyunk Szűz Mária, Istennek szent Anyja, imádkozzál érettünk, bűnösökért, most és halálunk óráján” — szintén szentírási idézet?

K. atya: Nem, ezeket a szavakat az Egyház tette hozzá. Így akarja emlékeztetni híveit, hogy jelen szükségleteikben naponként forduljanak mennyei Anyjukhoz és különösen kérjék közbenjárását az Istentől várható legnagyobb jótétéményért, a boldog halál áldásáért. Magukra hagyatva a hívók nem imádkoznának olyan rendszeresen, mint kellene, ezért a meg nem érdemelt kegyelemért.

IV. RÉSZ

JÓVÁHAGYOTT ÁJTATOSSÁGOK ÉS VALLÁSOS TÁRSULATOK

„Ahol ketten vagy hárman összejönnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.” (Mt. 18, 20.)

„Adjátok meg nevének a tiszteletet és dicsérvéteket Őt ajkátok szavával.” (Jézus Sirák fiának könyve 39, 20.)

„Dicsérvéteket érte, Uram, a nemzetek között és zsoltárt zengtek nevednek.” (Zsolt. 17, 50.)

„Az Isten akarata tudniillik ez: a ti megszentelődés-tek.” (I Tess. 4, 3.)

„Ime, mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék.” (Lk. 1, 48.)

„Ime, a te anyád!” (Ján. 19, 27.)

„És ha azt kérdezik tőle: Micsoda sebek a kezeid között? — azt feleli: Ezeket a sebhelyeket azok házában szereztem, kik szerettek engem.” (Zak. 13, 6.)

„Közétek helyezem hajlékomat.” (Lev. 26, 11.)

XLV. Oktatás

A szentolvasó

K. atya: Megtanulta már, kedves Jánosi úr, hogyan kell a szentolvasót elmondani?

J. úr: Azt hiszem, igen. Ötvenszer elismételem az Üdvözlégy Máriát, de minden tízes csoport közé az elején a Miatyánkot és a végén a Dicsőséget iktatom be. Mindennek a bevezetője az Apostoli hitvallás, egy Miatyánk és három Üdvözlégy Mária.

K. atya: Ön ismeri a rózsafüzér külső beosztását, de valószínűleg nem tudja, hogy az imádság ezen formájának mi adja a méltóságát, a szépségét és értékét.

J. úr: Nem, nem tudom, hogy az imádságnak ez a formája többől áll, mint amit az előbb elmondtam, de hogy őszinte legyek, gyakran tűnődtem azon, hogy mire jó az Udvozlégy Mária sok ismétlése.

K. atya: Megfelelek erre, de valószínűleg ujság ön előtt, hogy az ötven Udvozlégy Mária az Úr imádságával ötször megszakítva a szentolvasónak csupán egyharmad-részt teszi.

J. úr: Azt akarja ezzel mondani, hogy a teljes rózsafüzér százötven szemet tartalmaz s ezek mindegyikén kell elimádkozni az Udvozlégy Máriát?

K. atya: Igen, azt. Ezek Dávid százötven zsoltárának felelnek meg, a zsoltárkönyv pedig a Szentírásnak egy része.

J. úr: Legyen szíves, magyarázza meg ezt az összefüggést!

K. atya: A kereszténység legelső napjaitól Dávid zsoltárainak könyve volt a szerzeteseknek és más betűt ismerő hívőknek is legnagyobb erőforrása. Az Egyház jóváhagyta, hogy azok, akik olvasni nem tudtak, más imádságokat mondhassanak el a zsoltárok helyében, mégpedig rendszerint az Úr imádságát. A számolást apró golyócskákkal vagy kövecskékkel végezték. Ez magyarázza a százötven szemet. Később az olvasót a Szent Szűz tiszteletére állították be s a Miatyánkot az Udvozlégy Máriával helyettesítették. Szent Domonkos, aki a XIII. század elején élt, nagyon szerette ezt az ájtatosságot. A hagyomány szerint Szűz Mária megjelent neki, tetszését nyilvánította és buzdította őt, hogy terjessze ezt az ájtatosságot, főleg korának egy eretneksége ellen. Később egyházi tekintélyek vették kezükbe ezt az imádságot, megjavították formáját, részben elmélkedő, részben pedig ajakimádsággá tették, a pápa búcsúval jutalmazta és sürgette bevezetését az egész katolikus világon.

J. úr: Hogyan javította meg alakját az Egyház?

K. atya: A teljes rózsafüzért az Egyház három részre osztotta, úgyhogy minden rész ötven szemből áll. Az ötven szemet öt tizedre, vagyis tízes csoportokra osztotta, a tizedek között egy-egy nagyobb szem van: ezen

mondjuk el az Űr imádságát. A rózsafűzér továbbá hitvallással kezdődik: az elején elmondjuk az apostoli hitvallást és a hit-remény-szeretet növelésére három Üdvözlégyet. Ebből áll a rózsafűzér, mint ajakimádság.

J. úr: De azt mondta, atyám, hogy a szentolvasóhoz *elmélkedés* is tartozik.

K. atya: Úgy van. Miközben egyes tizedek imádságait ajkunkkal mondjuk, hitünk fontos titkain *elmélkedünk*. Gondolatunkban Krisztus egész életét ismételjük el és belőle üdvös tanulságokat vonunk.

J. úr: Kérem, magyarázza meg ezt kissé bővebben.

K. atya: A szentolvasó Jézus és Mária életéből kiragadja a legfontosabb tizenöt eseményt. Ezeket az eseményeket iktatjuk az Üdvözlégyek szövegébe; van tehát öt *örvendetes*, öt *fájdalmas*, és öt *dicsőséges* titok. Ha a teljes rózsafűzért mondjuk el, *elmélkedésünk* minden titkokat felöleli. De amióta az a szokás, hogy csak öt tizednyi szemet hordunk a fűzéren, a titkok hármascsoportjából *elmélkedésül* csak az egyik csoportot választjuk. Azok, akik a szentolvasót naponként mondják el, hétfőn és csütörtökön az öt *örvendetes* titkon *elmélkednek*; kedden és pénteken az öt *fájdalmas* titkot idézik emlékezetükbe; szerdán és szombaton az öt *dicsőséges* titkot vonultatják el szemük előtt.

J. úr: A vasárnapot kihagyta.

K. atya: Vasárnap a titkok azon csoportján szokás *elmélkedni*, amely az egyházi évszaknak legjobban felel meg, például ádvent idején az *örvendetes*, nagybőjtben a *fájdalmas* és az év hátralevő részén a *dicsőséges* titkokat vesszük elő.

J. úr: Milyen tökéletes rendszer ez! A tájékozatlan nemkatolikus előtt értelmetlen imaláncnak tűnik föl a szentolvasó, pedig milyen kiváló megfontolással van megszerkesztve és megindokolva.

K. atya: Igen, vannak, akik kinevetik a mi ájtatóságunkat, a nélkül, hogy okát adnák.

J. úr: Melyek a szentolvasó titkai?

K. atya: Az öt *örvendetes* ez: Az angyali üdvözlét, Erzsébet látogatása, Jézus születése, Jézus bemutatása a

templomban, a tizenkét éves Krisztus megtalálása a templomban. Az öt *fájdalmas* a következő: Jézus halál-félelme a Getsemáni-kertben, Jézust megostorozzák, tövissel koronázzák, Jézus a keresztet viszi, Jézust keresztre feszítik. Az öt *dicsőséges*: Jézus feltámadása, mennybemenetele, a Szentlélek eljövetele, Mária mennybevitele és megkoronáztatása.

J. úr: Meg kell tanulnom őket, mégpedig hamarosan. Mindíg úgy tekintettem a rózsafüzérről, mint a műveletlenek részére készített ájtatosságot, de látom, hogy ugyancsak jártas legyen a vallásában, aki azt helyesen el tudja mondani.

K. atya: Valóban *legjobban* a műveltek fordíthatják hasznukra, minthogy ők tudnak legjobban elmélkedni. A szentolvasó a papoknak, a pápáknak és a királyoknak volt kedvelt imádsága.

J. úr: De ha az értelmet magát Üdvözítőnk életével, halálával és dicsőségével kell elfoglalnunk, nem jut figyelem az ajakimádságra s így ezek mégis csak gépiesek lesznek.

K. atya: Nem egészen. Az ajakimádságok tartalmát úgy is jól ismerjük. Ez nem ugyanaz, mintha valami addig nem hallott imádságot olvasnánk, és közben figyelmünket másfelé kellene fordítanunk.

J. úr: *Értem.* De mi jót adhat a szentolvasó gyermeknek és tanulatlanoknak?

K. atya: Hogyne adna. Az Egyház Krisztus érdemeit és jótéteményeit hívóinak befogadóképessége szerint osztja és alkalmazza. És ön biztos lehet, hogy Isten az Ő végtelen igazságosságában és irgalmában, és az Isten Anyja az ő jóságos szeretetével meghallgatja az imádságokat s apró és tanulatlan gyermekeit teljes mértékben jutalmazza meg. Ők azok, kedves Jánosi úr, akik ájtatosságaikban a legőszintebbek és legszeretőbbek.

J. úr: A rózsafüzér elmondása búcsúval jár?

K. atya: Ó, igen. A rózsafüzér meg van áldva és legkevesebb száz napi búcsút nyerhetünk mindenegyes Miatyánk és Üdvözlégy után, ha egymásután öt tizedet mondunk el.

J. úr: Meg kell érinteni a szemeket imádság közben?

K. atya: Igen, ha egyedül mondjuk el a szentolvasót. Ha azonban valaki előimádkozik és a többi felel, akkor csak a vezetőnek kell megáldott rózsafüzérrel imádkoznia.

J. úr: Használhatjuk másnak a rózsafüzérét is?

K. atya: Igen. Másnak a rózsafüzérét is használhatjuk, és az ehhez kötött bűcsút akkor is elnyerhetjük.

J. úr: Mi az elmélkedésnek legjobb módja?

K. atya: Állítsuk lelki szemeink elé a szóban lévő titoknak a képét és ha szórakozottság környékezne, értelmünk mindig visszatálhat a képhez.

J. úr: Katolikusoknak naponként kell elmondaniok a rózsafüzért?

K. atya: Erre kötelezve nincsenek, de jó katolikusok naponként elimádkozzák. Sok házban a családi esti imába vették be, főleg október havában, mert az a hónap a „Rózsafüzér Királynéja”-nak van följánlva. Az egész hónapon át a plébániatemplomokban naponként nyilvánosan imádkozzák.

J. úr: Sohasem hittem volna, hogy annyi szépség, fenség és erő van a szentolvasóban.

XLVI. Oktatás

A keresztút

K. atya: Templomokban gyakran láthatott tizen-nég képből álló sorozatot fakareszttel ellátott keretekben. Van a mi templomunkban is.

J. úr: Igen, Atyám. Valaki azt mondta nekem, hogy ezeket stációknak, állomásoknak nevezik, de ebből a szóból nem sokat értettem.

K. atya: Ezek a képek Udvöztönk szenvedésének tizennég jelenetét ábrázolják, magukba foglalva halálát és temetését is. A képsorozatot találó szóval „keresztút”-nak nevezik. Külön-külön a képeket vagy szobrokat „állomások”-nak nevezik, minthogy az, aki a keresztúti

ájtatosságokat végzi, mindegyik előtt megáll és röviden elmélkedik.

J. úr: Krisztus kinszenvedéséről, nemde?

K. atya: Igen és rendszerint mindegyik állomásnál bűnbánatának és Jézus iránt való szeretetének ad kifejezést.

J. úr: Nagybőjt idején néhányszor jelen voltam ennél az ájtatosságnál. A pap ministránsoktól kísérve vezette az imádságokat és az elmélkedések reám mély hatást gyakoroltak. Csak némileg képimádásnak tetszett az, hogy minden kép előtt térdet hajtottak.

K. atya: Nem figyelte meg, hogy mikor a térdhajítás történt, a pap azt mondotta: „Imádunk Téged, Krisztus?” Az imádás Krisztusnak szólt, aki Isten és nem a képnek.

J. úr: Úgy látszik, a cselekedet túlságosan lekötötte figyelmemet és nem értettem meg a szavakat.

K. atya: A keresztúti ájtatosságot minden időben lehet végezni magánosan éppúgy, mint közösen. Bőséges búcsúval jár. Az első keresztények nagy áldozatokat hoztak, hogy a Szentföldre eljuthassanak és követhessék a Megváltó útját, amelyen a kereszt súlya alatt a Kálváriára haladt. Azonban sokszáz évvel ezelőtt a kereszténység ellenségei vették birtokukba a szent helyeket és a Szentföld látogatása a jámbor hívők számára veszéllyel járt. Ezért az Egyház jóváhagyásával Krisztus kinszenvedésének jeleneteit ábrázoló képeket vagy szobrokat helyeztek el a templomokban és a szentföldi zarándoklatokat ezzel a szép ájtatossággal helyettesítették.

J. úr: Az Egyház sohasem akarja, hogy híveit az ellenség üldözése miatt lelki szenvedés érje.

K. atya: Nem, neki mindig módot kell találnia arra, hogy Krisztus érdemeinek kincstára a lelkek számára nyitva legyen.

J. úr: Milyen imádságoknak kell kísérniök az elmélkedéseket az egyes állomásoknál?

K. atya: Szokásos, bár nem kötelező, hogy a közös ájtatosságnál mindenegybes elmélkedés után egy Miatyánkot, Üdvözlégyet és Dicsőséget elmondunk.

J. úr: Tehát, jóllehet csak igen kevesen látogathat-

nak el a Szentföldre, hogy ott a keresztút ájtatosságát elvégezzék, mégis, a betegeket kivéve, minden katolikus ugyanazon jótéteményben részesülhet most otthon, templomában.

K. atya: De még a betegek számára is lehetővé tették a keresztút végzését. A keresztúti ájtatossággal járó búcsúkat azzal nyerhetik el, hogy megszentelt feszülettel a kezükben húsz Miatyánkot stb. mondanak.

J. úr: Valóban gyönyörű kiváltság. De miért kell a betegnek az imádságokat hússzor elimádkoznia?

K. atya: Tizennégy imádság a tizennégy állomásnak felel meg, ötöt Jézus öt sebének tiszteletére mond el és egyet a Szentatya szándékára.

XLVII. Oktatás

Litánia

K. atya: A rendszeres vasárnap délutáni istentiszteletet, amely fontosságban mindjárt a szentmise után következik, áldásnak nevezzük.

J. úr: Igen, hallottam, mikor minden vasárnap délelőtt kihirdették.

K. atya: Többször vett részt ezen az istentiszteleten?

J. úr: Ó igen, legalább minden második vasárnapon.

K. atya: Ez szép. Remélem, hogy ezt a szokást megtartja. Szeretem, ha a hívők vasárnap bökezűek az Istenrel szemben. A hét nyugtalanságában amúgy is eléggé elhanyagolják Őt. Túlságosan sok katolikus csak annyit tesz, amennyire vasárnap szigorúan kötelezve van.

J. úr: Az áldás előtt rendszerint énekelnek. Mit?

K. atya: Litániát, illetve vesperást. A vecsernye vagy vesperás főképen Isten dicsőítésére elénekelt zsoltárokból és himnuszokból áll. Az ének az angyalok karát jelképezi, mely Istent a mennyben dicsőíti.

J. úr: Mindig áhítat fogott el az áldásnál. A hívők olyan nyugodtaknak látszottak és úgy elmerültek az imádságba, különösen az istentisztelet vége felé, amikor

fejüket meghajtották. Ekkor úgy éreztem, hogy az oltárok gyertyafénye emeli az ünnepélyességet.

K. atya: Ne csodálkozzék, hiszen az Oltáriszentség — maga Jézus a kenyér s bor színe alatt — van kitéve imádásra. És mikor a hívek meghajtják fejüket, az az a pillanat, amelyben az áldás az Oltáriszentséggel tényleg megtörténik. Innen az egész istentiszteletnek a neve.

J. úr: Valóban ez az, ami történik?

K. atya: Igen. A pap máskor saját kezével oszt áldást, de most selyemvélumot ölt vállára, azzal takarja be felszentelt kezét is, így fogja meg a szentségtartót s írja le vele a kereszt jelét a hívek felé: maga Jézus oszt áldást.

J. úr: Azt a gyönyörű tartót, amely a szentostyát magában foglalja, nevezik monstranciának?

K. atya: Igen.

J. úr: Mi a jelentése a füstölő edénynek, amelyet a sekrestyés lenget?

K. atya: Ez a turibulum, vagyis füstölő. Parázs van benne s erre tesz tömjént a pap. A tömjén illatos gomolygásával és fölszállásával az imádságot jelképezi. Már az ószövetségben maga a mindenható Isten rendelte el használatát.

XLVIII. Oktatás

A Skapuláré-társulat

K. atya: Tudja-e, kedves Jánosi úr, mi a skapuláré?

J. úr: Gondolom, ismerem azt a tárgyat, amelyet „skapuláré”-nak neveznek, de nem tudom jelentését.

K. atya: Ahogy a XIII. századtól kezdve használták, a kármelhegyi skapuláré vagy vállruha két kis darab barna gyapjuszövetből áll, amelyek szalaggal úgy vannak összekötve, hogy ha a vállunkon viseljük, az egyik posztódarabka a mellünkön, a másik a hátunkon függ. Szűz Mária tiszteletére viseljük, a hagyomány szerint ő is a szerzője. A hagyomány elmondja, hogy Szűz Mária 1250 körül megjelent Szent Stock Simonnak, skapulárét

adott neki és különös pártfogását ígerte azoknak, akik ezt viselik és jámbor életet élnek.

J. úr: Azt hallottam, hogy ezen skapuláré helyett érmet is lehet viselni.

K. atya: Igen, az Egyház csak nemrégien engedélyezte a vállruha helyett a „skapuláré-érem” viselését. Az utóbbit egészségesebbnek és tisztábbnak gondolják, de a régi formát mindig nagyobb tiszteletben fogják tartani.

J. úr: A skapulárét meg kell szenteltetnünk?

K. atya: Az elsőt, amelyet viselünk, meg kell áldatnunk és a viselőjének be kell íratnia magát a skapuláré társulatba.

J. úr: Állandóan kell azt viselni?

K. atya: Igen; természetesen ha néhány napig vagy hétig nem viselné, az a társulati tagságtól még nem fosztja meg önt.

J. úr: A tagok ennél fogva bizonyos értelemben össze vannak kapcsolva.

K. atya: Igen. Társulatot alkotnak Szűz Máriának mint védőasszonyuknak pártfogása alatt, akinek oltalmában egész életükön keresztül és haláluk után is részesülnek. Ha a világnak társulatai vannak, mint például a pogányoknak voltak Pythiának felajánlott társulatok és az indiánusoknak Pochontosnak védősége alatt, stb. mennyivel méltóbb, hogy a katolikusok is tömörüljenek, és a legszentebb és legfenségesebb teremtménynek, aki valaha élt, Krisztus anyjának a tiszteletére jelvényt hordjanak.

J. úr: Igen szép gondolat.

K. atya: Van még négy más skapuláré is, tudniillik a Szentháromság, Krisztus kínszenvedése, a hét fájdalom és a Szeplőtelen Fogantatás vállruhája. Az öt egybefoglalva ugyanazon a szalagon egyként hordható. Mindazonáltal amit a társulatról szólottunk, csakis a „Kármel-hegyi Boldogasszony Szent Skapuláré Társulat”-ra vonatkozik.

J. úr: Vannak a skapuláré viselésével kapcsolatban kötelező imádságok?

K. atya: Szűz Mária pártfogásáért általában nincsenek. Ha azonban azokat a külön jótéteményeket akarjuk elnyerni, amelyekre nézve Stock Szent Simon ígéretet kapott, bizonyos imádságokat kell elmondanunk.

XLIX. Oktatás

Az Imaapostolság

K. atya: Hallott valamit az „Imaapostolság”-ról?

J. úr: Nem, atyám, mi az?

K. atya: Ez a katolikusok millióinak társasága, akik Jézus szentséges Szívével egyesülve imádságra szövetkeztek.

J. úr: Mit kell érteni „Jézus szentséges Szívé”-n?

K. atya: A jámbor hívő ezen az Üdvözítő valóságos élő emberi Szívét érti (természetesen istenségével egyesülten), amely földi pályafutása alatt az Ő egész gyengéd szeretetének forrása volt, és amely most az emberiség iránt isteni szeretettel ég minden plébániatemplom szentségházában.

J. úr: E szerint az imaapostolság a katolikusoknak imádságos egyesülése magával Jézussal?

K. atya: Teljesen így van.

J. úr: Ez nagyon vonzó, atyám. Hogyan lehet az ember taggá és mit kívánnak a tagoktól?

K. atya: A legtöbb plébánián helyi központ van, ahová csak a nevét kell beíratnia. Azután az egyedüli kötelezettség — de ez sem kötelez bűn terhe alatt, hogy napi munkáját, imádságait és nehézségeit Üdvözítőnk szándékára és az egyesületi tagok kérésének meghallgatására ajánlja föl.

J. úr: De ha én saját szándékaimra akarok imádkozni!

K. atya: Nem baj. Ha szándékaink lelkünk javára vannak, akkor azok Jézus szándékai is. Azután 25.000.000 más jó hívő ajánlja föl imádságait és jócselekedeteit részben önért.

J. úr: Ez minden, amit az egyesület kíván?

K. atya: Rendes tagtól semmi többet nem kíván, bár a nap munkájának följajnlása csak az első fokozatot képezi. Van ugyanis még két másik fokozat is. Azok, akik a második fokozatot akarják elérni, naponként elmondanak egy Miatyánkot és tíz Udvözlégyet havonként változó külön szándékra, amelyet a Szentatya a tagok imádságai számára ajánl. A harmadik fokozatban lévő tagok havonként vagy hetenként egyszer, meghatározott napon, a szentáldozáshoz járulnak elégtételadásul.

J. úr: A kötelezettségek olyan könnyűek és a jótétemények bizonyára olyan nagyok, hogy az imaapostolságnak tagja akarok lenni. De hogyan tudják meg a tagok a külön szándékot, amelyet a pápa ajánl és amely havonként változik?

K. atya: A társulat főközpontjától, amely a mi országunk számára New-Yorkban van, minden plébánoshoz lapocskát küldenek. Ezek apró tizes csomagokban érkeznek a csoportvezetők útján. A lapocska megmondja és meg is magyarázza a havi szándékot. A csoportvezető gondja, hogy minden tag havonként megkapja lapocskáját.

Néhány szentírási hely, amelyet a protestánsok nem vettek észre

A bűn egy ember által jött be e világra... mert *mindenki* vétkezett. (Róm. 5, 12.)

Ellenségeskedést vetek közéd és az asszony közé... az széttiporja fejedet. (Gen. 3, 15.)

Ime, mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék. (Lk. 1, 48.)

Ha pedig az Egyházra sem hallgat, legyen neked mint a pogány és vámos. (Mt. 18, 17.)

Egy akol lészen és egy pásztor. (Ján. 10, 16.)

Te Péter vagy, és erre a kösziklára fogom építeni *Egyházamat*, és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. És neked adom a mennyek országa kulcsait. És amit megkötöndesz a földön, meg lészen kötve mennyekben is, és

amit feloldandasz a földön, fel leszzen oldva mennyekben is. (Mt. 16, 18—19.)

Azért hagyta lak Kréta szigetén, hogy ... városról-városra preszbitereket rendelj, amint meghagytam néked. (Tit. 1, 5.)

Ha valaki újra nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be az Isten országába. (Ján. 3, 5.)

A Szentlélek megadatik az apostolok kézrátételére. (Csel. 8, 18.)

Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. (Lk. 22, 19.)

Rájuk lehelt és mondá nekik: Vegyétek a Szentleket. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsátatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva. (Ján. 20, 22—23.)

Beteg valaki köztetek? Hívassa el az Egyház papjait... megkenvén őt olajjal. (Jak. 5, 14.)

Amit tehát Isten egybekötött, ember el ne válassza. (Mt. 19, 6.)

Nagy titok ez (házasság)... az Egyházra értem. (Ef. 5, 32.)

Ez az én testem... ez az én vérem. (Mt. 26, 26—28.)

Minden helyen tiszta eledeláldozatot áldoznak és mutatnak be nevemnek. (Mal. 1, 11.)

Szentséges legyen előttetek e füstölőszer. (Exod. 30, 36.)

És vegyen egy cserépedénybe szent vizet. (Num. 5, 17.)

Az Isten, kit dicsóít a szentek gyülekezete. (Zsolt. 88, 8.)

Negyven nap és negyven éjjel bőjtölt. (Mt. 4, 2.)

Nem mindaz, aki mondja nekem: Uram, Uram! megyen be mennyek országába. (Mt. 7, 21.)

Ki nem jössz onnét, míg le nem fizeted az utolsó fillért. (Mt. 5, 26.)

Távozzatok tőlem, átkozottak, az örök tűzre. (Mt. 25, 41.)

Tartalomjegyzék

I. RÉSZ

Isten Egyháza és ennek tanítása

Krisztus megbízatást ad apostolainak	9
Krisztus Pétert teszi meg az Egyház fejévé	11
Jánosi oktatásra jelentkezik a papnál	13

OKTATÁSOK

I. A keresztény hit alapjai	17
II. Az ember bukása és az eredeti bűn	22
III. Isten terve az emberiség megmentésére, bűnbeesése után	28
IV. Krisztus életének főbb mozzanatai	33
V. Krisztus istensége	38
VI. Jánosi helyes fogalmat nyer Isten Egyházáról	42
VII. Krisztus titokzatos teste	47
VIII. A Szentírás és az Egyház	50
IX. Krisztus Egyháza: egy akol és egy pásztor	55
X. Az igaz Egyház csalatkozhatatlan	59
XI. „Csakis a Szentírás?”	64
XII. Ha a katolikus Egyház végérvényesen nem dönthet, akkor egyik sem	68
XIII. Isten odaadó szolgálatának jutalma, a mennyor- szág	73
XIV. A pokol. Nem kellemes, de igen észszerű tanítás	77
XV. A tisztítóhely. Az Egyház legtermészetesebb taní- tása	81

II. RÉSZ

Istennek és Egyházának parancsolatai

XVI. Tiltja-e az első parancsolat a szobrokat és képeket?	87
XVII. Amit az első parancsolat parancsol. Megmagyarázzuk a katolikusok tiszteletét a szentek iránt	91
XVIII. Mit tilt és mit ír elő a második parancsolat?	94
XIX. Oktatás a harmadik parancsolatról	97
XX. A negyedik parancsolat követelményei	100
XXI. Az ötödik parancsolat nemcsak a gyilkosságot tiltja	103
XXII. A hatodik és kilencedik parancsolat a szent tisztaság megsértéséről szól	107
XXIII. A hetedik és tizedik parancsolat a tulajdonjogot védi	111
XXIV. Amit a nyolcadik parancsolat tilt	113
XXV. Hogyan üljük meg a vásár- és ünnepnapokat?	116
XXVI. Jánosi úr oktatást kap a bűnt törvényéről	120
XXVII. A vallás anyagi kérdéseiről szóló oktatás	123
XXVIII. Néhány szabály a házasságról — vegyes házasságok	127

III. RÉSZ

A kegyelem eszközei, azaz istenadta segítőeszközök a lélek megszentelésére

XXIX. A megszentelő kegyelem világos értelme	132
XXX. Jánosi elkészült a keresztség szentségének felvételére	136
XXXI. Krisztus katonája	140
XXXII. Az Oltáriszentség az Egyház legnagyobb kincse	144
XXXIII. Üdvöztőnk szavait csakis betű szerint lehet értelmezni	147
XXXIV. A szentmise az igaz istentisztelet egyedüli módja	151

XXXV. Csodálatos, hogy nem minden katolikus gyakori áldozó	154
XXXVI. A bűnbánat szentségében nem nehéz hinni . . .	158
XXXVII. Szentírási bizonyítékok a bűnbánat szentségére	162
XXXVIII. Oktatás a búcsúról	165
XXXIX. Az utolsó kenet szentsége a halálos betegek számára	169
XL. Az egyházi rend folytatja Krisztus művét a földön	171
XLI. A keresztény házasság szentsége	174
XLII. A szentelmények célja	178
XLIII. Az imádság szükségessége és jótéteményei . .	180
XLIV. A Miatyánk és az Üdvözlégy Mária szépségei .	184

IV. RÉSZ

Jóváhagyott ájtatosságok és vallásos társulatok

XLV. A szentolvasó	188
XLVI. A keresztút	192
XLVII. Litánia	194
XLVIII. A Skapuláré-társulat	195
XLIX. Az imaapostolság	197
Néhány szentírási hely, amelyet a protestánsok nem vettek észre	198

